

SENAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1988-1989**

29 NOVEMBRE 1988

**Projet de loi contenant le budget du
Ministère de l'Emploi et du Travail pour
l'année budgétaire 1988**

RAPPORT
**FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES SOCIALES**
PAR M. OTTENBOURGH

SOMMAIRE

	Pages
I. Introduction	2
II. Commentaire des amendements gouvernementaux	2
III. Accents de la politique gouvernementale	6
IV. Discussion générale	8
V. Discussion du tableau de la loi et du projet de loi	20
VI. Annexe : note politique	33

Ont participé aux travaux de la Commission :

1. Membres effectifs : MM. Egelmeers, président; Anthuenis, Blanpain, Mme Blomme, MM. De Backer, Deneir, Duquesne, Flagothier, Gevenois, Lafosse, Lenfant, Moens, Schoeters, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Taminiaux, Vannieuwenhuyze, Vanroy et Ottenbourgh, rapporteur.
2. Membres suppléants : MM. Barzin, Borremans, Hatry, Holsbeke, Pataer et Verhaegen.
3. Autres sénateurs : Mme Harnie, MM. Vaes et de Clippele.

R. A 14540*Voir :***Document du Sénat :**

451 - 1 (S.E. 1988) : Projet de loi.

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1988-1989**

29 NOVEMBER 1988

**Ontwerp van wet houdende de begroting
van het Ministerie van Tewerkstelling en
Arbeid voor het begrotingsjaar 1988**

VERSLAG
**NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
SOCIALE AANGELEGHENHEDEN**
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER OTTENBOURGH

INHOUDSOPGAVE

	Bladz.
I. Inleiding	2
II. Toelichting bij de regeringsamendementen	2
III. Accenten van het regeringsbeleid	6
IV. Algemene bespreking	8
V. Bespreking van de wetstabel en van het wetsontwerp	20
VI. Bijlage : beleidsnota	61

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren Egelmeers, voorzitter; Anthuenis, Blanpain, mevr. Blomme, de heren De Backer, Deneir, Duquesne, Flagothier, Gevenois, Lafosse, Lenfant, Moens, Schoeters, mevr. Staels-Dompas, de heren Stroobant, Taminiaux, Vannieuwenhuyze, Vanroy en Ottenbourgh, rapporteur.
2. Plaatsvervangers : de heren Barzin, Borremans, Hatry, Holsbeke, Pataer en Verhaegen.
3. Andere senatoren : mevr. Harnie, de heren Vaes en de Clippele.

R. A 14540*Zie :***Gedr. St. van de Senaat :**

451 - 1 (B.Z. 1988) : Ontwerp van wet.

I. INTRODUCTION

La Commission des affaires sociales a consacré ses réunions des 8 et 17 novembre 1988 à l'examen du budget du Ministère de l'Emploi et du Travail pour l'année budgétaire 1988.

Lors de la réunion du 8 novembre, introduisant la discussion, le Ministre a commenté les amendements que le Gouvernement présente au budget, tout en précisant les points de sa politique sur lesquels il entend mettre l'accent.

Le Ministre a, au cours de cette même réunion, transmis aux membres de la commission une note détaillée expliquant la manière dont les objectifs fondamentaux de sa politique seront poursuivis. Cette note figure en annexe au présent rapport.

**

II. COMMENTAIRE DES AMENDEMENTS GOUVERNEMENTAUX

La subvention de l'Etat s'élevait, dans le budget initial à 40 319,2 millions de francs.

Après le contrôle budgétaire de mars 1988, ce montant fut majoré de 15 512,7 millions de francs et porté ainsi à 55 831,9 millions de francs.

Les principales raisons de ce relèvement étaient les suivantes :

1. Réévaluation des dépenses de chômage : + 8 milliards (de 116,8 à 124,7), parce que :

a) l'on avait insuffisamment tenu compte des ayants droit qui ne sont pas chômeurs complets indemnisés (surtout les personnes travaillant à temps partiel pour échapper au chômage);

b) l'on n'avait pas réalisé toutes les économies. Il était prévu pour 3 670,3 millions de francs d'économies, mais il n'en a été réalisé que pour 2 783,3 millions. En outre, on avait estimé le nombre des exclusions sur la base de l'article 143 à quelque 12 000 unités, alors qu'il y en aura en fait moins de 3 000;

c) l'on avait sous-estimé l'allocation moyenne de chômage (le nombre de cohabitants est tombé, entre 1982 et 1987, de 77 à 63 p.c.; le nombre de chefs de ménage est passé de 16 à 25 p.c. et celui des isolés de 6 à 12 p.c.).

2. Le boni utilisable de la sécurité sociale a été ramené de 15,3 à 4,2 milliards de francs, soit une perte de recettes d'environ 11 milliards de francs.

I. INLEIDING

De Commissie voor de sociale aangelegenheden heeft haar vergaderingen van 8 en 17 november 1988 gewijd aan de besprekking van de begroting van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1988.

Ter vergadering van 8 november heeft de Minister, bij wijze van inleiding van de besprekking, toelichting verstrekt bij de amendementen die de Regering bij de begroting wenste in te dienen en heeft hij nader gepreciseerd welke accenten de Regering in haar beleid wenste te leggen.

Bij dezelfde gelegenheid heeft de Minister aan de leden van de commissie een uitvoerige nota verstrekt waarin wordt aangegeven op welke wijze de fundamentele objectieven van het beleid worden nastreefd. Deze nota is als bijlage bij dit verslag gevoegd.

**

II. TOELICHTING BIJ DE REGERINGSAMENDEMENTEN

De Rijkstoelage voor de initiële begroting bedroeg 40 319,2 miljoen frank.

Na de begrotingscontrole van maart 1988 werd hieraan 15 512,7 miljoen toegevoegd en kwam men tot een bedrag van 55 831,9 miljoen frank.

De redenen waren hoofdzakelijk de volgende :

1. Herraming van de werkloosheidsuitgaven : + 8 miljard, (van 116,8 naar 124,7) omdat :

a) men onvoldoende rekening gehouden had met de gerechtigden, die geen uitkeringsgerechtigde volledig werklozen zijn (vooral de deeltijds werkenden om aan de werkloosheid te ontsnappen);

b) men de besparingen niet allemaal uitgevoerd heeft. Er waren 3 670,3 miljoen frank besparingen voorzien, waarvan er 2 783,3 miljoen frank uitgevoerd werden. Bovendien raamde men het aantal uitsluitingen op basis van artikel 143 op ongeveer 12 000 eenheden, terwijl in werkelijkheid dit aantal minder dan 3 000 zal bedragen;

c) men had de gemiddelde werkloosheidsuitkering onderschat (het aantal samenwonenden verminderde van 1982 naar 1987 van 77 tot 63 pct.; het aantal gezinshoofden steeg van 16 tot 25 pct. en het aantal alleenstaanden van 6 tot 12 pct.).

2. Het toe te wijzen boni van de Sociale Zekerheid bracht men terug van 15,3 naar 4,2 miljard frank of ongeveer 11 miljard frank minder inkomsten.

3. On a réduit l'intervention de l'Etat d'un montant égal au boni escompté à l'époque pour l'ONEm pour 1987 : 3 milliards de francs.

A la suite du contrôle budgétaire de juin 1988 et de la délibération du Conseil des Ministres du 17 juin 1988 qui en a résulté et qui fut complétée par celle du 15 août 1988 (+600 millions), les subventions de l'Etat ont été majorées une nouvelle fois et ce, de 10,6 milliards de francs.

Les raisons principales de cette majoration sont les suivantes :

1. Absence de boni pour ce qui est de la sécurité sociale : dès lors, perte de recettes de 4,2 milliards de francs.

2. Le boni de l'ONEm pour 1987 n'a été que de 1,4 milliard au lieu de 3 milliards de francs. Comme un montant de seulement 0,7 milliard est utilisé pour 1988, il faudra 2,3 milliards d'interventions supplémentaires de l'Etat.

3. Dépenses supplémentaires (en milliards de francs) :

— Prorogation enseignement C.S.T. jusqu'au 31 décembre 1988 . . .	+ 1,5
— Augmentation indemnités d'attente et primes de départ (fermeture accélérée K.S.)	+ 0,4
— Dépenses administratives B.I. . . .	+ 0,6
— Prépensions légales	+ 0,9
— C.M.T. régime général (en moyen- ne 8 400 au lieu de 5 500)	+ 0,4
 Total	 + 3,8

Pour saisir la perspective dans laquelle se situe le budget de 1988, il faut prendre en considération le budget initial et les amendements, lesquels ne concernent que les ajustements les plus importants et les plus urgents (les autres étant renvoyés au feuilleton d'ajustement 1988).

Les amendements proposés sont les suivants (en millions de francs) :

— Article 33.04 (indemnités d'attente et primes de départ. Augmentation en raison de la fermeture accélérée des K.S. Neutre à long terme)	+ 402,6
— Article 33.06 : Congé-éducation	+ 45,0
— Article 33.11 : Subsides d'encouragement : Subvention au Congrès mondial de l'I.I.R.A. (International Industrial Relations Association) sous la présidence du professeur Blanpain, organisé en Belgique sur le thème : « Les relations de travail dans un monde socio-économique en changement »	+ 1,0

3. Men verminderde de staatstussenkomst met het dan verhoogte boni van de R.V.A. in 1987 : 3 miljard frank.

De begrotingscontrole van juni 1988 en de daaruit volgende beslissing van de Ministerraad van 17 juni 1988, aangevuld door de beslissing van 15 augustus 1988 (+600 miljoen) verhoogde nogmaals de staats-toelagen met 10,6 miljard frank).

De belangrijkste redenen hiervoor waren :

1. Geen boni van de sociale zekerheid : bijgevolg 4,2 miljard frank minder inkomsten.

2. Het boni van de R.V.A. in 1987 bedraagt slechts 1,4 miljard frank in plaats van 3 miljard frank. Slechts 0,7 miljard ervan wordt aangewend in 1988 zodat 2,3 miljard bijkomende staatstussenkomsten nodig zijn.

3. Bijkomende uitgaven (in miljarden franken) :

— Verlenging B.T.K.-onderwijs tot 31 december 1988	+ 1,5
— Verhoging wachtgelden en vertrek- premies (versneld sluiting K.S.)	+ 0,4
— Administratiekosten B.I.	+ 0,6
— Wettelijke brugpensioenen	+ 0,9
— T.W.W. algemene regeling (ge- middeld 8 400 in plaats van 5 500)	+ 0,4
 Totaal	 + 3,8

De initiale begroting 1988 moet dus, om zinvol te zijn, samen bekeken worden met de amendementen, die enkel de voornaamste en meest dringende aanpassingen opnemen (de overige aanpassingen worden verwezen naar het aanpassingsblad 1988).

De voorgestelde amendementen zijn de volgende (in miljoenen franken) :

— Artikel 33.04 (wachtgelden en ver- trekpremies. Verhoging omwille van de versneld sluiting van de K.S. Neutraal op lange termijn)	+ 402,6
— Artikel 33.06 : Educatief verlof	+ 45,0
— Artikel 33.11 : Aanmoedigingsto- lagen : Toelage aan het Wereldcon- gres van de I.I.R.A. (International Industrial Relations Association) onder voorzitterschap van profes- sor Blanpain, gehouden in België over het thema : « De arbeidsbe- trekkingen in een sociaal-econo- misch veranderde wereld »	+ 1,0

— Article 41.03 : I.A.C. (les traitements du personnel de l'I.A.C.)	+45,5	— Artikel 41.03 : I.V.A. (de wedden van het personeel van het I.V.A.)	+45,5
— Articles 42.01 et 42.05 : Indemnités de chômage, parce que les dépenses seront probablement supérieures de 8 milliards à des recettes et que la part du produit de la modération salariale qui a été attribué à été réduite de 10 milliards (transfert aux préensions)	+18 484,9	— Artikelen 42.01 en 42.05 : Werkloosheidssuitkeringen omdat de uitgaven wellicht 8 miljard hoger zullen liggen en er meer dan 10 miljard minder inkomsten uit de loonmatiging toegewezen worden (er is een transfer naar de brugpensioenen)	+18 484,9
— Article 42.02 : « Pool » des marins de la marine marchande	+32,8	— Artikel 42.02 : Pool der Zeelieden	+32,8
— Article 42.04 : Préensions : parce que la sécurité sociale n'est pas en boni (- 15,3 milliards) de sorte qu'un transfert à ce poste de 8,8 milliards de francs en provenance du produit de la cotisation de modération salariale est insuffisant	+7 222,1	— Artikel 42.04 : Brugpensioenen : omdat er geen boni is van de sociale zekerheid (- 15,3 miljard) zodat een verschuiving van 8,8 miljard frank van de loonmatigingsbijdrage naar deze post onvoldoende is	+7 222,1
— Article 43.01 : Contractuels subventionnés : le boni de 1987 est utilisé pour compenser la réduction de l'intervention de l'Etat en 1988	-709,0	— Artikel 43.01 : G.E.C.O.'s : het boni 1987 wordt aangewend om de staatstussenkomst 1988 te verminderen	-709,0
— Article 01.01 : Programmes de mise au travail : cet ajustement est surtout nécessaire en raison de l'augmentation du nombre d'ayants droit à une prime d'interruption de carrière (+ 438 millions de francs)	+582,9	— Artikel 01.01 : Tewerkstellingsprogramma's : hier speelt vooral de verhoging van het aantal gerechtigden op een loopbaanonderbrekingspremie (+ 438 miljoen frank)	+582,9
Total	26 107,8	Totaal	+26 107,8

Il reste donc, pour le feuilleton d'ajustement, une augmentation d'environ 8 millions de francs.

Comparaison budget initial, contrôle budgétaire mars 1988 et délibération Conseil des Ministres du 17 juin 1988 (en millions de francs)

1. Chômage (art. 42.01 et art. 42.05)

	Budget initial Initiële begroting	14 mars 1988 14 maart 1988	17 juin 1988 17 juni 1988
--	--------------------------------------	-------------------------------	------------------------------

A. Dépenses. — *Uitgaven*

— Allocations. — <i>Uitkeringen</i>	116 719,8	124 681,0	124 681,1
— Frais administratifs. — <i>Administratieonkosten</i>			
— O.N.Em. — R.V.A.	5 597,1	5 597,1	5 737,6
— Organismes payeurs. — <i>Uitbetalingsinstituten</i>	3 352,5	3 352,5	3 952,5 (1)
— Divers. — <i>Diversen</i>	1 279,9	1 490,9	1 546,3
Totaux. — <i>Totalen</i>	126 949,3	135 121,6	135 917,5

(1) + 600 millions organismes privés de paiement.

(1) + 600 miljoen private betalingsinstellingen.

Vergelijking initiële begroting, begrotingscontrole maart 1988 en beslissing Ministerraad van 17 juni 1988 (in miljoenen franken)

1. Werkloosheid (art. 42.01 en art. 42.05)

	Budget initial Initiële begroting	14 mars 1988 14 maart 1988	17 juin 1988 17 juni 1988
B. Recettes. — Ontvangsten			
— Cotisations sociales. — Sociale bijdragen . . .	50 983,0	50 982,6	50 880,6
— Cotisations spéciales. — Speciale bijdragen . . .	74 311,3	64 890,0 (2)	64 890,0 (2)
— Divers. — Diversen	1 655,0	1 655,0	1 662,0
— Subvention Etat. — Staatsbijdrage	—	15 299,0	18 484,9
Totaux. — Totalen	126 949,3	132 826,6 (3)	135,917,5

(2) Le produit de la modération salariale a été réduit de 10,4 milliards, tandis que 8,8 milliards supplémentaires ont été affectés aux préensions.
(3) Un « boni » de l'O.N.Em. de 2 295 millions de francs pour 1987 est disponible pour 1988.

(2) De loonmatigingsopbrengst werd hier met 10,4 miljard verminderd, terwijl er 8,8 miljard meer toegekend werd aan de brugpensioenen.
(3) Een zogenaamd boni van de R.V.A. in 1987 van 2 295 miljoen frank is aan te wenden in 1988.

2. Prépensions (art. 42.04) (sans préensions spéciales)

2. Brugpensioenen (art. 42.04) (zonder bijzonder brugpensioen)

	Budget initial Initiële begroting	14 mars 1988 14 maart 1988	17 juin 1988 17 juni 1988
--	--------------------------------------	-------------------------------	------------------------------

A. Dépenses. — Uitgaven

— Prestations. — Prestaties 44 137,4 44 137,4 44 676,1

B. Recettes. — Ontvangsten

— F.F.E. — F.F.E.	16 000,0	16 000,0	16 000,0
— Modération salariale. — Loonmatiging . . .	12 878,7	21 634,0	21 634,0
— Boni Sécurité sociale. — Boni Sociale Zekerheid	15 252,7	4 200,0	—
— Subvention Etat. — Rijkstoelage	—	2 297,4	7 036,1

3. Programmes de mise au travail (subventions de l'Etat prévues) (art. 42.06, 42.07, 43.01 et 01.01)

3. Tewerkstellingsprogramma's (de voorziene rijkstoelagen) (art. 42.06, 42.07, 43.01 en 01.01)

	Budget initial Initiële begroting	14 mars 1988 14 maart 1988	17 juin 1988 17 juni 1988
--	--------------------------------------	-------------------------------	------------------------------

A. Dépenses. — Uitgaven

— Contractuels subventionnés. — GECO's . . .	12 914,6	12 914,6 (1)	12 914,6 (1)
— C.M.T. (42.07). — T.W.W. (42.07)	1 793,4	1 427,7	1 801,5
— C.S.T. — B.T.K.	4 042,6	2 531,5	4 050,5
— T.C.T. — D.A.C.	11 079,5	11 079,5	11 079,5
— Interruption de carrière. — Loopbaanonderbreking	2 020,0	2 458,3	2 823,9
— Divers. — Diversen	6 367,1	6 196,3	6 196,3

Totaux. — Totalen 38 217,2 36 607,9 38 866,2

B. Recettes. — Ontvangsten

— Recouvrements. — Terugvorderingen	1 201,9	1 260,0	1 260,0
— Subventions de l'Etat. — Rijkstoelagen	37 015,3	34 638,7 (1)	36 897,3 (1)

Totaux. — Totalen 38 217,2 35 898,7 38 157,3

(1) Un boni de 709 millions de francs pour 1987 doit être affecté ici en déduction des interventions de l'Etat pour 1988.

(1) Hier dient een boni 1987 van 709 miljoen frank aangewend te worden in mindering van de Staatstussenkomsten in 1988.

*Récapitulatif des interventions de l'Etat**Samenvatting van de rijkstegemoetkomingen*

	Budget initial <i>Initiële begroting</i>	14 mars 1988 <i>14 maart 1988</i>	17 juin 1988 <i>17 juni 1988</i>
Articles 42.01 et 42.05. — <i>Artikelen 42.01 en 42.05 . . .</i>	—	15 299,0	18 484,9
Article 42.04. — <i>Artikel 42.04</i>	—	2 483,4	7 222,1
Programmes de mise au travail. — <i>Tewerkstellingsprogramma's</i>	37 015,3	34 638,7	36 897,3
Divers. — <i>Diversen</i>	3 303,9	3 410,8	3 830,2
Totaux. — Totalen	40 319,2	55 831,9	66 434,4

Augmentation. — Verhoging

— Par rapport au budget initial. — <i>Ten opzichte van de initiële begroting</i>	—	+15 512,7	+26 115,2
— Par rapport au 14 mars 1988. — <i>Ten opzichte van 13 maart 1988</i>	—	—	+10 602,5

III. ACCENTS DE LA POLITIQUE GOUVERNEMENTALE*1. Développement de l'emploi*

Le Gouvernement estime qu'à l'avenir le volume de l'emploi augmentera plutôt par le biais du volet « travail » que par le biais du volet « mise au travail ».

Cela signifie :

- que le dynamisme économique demeure la condition de base d'un emploi durable;
- que, dans le cadre juridique et social, la flexibilité, le travail à temps partiel et l'interruption de carrière sont des éléments importants.

Parallèlement, les programmes de mise au travail continuent à jouer un rôle transitoire important sur la voie de l'emploi dans le secteur économique. Un montant de quelque 38 milliards de francs y est consacré.

2. Amélioration qualitative d'un certain nombre de statuts

L'administration nationale et les institutions connexes abandonneront également le système des chômeurs mis au travail au profit de celui des contractuels subventionnés. A cet égard, il faudra également tenir compte des données relatives à la fonction publique et des conditions qui y sont d'application.

*3. Priorité absolue, pour la mise au travail des chômeurs, aux chômeurs de longue durée et, parmi ceux-ci, aux chômeurs peu qualifiés**4. La politique en matière de chômage*

Il ne sert à rien de mener une politique répressive vis-à-vis des chômeurs. On a pris une série de mesures pour élargir les catégories de personnes dispen-

III. ACCENTEN VAN HET REGERINGSBELEID*1. Toename van de tewerkstelling*

De Regering gaat er van uit dat men in de toekomst tot « meer werk » zal komen via het luik « arbeid » veeleer dan via het luik « tewerkstelling ».

Dat wil zeggen :

- dat de slagkracht van de economie de basis blijft van duurzame tewerkstelling;
- dat in het juridisch-sociale kader, elementen als flexibiliteit, deeltijds werk en loopbaanonderbreking belangrijk zijn.

Daarnaast blijven de tewerkstellingsprogramma's hun belang behouden als overgang naar economische tewerkstelling. Het bedrag hieraan besteedt bedraagt nagenoeg 38 miljard frank.

2. Kwalitatieve verbetering van een aantal statuten

Ook voor de nationale administratie en aanverwante instellingen zal overgestapt worden van het stelsel van de tewerkgestelde werklozen naar dat van de gesubsidieerde contractuelen. In dat verband zal ook rekening moeten worden gehouden met de gegevens en de voorwaarden van het openbaar ambt.

*3. Absolute prioriteit inzake tewerkstelling van werklozen, voor de langdurig werklozen en, binnen deze categorie, voor de laaggeschoolden**4. Het werklozenbeleid*

Een repressief beleid t.a.v. de werklozen dient tot niets. Een aantal maatregelen werden genomen tot uitbreiding van de categorieën van personen die vrij-

sées du pointage. Elles concernent les personnes âgées de plus de 50 ans et celles qui ont une carrière de 20 ans. L'objectif est de passer, grâce à des entretiens entre placeurs et chômeurs, du contrôle négatif actuel à une politique positive plus dynamisante, et ce en collaboration avec les Régions.

5. Economies

Sur ce plan là aussi des efforts sont réalisés, mais sans qu'il ne soit porté atteinte aux droits des bénéficiaires d'allocations. Le moratoire social n'est pas remis en question. Pour les allocations de chômage, le système belge reste, malgré tout, unique, l'accès aux allocations de chômage étant relativement aisé et l'octroi des allocations n'étant en principe pas limité dans le temps.

6. Transfert aux Régions, au 31 décembre 1988, de l'ensemble des compétences et des moyens à mettre en œuvre, en vue de la réalisation des programmes de mise au travail

Ces moyens comprennent pour 17 milliards de francs de crédits directs.

En outre, la loi du 8 août 1988 dispose que les Régions ont un droit de tirage sur l'autorité nationale, ce qui implique que l'équivalent de l'allocation de chômage moyenne peut être attribué aux Régions, ce qui représente un montant de 13 milliards de francs en moyens indirects.

7. La relation âge légal de la pension — prépension — prise en charge des chômeurs âgés

Le Gouvernement entend s'attaquer sérieusement à ce problème. Il y a lieu de déterminer à quel âge, entre 60 et 65 ans, un travailleur peut mettre fin à sa carrière et de définir la notion de « carrière complète ».

Sans modification de la législation actuelle, le secteur des pensions aura à faire face d'ici l'an 2000 à une dépense supplémentaire de 88 milliards de francs. Toute modification législative entraînera une dépense supplémentaire. C'est ainsi, que si, par mesure de flexibilité, on permettait aux travailleurs de prendre leur pension entre l'âge de 60 et 65 ans, il en résulterait, sur la base d'un calcul en quarantièmes, une dépense supplémentaire de 45 milliards de francs en sus.

En ce qui concerne le système de la prépension, qui s'applique à quelque 130 000 personnes et qui coûte 44 milliards de francs, une concertation avec les interlocuteurs sociaux s'impose.

8. Quelques mesures positives

— la prise en compte du service militaire dans le stage d'attente;

gesteld zijn van stempelcontrole. Het gaat om degenen die ouder zijn dan 50 jaar en degenen die een loopbaan van 20 jaar hebben. Het oogmerk is de huidige negatieve stempelcontrole langs bemiddelingsgesprekken om te buigen naar een meer positief dynamiserend beleid in samenwerking met de Gewesten.

5. Besparingen

Ook op dat vlak worden inspanningen gedaan, zonder evenwel de rechten van de uitkeringsgerechtigde in te perken. Aan het sociaal moratorium wordt niet getornd. Inzake de werkloosheidssuitkering behoudt België, ondanks alles, een uniek systeem, waarin de toegang tot de werkloosheidssuitkering relatief gemakkelijk is en waarin de uitkering in beginsel niet in duur beperkt is.

6. Overdracht per 31 december 1988 van een pakket bevoegdheden en middelen aan de Gewesten, nl. die met betrekking tot de tewerkstellingsprogramma's

Het pakket aan middelen bedraagt 17 miljard frank rechtstreekse kredieten.

Bovendien is in de wet van 8 augustus 1988 bepaald dat de Gewesten een trekkingrecht hebben op de nationale overheid, hetgeen inhoudt dat het equivalent van de gemiddelde werkloosheidssuitkering kan toebedeeld worden aan de Gewesten, dus 13 miljard frank onrechtstreekse middelen.

7. De relatie pensioengerechtigde leeftijd — brugpensioen — zorg voor de oudere werklozen

De Regering stelt zich tot doel deze problematiek grondig aan te pakken. Er dient te worden bepaald op welke leeftijd, tussen 60 en 65 jaar, de loopbaan kan worden beëindigd en wat als volledige loopbaan dient te worden beschouwd.

Bij gelijkblijvende wetgeving zal er in de pensioen-sector van nu tot het jaar 2000 een bijkomende uitgave zijn van 88 miljard frank. In de mate dat in de wetgeving enige wijziging wordt aangebracht is een meeruitgave noodzakelijk. Zo kan een flexibele ingangsleeftijd tussen 60 en 65 jaar met een berekening in veertigsten een bijkomende meeruitgave van 45 miljard frank meebringen.

Wat betreft het brugpensioen, stelsel dat toepasbaar is op ongeveer 130 000 personen met een kostprijs van 44 miljard frank, is overleg met de sociale partners nodig.

8. Enkele positieve maatregelen

— het in aanmerking nemen van de legerdienst als wachttijd;

— l'octroi d'un crédit complémentaire de 1,2 milliard de francs pour les programmes de mise au travail.

9. Flexibilité

La notion de flexibilité est trop souvent considérée du point de vue de l'entreprise. Le Ministre estime que l'aspect social de cette notion mérite également d'être envisagé. C'est pourquoi il est partisan de formules telles que l'interruption de carrière et le travail à temps partiel. Ce serait une bonne chose que d'arriver à ce que les jeunes ne soient plus obligés au début de leur carrière active, de faire un choix les engageant pour le reste de leur vie.

IV. DISCUSSION GENERALE

1. Observations générales

Un commissaire fait observer que le Ministre de l'Emploi et du Travail est responsable, outre des montants figurant au budget proprement dit, du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises et des Fonds de sécurité d'existence.

Il demande s'il y a d'autres fonds.

Le même intervenant note que la politique de l'emploi est définie à plusieurs niveaux : à savoir au niveau national, au niveau européen, au niveau de l'O.C.D.E. et au niveau de l'O.I.T. Il demande dans quelle mesure les parlementaires sont associés aux discussions qui ont lieu à l'échelle internationale.

Le Ministre répond que le budget amendé s'élève à plus ou moins 66 milliards de francs. Les dépenses relatives au chômage sont de 124,7 milliards de francs; 44 milliards de francs sont prévus pour les prépensions et 38 milliards pour les programmes de résorption.

Les recettes des Fonds de sécurité d'existence s'élèvent à quelque 20 à 27 milliards de francs. Les dépenses du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises oscillent autour de 5 milliards.

L'existence de divers niveaux de décision constitue certes un problème, mais présente aussi un avantage dans la mesure où il y a une convergence suffisante entre les différents niveaux. Le Ministre ne voit pas d'objection à une concertation plus poussée avec les commissions parlementaires au sujet des décisions prises au niveau international.

Un sénateur fait observer que le budget de l'Office national de l'emploi doit être joint normalement au projet de budget du département. Il regrette qu'il n'en soit pas ainsi.

— het toekennen van een bijkomend krediet van 1,2 miljard frank voor de tewerkstellingsprogramma's.

9. Flexibiliteit

De flexibiliteit wordt al te zeer vanuit het standpunt van de onderneming bekeken. De Minister is van oordeel dat ook het daaraan verbonden sociaal aspect belangstelling verdient. Hij gelooft dan ook in formules als loopbaanonderbreking en deeltijds werken. Het zou goed zijn dat de jongeren bij het begin van hun actieve loopbaan niet langer verplicht zouden zijn een keuze te maken voor hun hele leven.

IV. ALGEMENE BESPREKING

1. Algemene opmerkingen

Een commissielid merkt op dat de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, naast de bedragen die op de begroting zelf vermeld zijn, ook verantwoordelijkheid draagt voor het Fonds van de sluiting van ondernemingen en voor de Fondsen voor bestaanszekerheid.

Hij vraagt op er nog andere fondsen zijn.

Hetzelfde lid merkt op dat het beleid op het stuk van de tewerkstelling op verschillende niveau's wordt gevoerd : nationaal, Europees, O.E.S.O., I.A.O. Het lid vraagt in welke mate de parlementsleden bij de besprekingen op internationaal vlak betrokken worden.

De Minister antwoordt dat de geamendeerde begroting ongeveer 66 miljard frank beloopt. De uitgaven voor de werkloosheid bedragen 124,7 miljard frank; voor de brugpensioenen wordt 44 miljard frank voorzien en voor de opslorplingsprogramma's 38 miljard frank.

De Fondsen voor bestaanszekerheid hebben voor 20 à 27 miljard frank inkomsten. De uitgaven van het Fonds voor de sluiting van ondernemingen schommelen rond 5 miljard frank.

De verschillende besluitvormingsniveau's vormen een probleem maar ook een voordeel in de mate dat er tussen de verschillende niveau's voldoende convergentie is. De Minister heeft geen moeite om ter zake van het internationaal niveau nader overleg te plegen met de parlementscommissies.

Een senator merkt op dat de begroting van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening normaal bij het ontwerp van begroting van het departement moet worden gevoegd. Zij betreurt het dat zulks niet het geval is.

Il pose ensuite quelques questions relatives au budget des Voies et Moyens.

— A l'article 06.01, 1, *d*) (page 64 du document Chambre 4/1-576/1 - 1988) sont inscrits, pour les amendes administratives, un montant de 11 millions de francs comme recette probables et un montant de 4,8 millions comme évaluations adoptées. Comment cette différence s'explique-t-elle ?

— En ce qui concerne l'article 06.01, 2, *a*) (même page) — Loyers perçus pour les locaux occupés par des institutions parastatales dans les « Maisons du travail », le montant inscrit passe de 14,9 millions de francs en 1983 à 0,1 million de francs en 1987 puis à 13,1 millions de francs en 1988. Comment cette variation s'explique-t-elle ?

Le Ministre répond qu'en ce qui concerne les amendes administratives, les recettes probables pour 1988 s'élèvent à 11,0 millions.

Les évaluations adoptées pour 1988 sont de 4,8 millions.

La différence est due à des éléments fortuits, comme :

1. un nombre plus élevé de dossiers de stagiaires non mis au travail (l'amende est plus élevée);
2. un nombre plus élevé de dossiers entraînant un doublement des amendes administratives par travailleur;
3. un plus grand nombre de dossiers pour lesquels l'auditeur renonce à des poursuites pénales.

En ce qui concerne les loyers perçus, le Ministre fournit les informations suivantes :

— Les recettes réalisées en 1983 se sont élevées à 320 523 francs, et non pas à 14,9 millions, chiffre mentionné au budget des Voies et Moyens pour 1989. L'évaluation adoptée pour 1988 est de 13,1 millions.

— L.O.N.Em n'a jamais payé les années précédentes.

D'où une différence de plus ou moins 13 millions.

Quant au projet de budget de l.O.N.Em, le Ministre déclare que rien ne s'oppose en principe à la communication de ce document au Parlement, en vue de la meilleure information possible de celui-ci. Toutefois, le budget définitif de l.O.N.Em ne sera définitif qu'après avoir été approuvé par le Gouvernement et donc après avoir été adopté par le Parlement.

2. Programmes de mise au travail

a) Généralités

Un membre fait remarquer qu'il n'est pas simple de se faire une idée des arrêtés royaux successifs

Dezelfde senator stelt vervolgens een aantal vragen die betrekking hebben op de Rijksmiddelenbegroting.

— In artikel 06.01, 1, *d*), (blz. 65 van Gedr. St. Kamer 4/1-576/1-1988) wordt voor de administratieve geldboeten een bedrag van 11 miljoen ingeschreven als vermoedelijke ontvangsten en een bedrag van 4,8 miljoen als aangenomen raming. Hoe is het verschil te verklaren ?

— Voor artikel 06.01, 2, *a*), (zelfde blz. 65) — Huurgelden geïnd voor de door de parastatale instellingen in de « Huizen van de Arbeid » gebruikte lokalen — evolueert het bedrag van 14,9 miljoen frank in 1983 naar 0,1 miljoen frank in 1987 en 13,1 miljoen frank in 1988. Wat is de reden van die schommeling ?

De Minister antwoordt dat, wat de administratieve geldboeten betreft, de vermoedelijke ontvangsten voor 1988 11,0 miljoen bedragen.

De aangenomen ramingen voor 1988 bedragen 4,8 miljoen.

Het verschil is toe te schrijven aan omstandigheden zoals :

1. een groter aantal dossiers betreffende het niet-tewerkstellen van stagiairs (boete is hoger);
2. een groter aantal dossiers waarbij de administratieve geldboeten per werknemer moeten worden verdubbeld;
3. meer dossiers waarbij de auditeur afziet van strafvervolging.

Inzake de geïnde huurgelden verstrekkt de Minister de volgende gegevens :

— De opbrengsten verwezenlijkt in 1983 bedroegen 320 523 frank en niet 14,9 miljoen zoals in de Rijksmiddelenbegroting 1989 weergegeven. De aangenomen raming voor 1988 is 13,1 miljoen.

— De R.V.A. heeft de vorige jaren nooit betaald.

Vandaar een verschil van ongeveer 13 miljoen.

Wat de ontwerpbegroting van de R.V.A. betreft, verklaart de Minister dat er in principe geen bezwaar is om, in het raam van een zo goed mogelijke informatie van het Parlement, dit stuk te bezorgen. De definitieve begroting van de R.V.A. evenwel, wordt pas opgesteld na de goedkeuring ervan door de Regering en bijgevolg pas na de goedkeuring door het Parlement.

2. Tewerkstellingsprogramma's

a) Algemeen

Een lid merkt op dat het niet eenvoudig is een inzicht te verkrijgen in de opeenvolgende koninklijke

concernant les programmes d'emploi. Il s'impose de simplifier et, sans doute aussi, de modifier ces programmes.

Pour étayer sa thèse, l'intervenant cite deux exemples :

— Un jeune s'est établi comme indépendant et désire engager un travailleur dans le cadre du plan + 1. Ce travailleur doit posséder une qualification déterminée et avoir bénéficié d'une formation récente. Or, l'intéressé ne trouve aucun candidat apte parmi les chômeurs de longue durée et, d'autre part, des stagiaires ne peuvent pas renoncer à leur travail pour accepter l'emploi proposé.

— En ce qui concerne l'interruption de carrière : un jeune employé communal demande une interruption de carrière de cinq ans. Il reçoit 10 500 francs et prétend pouvoir exercer simultanément une autre activité rémunérée. Les services de l'O.N.Em. confirment qu'il peut cumuler ces deux revenus.

Un autre commissaire demande également au Ministre d'examiner dans quelle mesure les programmes d'emploi sont susceptibles d'améliorations. C'est principalement la condition de durée d'un an de chômage indemnisé qui suscite des problèmes.

Un autre commissaire se rallie à cette demande et fait remarquer qu'initialement, ces programmes étaient destinés à aider les chômeurs de longue durée à trouver un emploi. Il s'est avéré que des mesures générales étaient insuffisantes en la matière. Des programmes spécifiques sont nécessaires pour les chômeurs de longue durée.

Le Ministre répond que pour entrer en considération pour le plan + 1, il suffit à un nouvel employeur d'engager un chômeur complet indemnisé, sans que celui-ci doive répondre à des conditions d'âge ou de durée du chômage. Il suffit qu'il ait reçu des allocations pendant un jour.

Si l'octroi des allocations suit l'achèvement des études (art. 124), la période d'attente doit être terminée, sauf pour un apprenti qui a achevé sa période d'apprentissage. Ce dernier ne doit pas avoir terminé la période d'attente, il suffit qu'il l'ait entamée.

Les conditions de durée du chômage ne sont applicables que dans le cadre de l'arrêté royal n° 498 du 31 décembre 1986.

L'allocation d'interruption en cas d'interruption complète de la carrière, qui s'élève actuellement à 10 504 francs par mois, peut effectivement, sur la base des dispositions de l'arrêté royal du 4 août 1986 relatif à l'octroi d'allocations d'interruption, être cumulée avec les revenus provenant :

— de l'exercice d'un mandat politique;

besluiten die betrekking hebben op de tewerkstellingsprogramma's Een vereenvoudiging en vermoedelijk ook een wijziging van die programma's dringt zich op.

Het lid haalt twee voorbeelden aan om zijn stelling te staven :

— Een jongere heeft zich als zelfstandige gevestigd en wenst een werknemer aan te werven in het kader van het + 1 plan. De werknemer dient een bepaalde qualificatie te bezitten en recent te zijn geschoold. Welnu, onder de langdurig werklozen vindt hij geen geschikte kandidaten en van de andere kant mogen stagiaires hun job niet opzeggen om de aangeboden betrekking te aanvaarden.

— Wat de loopbaanonderbreking betreft : een jonge gemeentebeampte vraagt een loopbaanonderbreking voor 5 jaar. Hij ontvangt 10 500 frank en beweert tegelijk een andere bezoldigde activiteit te mogen uitoefenen. De R.V.A.-diensten bevestigen dat hij beide inkomen kan cumuleren.

Een ander lid vraagt eveneens dat de Minister zou onderzoeken in hoeverre de tewerkstellingsprogramma's voor verbetering vatbaar zijn. Voornamelijk de voorwaarden van 1 jaar uitkeringsgerechtigde werkloosheid doet problemen ragen.

Nog een ander lid, hierbij aansluitend, merkt op dat die programma's oorspronkelijk bedoeld waren om de langdurig werklozen aan een job te helpen. Gebleken is dat algemene maatregelen hiervoor te kort schieten. Voor de langdurig werklozen zijn specifieke programma's nodig.

De Minister antwoordt dat, om in aanmerking te kunnen komen voor het plan-plus 1, een nieuwe werkgever een uitkeringsgerechtigde volledig werkloze kan aanwerven zonder dat hierbij voorwaarden gesteld worden inzake leeftijd of duur van de werkloosheid. Het volstaat gedurende 1 dag uitkeringen te hebben ontvangen.

Indien de uitkeringen gebaseerd zijn op het feit van beëindigde studies (art. 124) dient de wachttijd afgelopen te zijn, behalve indien het gaat om een leerling die zijn leertijd doorlopen heeft. In dit geval dient de wachttijd niet afgelopen te zijn en volstaat het die aangevangen te hebben.

Voorwaarden inzake duur van de werkloosheid zijn slechts van toepassing voor het koninklijk besluit nr. 498 van 31 december 1986.

De onderbrekingsuitkering in geval van volledige onderbreking van de loopbaan, die momenteel 10 504 frank per maand bedraagt, kan inderdaad, op basis van de bepalingen van het koninklijk besluit vna 4 augustus 1986 betreffende de toekenning van onderbrekingsuitkeringen gecumuleerd worden met de inkomsten voortvloeiend uit :

— de uitoefening van een politiek mandaat;

— d'une activité accessoire en tant que travailleur salarié déjà exercée avant la période d'interruption de carrière;

— de l'exercice d'une activité indépendante.

En ce qui concerne les programmes d'emploi, le Ministre estime qu'il faut examiner si les critères existants (notamment une période de chômage d'un an — ce qui, en fait, revient à 28 mois pour les jeunes gens qui quittent d'école) doivent encore être maintenus. En effet, cette condition peut donner lieu à une absence de candidats pour certains emplois. Cette remarque est également valable pour le Fonds budgétaire interdépartemental.

L'un des intervenants insiste incidemment pour que l'on paie à temps les services qui organisent la mise au travail dans ce cadre.

b) *Stages*

Un membre estime que dans de nombreux cas, la réglementation relative aux stages n'atteint pas son but. En effet, les entreprises organisent leur politique du personnel à partir des stages, autrement dit, elles occupent comme stagiaires les jeunes qu'elles auraient de toute façon engagés. Or, il faudrait veiller à ce que soient surtout occupées comme stagiaires des personnes dont les possibilités d'emploi sont limitées.

Le Ministre partage ce point de vue et souligne que la question des stages soulève un autre problème plus important : les groupes cibles auxquels l'on veut donner une chance de trouver un emploi ne peuvent pas être intégrés dans le premier circuit de travail. Ceux-ci sont formés de travailleurs peu qualifiés, mais aussi de personnes dont la formation est inadaptée. Il y a également lieu de réfléchir sur ce point.

c) *Cadre spécial temporaire*

Un membre fait remarquer que la compétence relative aux personnes occupées dans le cadre spécial temporaire a été transférée aux régions. Or, il constate une augmentation, en 1988, du nombre de ces travailleurs par rapport à 1987. Comment cela s'explique-t-il ?

Le Ministre répond que les compétences relatives à la mise au travail dans le cadre spécial temporaire ne seront transférées aux Régions qu'à partir du 1er janvier 1989. 108 nouveaux postes ont encore été attribués en 1988. Le reste résulte de décisions prises en 1987, principalement des prolongations de projets existants. Toutefois, entre la décision d'attribuer ou de prolonger un projet et sa concrétisation en postes de travail effectifs, il s'écoule de 3 à 6 mois, ce qui peut provoquer des fluctuations dans les crédits budgétaires nécessaires.

— een bijkomende activiteit als werknemer die reeds uitgeoefend werd vóór de periode van loopbaanonderbreking;

— de uitoefening van een zelfstandige activiteit.

Volgens de minister dient er inzake de tewerkstellingsprogramma's te worden nagegaan of de bestaande criteria (o.m. 1 jaar werkloosheid — wat in feite neerkomt op 28 maanden voor de schoolverlaters) nog moeten worden gehandhaafd. Die voorwaarde kan er inderdaad toe leiden dat men voor bepaalde betrekkingen geen kandidaten vindt. Deze opmerking geldt ook voor het Interdepartementaal Begrotingsfonds.

Een van de sprekers dringt terloops aan op een tijdelijke betaling van de diensten die in dit kader aan tewerkstelling doen.

b) *Stages*

Een lid is van oordeel dat de regeling in verband met de stages in veel gevallen haar doel mist. Immers, de bedrijven laten hun personeelsbeleid via de stages verlopen, of m.a.w. zij stellen jongeren die zij hoe dan ook zouden aanwerven, tewerk als stagiair. Er zou moeten voor gezorgd worden dat vooral de kansarmen voor de stages in aanmerking kunnen komen.

De Minister, hierbij aansluitend, merkt op dat er in verband met de stages een breder probleem rijst, nl. het feit dat er doelgroepen die men een kans op werk wil geven, niet in het eerste arbeidscircuit terechtkunnen. Het gaat hier niet alleen om laaggeschoolden maar ook om personen met een onaangepaste opleiding. Ook hierover is nadere reflexie nodig.

c) *Bijzonder tijdelijk kader*

Een lid merkt op dat de bevoegdheid inzake de werknemers tewerkgesteld in het bijzonder tijdelijk kader, werd overgedragen aan de gewesten. Niettemin constateert hij in 1988 een verhoging van het aantal van die werknemers vergeleken met 1987. Hoe is dat te verklaren ?

De Minister antwoordt dat de bevoegdheden inzake de tewerkstelling in het Bijzonderlijk Tijdelijk Kader pas op 1 januari 1989 aan de Gewesten worden overgedragen. In 1988 werden nog 108 nieuwe posten toegekend. De rest volgt uit beslissingen van 1987, hoofdzakelijk verlengingen van bestaande projecten. Tussen de beslissing evenwel om een project toe te kennen of te verlengen en de concretisering ervan in effectieve arbeidsplaatsen verloopt een hele tijd, van 3 tot 6 maanden, hetgeen fluctuaties kan teweegbrengen in de nodige begrotingskredieten.

d) *Engagement de chômeurs par les P.M.E.*

Se référant au point 116, dernier alinéa, de la note politique, un membre s'étonne de ce que sur 2 708 postes de travail potentiellement créés dans les P.M.E., 1 797 seulement soient effectivement occupés. Il demande quelle est l'explication de cette différence.

Le Ministre répond comme suit :

Au 31 décembre 1987, il avait été créé 2 708 postes de travail potentiels, ce qui implique que l'ensemble des bénéficiaires de l'arrêté royal n° 123 avaient été autorisés, à cette date, à recruter ce nombre de personnes.

La différence entre les deux chiffres s'explique de la manière suivante :

1. Le nombre de postes occupés est celui dont le Département avait connaissance à la date du 31 décembre 1987. Comme les informations relatives au recrutement sont transmises au Département avec un retard approximatif de trois mois, ce chiffre n'en-globe pas les recrutements effectués entre le 1er octobre et le 31 décembre 1987. Ce nombre s'élève approximativement à 200.

2. Certains bénéficiaires renoncent explicitement ou implicitement à engager la ou les personne(s) qu'ils ont été autorisés à recruter. Ce pourcentage est d'environ 15 p.c. Nous pouvons donc dire que, sur les 2 708 postes de travail potentiellement créés, quelque 400 n'ont pas été ou ne seront jamais occupés.

3. Enfin, comme les bénéficiaires de l'arrêté royal n° 123 disposent d'une période de 12 mois entre l'autorisation d'engager et le moment où l'engagement doit avoir eu lieu, certains postes de travail potentiellement créés ne sont effectivement occupés que longtemps après que l'autorisation a été donnée. Compte tenu, d'une part, du nombre d'engagements dont nous n'étions pas encore informés au 31 décembre 1987 et, d'autre part, du fait que certains bénéficiaires renoncent à engager du personnel, nous pouvons estimer que quelque 300 engagements ont été effectués après le 31 décembre 1987.

3. Programmes d'emploi

a) *Fonds budgétaire interdépartemental*

Un commissaire constate que le nombre d'emplois créés à l'intervention du Fonds budgétaire interdépartement est passé de 923 en 1984 à 2 267 à fin mars 1988. Il pose à ce sujet les questions suivantes : les pouvoirs subordonnés ont-ils pu profiter de cette situation ? Quelle est la répartition de ces emplois entre les Régions ?

d) *Indienstneming van werklozen door de K.M.O's*

Een lid, verwijzend naar punt 116, laatste alinea, van de beleidsnota, verwondert er zich over dat van de 2 708 potentieel gecreëerde arbeidsplaatsen in de K.M.O.'s, slechts 1 797 werkelijk werden bekleed. Hij vraagt hoe dat verschil te verklaren is.

De Minister antwoordt wat volgt :

Op 31 december 1987 waren er 2 708 potentiële arbeidsplaatsen gecreëerd in de K.M.O.'s wat inhoudt dat aan het totaal aantal begunstigden van het koninklijk besluit nr. 123 op die datum de machtiging gegeven was om dit aantal personen aan te werven.

Het verschil tussen beide cijfers is als volgt te verklaren.

1. Het aantal bezette arbeidsplaatsen is dit waar het Departement van op de hoogte was op 31 december 1987. Vermits inlichtingen over aanwervingen met ongeveer 3 maanden vertraging overgemaakt worden aan het Departement, zijn in het cijfer de aanwervingen tussen 1 oktober en 31 december 1987 niet opgenomen. Dit aantal bedraagt ongeveer 200.

2. Bepaalde begunstigden zien er expliciet van af de persoon of de personen in dienst te nemen voor wiens aanwerving een machtiging was gegeven. Dit percentage bedraagt ongeveer 15 pct. We kunnen dus stellen dat van de 2 708 potentieel gecreëerde arbeidsplaatsen er ongeveer 400 niet bezet geweest zijn of het nooit zullen worden.

3. Tenslotte beschikken de begunstigden van het koninklijk besluit nr. 123 over een periode van 12 maanden tussen de machtiging tot aanwerving en het ogenblik waarop de aanwerving gebeurd moet zijn zodat bepaalde potentieel gecreëerde arbeidsplaatsen pas geruime tijd na de machtiging effectief bezet worden. Rekening houdend enerzijds met het aantal aanwervingen waar we nog niet van op de hoogte waren op 31 december 1987 en anderzijds met het feit dat bepaalde begunstigden er van afzien personen aan te werven, kunnen we opmaken dat er ongeveer 300 aanwervingen gebeurd zijn na 31 december 1987.

3. Werkgelegenheidsprogramma's

a) *Interdepartementaal Begrotingsfonds*

Een commissielid stelt vast dat het aantal betrekkingen tot stand gekomen met tussenkomst van het Interdepartementaal Begrotingsfonds gestegen is van 923 in 1984 tot 2 267 einde maart 1988. Hij stelt hierover de volgende vragen : hebben de ondergeschikte besturen hiervan kunnen gebruik maken ? Wat is de verdeling van die betrekkingen tussen de gewesten ?

Le Ministre répond que la répartition régionale du Fonds budgétaire interdépartemental se présente comme suit :

Flandre : 63 p.c.

Wallonie : 29 p.c.

Bruxelles : 8 p.c.

b) *Engagement d'un premier et d'un deuxième travailleur*

Selon un membre, on recourt, dans ce domaine, à toutes sortes d'astuces juridiques pour pouvoir bénéficier du système.

c) *Aménagement du temps de travail dans les hôpitaux*

En ce qui concerne l'aménagement du temps de travail dans les hôpitaux, un membre demande où en est l'exécution de l'arrêté royal du 3 mai 1983, en particulier pour ce qui est de l'article 4. Quel est le nombre et la nature des emplois créés ? S'agit-il de personnel ouvrier ou paramédical ? Qu'en est-il du contrôle du respect de l'article 4 en ce qui concerne le paiement ?

Le Ministre renvoie à son collègue, le Ministre des Affaires sociales, dont l'administration, et plus précisément le Service de la comptabilité et de la gestion des hôpitaux, est chargée de l'exécution pratique de l'arrêté royal du 3 mai 1983 visant à promouvoir l'aménagement du temps de travail dans les établissements hospitaliers.

Le Ministère de l'Emploi et du Travail assure uniquement le paiement des primes au Ministère de la Santé publique.

Depuis 1983, la situation se présente comme suit :

Année — Jaar	Nombre d'hôpitaux — Aantal ziekenhuizen	Nombre de chômeurs engagés — Aantal aangeworven werklozen
1983 .	37	203
1984 .	42	253
1985 .	44	245
Total. — Totaal		701

d) *Agences pour l'emploi*

En ce qui concerne les agences locales pour l'emploi, un membre constate des différences importantes entre la Flandre et la Wallonie pour ce qui est du nombre des chômeurs inscrits et du nombre des chômeurs occupés. Il aimeraient en connaître la raison.

Le Ministre accorde qu'en ce qui concerne le système des agences locales pour l'emploi, il y a effectivement des différences importantes entre le nombre

De Minister antwoordt dat de verdeling van het Interdepartementaal Begrotingsfonds voor de Ge-westen als volgt is :

Vlaanderen : 63 pct.

Wallonië : 29 pct.

Brussel : 8 pct.

b) *Indienstneming van een eerste en een tweede werknemer*

Een lid geeft als zijn mening te kennen dat er in dit verband allerlei juridische spitsvondigheden worden uitgedacht om de voordelen van de regeling te kunnen genieten.

c) *Aanpassing van de arbeidstijd in de ziekenhuizen*

Wat de aanpassing van de arbeidstijd in de ziekenhuizen betreft, vraagt een lid hoe ver het staat met de uitvoering van het koninklijk besluit van 3 mei 1983 en meer bepaald artikel 4 van het besluit. Wat is het aantal en de aard van de gecreëerde arbeidsplaatsen ? Gaat het om werklieden of om paramedici ? Hoe zit het met de controle op de naleving van artikel 4 wat de betaling betreft ?

De Minister verwijst naar zijn collega de Minister van Sociale Zaken wiens administratie, namelijk de Dienst boekhouding en beheer der ziekenhuizen, instaat voor de praktische uitvoering van het koninklijk besluit van 3 mei 1983 ter bevordering van de aanpassing van de arbeidstijd in de verzorgingsinstellingen.

Het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid staat enkel in voor de betaling van de premiebedragen aan het Ministerie van Volksgezondheid.

Sedert 1983 is de toestand als volgt :

Année — Jaar	Nombre d'hôpitaux — Aantal ziekenhuizen	Nombre de chômeurs engagés — Aantal aangeworven werklozen
1983	37	203
1984	42	253
1985	44	245
Total. — Totaal		701

d) *Werkgelegenheidsagentschappen*

Inzake de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen stelt een lid grote verschillen vast tussen Vlaanderen en Wallonië wat het aantal ingeschreven en het aantal presterende werklozen betreft. Hij vraagt wat hiervan de reden is.

De Minister is het ermee eens dat er inzake het stelsel van de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen inderdaad grote verschillen zijn wat het

des chômeurs inscrits et le nombre des chômeurs occupés. Un nombre d'agences nettement inférieur a d'ailleurs été créé en Flandre. La raison en réside principalement dans l'attitude peu favorable des organisations syndicales vis-à-vis de cette expérience. Celles-ci argumentent notamment que le système signifie un retour aux temps anciens, où les pauvres effectuaient un travail sous-payé pour les riches. Quelques raisons supplémentaires, qui semblent contrarier surtout les Flamands, sont la réglementation trop vague (conditions de travail) ainsi que la question de savoir si les revenus des chômeurs occupés dans une telle agence sont imposables.

Le système n'a d'ailleurs jamais reçu de véritable soutien officiel, que ce soit par le biais d'informations à la télévision sous forme de messages publicitaires ou par la diffusion de brochures.

4. Prépension

Un membre aimerait savoir quelle est la position du Ministre vis-à-vis de la demande des interlocuteurs sociaux de prolonger la réglementation existante en matière de prépension jusqu'à la fin de 1990.

Le Ministre répond que l'ensemble de la problématique en matière de pensions fera l'objet d'une concertation bipartite.

5. Politique en matière d'immigration

Un commissaire aimerait savoir combien de personnes ont, à l'heure actuelle, demandé le statut de réfugié politique. Il aimerait également savoir ce qu'il faut entendre par la notion de « mise au travail provisoire » des candidats réfugiés politiques.

Le Ministre répond que la question relative au nombre des personnes ayant demandé le statut de réfugié politique ne relève pas de sa compétence, mais de celle du Ministre de la Justice.

D'autre part, les candidats réfugiés politiques peuvent obtenir des autorités régionales une attestation prouvant qu'ils peuvent être occupés, à condition qu'un employeur introduise dans les 48 heures une demande de mise au travail.

En attendant la reconnaissance du candidat en tant que tel, l'employeur qui a introduit une telle demande reçoit une autorisation provisoire de mise au travail. L'autorisation provisoire devient sans valeur dès le moment où la décision concernant la reconnaissance a été prise.

Si la décision est positive, l'employeur reçoit l'autorisation de mise au travail et il est accordé au travail-

aantal ingeschreven en het aantal presterende werklozen betreft. Het aantal opgerichte agentschappen in Vlaanderen ligt eveneens beduidend lager. Reden hiervoor dient men hoofdzakelijk te zoeken in de weinig positieve houding van de vakorganisaties t.o.v. dit experiment. Zij argumenteren o.a. dat dit systeem een teruggaan naar vroegere tijden is waar de armen onderbetaald werk uitvoerden voor de rijken. Als bijkomende redenen, waar blijkbaar vooral Vlamingen zich aan storen, zijn er nog de vage reglementering (arbeidsvoorraarden) en de vraag of werklozen, die taken uitvoeren in een agentschap, hierop belastingen moeten betalen.

Het systeem werd trouwens nooit echt officieel ondersteund, d.w.z. gepropageerd via informatie-spotjes op T.V., via het verspreiden van brochures, enz.

4. Brugpensioen

Een lid vraagt welke houding de Minister aanneemt t.a.v. het verzoek van de sociale partners om de bestaande reglementering inzake het brugpensioen te verlengen tot einde 1990 ?

De Minister antwoordt dat er over het geheel van het pensioenprobleem een bipartite-overleg zal plaatsvinden.

5. Immigratiebeleid

Een commissielid vraagt wat de huidige situatie is in verband met het aantal personen die het statuut van politiek vluchteling hebben aangevraagd. Hij vraagt ook wat moet worden verstaan onder het begrip « voorlopige tewerkstelling » van de kandidaat-politieke vluchteling.

De Minister antwoordt dat de vraag met betrekking tot het aantal personen die het statuut van politieke vluchteling hebben aangevraagd, niet tot zijn bevoegdheid behoort maar wel tot die van de Minister van Justitie.

Van de andere kant kunnen de kandidaat-politieke vluchtelingen bij de gewestelijke overheden een attest bekomen waaruit blijkt dat zij mogen tewerkgesteld worden op voorwaarde dat een werkgever binnen 48 uur een aanvraag tot tewerkstelling indient.

De werkgever die een dergelijke aanvraag heeft ingediend ten behoeve van een kandidaat-politieke vluchteling, ontvangt in afwachting van de erkenning van de kandidaat als dusdanig een voorlopige toelating tot tewerkstelling. De voorlopige toelating wordt waardeloos zodra de beslissing omtrent de erkenning is gevallen.

Indien de beslissing positief is, ontvangt de werkgever de toelating tot tewerkstelling en wordt aan de

leur un permis de travail ayant effet rétroactif à la date de l'introduction de la demande par l'employeur.

Si la décision est négative, la demande de mise au travail sera examinée selon les règles en vigueur pour les travailleurs étrangers en général.

6. Réglementation en matière de chômage

Plusieurs commissaires interrogent le Ministre sur l'état d'avancement de l'étude portant sur la possibilité de supprimer le contrôle des chômeurs. L'un d'entre eux remarque que ce contrôle est généralement considéré comme dégradant, inefficace et coûteux.

Le Ministre pense que le contrôle devrait pouvoir être transformé de telle manière qu'il devienne une action positive et une étape vers le marché de l'emploi. Le Ministre n'envisage pas la suppression pure et simple du contrôle, car il veut donner toutes leurs chances à ceux qui cherchent réellement un emploi. Toutefois, on pourrait progressivement supprimer le contrôle quotidien. En coopération avec les Régions, l'on doit pouvoir mettre au point un système qui offre à tout demandeur d'emploi une possibilité réelle de trouver une place sur le marché du travail.

Le Ministre tend vers un système plus humain, conformément aux termes de la déclaration gouvernementale.

Le Ministre remarque encore qu'une comparaison avec d'autres pays montre que la Belgique est le seul pays où l'octroi de l'allocation n'est pas limité dans le temps. Le système en vigueur ne prévoit pas une indemnité sociale générale, mais une indemnité pour ceux qui sont disponibles sur le marché de l'emploi.

L'un des intervenants réplique que le contrôle du chômage tel qu'il existe actuellement ne présente aucun avantage. Son utilité devient d'ailleurs encore plus problématique en raison de la répartition des compétences entre les autorités nationale et régionales.

7. Réglementation du travail et conditions de travail

a) Inspection et contrôle

Selon un membre, des problèmes se posent concernant l'inspection et le contrôle de l'application de la réglementation du travail. Les services d'inspection paraissent ne pas être suffisamment armés pour effectuer le contrôle; il est en outre regrettable que les attributions en matière d'inspection soient dispersées entre plusieurs ministères. Ne pourrait-on mettre en place un service d'inspection unique?

werknemer de arbeidsvergunning toegestaan met terugwerkende kracht tot op de datum van de aanvraag ervan door de werkgever.

Indien de beslissing negatief is, zal de aanvraag tot tewerkstelling onderzocht worden volgens de regelen die gelden t.o.v. de vreemde werknemers in 't algemeen.

6. Werkloosheidsreglementering

Verscheidene commissieleden ondervragen de Minister over de stand van het onderzoek naar de mogelijkheid om de stempelcontrole af te schaffen. Een van hen merkt op dat deze controle algemeen als mensonwaardig, ondoeltreffend en duur wordt bestempeld.

Volgens de Minister zou de stempelcontrole moeten kunnen worden omgebouwd tot een positieve aanmelding en een stap naar de arbeidsmarkt. Het zonder meer afschaffen van de stempelcontrole kan volgens de Minister niet omdat hij degenen die werkelijk werkzoekend zijn alle kansen wil geven. De dagelijkse controle kan evenwel geleidelijk worden afgebouwd. Samenwerking met de gewesten is nodig om te komen tot een regeling die de zekerheid geeft dat de werkzoekenden een kans hebben om een plaats op de arbeidsmarkt te verwerven.

De Minister streeft naar een meer humaan systeem, overeenkomstig de termen van de regeringsverklaring.

De Minister merkt nog op dat een vergelijking met andere landen aantoont dat België het enige land is dat een ongelimiteerde uitkering kent. Het bestaande stelsel organiseert geen algemene sociale vergoeding maar een vergoeding voor degenen die beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt.

Een van de sprekers replicaert hierop dat de stempelcontrole zoals ze nu bestaat, geen enkel voordeel biedt. Het nut ervan wordt nog problematischer door de opdeling van de bevoegdheden tussen de nationale overheid en de gewesten.

7. Arbeidsreglementering en arbeidsvoorwaarden

a) Inspectie en toezicht

Volgens een lid rijzen er vragen in verband met de inspectie en het toezicht op de naleving van de arbeidsreglementering. De inspectiediensten lijken niet voldoende gewapend om de controle uit te voeren; het valt bovendien te betreuren dat de bevoegdheden inzake inspectie over verschillende ministeries verspreid liggen. Kan men niet streven naar een enkele inspectiedienst?

Un autre membre insiste lui aussi sur la nécessité de renforcer les services chargés de dépister et de réprimer ce que certains ont appelé la fraude sociale. Il indique également qu'il y aurait lieu de procéder à une évaluation de la loi relative à la carte de sécurité sociale.

En ce qui concerne le contrôle du respect de la réglementation du travail, le Ministre a déjà fait une première série de constatations, notamment à l'occasion d'un contact avec une délégation des jeunes C.V.P., mais il n'a pas encore défini d'orientations.

Un des grands problèmes réside dans la technicité de la législation, surtout les arrêtés royaux et les conventions collectives de travail. Un autre problème est que le contrôle de légalité d'un certain nombre de conventions collectives de travail est encore insuffisant. Cela est dû au fait que les services d'inspection ne sont parfois plus en mesure de déterminer avec précision quelles sont les implications de ces C.C.T. Le problème fait l'objet d'un examen approfondi à l'occasion duquel on examinera également s'il est possible de fusionner les inspections en un service unique.

En ce qui concerne la carte de sécurité sociale, le Ministre communique qu'une évaluation est en cours. Les premières constatations sont positives, mais elles comportent aussi des éléments négatifs.

b) *Travail intérimaire — Travail à temps partiel*

Plusieurs membres constatent que le travail intérimaire a considérablement gagné en importance. Ils demandent si ce secteur est suffisamment contrôlé. D'ailleurs, dans la note fournie par le Ministre, il est admis explicitement que l'augmentation s'explique par le fait qu'on recourt au travail intérimaire dans des cas qui ne sont pas autorisés par la loi (voir le point 236 de la note politique). Dans la même note, toujours sous le point 236, il est question de pseudo-indépendants qui interviennent dans le secteur de la construction. La situation décrite semble se présenter également dans le secteur hospitalier (kinésithérapeutes). Un des intervenants demande des précisions sur ce qui est visé par le passage en question.

Le Ministre donne la réponse suivante :

Dans le cadre de sa mission permanente de contrôle, l'Inspection des lois sociales vérifie en particulier le respect des prescriptions contenues dans la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs.

Le service d'inspection envisage d'intensifier le contrôle de cette réglementation. La loi du 24 juillet 1987 est la première à prévoir une réglementation

Een ander lid dringt eveneens aan op een versterking van de diensten belast met het opsporen en het beteugelen van wat sommigen de « sociale fraude » hebben genoemd. Voorts merkt het lid op dat een evaluatie zou moeten worden gemaakt van de wet met betrekking tot de sociale-zekerheidskaart.

Inzake het toezicht op de naleving van de arbeidsreglementering, heeft de Minister, mede naar aanleiding van een contact met een delegatie van C.V.P.-jongeren een eerste reeks constateringen gedaan, maar nog geen oriënteringen bepaald.

Een van de grote problemen is de techniciteit van de wetgeving, vooral van de koninklijke besluiten, ook van de collectieve arbeidsovereenkomsten. Een ander probleem is dat de legaliteitscontrole van een aantal C.A.O.'s nog onvoldoende is gebeurd. Dit heeft te maken met het feit dat de inspectiediensten soms niet meer in staat zijn precies na te gaan wat de implicaties van die C.A.O.'s zijn. Het probleem wordt grondig onderzocht en naar aanleiding van dit onderzoek zal ook worden nagegaan of het mogelijk is te komen tot één enkele dienst voor de inspecties.

Wat de sociale-zekerheidskaart betreft, deelt de minister mede dat een evaluatie wordt uitgevoerd. De eerste vaststellingen zijn ten dele positief, maar er zijn ook negatieve elementen.

b) *Uitzendarbeid — Deeltijdse arbeid*

Enkele leden stellen vast dat de uitzendarbeid sterk in belangrijkheid is toegenomen. Zij vragen of ter zake voldoende controle wordt uitgeoefend. Overigens, in de nota verstrekt door de Minister, wordt explicet toegegeven dat de verklaring voor de toename ligt in het feit dat op uitzendarbeid een beroep wordt gedaan buiten de gevallen die door de wet worden toegelaten (zie punt 236 van de beleidsnota). In dezelfde nota, eveneens onder punt 236, is er sprake van nepzelfstandigen die in de bouwsector worden ingeschakeld. De beschreven situatie lijkt zich ook voor te doen in de ziekenhuissector (kinesitherapeuten). Een van de sprekers vraagt nader aan te geven wat met de desbetreffende passage wordt bedoeld.

De Minister verstrekt hierop het volgende antwoord :

Binnen het kader van haar permanente controletaak oefent de Inspectie van de sociale wetten in het bijzonder toezicht uit op de naleving van de voorschriften vervat in de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers.

Een geïntensificeerde controle op deze reglementering wordt door deze inspectiedienst in het vooruitzicht gesteld. De wet van 24 juli 1987 voorziet voor

définitive de la matière, après des réglementations temporaires successives (loi provisoire du 28 juin 1976 et C.C.T. n° 36 et suiv. du C.N.T.) qui ne favorisaient pas la sécurité juridique.

C'est d'ailleurs au cours de la période d'application de cette réglementation transitoire (de 1976 à 1987) que le phénomène du travail intérimaire et du travail temporaire s'est aussi fortement développé. Une des raisons en est incontestablement que le travail temporaire comme le travail intérimaire ont fréquemment été utilisés en dehors des cas prévus et autorisés par loi (remplacement d'un travailleur définitif, exécution d'un travail exceptionnel ou surcroît exceptionnel de travail).

Le travail temporaire est ainsi devenu pour certains employeurs un moyen pratique et bon marché de répondre à la croissance constante de leur activité économique sans assumer d'engagements durables à l'égard des travailleurs.

Actuellement, le Service de l'inspection contrôle le respect de la législation en procédant à des contrôles d'office et à des enquêtes à la suite de missions spéciales.

D'autre part, l'Inspection est consciente du phénomène de l'augmentation des faux contrats d'entreprise d'ouvrage pour lesquels on crée un soi-disant statut d'indépendant alors qu'en réalité, il s'agit d'un travail effectué moyennant rémunération sous l'autorité d'autrui, et donc d'un contrat de travail.

L'Inspection recherche actuellement les moyens les plus adéquats de contrer le développement anarchique de ce phénomène qui sévit dans divers secteurs.

Un autre membre constate que le nombre de personnes travaillant et chômant à temps partiel est passé en quelques années de 25 000 à 170 000. La question se pose de savoir si la politique menée à cet égard n'est pas trop généreuse et si elle ne nuit pas aux vrais chômeurs.

En ce qui concerne le travail intérimaire, il convient, selon lui, de se souvenir que la Belgique a un des pourcentages les plus bas d'Europe : 0,5 p.c. contre 3 p.c. aux Pays-Bas, par exemple.

Une modification de la loi s'impose. La loi actuelle est trop sévère et prévoit trop de formalités. Bien des entreprises sont contraintes de vivre dans l'illégalité.

Une des dispositions de la loi est qu'il ne peut y avoir aucune forme de délégation d'autorité; cette disposition est inapplicable, notamment pour les entreprises d'informatique.

Il y a lieu de rechercher un équilibre entre les besoins en personnel temporaire, d'une part, et le statut social, d'autre part. On devrait en arriver pour

het eerst in een bestendige regeling van de materie, na de opeenvolgende tijdelijke reglementeringen (voorlopige wet van 28 juni 1976, en C.A.O. nr. 36 e.v. van de N.A.R.), die de rechtszekerheid niet ten goede kwamen.

Het is trouwens tijdens de toepassingsperiode van deze overgangsreglementering (1976 tot 1987) dat het fenomeen van de uitzendarbeid en de tijdelijke arbeid zich zo sterk heeft ontwikkeld. Een van de redenen hiervan ligt ongetwijfeld in het feit dat de tijdelijke arbeid, zowel als de uitzendarbeid in veel gevallen werden ingevoerd buiten de drie wettelijk voorziene en toegelaten gevallen (vervanging van een vaste werknemer, uitvoering van een uitzonderlijk werk of buitengewone vermeerdering van werk).

De tijdelijke arbeid werd aldus een handig en goedkoop middel voor een aantal werkgevers om de bestendige groei van hun economische activiteit te ondervangen zonder vaste engagementen t.o.v. de werknemers.

Thans wordt de wetgeving door de Inspectiedienst gecontroleerd door ambtshalve controles en door onderzoeken ingevolge bijzondere opdrachten.

Anderzijds is de Inspectie zich bewust van het fenomeen van het toenemend aantal gesimuleerde aannamegsovereikensten waarbij een zogenaamd statuut van zelfstandige wordt gecreëerd terwijl er in werkelijkheid sprake is van arbeid tegen loon onder gezag en dus van een arbeidsgsovereikenst.

De Inspectie beraadt zich thans omrent de best geschikte actiemiddelen om de wildgroei van dit fenomeen die zich in diverse sectoren voordoet, te bestrijden.

Een andere spreker stelt vast dat het aantal personen die deeltijds werken en deeltijds stempelen, in enkele jaren is gestegen van 25 000 naar 170 000. De vraag rijst of het beleid in dit verband niet te vrijgevig is en of dit beleid niet ten nadele van de echte werklozen is.

Wat de uitzendarbeid betreft dient men volgens de spreker te bedenken dat België een van de laagste percentages heeft in Europa : 0,5 pct. tegenover 3 pct. in Nederland bijvoorbeeld.

Een wetswijziging dringt zich op. De bestaande wet is te streng en voorziet in al te veel formaliteiten. Heel wat bedrijven leven noodgedwongen in de onwettelijkheid.

Een van de bepalingen van de wet is dat er geen enkele vorm van gezagsdelegatie mag zijn; die bepaling is met name voor informaticabedrijven niet toepasbaar.

Er dient te worden gezocht naar een evenwicht tussen de nood aan tijdelijk personeel enerzijds en het sociaal statuut anderzijds. Men zou voor de

le travailleur temporaire, par analogie avec ce qui se fait en France, à une sorte de prime au passage à un autre emploi.

c) *Travail de nuit*

Un commissaire rappelle que la Conférence internationale du travail de juin 1989 traitera du problème du travail de nuit pour la femme. Le Ministre a demandé à ce sujet l'avis du Conseil national du travail. Il serait utile que la Commission puisse également examiner ce problème avant la conférence de Genève.

Un autre membre remarque qu'un pourcentage important de femmes préfèrent un travail de nuit. Les organisations syndicales sont d'un autre avis. Quel est le point de vue du Ministre ?

Le Ministre répond qu'il souhaite attendre l'avis du Conseil national du travail.

d) *Egalité de traitement des hommes et des femmes*

Un commissaire demande ce qu'il en est actuellement des actions positives tendant à l'égalité de traitement des hommes et des femmes, surtout en matière de rémunération.

Le Ministre répond qu'une concertation a lieu avec le Secrétaire d'Etat compétent. Des négociations sectorielles seront menées relativement aux mesures positives à prendre.

8. Relations collectives de travail

a) *Accord interprofessionnel*

Un membre demande quelle est la position du Ministre concernant deux objectifs figurant dans l'accord interprofessionnel, à savoir

- la variabilité de l'âge de la mise à la retraite entre 60 et 65 ans pour les hommes et les femmes;
- la détermination de la carrière complète à partir de 60 ans.

Le Ministre renvoie à sa réponse à la question relative à la prépension.

b) *Activités du Conseil national du travail*

Un commissaire renvoie au point 311, C, a), de la note politique, qui précise que le Conseil national du travail a émis un avis négatif concernant l'application du régime de sécurité sociale des travailleurs salariés aux artistes du spectacle. L'intervenant demande l'opinion du Ministre à ce sujet.

Le Ministre répond que cette matière relève de la compétence du Ministre des Affaires sociales.

tijdelijke werknemer, naar analogie met wat in Frankrijk gebeurt, tot een soort overbruggingspremie naar een andere baan moeten komen.

c) *Nachtarbeid*

Een commissielid wijst erop dat de Internationale Arbeidsconferentie van juni 1989 zal handelen over het probleem van de nachtarbeid door vrouwen. De Minister heeft ter zake het advies van de Nationale Arbeidsraad gevraagd. Het zou nuttig zijn dat de commissie, vóór de conferentie in Genève, eveneens over dit probleem zou kunnen beraadslagen.

Een ander lid merkt op dat een belangrijk percentage vrouwen verkiezen nachtarbeid te verrichten. De vakorganisaties zijn een andere mening toegegaan. Wat is het standpunt van de Minister ?

De Minister antwoordt dat hij het advies van de Nationale Arbeidsraad wenst af te wachten.

d) *Gelijke behandeling van mannen en vrouwen*

Een commissielid vraagt wat de huidige situatie is m.b.t. de positieve acties gericht op een gelijke behandeling van mannen en vrouwen, vooral wat het loon betreft.

De Minister antwoordt dat er overleg wordt gepleegd met de bevoegde Staatssecretaris. Met betrekking tot de te nemen positieve maatregelen zullen sectoriële onderhandelingen worden gevoerd.

8. Collectieve arbeidsbetrekkingen

a) *Interprofessioneel akkoord*

Hoe staat de Minister tegenover twee doelstellingen, vervat in het interprofessioneel akkoord, nl.

- de flexibele pensioengerechtigde leeftijd tussen 60 en 65 jaar voor mannen en vrouwen;
- de bepaling van de volledige loopbaan vanaf 60 jaar.

De Minister verwijst naar zijn antwoord op de vraag met betrekking tot het brugpensioen.

b) *Werkzaamheden van de Nationale Arbeidsraad*

Een lid verwijst naar punt 311, C, a), van de beleidsnota waarin te lezen staat dat de Nationale Arbeidsraad een negatief advies heeft uitgebracht met betrekking tot de toepassing van de sociale zekerheidsregeling van de werknemers op de schouwspelartiesten. Het lid vraag wat de mening van de Minister hierover is.

De Minister antwoordt dat deze aangelegenheid tot de bevoegdheid van de Minister van Sociale Zaken behoort.

c) *Commissions paritaires*

Un membre constate qu'un certain nombre de commissions paritaires n'ont pas encore été constituées et demande si le Ministre compte prendre des initiatives en la matière.

Le Ministre remarque que le problème de la composition de certaines commissions paritaires se pose déjà depuis pas mal de temps. Il a demandé au Service des relations collectives de travail de préparer un dossier à ce sujet.

d) *Modération salariale*

Un membre note que l'arrêté royal n° 180 a limité l'indexation des salaires et, en outre, conduit à une modération salariale. L'intervenant croit savoir que le Ministre n'est pas très enthousiaste pour cet arrêté royal. Envisagerait-il un plan de rattrapage sur ce point ?

Selon le Ministre, la modération salariale a incontestablement eu pour effet d'assainir un certain nombre de choses. Le produit global de la modération salariale est estimé à 88 milliards de francs.

Le Ministre pense qu'après six années de modération salariale, il existe une certaine marge pour des adaptations de salaire. La question de savoir si la marge existante sera ou non dépassée, dépendra des négociations dans les secteurs et les entreprises.

Au terme de la discussion générale, un membre formule encore quelques considérations que l'on peut résumer comme suit.

Le problème du travail de nuit doit être examiné en tenant compte également de la situation dans les autres pays. En outre, il s'agirait de répondre à la question de savoir si notre pays entend maintenir en activité certains secteurs où le travail de nuit est inéluctable.

En ce qui concerne la représentation syndicale des petites entreprises, il importe de maintenir la C.C.T. comme instrument d'organisation de cette représentation.

Sans doute un certain nombre de C.C.T. — celles qui n'ont pas été rendues obligatoires — ne sont-elles pas en ordre.

Le contrôle des chômeurs tel qu'il est pratiqué actuellement n'offre aucun avantage. Son utilité est encore plus contestable du fait du fractionnement des compétences entre le pouvoir national et les régions.

En ce qui concerne l'âge de la mise à la retraite, il faudra également tenir compte de l'évolution démographique. La question se pose de savoir s'il n'y aura pas lieu de revoir la limite d'âge de 65 ans.

c) *Paritaire comités*

Een lid constateert dat een aantal paritaire comités nog niet zijn samengesteld en vraagt of de Minister ter zake initiatieven zal nemen.

De Minister merkt op dat de samenstelling van sommige paritaire comités een reeds lang aanslpend probleem is. Hij heeft aan de dienst voor collectieve arbeidsbetrekkingen gevraagd daarover een dossier voor te bereiden.

d) *Loonmatiging*

Een lid merkt op dat het koninklijk besluit nr. 180 de indexering van de lonen heeft beperkt en bovendien geleid heeft tot loonmatiging. Spreker meent te weten dat de Minister niet erg enthousiast is over dit koninklijk besluit. Denkt hij soms aan een inhaalbeweging op dit punt ?

Volgens de Minister heeft de loonmatiging ongetwijfeld geleid tot het opnieuw gezond maken van een aantal dingen. De globale opbrengst van de loonmatiging wordt geraamd op 88 miljard frank.

De Minister meent dat er na zes jaar loonmatiging enige ruimte is voor loonaanpassingen. Of de bestaande marge al of niet overschreden wordt zal afhangen van de besprekingen in de sectoren en de bedrijven.

Op het einde van de algemene besprekking geeft een lid nog enkele beschouwingen die als volgt kunnen worden samengevat.

Bij het onderzoek van het probleem van de nachtarbeid moet ook rekening worden gehouden met de situatie in andere landen. Bovendien moet men uitsluitsel geven op de vraag of ons land bepaalde sectoren — waar nachtarbeid onvermijdelijk is — wenst te behouden.

Inzake de syndicale vertegenwoordiging in de kleine bedrijven is het behoud van de C.A.O., als instrument voor de organisatie van die vertegenwoordiging, aangewezen.

Wellicht zijn een aantal C.A.O.'s — de niet algemeen verbindend verklaarde — niet in orde.

De stempelcontrole zoals ze nu bestaat biedt geen enkel voordeel. Het nut ervan wordt nog problematischer door de opdeling van de bevoegdheden tussen de nationale overheid en de gewesten.

Inzake de pensioengerechtigde leeftijd zal men ook rekening moeten houden met de demografische evolutie. De vraag rijst of de 65 jaren-grens niet zal moeten worden herzien.

Le Ministre partage le point de vue du commissaire relativement à la représentation syndicale dans les petites entreprises. Il renvoie en la matière aux dispositions de l'accord de gouvernement.

Quant au contrôle des chômeurs, il rappelle la réponse qu'il a déjà fournie précédemment.

V. DISCUSSION DU TABLEAU DE LA LOI ET DU PROJET DE LOI

1. Tableau de la loi

a) Questions posées par les commissaires et réponses du Ministre

Titre Ier — Dépenses courantes

Article 12.02 (p. 13)

QUESTION

Quel est la part de la formation professionnelle dans le montant global de 92,8 millions de francs ?

REPONSE

La part de la formation professionnelle s'élève à 1,5 million de francs.

Article 12.33 (p. 13)

QUESTION

Un crédit de 4 millions de francs est prévu pour des études, enquêtes et recherches, contre 2,7 millions en 1987. Quelles études de crédit financera-t-il ? Quels sont les centres universitaires concernés en l'occurrence ? Quels sont les montants consacrés aux études qui ont trait respectivement à la politique de l'emploi, aux relations de travail et au travail des femmes ?

REPONSE

Un montant de 4 millions de francs pour des études, enquêtes... sur un total de 65 milliards de francs reste minime, eu égard à l'évolution rapide dans le secteur social.

Les études suivantes ont été effectuées :

1988

Crédit : 4 000 000 de francs.

Formation et insertion des jeunes — U.W.E. Davreux suite de 1987 : 295 000 francs.

Prospective métiers nouveaux — I.S.S.A.P. D.I.S.-T.E.R. suite de 1987 : 160 000 francs.

Toxiques industriels suite 1985 : 400 000 francs.

1987 :

Crédit : 4 000 000 de francs.

Formation en alternance et insertion des jeunes dans la vie active-U.W.E. Davreux : 845 000 francs.

De Minister is het eens met het commissielid wat betreft de syndicale vertegenwoordiging in de kleine bedrijven. Hij verwijst ter zake naar het bepaalde in het regeerakkoord.

Met betrekking tot de stempelcontrole herinnert hij aan zijn reeds eerder verstrekt antwoord.

V. BESPREKING VAN DE WETSTABEL EN VAN HET WETSONTWERP

1. Wetstabel

a) Vragen van de commissieleden en antwoorden van de Minister

Titel I — Lopende uitgaven

Artikel 12.02 (blz. 12)

VRAAG

Wat is het aandeel van de beroepsvervorming in het globaal bedrag van 92,8 miljoen frank ?

ANTWOORD

Het aandeel voor de beroepsvervorming bedraagt 1,5 miljoen frank.

Artikel 12.33 (blz. 12)

VRAAG

Voor studies, onderzoeken en navorsingen wordt een krediet van 4 miljoen frank voorzien tegenover 2,7 miljoen in 1987 (art. 12.33). Welke studies worden hiermee gefinancierd ? Welke universitaire centra worden hierbij betrokken ? Wat zijn de bedragen besteed aan studies die respectievelijk betrekking hebben op het werkgelegenheidsbeleid, de arbeidsverhoudingen en de vrouwendarbeid ?

ANTWOORD

Een bedrag van 4 miljoen frank voor studies, onderzoeken... op een totaal bedrag van 65 miljard frank is nog zeer gering, gelet op de snelle evolutie in de sociale sector.

De volgende studies werden uitgevoerd :

1988

Krediet : 4 000 000 frank.

Formation et insertion des jeunes — U.W.E. Davreux vervolg van 1987 : 295 000 frank.

Prospective métiers nouveaux — I.S.S.A.P. D.I.S.-T.E.R. vervolg van 1987 : 160 000 frank.

Toxiques industriels vervolg 1985 : 400 000 frank.

1987 :

Krediet : 4 000 000 frank.

Formation en alternance et insertion des jeunes dans la vie active-U.W.E. Davreux : 845 000 frank.

Prospective des métiers nouveaux utiles aux entreprises et les transformations à apporter à notre système éducatif pour qu'il réponde aux besoins.

I.S.S.A.P. — Dister : 1 200 000 francs.

Validation des normes d'exposition à certains toxiques industriels-U.C.L. Lauwerijs suite de 1985 : 400 000 francs.

Convention collective (suite de 1986) : 255 000 francs.

1986

Crédit : 4 000 000 de francs.

Toxiques industriels-suite de 1985 : 400 000 francs.

Système productif belge-U.C.L. Löwenthal suite de 1984 : 500 000 francs.

Elections sociales C.R.I.S.P. : 395 000 francs.

Relatie blootstelling aan koolstofdisulfide en gezondheidsafwijkingen - Universiteit Gent Demeyer 500 000 francs.

Besoins Main-d'œuvre-I.S.S.A.P. : 500 000 francs.

Analyse des conventions collectives-U.C.L. : 255 000 francs.

Jeunes (marché du travail)-U.C.L. Massaux : 1 350 000 francs.

1985

Crédit : 4 000 000 de francs.

Validation des normes d'exposition à certains toxiques industriels-U.C.L. Lauwerijs : 400 000 francs.

La prépension de retraite-U.C.L. Lefevre : 390 000 francs.

Système productif belge-U.C.L. Löwenthal suite de 1984 : 500 000 francs.

La situation des chômeurs de longue durée-U.C.L. Mgr Massaux : 500 000 francs.

Article 33.04 (p. 15)

QUESTION

En matière de paiement d'indemnités d'attente aux travailleurs victimes de certaines fermetures d'entreprises, le crédit qui s'élevait en 1987 à 95,2 millions de francs est porté à 618,1 millions de francs en 1988. Quelle en est la raison ?

REPONSE

L'augmentation du montant des indemnités d'attente découle du paiement des arriérés à

Prospective des métiers nouveaux utiles aux entreprises et les transformations à apporter à notre système éducatif pour qu'il réponde aux besoins.

I.S.S.A.P. — Dister : 1 200 000 frank.

Validation des normes d'exposition à certains toxiques industriels-U.C.L. Lauwerijs vervolg van 1985 : 400 000 frank.

Convention collective (vervolg van 1986) : 255 000 frank.

1986

Krediet : 4 000 000 frank.

Toxiques industriels-vervolg van 1985 : 400 000 frank.

Système productif belge-U.C.L. Löwenthal vervolg van 1984 : 500 000 frank.

Elections sociales C.R.I.S.P. : 395 000 frank.

Relatie blootstelling aan koolstofdisulfide en gezondheidsafwijkingen - Universiteit Gent Demeyer 500 000 frank.

Besoins Main-d'œuvre-I.S.S.A.P. : 500 000 frank.

Analyse des conventions collectives-U.C.L. : 255 000 frank.

Jeunes (marché du travail)-U.C.L. Massaux : 1 350 000 frank.

1985

Krediet : 4 000 000 frank.

Validation des normes d'exposition à certains toxiques industriels-U.C.L. Lauwerijs : 400 000 frank.

La prépension de retraite-U.C.L. Lefevre : 390 000 frank.

Système productif belge-U.C.L. Löwenthal vervolg van 1984 : 500 000 frank.

La situation des chômeurs de longue durée-U.C.L. Mgr Massaux : 500 000 frank.

Artikel 33.04 (blz. 14)

VRAAG

Voor de betaling van de wachtgelden aan de werknemers getroffen door sommige sluitingen van ondernemingen wordt het krediet van 95,2 miljoen frank in 1987 verhoogt tot 618,1 miljoen frank in 1988. Wat is hiervan de reden ?

ANTWOORD

De verhoging van het bedrag voor de wachtgelden vloeit voort uit de betaling van achterstallige bedra-

Cockerill-Sambre et de la fermeture accélérée des charbonnages campinois. A long terme, il s'agit d'une opération neutre.

Les amendements au budget de 1988 ont porté le crédit prévu à 1 020 millions de francs.

Article 33.06 (p. 15)

QUESTION

Comment explique-t-on l'augmentation du montant inscrit à cet article ?

REPONSE

En matière de crédits d'heures et de congé-éducation, il faut remarquer qu'en 1987, outre l'intervention de l'Etat de 150 millions de francs, ce poste a bénéficié d'un transfert d'un crédit de 200 millions du Fonds d'humanisation des conditions de travail et de 150 millions de francs du Fonds d'aide aux expériences d'aménagement du temps de travail. La somme de ces trois montants doit être comparée au montant retenu en 1988.

Article 41.01 (p. 15)

QUESTION

La subvention du Fonds national de reclassement social des handicapés s'élève à 319,2 millions de francs pour l'année 1988. Aucun montant n'est mentionné pour les années 1986 et 1987. Le montant inscrit concerne-t-il l'année 1988 ou s'agit-il d'engagements déjà souscrits aux cours des années précédentes ?

REPONSE

Pour le reclassement social des handicapés, on a puisé en 1986 et 1987 dans les réserves existantes. En 1988, cela n'est plus possible; d'où l'inscription au budget d'un crédit de 319,2 millions de francs. Ce montant concerne exclusivement 1988 et représente la prime, équivalente à celle des assureurs privés, que l'Etat, qui est son propre assureur, doit payer pour l'année 1988.

Article 42.06 (p. 15)

QUESTION

Pourquoi la formation professionnelle des jeunes fait-elle l'objet d'une réduction de 200 millions de francs ?

gen voor Cockerill-Sambre op de versnelde sluiting van de Kempische Steenkoolmijnen. Op lange termijn gaat het om een neutrale operatie.

Door de amendementen op de begroting 1988 werd het voorziene krediet opgetrokken tot 1 020 miljoen frank.

Artikel 33.06 (blz. 14)

VRAAG

Wat is de verklaring van de toename van het bedrag ingeschreven op dit artikel?

ANTWOORD

Inzake kredieturen en educatief verlof dient er opgemerkt te worden dat in 1987, naast een staats-tussenkomst van 150 miljoen frank, er daartoe een krediet van 200 miljoen frank overgedragen werd uit het Fonds voor humanisering van de Arbeidsvoorraarden en 150 miljoen frank uit het Fonds voor de experimenten voor de aanpassing van de arbeidstijd. De som van deze drie bedragen dient vergeleken te worden met het voorziene bedrag in 1988.

Artikel 41.01 (blz. 14)

VRAAG

De toelage van het Rijksfonds voor sociale reclasering van de minder-validen voor 1988 bedraagt 319,2 miljoen frank. Voor 1986 en 1987 worden geen bedragen vermeld. Heeft het ingeschreven bedrag betrekking op 1988 of gaat het om verbintenissen die reeds in de voorgaande jaren werden aangegaan ?

ANTWOORD

Voor de sociale reclassering van minder-validen werd in de jaren 1986 en 1987 uit de bestaande reserves geput. In 1988 was dat niet meer mogelijk, vandaar de inschrijving in de begroting van een bedrag van 319,2 miljoen frank. Dit bedrag betreft uitsluitend 1988 en is gelijk aan de bijdrage, gelijkwaardig aan die van de privé-verzekeraars, die de Staat als eigen verzekeraar voor het jaar 1988 moet betalen.

Artikel 42.06 (blz. 14)

VRAAG

Waarom is er een vermindering van 200 miljoen frank voor de beroepsopleiding van jongeren ?

REPONSE

Le crédit inscrit à l'article 42.06 (600 millions de francs) n'a été utilisé en 1987 que jusqu'à concurrence de 129 millions de francs, notamment en raison de l'entrée en vigueur tardive de cette réglementation. Pour 1988, cette dépense est estimée à 400 millions de francs.

Article 42.07 (p. 15)

QUESTION

Comment peut-on espérer une mise au travail optimale des chômeurs quand le crédit est ramené de 2 030,2 à 1 756,4 millions de francs ?

REPONSE

En ce qui concerne les chômeurs mis au travail dans les administrations publiques, il a encore fallu débourser en 1987 600 millions de francs (péculie de vacances et salaires du mois de décembre) pour les chômeurs mis au travail dans les communes, lesquels, à partir du 1er janvier 1987, sont devenus des contractuels subventionnés. En conséquence, il n'y a aucune diminution des crédits réservés à la mise au travail en 1988.

Quelqu'un demande encore, enfin, pour quelle raison aucun crédit n'est ouvert pour l'*« amélioration des conditions de travail »* et quel est le montant prévu pour le *« contrôle du fonctionnement des conseils d'entreprises »* (voir respectivement aux pages 47 et 72 du programme justificatif).

Le Ministre donne les réponses suivantes :

Dans les amendements au budget de 1988, un crédit de 45,5 millions de francs a été prévu pour les frais de fonctionnement de l'Institut pour l'amélioration des conditions de travail. Il avait décidé de ne rien inscrire au budget initial pour 1988, établi en juillet 1987, en attendant une concertation sur l'avenir de cet institut.

Pour 1988, un montant de 17,7 millions a été accordé à l'Administration de la réglementation et des relations du travail pour l'ensemble de sa mission, à titre de remboursement de frais relatifs à des voyages de service.

La partie de ce montant qui doit être réservée spécifiquement au contrôle du fonctionnement des conseils d'entreprises n'est pas précisée.

b) *Amendements du Gouvernement*

Comme nous l'avons déjà noté, le Gouvernement a déposé une série d'amendements au tableau de la loi.

ANTWOORD

Van het krediet ingeschreven op artikel 42.06 (600 miljoen frank) werd in 1987 slechts 129 miljoen frank aangewend onder meer omwille van de laatstige invoeging van deze regeling. Voor 1988 wordt deze uitgave op 400 miljoen frank geraamd.

Artikel 42.07 (blz. 14)

VRAAG

Hoe kan de optimale tewerkstelling van werklozen worden nagestreefd wanneer het krediet verminderd wordt van 2 030,2 miljoen tot 1 756,4 miljoen frank ?

ANTWOORD

In 1987 diende voor de tewerkgestelde werklozen in de openbare besturen nog 600 miljoen frank (vakantiegeld en de lonen van de maand december) betaald te worden voor de tewerkgestelde werkozen in de gemeenten, die vanaf 1 januari 1987 gesubsidieerde contractuelen werden. Bijgevolg is er helemaal geen daling van de kredieten voor deze tewerkstelling in 1988.

Ten slotte wordt nog gevraagd waarom geen krediet wordt uitgetrokken voor « Verbetering van de arbeidsvoorraad » en welk bedrag voorzien wordt voor « Toezicht op de werking van de ondernemingsraden » (zie respectievelijk blz. 47 en 72 van het verantwoordingsprogramma).

De Minister antwoordt hierop wat volgt :

In de amendementen bij de begroting 1988 is een krediet van 45,5 miljoen frank ingeschreven voor de werkingskosten van het Instituut voor de Verbetering van de Arbeid. In de initiële begroting voor 1988, opgesteld in juli 1987, werd niets ingeschreven in afwachting van overleg over de toekomst van dit Instituut.

Voor 1988 werd aan de Administratie van de arbeidsbetrekkingen en -reglementering voor het geheel van haar opdrachten 17,7 miljoen toegekend als vergoeding voor kosten van dienstreizen.

Hoeveel hiervan specifiek moet worden gereserveerd voor toezicht op de werking van de ondernemingsraden is niet nader bepaald.

b) *Amendementen van de Regering*

Zoals reeds eerder aangestipt heeft de Regering een reeks amendementen op de wetstabel ingediend.

Ces amendements, ainsi que leur justification, sont les suivants :

TITRE I^e

Dépenses courantes

B. — Ensemble du département

Article 33.04. — Paiement, à l'intervention de l'Office national de l'emploi, des indemnités d'attente aux travailleurs victimes de certaines fermetures d'entreprises et des primes de départ aux travailleurs licenciés des charbonnages (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 618,1 millions de francs » à « 1 020,7 millions de francs ».

(Augmentation de 402,6 millions de francs.)

Justification

Adaptation du subside suite à une accélération des paiements en faveur des travailleurs des charbonnages campinois et au remboursement de 40 000 paiements effectués par Cockerill-Sambre l'Est de Charleroi à ses travailleurs suite à la fermeture de l'entreprise en décembre 1985.

Article 33.06. — Octroi de crédits d'heures et du congé-éducation payés aux travailleurs (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 510,0 millions de francs » à « 555,0 millions de francs ».

(Augmentation de 45,0 millions de francs.)

Justification

Adaptation du crédit suite à la non-exécution de la mesure aménageant la répartition sur une base de 50/50 entre l'Etat et le patronat des frais provenant du système congé-éducation.

Article 33.11. — Subsides à titre d'encouragement non autrement défini dans le cadre des activités du Département (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 0,1 million de francs » à « 1,1 million de francs ».

(Augmentation de 1,0 million de francs.)

Justification

Adaptation du subside pour permettre au département de l'Emploi et du Travail de soutenir pour partie financièrement, la réalisation en septembre 1989 à Bruxelles du huitième Congrès mondial de l'I.I.R.A. sur le thème : « Les relations de travail dans un monde socio-économique changeant ».

Deze amendementen en de verantwoording ervan luiden als volgt :

TITEL I

Lopende uitgaven

B. — Geheel van het departement

Artikel 33.04. — Betaling, door toedoen van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening van de wachtgelden aan de werknemers die getroffen werden door sommige sluitingen van ondernemingen en van ver trekpremies aan ontslagen werknemers van steenkolenmijnen (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 », het bedrag van « 618,1 miljoen frank » brengen op « 1 020,7 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 402,6 miljoen frank.)

Verantwoording

Aanpassing van de toelage ten gevolge van de versnelde betaling van de werknemers van de Kempense Steenkolenmijnen en van de terugbetaling van 40 000 door Cockerill-Sambre l'Est de Charleroi aan zijn werknemers bij de sluiting van de onderneming in december 1985 verrichte betalingen.

Artikel 33.06. — Toekenning van kredieturen en van betaald educatief verlof aan de werknemers (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 », het bedrag van « 510,0 miljoen frank » brengen op « 555,0 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 45,0 miljoen frank.)

Verantwoording

Aanpassing van het krediet ten gevolge van het niet-uitvoeren van de maatregel houdende de 50/50-verdeling tussen de Staat en het patronaat van de kosten die voortvloeien uit het stelsel van het betaald educatief verlof.

Artikel 33.11. — Niet nader bepaalde toelagen ter aanmoediging, in het raam van de activiteiten van het Departement (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » het bedrag van « 0,1 miljoen frank » brengen op « 1,1 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 1,0 miljoen frank.)

Verantwoording

Aanpassing van de toelage om het departement van Tewerkstelling en Arbeid in staat te stellen mee te helpen bij de financiering van het achtste Wereldcongres van de I.I.R.A. dat in september 1989 te Brussel zal worden georganiseerd met als thema : « De arbeidsbetrekkingen in een sociaal-economisch veranderende wereld ».

Article 41.03. — Subvention à l'Institut pour l'amélioration des conditions de travail (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 0,0 million de francs » à « 45,5 millions de francs ».

(Augmentation de 45,5 millions de francs.)

Justification

Régularisation budgétaire d'avances de trésorerie accordées, conformément aux décisions du Conseil des ministres des 15 janvier et 10 juin 1988 par le Ministre des Finances à l'Institut pour l'amélioration des conditions de travail pour permettre à l'organisme de couvrir ses dépenses de fonctionnement durant l'année 1988.

Article 42.01. — Subvention à l'Office national de l'emploi et relative au chômage et à l'emploi des chômeurs complets indemnisés qui sont inscrits comme demandeurs d'emploi (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 0,0 million de francs » à « 7 224,9 millions de francs ».

(Augmentation de 7 224,9 millions de francs.)

Justification

Inscription d'une subvention pour couvrir l'augmentation des dépenses de chômage due à une augmentation du nombre d'unités budgétaires et un moindre effet que prévu initialement de la mesure d'exclusion de l'article 143 ainsi qu'à une augmentation de l'allocation journalière moyenne.

Article 42.02. — Subvention au Pool des marins de la marine marchande (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 178,1 millions de francs » à « 210,9 millions de francs ».

(Augmentation de 32,8 millions de francs.)

Justification

Adaptation du subside suite à une augmentation des dépenses de chômage représentant près de 90 p.c. des dépenses totales de l'organisme.

Article 42.04. — Subvention à l'Office national de l'Emploi en matière de préensions (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 0,0 million de francs » à « 7 222,1 millions de francs ».

(Augmentation de 7 222,1 millions de francs.)

Artikel 41.03. — Toelage aan het Instituut voor verbetering van de arbeidsvoorwaarden (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » het bedrag van « 0,0 miljoen frank » brengen op « 45,5 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 45,5 miljoen frank.)

Verantwoording

Budgettaire regularisatie van de schatkistvoorschotten door de Minister van Financiën aan het Instituut ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden toegekend overeenkomstig de beslissingen van de Ministerraad van 15 januari en 10 juni 1988 om deze instelling de mogelijkheid te geven haar werkingsuitgaven voor 1988 te dekken.

Artikel 42.01. — Toelage verleend aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening in verband met de werkloosheid en de werkgelegenheid van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen ingeschreven als werkzoekenden (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 », het bedrag van « 0,0 miljoen frank » brengen op « 7 224,9 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 7 224,9 miljoen frank.)

Verantwoording

Inschrijving van een toelage om de stijging te dekken van de werkloosheidsuitgaven die te wijten zijn aan een verhoging van het aantal budgettaire eenheden, aan een kleiner effect dan aanvankelijk gepland van de maatregel tot uitsluiting op basis van artikel 143 en aan de verhoging van de gemiddelde daguitkering.

Artikel 42.02. — Toelage aan de Pool van de zeeleden ter koopvaardij (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » het bedrag van « 178,1 miljoen frank » brengen op « 210,9 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 32,8 miljoen frank.)

Verantwoording

Aanpassing van de toelage ten gevolge van de verhoging van de werkloosheidsuitgaven die bijna 90 pct. van de totale uitgaven van de instelling vertegenwoordigen.

Artikel 42.04. — Toelage aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening inzake brugpensioen (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 », het bedrag van « 0,0 miljoen frank » brengen op « 7 222,1 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 7 222,1 miljoen frank.)

Justification

Inscription d'une subvention pour couvrir la diminution des recettes de sécurité sociale : non-affectation au budget du Département de l'Emploi et du Travail de l'entièreté du boni de la sécurité sociale néanmoins compensée partiellement par une augmentation des recettes du Fonds d'équilibre financier - modération salariale.

Article 42.05. — Subvention accordée à l'Office national de l'Emploi et relative au chômage et à l'emploi des chômeurs complets indemnisés âgés qui ne sont plus inscrits comme demandeurs d'emploi (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 0,0 million de francs » à « 11 260,0 millions de francs ».

(Augmentation de 11 260,0 millions de francs.)

Justification

Inscription d'une subvention pour couvrir les moins recettes provenant du Fonds d'équilibre financier - modération salariale.

Article 43.01. — Dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de mise au travail de contractuels subventionnés (p. 17).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », réduire le montant de « 12 914,6 millions de francs » à « 12 205,6 millions de francs ».

(Réduction de 709,0 millions de francs.)

Justification

Réduction du subside suite au report à 1988 du solde 1987 encore disponible à l'O.N.Em. pour le paiement en 1988 des contractuels subventionnés.

Article 01.01. — Dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de remise au travail (p. 17).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », porter le montant de « 21 944,3 millions de francs » à « 22 527,1 millions de francs ».

(Augmentation de 582,8 millions de francs.)

Justification

Adaptation du subside suite à une augmentation du nombre des bénéficiaires du régime de l'interruption de carrière dans les secteurs public et privé (+ 6 400 bénéficiaires) partiellement compensée par une diminution des dépenses relatives à l'occupation de stagiaires dans les entreprises publiques en voie de re-

Verantwoording

Inschrijving van een toelage om de minder-ontvangsten van de sociale zekerheid te dekken : niet-affectatie op de begroting van het Departement van Tewerkstelling en Arbeid van het totale boni van de sociale zekerheid, hoewel gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van de ontvangsten van het Financieel Evenwichtsfonds - loonmatiging.

Artikel 42.05. — Toelage verleend aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening in verband met de werkgelegenheid van de oudere uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die niet meer ingeschreven zijn als werkzoekenden (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » het bedrag van « 0,0 miljoen frank » brengen op « 11 260,0 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 11 260,0 miljoen frank.)

Verantwoording

Inschrijving van een toelage om de minder-ontvangsten te dekken voortvlloeiend uit het Financieel Evenwichtsfonds - loonmatiging.

Artikel 43.01. — Uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor tewerkstelling van gesubsidieerde contractuelen (blz. 16).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » het bedrag van « 12 914,6 miljoen frank » verminderen tot « 12 205,6 miljoen frank ».

(Vermindering met 709,0 miljoen frank.)

Verantwoording

Vermindering van de toelage ten gevolge van de overdracht naar 1988 van het bij de R.V.A. nog beschikbaar saldo 1987 voor de betaling in 1988 van de gesubsidieerde contractuelen.

Artikel 01.01. — Uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor hertewerkstelling (blz. 16).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 », het bedrag van « 21 944,3 miljoen frank » brengen op « 22 527,1 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 582,8 miljoen frank.)

Verantwoording

Aanpassing van de toelage ten gevolge van een verhoging van het aantal begunstigden van het stelsel van de loopbaanonderbreking in de publieke en particuliere sector (+ 6 400 begunstigden) gedeeltelijk gecompenseerd door een vermindering van de uitgaven ten gevolge van de tewerkstelling van stagiairs

structuration ainsi que des recettes provenant du Fonds social européen.

Répartition par allocation de base des modifications de crédits figurant au tableau de la loi

(En millions de francs)

in de openbare bedrijven in herstructureren en ten gevolge van ontvangsten van het Europees Sociaal Fonds.

Verdeling per basisallocatie van de kredietwijzigingen opgenomen in de wetstabel

(In miljoenen franken)

Division Afdeling	Article Artikel	Crédits non dissociés — Niet-gesplitste kredieten	Crédits d'ordonnancement — Ordonnancerings- kredieten	Crédits d'engagement — Vastleggings- kredieten	Division/ programme — Afdeling/ programma	Article Artikel
----------------------	--------------------	---	---	--	---	--------------------

TITRE I^e DEPENSES COURANTES. — TITEL I. LOPENDE UITGAVEN

B. Ensemble du département. — Geheel van het departement

00	33.04	1 020,7	—	—	56/6	33.04.60.30
00	33.06	555,0	—	—	56/1	33.06.10.83
00	33.11	1,1	—	—	40/2	33.11.20.64
00	41.03	45,5	—	—	52/1	41.03.10.38
00	42.01	7 224,9	—	—	56/2	42.01.20.62
00	42.02	210,9	—	—	56/2	42.02.20.65
00	42.04	7 222,1	—	—	56/3	42.04.30.81
00	42.05	11 260,0	—	—	56/2	42.05.20.74
00	43.01	12 205,6	—	—	56/4	43.01.40.91
00	01.01	1 911,6	—	—	56/4	01.01.40.04
		19 359,6	—	—	56/4	01.01.41.05
		1 255,9	—	—	56/4	01.01.42.06
	01.01	22 527,1	—	—		

Un commissaire attire l'attention sur le montant particulièrement élevé des crédits complémentaires sollicités. Le montant budgétaire initial est augmenté de plus de la moitié. L'intervenant espère que cela ne se reproduira pas en 1989.

Un autre membre trouve singulier que certaines majorations de crédit concernent des articles auxquels aucun montant n'était initialement inscrit.

Le Ministre juge cette remarque fondée. Il signale, toutefois, que déjà dans le passé, des crédits complémentaires importants ont été demandés pour le budget de l'Emploi et du Travail. Cela tient au fait que l'évolution du marché du travail est difficilement prévisible.

Pour ce qui est du budget de 1988, l'ajustement s'est fait en trois étapes. Une première évaluation a eu lieu le 15 mars 1988, puis les chiffres furent réexaminiés lors des négociations gouvernementales et il y a eu, enfin, le « conclave » budgétaire du 15 août dernier.

Comme cela a déjà été dit dans l'introduction à la discussion, l'on avait initialement espéré pouvoir disposer d'un boni de la sécurité sociale. Il n'y en a toutefois pas eu.

Mis aux voix, l'amendement est adopté par 11 voix contre 3.

Een commissielid wijst op het enorm hoog bedrag van de bijgevraagde kredieten. Het oorspronkelijke begrotingsbedrag wordt met meer dan de helft vermeerderd. Spreker hoopt dat eenzelfde situatie zich in 1989 niet zal voordoen.

Volgens een ander lid is het opmerkelijk dat een aantal kredietverhogingen betrekking hebben op artikelen waarvoor oorspronkelijk geen bedrag was ingeschreven.

De Minister vindt de gemaakte opmerkingen grondig. Hij wijst er nochtans op dat ook in het verleden voor de begroting van Tewerkstelling en Arbeid belangrijke bijkredieten werden gevraagd. Dit houdt verband met de moeilijk te voorziene evolutie op de arbeidsmarkt.

Wat de begroting 1988 betreft, is de aanpassing in drie fasen verlopen. Op 15 maart 1988 is er een eerste evaluatie geweest, vervolgens zijn de cijfers opnieuw onderzocht ten tijde van de regeringsonderhandelingen, ten slotte is er het begrotingsconclaaf van 15 augustus jl. geweest.

Zoals ook reeds bij de inleiding van de besprekingsaangegeven werd aanvankelijk gehoopt op het voorhanden zijn van een boni in de sociale zekerheid. Dat boni werd niet gerealiseerd.

Het amendement wordt ter stemming gelegd en aangenomen met 11 tegen 3 stemmen.

Le tableau de la loi ainsi amendé est adopté par un vote identique.

2. Projet de loi

Article 1er

Les amendements au tableau de la loi ayant été adoptés, le montant de 40 298,6 millions de francs, inscrit au tableau du § 1er de cet article, doit être porté à 66 406,3 millions de francs. Les totaux s'élèvent à 66 428,3 millions de francs.

L'article ainsi modifié est adopté par 12 voix contre 3.

Les articles 2 à 10 sont adoptés sans autre discussion, par un vote identique.

Les articles 11 à 14 sont également adoptés sans discussion, par 13 voix contre 3.

L'ensemble du projet de loi contenant le budget du ministère de l'Emploi et du Travail pour l'année budgétaire 1988, ainsi amendé, a également été adopté par 13 voix contre 3.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 14 membres présents.

Le Rapporteur,
Y. OTTENBOURGH.

Le Président,
I. EGELMEERS.

De geamendeerde wetstabel wordt met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

2. Wetsontwerp

Artikel 1

Ten gevolge van de aanvaarding van de amendementen op de wetstabel dient het bedrag van 40 298,6 miljoen frank vermeld in de tabel van § 1 van dit artikel te worden gebracht op 66 406,3 miljoen frank. De totalen bedragen 66 428,3 miljoen frank.

Het artikel wordt met die wijzigingen aangenomen met 12 tegen 3 stemmen.

De artikelen 2 tot en met 10 worden zonder verdere bespreking met dezelfde stemmenverhouding aangenomen.

De artikelen 11 tot en met 14 worden eveneens zonder bespreking aangenomen met 13 tegen 3 stemmen.

Het geheel van het geamendeerde ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1988 wordt eveneens aangenomen met 13 tegen 3 stemmen.

Dit verslag is goedgekeurd bij eenparigheid van de 14 aanwezige leden.

De Rapporteur,
Y. OTTENBOURGH.

De Voorzitter,
I. EGELMEERS.

AMENDEMENTS ADOPTES
PAR LA COMMISSION

Projet de loi

ARTICLE 1er

§ 1er. Il est ouvert, pour les dépenses du Ministère de l'Emploi et du Travail, afférentes à l'année budgétaire 1988, des crédits s'élevant aux montants ci-après :

(en millions de francs)

AMENDEMENTEN AANGENOMEN
DOOR DE COMMISSIE

Wetsontwerp

ARTIKEL 1

§ 1. Voor de uitgaven van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid voor het begrotingsjaar 1988 worden kredieten geopend ten bedrage van :

(in miljoenen franken)

	Crédits non dissociés <i>Niet-gesplitste kredieten</i>	Crédits dissociés <i>Gesplitste kredieten</i>		
		Crédits d'engagement <i>Vastleggings-kredieten</i>	Crédits d'ordonnancement <i>Ordonnancerings-kredieten</i>	
Titre I ^{er}				TITEL I
Dépenses courantes	66 406,4	—	—	Lopende uitgaven.
TITRE II				TITEL II
Dépenses de capital	22,0	—	—	Kapitaaluitgaven.
Totaux	66 428,3	—	—	Totalen.

Ces crédits sont énumérés aux Titre Ier et II du tableau annexé à la présente loi.

Tableau de la loi

TITRE Ier

b) *Ensemble du département*

Article 33.04. — Paiement, à l'intervention de l'Office national de l'Emploi, des indemnités d'attente aux travailleurs victimes de certaines fermetures d'entreprises et des primes de départ aux travailleurs licenciés des charbonnages (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 618,1 millions de francs » est porté à « 1 020,7 millions de francs ».

(Augmentation de 402,6 millions de francs.)

Article 33.06. — Octroi de crédits d'heures et du congé-éducation payé aux travailleurs (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 510,0 millions de francs » est porté à « 555 millions de francs ».

(Augmentation de 45,0 millions de francs.)

Die kredieten worden opgesomd onder de Titels I en II van de bij deze wet gevoegde tabel.

Wetstabel

TITEL I

b) *Geheel van het departement*

Artikel 33.04. — Betaling, door toedoen van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening van de wachtgelden aan de werknemers die getroffen werden door sommige sluitingen van ondernemingen en van vertrekpremies aan ontslagen werknemers van steenkolenmijnen (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 », wordt het bedrag van « 618,1 miljoen frank » gebracht op « 1 020,7 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 402,6 miljoen frank.)

Artikel 33.06. — Toekenning van kredieturen en van betaald educatief verlof aan de werknemers (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » wordt het bedrag van « 510,0 miljoen frank » gebracht op « 555,0 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 45,0 miljoen frank.)

Article 33.11. — Subsides à titre d'encouragement non autrement défini dans le cadre des activités du Département (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 0,1 million de francs » est porté à « 1,1 million de francs ».

(Augmentation de 1,0 million de francs.)

Article 41.03. — Subvention à l'Institut pour l'amélioration des conditions de travail (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 0,0 million de francs » est porté à « 45,5 millions de francs ».

(Augmentation de 45,5 millions de francs.)

Article 42.01. — Subvention à l'Office national de l'Emploi et relative au chômage et à l'emploi des chômeurs complets indemnisés qui sont inscrits comme demandeurs d'emploi (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 0,0 million de francs » est porté à « 7 224,9 millions de francs ».

(Augmentation de 7 224,9 millions de francs.)

Article 42.02. — Subvention au Pool des marins de la marine marchande (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 178,1 millions de francs » est porté à « 210,9 millions de francs ».

(Augmentation de 32,8 millions de francs.)

Article 42.04. — Subvention à l'Office national de l'Emploi en matière de préensions (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 0,0 million de francs » est porté à « 7 222,1 millions de francs ».

(Augmentation de 7 222,1 millions de francs.)

Article 42.05. — Subvention accordée à l'Office national de l'Emploi et relative au chômage et à l'emploi des chômeurs complets indemnisés âgés qui ne sont plus inscrits comme demandeurs d'emploi (p. 15).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 0,0 million de francs » est porté à « 11 260,0 millions de francs ».

(Augmentation de 11 260,0 millions de francs.)

Article 43.01. — Dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de mise au travail de contractuels subventionnés (p. 17).

Artikel 33.11. — Niet nader bepaalde toelagen ter aanmoediging, in het raam van de activiteiten van het Departement (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » wordt het bedrag van « 0,1 miljoen frank » gebracht op « 1,1 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 1,0 miljoen frank.)

Artikel 41.03. — Toelage aan het Instituut voor Verbetering van de Arbeidsvoorraarden (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » wordt het bedrag van « 0,0 miljoen frank » gebracht op « 45,5 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 45,5 miljoen frank.)

Artikel 42.01. — Toelage verleend aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening in verband met de werkloosheid en de werkgelegenheid van de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen ingeschreven als werkzoekenden (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » wordt het bedrag van « 0,0 miljoen frank » gebracht op « 7 224,9 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 7 224,9 miljoen frank.)

Artikel 42.02. — Toelage aan de Pool van de zee-lieden ter koopvaardij (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » wordt het bedrag van « 178,1 miljoen frank » gebracht op « 210,9 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 32,8 miljoen frank.)

Artikel 42.04. — Toelage aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening inzake brugpensioen (blz. 14).

In kolom « Aangevraagde kredieten 1988 », wordt het bedrag van « 0,0 miljoen frank » gebracht op « 7 222,1 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 7 222,1 miljoen frank.)

Artikel 42.05. — Toelage verleend aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening in verband met de werkgelegenheid van de oudere uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die niet meer ingeschreven zijn als werkzoekenden (blz. 14).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » wordt het bedrag van « 0,0 miljoen frank » gebracht op « 11 260,0 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 11 260,0 miljoen frank.)

Artikel 43.01. — Uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor tewerkstelling van gesubsidieerde contractuelen (blz. 16).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 12 914,6 millions de francs » est réduit à « 12 205,6 millions de francs ».

(Réduction de 709,0 millions de francs.)

Article 01.01. — Dépenses inhérentes à la mise au point, au développement et au financement d'un programme de remise au travail (p. 17).

Dans la colonne « Crédits sollicités 1988 », le montant de « 21 944,3 millions de francs » est porté à « 22 527,1 millions de francs ».

(Augmentation de 582,8 millions de francs.)

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 » wordt het bedrag van « 12 914,6 miljoen frank » verminderd tot « 12 205,6 miljoen frank ».

(Vermindering met 709,0 miljoen frank).

Artikel 01.01. — Uitgaven inherent aan de uitwerking, de ontwikkeling en de financiering van een programma voor hertewerkstelling (blz. 16).

In de kolom « Aangevraagde kredieten 1988 », wordt het bedrag van « 21 944,3 miljoen frank » gebracht op « 22 527,1 miljoen frank ».

(Vermeerdering met 582,8 miljoen frank.)

ANNEXE

NOTE POLITIQUE

TABLE DES MATIERES

Pages	Pages		
1. EMPLOI ET CHOMAGE	35	163. Travailleurs frontaliers	44
10. Introduction	35	164. Indemnités de fermeture	44
101. Contexte conjoncturel	35	165. Prime de reclassement (Charbonnages)	44
102. Marché du travail	35	17. Activités internationales sur le plan de l'emploi et du chômage	44
103. Chômage	35	171. Communautés européennes	44
104. Politique du marché de l'emploi	36	172. Organisation internationale du travail	45
11. Programme de mise au travail	36	173. Organisation de coopération et de développement économiques (O.C.D.E.)	45
111. Mise au travail de chômeurs	36	174. Conseil de l'Europe	45
112. Stage et insertion professionnelle des jeunes	36	175. Benelux	45
113. Cadre spécial temporaire	38	176. Association internationale de la sécurité sociale (A.I.S.S.)	45
114. Troisième circuit de travail	38		
115. Contractuels subventionnés	38		
116. Engagement de chômeurs par les P.M.E.	38		
117. Chômeurs affectés à certains projets d'assistance aux P.M.E.	38		
12. Programme d'emploi	39	2. CONDITIONS DE TRAVAIL	45
121. Fonds budgétaire interdépartemental	39	20. Introduction	45
122. Engagement d'un premier et d'un deuxième travailleur	39	21. Sécurité du travail	46
123. Chômeurs qui s'installent comme indépendants	39	211. Réglementation	46
124. Engagement de jeunes demandeurs d'emploi et de chômeurs de longue durée	39	212. Accidents du travail	46
125. Aménagement du temps de travail dans les hôpitaux	40	213. Conseil supérieur de sécurité et d'hygiène	46
126. Embauche compensatoire	40	214. Services de sécurité et d'hygiène	46
127. Agences locales pour l'emploi	40	215. Organismes agréés	46
13. Préensions	41	216. Sécurité des installations nucléaires et autres activités en matière de radiations ionisantes	46
131. Préension légale	41	217. Conseils et surveillance	46
132. Préension conventionnelle	41	218. Problèmes spécifiques	46
133. Préension de retraite pour travailleurs salariés	41	22. Hygiène et médecine du travail	47
14. Autres mesures ayant une répercussion sur l'emploi	41	221. Généralités	47
141. Contrat d'apprentissage d'une profession salariée	41	222. Prévention des maladies professionnelles et des maladies liées au travail	47
142. Convention emploi-formation pour les jeunes	42	223. Conseil supérieur de sécurité et d'hygiène	48
143. Politique en matière d'immigration	42	224. Conseil supérieur d'hygiène des mines	48
144. Interruption de la carrière professionnelle	43	225. Conseils et surveillance	48
15. Reclassement social des handicapés	43	226. Problèmes spécifiques	48
16. Revenus de remplacement et de complément	43	23. Conditions sociales du travail	48
161. Allocations de chômage et d'attente	43	231. Généralités	48
162. Allocations d'attente des marins de la marine marchande	43	232. Contrats de travail	48
		233. Temps de travail — Nouveaux régimes de travail	49
		234. Protection de la rémunération des travailleurs	49
		235. Fonds de fermeture des entreprises	49
		236. Conseils et surveillance	49
		237. Carte de sécurité sociale	50
		24. Promotion du travail	50
		241. Problèmes humains du travail	50

Pages	Pages		
	—		
242. Fonctionnement du Conseil national consultatif pour la promotion du travail	50	33. Commission de concertation pour le personnel de cadre	57
243. Hommage au travail	50	34. Conseils d'entreprise et comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail	58
244. Institut pour l'amélioration des conditions de travail	50	35. Conciliation sociale — conflits du travail	58
245. Congé-éducation payé dans le cadre de la formation permanente des travailleurs	51	36. Fonds de sécurité d'existence	59
25. Egalité de traitement des travailleurs et des travailleuses	51	37. Convention salariale — Modération salariale	59
251. Généralités	51	38. Activités internationales sur le plan des relations collectives de travail	59
252. Réglementation	51		
253. Activités de la Commission du travail des femmes	51		
26. Activités internationales sur le plan des conditions de travail	51	4. ORGANISATION ET FONCTIONNEMENT DU DEPARTEMENT	60
261. Communautés européennes	51	41. Structure du département	60
262. Organisation internationale du travail	52	42. Traitement de l'information	60
3. RELATIONS COLLECTIVES DE TRAVAIL		43. Bibliothèque — Publications — Documentation	60
30. Introduction		44. Amendes administratives	60
31. Activité du Conseil national du travail			
32. Commissions paritaires et conventions collectives de travail	57		

B. Chômage partielMoyenne journalière du chômage partiel

Période	1986	1987	ECART 87/86	Janvier 1988	ECART janvier 88/87
Pour raisons économiques	27.150	26.384	- 766	27.323	- 14.424
Chômage partiel global (économique + intempéries + autres)	62.382	63.508	+ 1.126	84.882	- 37.664

Le nombre de chômeurs partiel pour raisons économiques s'est élevé à 27.313 unités en janvier 1988, ce qui représente une forte diminution (- 14.424 unités) par rapport au mois correspondant de l'année précédente.

104. Politique du marché de l'emploi

En 1988 encore, la croissance économique ne sera pas suffisante pour maintenir le niveau de l'emploi, compte tenu de l'évolution spontanée de la productivité. En effet, tant l'évolution de la demande intérieure, contenue par l'évolution très modérée des salaires et par le programme d'économies budgétaires, que la contribution du commerce extérieur, porté par une conjoncture internationale moins favorable aux exportateurs belges, ne seront suffisantes pour stimuler notre économie.

Le Gouvernement s'est donc donné les moyens de maîtriser la situation sur le front de l'emploi dans un environnement économique défavorable, marqué par la poursuite des objectifs généraux de redressement.

La négociation collective a été librement engagée pour la période 1987-1988. Le Gouvernement avait toutefois demandé qu'une attention particulière soit accordée à l'emploi. Aussi retrouve-t-on tant pour 1987 que pour 1988, à côté d'avantages salariaux divers, différentes formules dont l'impact sur l'emploi n'est pas négligeable. Par ailleurs, pour 1988, la "norme de compétitivité" a été maintenue. Ce qui veut dire que les coûts du travail dans notre pays ne peuvent augmenter dans une plus forte mesure que la moyenne pondérée des sept principaux partenaires commerciaux de la Belgique.

En outre, les précédents accords pour l'emploi conclus relatifs à l'année 1983 et ceux conclus en 1985 et 1986 dans le cadre d'une enveloppe de 1,5 % de la masse salariale ont été prolongés jusqu'à la fin de l'année 1988.

Le Gouvernement a encore poursuivi son action dans le sens d'une plus grande flexibilité dans l'organisation du travail dans les entreprises. La loi sur l'introduction de nouveaux régimes de travail permet maintenant de déroger à un certain nombre de dispositions de la réglementation du travail. Cette dérogation doit toutefois faire l'objet d'une convention collective de travail.

Il faut encore mentionner les mesures pour l'emploi qui ont été décidées durant l'été 1987 et qui sortiront leurs effets en 1988. On trouve, d'une part, des aménagements à des dispositions prises antérieurement qui devraient encore en améliorer l'efficacité, notamment, des dispositions portant réduction des cotisations patronales de sécurité sociale lors de l'engagement de certaines catégories de travailleurs ou encore des dispositions touchant au stage des jeunes; d'autre part, il faut relever des initiatives nouvelles qui visent la promotion de l'emploi par un abaissement substantiel du coût du travail pour certaines activités ou dans certains secteurs.

Ainsi, une agence locale pour l'emploi peut mettre au travail des chômeurs pour rencontrer des besoins très spécifiques de main-d'œuvre; le revenu du travail du chômeur qui agit dans ce cadre n'étant pas fiscalisé. De plus, l'extension de l'opération MARIBEL au secteur social, aux hommes pour personnes âgées et au secteur HORECA a été examinée. Ces dernières dispositions ont plus spécialement pour objectif de stimuler la création d'emplois dans des activités très intensives en main-d'œuvre et où les salaires pratiqués sont relativement modestes.

Ces diverses initiatives devraient conforter les dispositifs existants en matière de soutien à l'emploi et permettre une croissance économique plus intensive en main-d'œuvre dans une conjoncture qui reste fondamentalement dépendante de facteurs extérieurs.

PRÉVISION CONCERNANT LA POPULATION ACTIVE, L'EMPLOI ET LE CHÔMAGE

	JUIN 84	JUIN 85	JUIN 86	JUIN 87 (P)	JUIN 88 (P)
A. POPULATION ACTIVE OCCUPÉE	3.668,6	3.696,2	3.733,7	3.751,1	3.794,8
1. SECTEUR PRIVE	2.026	2.042,2	2.053,7	2.072,1	2.110,1
1.1. Temps normal	1.905,6	2.013,4	2.024,2	2.036	2.085
- dont inter. car. temps plein et mi-temps			(1)	(1)	(1)
1.2. Programme de remise au travail	30,4	29,8	(2)	(2)	(2)
1.2.1. dont - stage des jeunes	(28,5)	(27,2)	(21,1)	(23,1)	(24,1)
- F.B.I. - C.S.T. - P.M.E.	(10,3)	(11,0)	(1,5)	(1,0)	(2,0)
2. SECTEUR PUBLIC	971,5	975,3	989,0	977	947
2.1. Emploi normal	807,4	800,7	800,2	795	792
2.2. Programme de remise au travail	74,7	85,3	99,5	91,3	91,7
2.2.1. dont - C.M.I.	(28,5)	(31)	(31)	(15)	(12)
- C.M.I. - Inter. de car. à temps plein				(1)	(1)
- C.S.T.	(15,5)	(16,5)	(11)	(2,6)	(3,5)
- T.C.T.	(19,4)	(25,7)	(13,6)	(6,2)	(6,2)
- Contractuels subventionnés	-	(34,7)	(34,7)	(21,1)	(19,5)
- Stage des jeunes	(11,3)	(12,1)	(13)	(35,7)	(39)
2.3. Forces armées	89,4	89,3	89,3	90,7	91
2.4. INDEPENDANTS ET AIDANTS	637,2	644,8	655,2	665	673
2.5. FRONTAIRES	33,3	33,3	35,8	37	37
B. POPULATION ACTIVE EN CHÔMAGE	565,7	544,1	536,9	532	496
1. CHÔMEURS COMPLÈTS INDÉMUNDÉS	494,2	493,8	490	490,2	460
A. Demandeurs d'emploi	(494,2)	(493)	(490)	(490)	(390)
B. Non demandeurs d'emploi	-	(38,3)	(59)	(65,8)	(70)
2. CHÔMEURS INScrits oblig. INCONCUPES	26,8	30,3	29,5	29,5	26
3. DÉMANDEURS D'EMPLOI LIBRES INCONCUPES	24,6	30	16,2	12,2	10
C. POPULATION ACTIVE TOTALE (1)	4.214,3	4.240,3	4.270,6	4.283,1	4.290,8

(1) Il s'agit d'une définition de la population active utilisée dans le cadre d'un concept budgétaire

11. Programme de mise au travail111. Mise au travail des chômeurs

Cette mesure, la plus ancienne du programme de résorption du chômage, a été revue et mieux adaptée au contexte économico-social.

L'arrêté royal du 22 juin 1987, dont la date d'entrée en vigueur a dû être postposée au 1er janvier 1989, eu égard à des difficultés administratives, rationalisera l'ensemble du régime en y apportant de notables aménagements.

L'arrêté royal prévoit que le pouvoir public occupant paiera au chômeur l'allocation majorée tenant lieu de rémunération et récupérera à posteriori la quote-part de l'Office national de l'emploi uniformisée à 625 F par jour et par chômeur.

Cette mesure a pour but de conscientiser le pouvoir public occupant en accroissant sa responsabilité financière; en outre, elle met fin au délicat problème de la récupération par l'Office national de l'emploi des créances dues par les pouvoirs publics.

112. Stage et insertion professionnelle des jeunes

Le Gouvernement a poursuivi et accentué son action en matière d'emploi des jeunes en améliorant le système du stage et en y adjoignant des mesures favorisant la création d'emplois définitifs.

Dès 1982, les entreprises pouvaient, par convention conclue avec le Ministre de l'Emploi et du Travail, être dispensées totalement ou partiellement de l'obligation d'engager des stagiaires lorsqu'elles créaient des emplois nouveaux attribués à des jeunes de moins de 30 ans par contrat de travail à durée indéterminée (A.R. n° 57 du 19 juillet 1982 - M.B. 24.07.1982).

C'est pourquoi, en vue d'y remédier, un projet de brochure explicative en diverses langues est actuellement à l'étude.

144. Interruption de la carrière professionnelle

a) Le chapitre IV, section 5, de la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales modifiée par l'arrêté royal n° 424 du 1er août 1986, règle l'interruption de la carrière professionnelle dans le secteur privé au regard du droit du travail et prévoit également que le Roi peut étendre ce régime au personnel occupé par les pouvoirs publics.

En vertu de ces règles, un travailleur peut convenir avec son employeur de suspendre le contrat de travail et bénéficier pendant cette suspension d'une série de garanties notamment en matière de licenciement. Il peut également convenir de réduire ses prestations de travail de moitié. Il peut prétendre à l'octroi d'une indemnité pour autant qu'il ait été remplacé par un chômeur complet indemnisé.

b) Droit aux allocations d'interruption des travailleurs du secteur privé.

L'arrêté royal du 4 août 1986 règle le droit aux allocations d'interruption des travailleurs qui interrompent leur carrière ou réduisent de moitié leurs prestations de travail.

Les travailleurs qui ont interrompu leur carrière, pour une période comprise entre six mois au moins et un an au plus, ont droit, s'ils sont remplacés par un chômeur complet indemnisé pour la durée de l'interruption, à une allocation d'interruption qui s'élève à 10.504 francs par mois s'ils étaient occupés à temps plein. S'ils étaient occupés à temps partiel, le montant de l'allocation est proportionnel à leur régime de travail.

Les allocations d'interruption sont demandées à et payées par l'Office national de l'emploi.

c) L'interruption de carrière dans les ministères.

L'arrêté royal du 3 juillet 1985 modifié par l'arrêté royal du 24 septembre 1986, règle l'interruption de carrière des membres du personnel des ministères qui sont soumis à un statut.

Par opposition au système prévu pour le secteur privé, l'interruption de la carrière professionnelle, pour une durée de six mois au moins et cinq ans au plus, est un droit pour les membres du personnel soumis à un statut, à condition que le fonctionnaire en question n'appartienne pas à une catégorie de fonctionnaires à laquelle cette possibilité a été refusée par le Ministre, et qu'il remplit les formalités prévues à cet effet.

Comme dans le secteur privé, l'allocation d'interruption s'élève à 10.504 francs par mois lorsque le membre du personnel est remplacé par un chômeur complet indemnisé, mis à la disposition de l'administration par l'Office national de l'emploi, et occupé en tant que chômeur mis au travail.

La réduction de moitié des prestations de travail n'est pas prévue.

d) Au 31 décembre 1987, 4.315 personnes bénéficiaient d'une allocation d'interruption de carrière dans le régime du secteur public et 15.535 personnes dans le régime privé.

15. Reclassement social des handicapés

Activités nationales du Fonds national de reclassement social des handicapés

La loi portant suppression ou restructuration de certains organismes d'intérêt public, traitant notamment du Fonds national de reclassement social des handicapés (FNRSH), a été promulguée le 28 décembre 1984 (M.B. 22.01.1985).

Elle prévoit le maintien au niveau national de toutes les prestations apparentées à la nomenclature INAMI, c'est-à-dire les interventions individuelles de réadaptation fonctionnelle ainsi que la fixation des cotisations dues au FNRSH.

L'Etat a été, dès 1984, réassujetti au paiement des suppléments de primes qu'il devait supporter s'il était assuré contre les accidents du travail, contre les risques liés à la possession et à l'utilisation de véhicules terrestres automoteurs autres que ferroviaires et contre les risques d'incendie. Le Gouvernement poursuit l'examen de dispositions identiques, à prendre en concertation avec les Exécutifs régionaux et communautaires, afin de soumettre les Communautés et Régions au paiement de ces suppléments de primes.

Le Fonds national de reclassement social des handicapés participe aux travaux d'un Groupe de travail dans le domaine de la politique de l'emploi de personnes handicapées créé dans le cadre de la Recommandation sur l'emploi des personnes handicapées dans la Communauté européenne, adoptée par le Conseil le 24 juillet 1986.

16. Revenus de remplacement et de complément

161. Allocations de chômage et d'attente

Depuis le 1er janvier 1987, les modifications suivantes ont été apportées à la réglementation chômage :

1. Arrêté royal du 26 mai 1987 modifiant l'article 160, § 8, de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage.

Cet arrêté a pour but de remédier à la situation difficile des chômeurs isolés qui sont redevables d'une pension alimentaire, mais qui n'ont pas droit au complément pour charges de famille parce que les personnes auxquelles ils sont redevables de cette pension ne cohabitent pas avec eux.

2. Arrêté ministériel du 26 mai 1987 modifiant l'article 83 ter de l'arrêté ministériel du 4 juin 1964 relatif au chômage.

Dans la réglementation actuelle, pour la détermination du droit à un éventuel complément pour charges de famille, il est tenu compte des revenus professionnels ou de remplacement des personnes qui cohabitent avec le chômeur.

Cet arrêté précise que la pension d'un parent ou allié ascendant en ligne directe du travailleur, qui cohabite avec un chômeur n'est pas considérée comme revenu de remplacement afin que le chômeur concerné ne subisse plus de préjudice financier à cause de la cohabitation avec un parent ascendant.

3. Arrêté royal du 10 août 1987 remplaçant l'article 155 ter de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage.

Cet arrêté élargit le système de l'interruption de chômage pour raisons sociales ou familiales en ce sens que les chômeurs peuvent maintenant interrompre leur chômage pour cinq ans pour la même raison au lieu de seulement un an comme auparavant. Le système est également élargi aux chômeurs mis au travail.

4. Arrêté royal modifiant les articles 118, 121 et 160 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage.

Cet arrêté prévoit que les prestations de travail effectuées dans le régime du cadre spécial temporaire, du troisième circuit de travail, des contractuels subventionnés ou du Fonds budgétaire interdépartemental de promotion de l'emploi ne sont prises en compte pour l'admissibilité au bénéfice des allocations de chômage et pour l'interruption de la période de chômage que si elles s'étendent sur au moins vingt-quatre mois ininterrompus.

5. Arrêté royal du 21 août 1987 modifiant l'article 160, § 7 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage.

Cet arrêté dispose que la révision du montant de l'allocation de chômage s'opère, à partir du 1er octobre 1987, lors de chaque nouvelle demande d'allocations introduite au moins 24 mois après la plus récente journée d'indemnisation comme chômeur complet et ce, que le chômeur ait ou non repris le travail. Toutefois, le montant n'est pas révisé lorsque le travailleur introduit une nouvelle demande d'allocations après une période d'interruption du chômage, au cours de laquelle il a exercé une profession pour laquelle il n'a pas été soumis comme salarié à la sécurité sociale ou après une période d'interruption du chômage au cours de laquelle il a résidé en République fédérale d'Allemagne. Auparavant, cette révision s'exerçait après six mois et n'avait pas lieu si le travailleur avait repris le travail dans un emploi lui procurant une rémunération qui donnerait lieu à l'octroi d'allocations d'un montant moins élevé.

6. Arrêté royal du 21 août 1986 remplaçant l'article 5 de l'arrêté royal du 8 août 1986 relatif à l'octroi d'allocations d'attente aux jeunes travailleurs qui ont terminé leurs études.

En application de cet arrêté, les journées prestées par les bénéficiaires d'allocations d'attente dans le cadre de programmes spéciaux de mise au travail, pendant une période qui ne s'étende pas sur au moins 24 mois non interrompus sont quand même prises en considération pour l'admission au bénéfice des allocations de chômage.

7. Arrêté ministériel du 7 décembre 1987 modifiant l'article 77 de l'arrêté ministériel du 4 juin 1964 relatif au chômage.

Cet arrêté ministériel prévoit, à partir du 1er février 1988, sous certaines conditions, une dispense de pointage journalier pour les premiers mois de chômage.

162. Allocations d'attente des marins de la marine marchande

En vertu de l'arrêté royal du 9 avril 1965 relatif au Pool des marins de la marine marchande, les marins et les shoregangers privés de travail contre leur volonté sont admis, sous certaines conditions, au bénéfice d'indemnités d'attente.

Allocations d'attente payées en :

1983 - 9.752 personnes	160.575 jours
1984 - 7.651 personnes	118.542 jours
1985 - 7.826 personnes	128.859 jours
1986 - 8.351 personnes	148.935 jours
1987 - 9.857 personnes	195.592 jours.

L'employeur confronté à une de ces trois situations peut soit :

- conclure directement avec un travailleur un contrat pour l'exécution d'un travail temporaire; ce contrat peut déroger à certaines règles de la législation classique des contrats de travail (comme l'interdiction de conclure des contrats à durée déterminée successifs); il y aura lieu cependant de respecter certaines conditions ou procédures qui devront être fixées par arrêté royal ou convention collective de travail conclue au sein du Conseil national du travail et rendue obligatoire par arrêté royal ;
- faire appel à une entreprise de travail intérimaire, c'est-à-dire une entreprise dont l'activité consiste à engager des intérimaires pour les mettre à la disposition d'utilisateurs; l'entreprise de travail intérimaire reste toutefois l'employeur de l'intérimaire; la loi traite successivement du contrat de travail intérimaire, du contrat conclu entre l'entreprise de travail intérimaire et l'utilisateur, des obligations de l'utilisateur et des modalités particulières d'application de la réglementation du travail et de la création d'une commission paritaire.

La loi contient enfin aussi la réglementation de la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs. Il s'agit de l'activité qui consiste, pour un employeur, en dehors du travail intérimaire, à prêter ses travailleurs à un tiers qui exerce sur eux une partie de l'autorité qui appartient normalement à l'employeur.

Cette activité est en principe interdite sauf si ce prêt de main-d'œuvre est exceptionnel et a fait l'objet d'une procédure d'autorisation.

233. Temps de travail - Nouveaux régimes de travail

La loi du 17 mars 1987, complétée par la convention collective de travail n° 42 du 2 juin 1987 conclue au sein du Conseil national du travail, qui est entrée en vigueur le 1er juillet 1987, permet l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises.

Cette loi permet, pour assurer de nouvelles formes d'organisation du travail dans les entreprises, de déroger à des dispositions importantes de la réglementation du travail (repos du dimanche et des jours fériés, interdiction du travail de nuit, durée du travail, etc ...).

L'octroi de ces dérogations est toutefois subordonné au respect d'une procédure d'information et de négociation avec les travailleurs et leurs représentants ainsi qu'à la réalisation d'un effet positif sur le niveau de l'emploi dans l'entreprise.

Au 1er juin 1988,

- 11 conventions collectives de travail ont été conclues au sein d'organes paritaires (commissions ou sous-commissions paritaires) ;
- dans 11 secteurs, les organisations représentatives des employeurs et des travailleurs n'ont pu conclure de convention dans le délai qui leur était imparti de sorte que les négociations peuvent être menées au niveau des entreprises ;
- dans 5 secteurs, le délai prévu pour les négociations au sein de l'organe paritaire est encore en cours.

234. Protection de la rémunération des travailleurs

L'application des nouvelles dispositions concernant le paiement en monnaie scripturale de la rémunération des travailleurs, insérées par la loi du 27 juin 1985 modifiant les articles 5 et 9 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs et par l'arrêté royal du 5 mars 1986 déterminant les modalités relatives au paiement de la rémunération en monnaie scripturale et à la cession ou la saisie de l'avoir du compte bancaire ou de chèques postaux auquel la rémunération du travailleur est versée, a soulevé quelques difficultés.

Il est apparu nécessaire de supprimer l'obligation légale de l'employeur de verser, en cas de cession ou de saisie de la seule rémunération du travailleur, le salaire de celui-ci soit de la main à la main, soit par assignation postale ou par chèque circulaire.

Dans l'hypothèse d'une simple saisie ou cession de la seule rémunération, l'employeur pourra donc continuer à verser la rémunération inaccessible ou insaisissable du travailleur sur le compte bancaire ou de chèques postaux de ce dernier.

Le projet de loi modifiant en ce sens l'article 5, § 6 de la loi du 12 avril 1965 concernant la protection de la rémunération des travailleurs a été relevé de caducité (Doc. parl. Ch. sess. 1987-1988, 1010 du 14 octobre 1987).

Il s'indiquera de modifier dans le même sens l'arrêté royal du 5 mars 1986 précité.

235. Fonds de fermeture d'entreprises

L'application de la loi du 12 avril 1985 chargeant le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises du paiement d'une indemnité de transition a suscité certaines difficultés. Il s'agissait notamment du libre choix des travailleurs entre cette indemnité et l'indemnité compensatoire de préavis, de la composition de l'indemnité de transition, du cumul de cette dernière avec d'autres indemnités, du plafond fixé à l'intervention du Fonds de fermeture, de l'éventuelle récupération de l'indemnité de transition par ce Fonds.

Le Conseil national du travail qui s'était saisi de ces problèmes a rendu en ce domaine l'avis n° 851 du 2 décembre 1986.

Les propositions formulées par le Conseil national du travail feront l'objet d'un examen attentif avant d'apporter les améliorations nécessaires à l'applicabilité de la législation relative à l'indemnité de transition.

En outre, dans son avis n° 849 du 6 octobre 1986, le Conseil national du travail proposait de dispenser le Fonds de fermeture, pour les travailleurs intérimaires dans le secteur du travail intérimaire, du paiement de l'indemnité de transition.

Cette dispense se justifie dans la mesure où les organisations représentées au sein du Conseil national du travail ont conclu le 7 octobre 1986 une convention collective de travail modifiant la convention collective de travail n° 36 bis du 27 novembre 1981 et chargeant le Fonds social institué par cette dernière convention d'accorder des avantages de même nature que ceux prévus par la loi du 12 avril 1985.

236. Conseils et surveillance

En plus des missions habituelles qui lui sont imposées (en moyenne 35.000 enquêtes par an), l'Inspection des lois sociales doit apporter, en 1988, son concours à la mise en application des nouvelles dispositions suivantes :

- Loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises

Suite à l'entrée en vigueur de ces nouvelles dispositions permettant une plus grande flexibilité, l'Inspection des lois sociales est confrontée avec la mise en application, dans un nombre croissant d'entreprises, de régimes de travail instaurés non seulement en dehors du cadre légal précité, mais aussi en contravention avec d'autres dispositions légales ou conventionnelles existantes (loi sur les règlements de travail, loi sur le travail, convention collective n° 35 du CNT relative au travail à temps partiel).

Pour éviter la prolifération de ces situations, l'Inspection des lois sociales est tenue d'intervenir immédiatement dans ces entreprises dès qu'elle en est informée.

- Loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs

Le nombre des travailleurs intérimaires est passé de 10.573 en 1982 à 27.731 en 1986. Cet accroissement important du nombre des emplois précaires s'effectue au détriment des emplois stables. Il s'explique par un recours au travail intérimaire en dehors des cas autorisés par la loi. Nombre de travailleurs intérimaires sont en effet recrutés pour remplacer soi-disant des travailleurs permanents dont le contrat est suspendu alors qu'en réalité, il s'agit pour l'entreprise de faire face à un surcroît de travail quasi permanent. Le contrôle de cette législation devrait s'intensifier en 1988.

- Arrêté royal du 3 décembre 1987 concernant l'occupation de travailleurs le dimanche dans le secteur de la distribution

En avril et mai 1988, l'Inspection des lois sociales a procédé à un contrôle général du respect de ces dispositions.

Au cours de ces deux mois, chaque inspecteur a consacré 2 dimanches au contrôle systématique de cette réglementation.

- Règlements C.E.E. en matière de transport et nouvelles conventions collectives conclues au sein de la Commission paritaire du transport

L'entrée en vigueur de ces nouvelles dispositions a nécessité, début 1988, le recyclage des inspecteurs dans ce domaine. L'Inspection des lois sociales exercera à partir de juillet 1988 auprès de tous les employeurs du secteur "transport de choses", (environ 3.300 entreprises), une action d'information et de prévention qui s'échelonnera sur environ 12 mois.

Au cours des prochains mois, l'Inspection des lois sociales sera vraisemblablement amenée à effectuer un nombre croissant de contrôles dans trois domaines où elle constate dès à présent une recrudescence du nombre des infractions. Il s'agit des pratiques frauduleuses des pourvoyeurs de main-d'œuvre dans le secteur de la construction, du recours à des faux indépendants et de l'occupation non déclarée de travailleurs.

En matière d'utilisation de la modération-salariale et de promotion de l'emploi, le contrôle de l'exécution des arrêtés royaux numéros 181 et 185 pour 1983-1984, actuellement terminé, a nécessité le traitement de 12.195 dossiers, subdivisés comme suit :

- choix des P.M.E. entre le régime général de l'A.R. 181 et le régime spécifique de l'A.R. 185	2.285 dossiers
- contrôle dans le cadre de l'A.R. 181	9.026 dossiers
- calcul du produit de la modération-salariale des P.M.E. : A.R. 185	884 dossiers.

Le contrôle du respect de l'arrêté royal numéro 181 pour les années 1985-1986 est toujours en cours. Au 1er juillet 1987, 7.500 dossiers étaient entièrement traités.

Pour la période de 1987-1988, la mission de l'Inspection des lois sociales se trouve étendue. Outre le contrôle des accords visant au maintien de l'embauche (A.R. n° 181), l'Inspection a reçu pour ces années la mission du contrôle des accords conclus en vue de la promotion de l'emploi (section 3 du chapitre IV de la loi du 22 janvier 1985).

237. Carte de sécurité sociale

Une carte de sécurité sociale qui est délivrée par les autorités communales a été instaurée en 1985.

La loi-cadre du 25 janvier 1985 instaurant cette carte avait un double objectif :

- d'une part, rendre possible la suppression du pointage journalier des chômeurs ;
- d'autre part, permettre un meilleur contrôle des abus en matière de chômage et plus tard, des conditions d'octroi d'autres revenus de remplacement prévus par la sécurité sociale.

Les derniers arrêtés d'exécution de cette loi-cadre furent promulgués en 1987. Les arrêtés royaux des 22 avril et 11 décembre 1987 désignent les fonctionnaires chargés de la surveillance de l'application de la loi en question tandis que l'arrêté royal du 15 octobre 1987 règle la procédure à suivre par les travailleurs lorsqu'ils sont dans l'incapacité de produire leur carte lors d'un contrôle. Les arrêtés ministériels des 31 mars et 29 juin 1987 fixent les règles qui subordonnent le droit aux allocations de chômage à la remise préalable de la carte de sécurité sociale.

Au 31 décembre 1987, 190.657 cartes de sécurité sociale avaient été sollicitées auprès des administrations communales et 183.373 cartes avaient été remises à des travailleurs et à des chômeurs des secteurs du bâtiment et du diamant, où le système avait été appliqué en premier lieu.

24. Promotion du travail**241. Problèmes humains du travail**

Par promotion du travail, on entend principalement l'humanisation des conditions de travail. On vise par là la sauvegarde de l'intégrité physique et psychique du travailleur, la promotion de son développement personnel tant sur le plan physique que sur le plan moral, la possibilité de participer à l'organisation de son propre travail et enfin, l'amélioration de la perception et de l'appréciation de la valeur travail au sein de la société.

La mission du Commissariat général à la promotion du travail couvre donc un champ d'action très large. Pour mener à bien cette vaste tâche, celui-ci met en oeuvre les moyens les plus divers. Il diffuse des brochures de sensibilisation et d'information, des dépliants, des affiches; il organise des séminaires, journées d'étude, congrès et concours; il met sur pied des cours de formation et met gratuitement des films, diapos et montages audiovisuels à la disposition de ceux qui le souhaitent.

Ainsi, le Commissariat général a, jusqu'à présent, édité 44 brochures différentes qui suivent l'évolution permanente de la réglementation ainsi que de la science et des techniques.

Entre le mois de juin 1986 et le milieu de l'année 1987, les brochures ont été tirées à 336.200 exemplaires. Ce nombre élevé est dû à la réédition, à l'occasion des élections sociales, du Guide pratique pour les Comités S.H.E. et du Guide pratique pour les membres du Conseil d'entreprise, qui, au printemps 1987, ont été largement diffusés parmi les nouveaux élus de ces instances.

En 1988, des efforts analogues seront consentis. De nombreuses brochures seront rééditées. La préparation de deux nouvelles brochures se poursuivra également en 1988 : une brochure d'information sur les écrans de visualisation et une autre relative aux nouvelles dispositions du Règlement général sur les installations électriques.

En outre, le Commissariat général, en collaboration avec les Comités provinciaux pour la promotion du travail, a organisé de la mi-1986 à la mi-1987 un grand nombre d'activités d'information et de formation, notamment divers séminaires résidentiels, de nombreuses journées d'étude et deux congrès interprovinciaux de sécurité et d'hygiène. En outre, le Commissariat général fournit un appui logistique à de nombreuses autres organisations qui sont également actives au niveau de l'humanisation du travail.

En 1988, un cycle de base en ergonomie sera à nouveau organisé, tant dans la partie néerlandophone que dans la partie francophone du pays. Le prochain Symposium international du travail et de la sécurité se tiendra en automne 1988.

En automne 1987 a démarré le concours Benelux pour la sécurité et l'hygiène sur les lieux de travail. Il est consacré au thème "Prévention des douleurs dorsales et lombaires". Le concours, ainsi que la remise des prix, auront lieu en 1988.

Le développement de la filmothèque se poursuit par l'acquisition de nouveaux films et vidéocassettes. Cet effort d'enrichissement et de renouvellement est poursuivi en 1988.

D'autre part, un catalogue commun qui répertorie le matériel audiovisuel de tous les organismes et associations qui, en matière de sécurité et d'hygiène, permettent de disposer d'un tel matériel, est en préparation.

Les campagnes mises sur pied par le Commissariat général méritent une attention spécifique : elles attirent l'attention des milieux concernés sur des aspects importants de l'humanisation du travail, de la sécurité et de l'hygiène.

Ainsi, la campagne sectorielle sur la sécurité et l'hygiène dans l'enseignement, au contenu très complexe, qui a démarré en 1984 déjà, et qui s'est étendue en 1985, 1986 et 1987, est encore poursuivie en 1988. Les trois premiers fascicules du dossier "Sécurité et hygiène dans l'enseignement", à savoir les chapitres sur la responsabilité, l'incendie et la sécurité, ont été diffusés au cours du printemps 1987; les deux autres fascicules, qui traitent respectivement de l'hygiène et de la formation et de l'information, suivront en 1988. En outre, on entamera en 1988 la préparation des fascicules visant des branches spécifiques de l'enseignement.

En ce qui concerne la campagne intersectorielle sur les cancers professionnels, entamée en 1986 et poursuivie en 1987, on peut souligner que les listes des produits carcinogènes seront disponibles en 1988, tandis que la préparation de la brochure d'information se poursuivra.

En outre, la préparation d'une nouvelle campagne nationale, ayant pour thème "La formation et l'information dans la politique de prévention des entreprises" et incluant le rôle du Comité S.H.E., a été entamée en 1988.

Les actions de sensibilisation aux problèmes de sécurité et d'hygiène dans le secteur public amorcées en 1985 sont également poursuivies en 1988.

Enfin, au printemps 1988, dans le cadre d'Eurotech 1988 (département équipement industriel), une semaine de sécurité et d'hygiène dans les entreprises a été à nouveau organisée. Celle-ci fut accompagnée d'une exposition.

242. Conseil national consultatif pour la promotion du travail

En vertu de sa mission légale, le Conseil national consultatif pour la promotion du travail a approuvé les programmes annuels et les rapports d'activités des Comités provinciaux pour la promotion du travail. En 1988, une brochure de sensibilisation sera publiée au sujet des points suivants inscrits dans le programme 1986-1987 : le temps de travail, le contrat d'apprentissage industriel et le congé-éducation payé. La préparation de cette brochure a commencé.

243. Hommage au travail

A cours de l'année 1987, environ 45.000 distinctions honorifiques ont été octroyées. Le même chiffre sera probablement atteint en 1988.

Dans le cadre de la poursuite de l'automatisation du traitement des dossiers, un programme sera élaboré qui permettra de traiter plus rapidement les demandes des étrangers et des belges résidant à l'étranger.

244. Institut pour l'amélioration des conditions de travail

L'IACT a été conçu comme une structure spécifique du dialogue socio-professionnel.

L'interaction entre la modernisation technique et la modernisation sociale constitue son centre principal de réflexion et de travail.

Le programme de 1988 se profilera dans le prolongement et l'approfondissement de certains projets initiés en 1987. Il comportera toutefois certaines perspectives nouvelles centrées sur le thème général "travail et milieu de vie".

La valorisation des travaux entamés en 1987 portera principalement sur :

- La création d'outils méthodologiques s'inscrivant dans le développement permanent de l'informatique et de ses dérivées. Ces outils s'adresseront autant aux responsables-décodeurs, qu'aux médecins du travail ou qu'aux membres des Comités de sécurité et d'hygiène. Ils viseront à la fois l'information globale et la définition de recommandations concrètes sur le plan de l'organisation du travail.

- L'exploitation des travaux en cours dans le secteur des soins de santé.

Le guide d'analyse des conditions de travail du personnel soignant a été diffusé à plus de 4.000 exemplaires dans les pays de langue française.

Sa traduction en langues espagnole et italienne peut être escomptée et ce, en collaboration étroite avec les services officiels compétents dans les pays intéressés.

Le matériel audio-visuel basé sur ce guide et réalisé avec le concours de l'Enseignement de la Province de Liège constituera le support d'une action de sensibilisation dans l'ensemble de l'enseignement concerné.

Un effort de création similaire est en cours pour les autres catégories du personnel : personnel technique, personnel administratif, personnel ouvrier.

La perspective reste identique : à partir de contacts directs sur le terrain, mise au point d'un schéma de réflexion validé avec le concours de spécialistes d'hôpitaux et enfin, diffusion d'un guide pratique.

Dans le même contexte du secteur des soins de santé, une autre méthode d'approche - à savoir l'étude intensive de toutes les composantes d'un seul hôpital - sera exploitée selon des méthodes appropriées.

- L'enquête-prospective en matière de prévision des nouvelles formes prises par la flexibilité dans l'organisation du travail sera affinée et prolongée par l'étude de certains aspects particuliers.

- Le thème de la robotique industrielle continuera à être pris en charge par un groupe de travail ad hoc. Visites sur le terrain, rencontre de responsables (sécurité, recyclage, organisation, ...), dialogue avec les milieux de la recherche... constitueront la base de dossiers à exploiter lors de séminaires de formations.

Au plan des perspectives nouvelles, il convient de retenir :
 - l'action de sensibilisation centrée sur le thème "travail et milieu de vie".
 - la promotion du management participatif ou la conciliation des logiques patronale et syndicale dans la recherche du meilleur fonctionnement économique et humain.

Enfin, cet aperçu schématique de l'activité prévue pour 1988 doit être complété par le rappel de quelques constantes :

- les interventions ponctuelles de diagnostic et guidance effectuées dans les entreprises ou organisations qui font appel à l'Institut ;
- les concours apportés dans les séminaires organisés par des organismes tiers recourant aux compétences spécifiques des collaborateurs de l'Institut ;
- l'organisation de séminaires réservés à des professeurs de l'enseignement technique, dans certaines options spécifiques ;
- la publication du bulletin d'information bimestriel diffusé à 8.000 exemplaires.

245. Congé-éducation payé dans le cadre de la formation permanente des travailleurs

L'année budgétaire 1988 est la troisième année au cours de laquelle le Département aura à effectuer des paiements relatifs au remboursement des rémunérations et cotisations sociales patronales afférentes aux congés-éducation payés octroyés par les employeurs du secteur privé aux membres de leur personnel qui en sollicitent le bénéfice.

En dehors de ces montants, le Département aura encore à effectuer des paiements relatifs aux crédits d'heures octroyés avant le 1er septembre 1985, date de la mise en vigueur de la législation concernant le congé-éducation payé (Loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales - Articles 108 à 144).

Eu égard aux délais d'introduction et de traitement administratif des demandes de remboursement, l'essentiel des dépenses de l'année budgétaire 1988 aura trait aux congés octroyés au cours de l'année scolaire 1986-1987 (environ 72 %) et au cours des années scolaires précédentes (environ 18,5 %).

Les dépenses concernant l'année scolaire 1987-1988 peuvent être estimées à 9,5 % des montants totaux.

D'après les demandes de remboursement déjà introduites fin 1987 concernant le congé-éducation payé, on peut d'ores et déjà affirmer que l'augmentation du nombre des bénéficiaires sera de l'ordre de 20 %. Il n'est cependant pas possible de fournir actuellement des chiffres définitifs, étant donné que les employeurs disposent d'un délai de cinq ans pour introduire leurs déclarations de créance.

De plus, le coût horaire moyen (rémunération + cotisations sociales) ainsi que la moyenne du nombre d'heures de congé par travailleur ont été sous-estimés antérieurement et relèvent par conséquent le niveau des dépenses prévues pour le régime du congé-éducation payé (après correction : environ 460 F/heure, en lieu et place de 400 F/heure et 120 heures/travailleur au lieu de 105 heures).

Les dépenses sont partiellement à charge de l'Etat et partiellement à charge des employeurs.

Les montants relatifs aux congés crédits d'heures, ainsi que ceux concernant le congé-éducation payé pour suivre des formations professionnelles sont pour moitié à charge de l'Etat et pour moitié à charge des employeurs qui versent à cet effet une cotisation sociale auprès d'un des organismes perceuteurs de la sécurité sociale.

Les montants relatifs au congé-éducation payé octroyé pour suivre des formations générales sont entièrement à charge de l'Etat.

25. Egalité de traitement des travailleurs et des travailleuses

251. Généralités

En Belgique comme au plan des Communautés européennes, l'attention consacrée à l'égalité entre hommes et femmes face au travail se porte simultanément dans les directions suivantes :

- préciser encore davantage les normes juridiques qui régissent l'égalité ;
- éliminer les discriminations, surtout de nature indirecte, qui subsistent dans les dispositions et pratiques ;
- réexaminer le bien-fondé des législations protectrices eu égard notamment à leur impact sur l'emploi féminin, tout en maintenant et améliorant au besoin la protection de la maternité ;
- promouvoir les actions positives comme moyen d'éliminer les inégalités de fait qui entravent les chances des femmes et auxquelles l'égalité de traitement ne peut à elle seule remédier.

252. Réglementation

Selon ces quatre directions, on peut signaler les activités suivantes :

- A la suite de l'adoption par le Conseil des Communautés européennes de sa directive 86/378 du 24 juillet 1986 "relative à la mise en

œuvre du principe de l'égalité de traitement entre hommes et femmes dans les régimes professionnels de sécurité sociale", le Conseil national du travail a entrepris la révision de sa convention collective de travail n° 25 du 15 octobre 1975, qui, en Belgique, est considérée comme le principal instrument d'exécution de l'art. 119 du Traité de Rome et de la directive 75/117 du 10 février 1975 sur l'égalité de rémunération. Le Bureau et le Secrétariat de la Commission du travail des femmes (C.T.F.) sont associés à cette révision.

- Le 22 septembre 1986, le Bureau de la C.T.F. avait rendu un avis (devenu ensuite l'avis n° 44 du 23 février 1987 de la Commission) relatif aux critères physiques de recrutement et de sélection. Il était en effet apparu que, dans divers services publics, les critères physiques uniformes retenus à des fins de sélection étaient génératrices de discrimination à l'égard des femmes. Dans une certaine mesure, les arrêtés ministériels des 18 et 19 décembre 1986, qui organisaient les épreuves physiques de recrutement à la gendarmerie et dans les forces armées, tiennent compte de cet avis.

- La C.T.F. va reprendre son examen des problèmes posés par l'interdiction du travail de nuit des femmes, en concertation avec le Conseil national du travail que le Ministre de l'Emploi et du Travail a saisi de la question.

Par ailleurs, dans son avis n° 43 du 25 juin 1986, la C.T.F. avait recommandé que, dans l'arrêté royal du 24 décembre 1968 sur le travail des femmes, une protection particulière contre les dangers liés au transport manuel de charges fût reintroduite au bénéfice des travailleuses enceintes. Cette proposition est actuellement étudiée au Conseil supérieur de sécurité et d'hygiène du travail.

- l'arrêté royal du 14 juillet 1987, pris en exécution de l'art. 119 de la loi du 4 août 1978, offre aux entreprises et branches d'activité du secteur privé un cadre juridique dans lequel des actions positives pourront être menées sous forme de plans d'égalité de chances. Pour le secteur public, des mesures similaires seront adoptées à très brève échéance, d'abord dans les Ministères, ensuite dans les autres services publics.

253. Activités de la Commission du travail des femmes

La C.T.F. a rendu le 23 février 1987 son avis n° 45 relatif à l'emploi des jeunes femmes, auquel elle a donné un prolongement par la journée d'étude du 13 mai 1987 qui fut un succès de participation. Elle veille à faire connaître les suggestions qui se dégagent de ces initiatives.

La C.T.F. assure également la publication d'un dépliant d'information sur les actions positives dans le secteur privé (A.R. du 14.07.1987, ci-dessus), qui sera suivi d'un guide pratique. Son Secrétariat assiste l'action positive qui est en cours au sein du département de l'Emploi et du Travail.

Elle a mis ou remis en activité des groupes de travail consacrés à diverses questions : le harcèlement sexuel sur les lieux de travail, les équipements d'accueil des enfants, les initiatives locales pour l'emploi, la fiscalité.

26. Activités internationales sur le plan des conditions de travail

261. Communautés européennes

Notre pays a assuré la présidence du Conseil des Ministres des Communautés européennes pendant le premier semestre de 1987.

Le Ministre a présidé ainsi le Conseil des Ministres du travail et des Affaires sociales des Communautés européennes qui a eu lieu le 26 mai 1987. Il a également organisé et présidé les 16 et 17 mars une réunion informelle des mêmes Ministres. En outre, il a présidé le 25 juin 1987 le Comité permanent de l'emploi (où sont représentés les douze gouvernements et la Commission ainsi que les organisations européennes des employeurs et des travailleurs).

Comme d'habitude, la session du Conseil du 26 mai a été préparée dans le groupe des Questions sociales du Conseil, qui fut présidé par l'attaché social à la Représentation permanente de la Belgique auprès des Communautés européennes pendant le premier semestre de 1987.

Les dossiers les plus importants concernant les conditions de travail qui ont été discutés pendant la présidence belge sont énumérés ci-dessous, ainsi que ceux qui ont été traités pendant le présidence allemande (second semestre 1987) et la présidence allemande (premier semestre 1988).

a. Acte unique

L'acte unique (une modification des traités instituant les Communautés européennes) est entré en vigueur le 1er juillet 1987. Par conséquent, les directives dans le domaine de la sécurité et de la santé du travail pourront désormais être adoptées à la majorité qualifiée des voix au lieu de l'unanimité.

b. Directive du Conseil du 19 mars 1987 modifiant la directive 82/501/CEE concernant les risques d'accidents majeurs de certaines activités industrielles

Cette directive renforce les dispositions de la directive 82/501/CEE en ce qui concerne certaines activités industrielles mettant ou pouvant mettre en jeu des substances particulièrement dangereuses, afin d'améliorer la protection de l'homme et de l'environnement, ainsi que la sécurité et la santé sur le lieu de travail.

Cette directive doit être appliquée avant le 20 septembre 1988.

c. Directive du Conseil du 25 juin 1987 modifiant la directive 84/753/CEE concernant le rapprochement des législations des Etats membres relatives au niveau de puissance acoustique admissible des grues à tour.

Cette directive fixe le niveau de pression acoustique au poste de conduite admissible pour les grues à tour qui servent à effectuer des travaux sur des chantiers de l'industrie et du bâtiment.

Cette directive doit être appliquée avant le 26 juin 1989.

d. Directive du Conseil du 25 juin 1987 concernant le rapprochement des législations des Etats membres relatives aux récipients à pression simples.

Cette directive harmonise les dispositions nationales qui assurent la protection des travailleurs et d'autres personnes contre les risques de fuites ou d'éclatement que peuvent faire courir les récipients à pression simples, afin de garantir la libre circulation de ces récipients sans que les niveaux existants et justifiés de protection dans les Etats membres ne soient abaissés.

Les Etats membres doivent appliquer cette directive à partir du 1er juillet 1990.

e. Conclusions du Conseil du 26 mai 1987 concernant les législations protectrices à l'égard des femmes dans les Etats membres de la Communauté.

Le Conseil reconnaît que les législations protectrices à l'égard des femmes doivent être révisées lorsque elles paraissent défavorables à la promotion de l'égalité des chances pour les femmes, en particulier en ce qui concerne l'accès à l'emploi, ou inefficaces pour la politique de protection elle-même.

f. Directive du Conseil du 9 juin 1988 concernant la protection des travailleurs par l'interdiction de certains agents spécifiques et/ou de certaines activités (quatrième directive particulière au sens de l'article 8 de la directive 80/1107/CEE).

Cette directive interdit en principe la production et l'utilisation des substances suivantes : 2 - naphthylamine et ses sels, 4 - amino-biphenyle et ses sels, benzidine et ses sels et 4 -nitrodiphenyle.

Les Etats membres doivent appliquer cette directive au plus tard le 1er janvier 1990.

262. Organisation internationale du travail

a) Conférence de 1988

La Conférence internationale du travail fut appelée à finaliser un projet de convention et de recommandation sur la sécurité et l'hygiène dans la construction dont la première discussion avait eu lieu en 1987.

La convention s'applique à toutes les activités de construction depuis la préparation du site jusqu'à l'achèvement des travaux.

Les pays qui ratifieront la convention doivent s'engager à adopter une législation qui assure l'application d'un grand nombre de mesures de prévention et de protection couvrant la sécurité sur les lieux de travail. La convention insiste aussi sur l'information des travailleurs, sur des sanctions et mesures correctives appropriées et sur les services d'inspection.

Le champ d'application de la recommandation s'étend aux installations en mer et à l'industrie nucléaire. L'instrument met l'accent sur l'importance de la coopération entre employeurs et travailleurs en vue de promouvoir la sécurité et l'hygiène sur les chantiers de construction.

L'ordre du jour de la Conférence comprenait également une première discussion concernant une révision partielle de la Convention (n° 107) relative aux populations aborigènes et tribales de 1957. Une réunion d'experts sur le sujet a eu lieu en 1986; elle a présenté plusieurs options quant à l'ampleur de la révision.

b) Colloque

En septembre a eu lieu un colloque tripartite sur les problèmes du temps de travail dans les pays industrialisés.

3. RELATIONS COLLECTIVES DE TRAVAIL

30. Introduction

Depuis la fin de la deuxième guerre mondiale, les gouvernements successifs ont toujours mis l'accent sur la nécessité que des relations harmonieuses soient entretenues entre les employeurs, les travailleurs et leurs organisations. Ils se sont également attachés à la réalisation d'un système de relations collectives du travail qui s'appuie sur :

- le Conseil national du travail, en ce qui concerne les matières interprofessionnelles ;
- les commissions paritaires, pour les matières propres à un secteur ;
- les conseils d'entreprises, pour la problématique propre à l'entreprise.

La loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires forme le cadre administratif et juridique dans lequel s'expriment essentiellement les relations collectives de travail.

Depuis 1981, les négociations de conventions collectives par les commissions paritaires et par les entreprises se sont déroulées dans un cadre relativement contraignant, mis en place par les gouvernements successifs. Il s'agit notamment de la loi de redressement du 10 février 1981 relative à la modération des revenus et de la convention collective interprofessionnelle du 13 février 1981 conclue en application de cette loi; ensuite, des mesures de modération salariale, d'embauche compensatoire et réduction du temps de travail organisées par ce qui a été appelé l'opération 5 - 3 - 3 et plus tard des nouvelles négociations en faveur de l'emploi (arrêté royal n° 11 du 26 février 1982, arrêté royal n° 180 du 30 décembre 1982, arrêté royal n° 181 du 30 décembre 1982, loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales).

La conclusion d'un accord interprofessionnel à l'automne de 1986 a donné l'occasion au gouvernement de remettre aux partenaires sociaux la responsabilité et la liberté de négociation.

A partir de 1987, la liberté de négociation est pleinement assurée tant sur le plan des rémunérations que de la durée du travail et de l'embauche.

Cependant, la prolongation des effets des accords pour l'emploi de 1983-1984 et de 1985-1986 est prévue par arrêté numéroté (n° 492). Cet arrêté prévoit également la possibilité, pour les secteurs ou entreprises qui n'avaient pas conclu de tels accords dans le passé, d'en conclure pour 1987-1988.

L'accord interprofessionnel fait également état de cette prolongation.

L'accord interprofessionnel doit trouver son application complète dans les conventions de secteur. Les commissions paritaires ont entrepris de négocier les conventions pour les prochaines années.

Dès le début de ces négociations, il a été recommandé aux présidents des commissions paritaires de veiller plus particulièrement à la mise en œuvre de certains points de l'accord interprofessionnel, notamment en faveur de l'emploi.

Au 30 juin 1988, 131 accords concernant environ 1.700.000 travailleurs ont été conclus.

On peut constater que la plupart de ces textes proposent des avantages pécuniaires nouveaux et insistent sur la sécurité d'emploi.

L'accord interprofessionnel recommande d'utiliser 0,5 % de la masse salariale en faveur de l'emploi particulièrement pour les jeunes.

81 accords traitent de cette recommandation. Dans 50 accords, par contre, il n'en est pas question.

40 accords concernant 300.000 travailleurs prévoient cette mesure en faveur de l'emploi en général selon une formulation parfois assez vague ou se limitant au maintien de l'emploi ou à l'étude de solutions en faveur de l'emploi.

Ces mesures qui laissent souvent le choix à l'entreprise entre diverses utilisations des 0,5 % ne peuvent faire l'objet d'un calcul prévisionnel de l'effet sur l'emploi.

Le recrutement de jeunes stagiaires parmi les chômeurs les moins favorisés n'est prévu que par 7 accords et uniquement sur le plan du principe.

Le droit à l'interruption de carrière est retenu par 23 textes mais les précisions et les modalités d'application devront encore être élaborées.

La possibilité de travail volontaire à temps partiel est prévue par 6 accords.

La plupart des conventions prévoient une augmentation des rémunérations et de certaines primes.

L'augmentation des rémunérations est très variable d'un secteur à l'autre mais, d'une façon générale, de l'ordre de 2 à 3 % répartis sur 1987 et 1988.

Certains secteurs accordent des avantages plus élevés.

Les mesures en faveur de l'emploi peuvent paraître moins précises que les décisions concernant les rémunérations. Il ne faut cependant pas oublier que les négociations concernant l'emploi ne partent pas de zéro puisque toutes les conventions en matière d'emploi conclues depuis 1983 sont prorogées par l'arrêté royal n° 492; ce qui a pour effet de maintenir l'emploi dans les entreprises, au moins au niveau atteint à la fin de 1986. Les autres mesures prévues par les conventions conclues récemment s'ajoutent à cette base.

Par ailleurs, plus de 800 conventions d'entreprises ont été conclues, dont il n'est pas toujours aisément de déterminer si elles constituent la simple prorogation d'accords antérieurs, une modification de ceux-ci ou de nouvelles dispositions.

31. Activités du Conseil national du travail

311. Aperçu des principales activités du Conseil du 1er janvier 1987 au 30 juin 1988.

Au cours de cette période, le Conseil national du travail a émis 34 avis dans le cadre de sa compétence consultative générale et 130 avis dans le cadre de la compétence que lui confère la réglementation en matière d'autorisation et de retrait d'autorisation d'exercer les activités d'entreprise de travail intérimaire dans les trois Régions du pays.

Au cours de cette même période, le Conseil a également conclu six conventions collectives et a approuvé deux rapports. Il a également adopté deux recommandations et pris deux décisions.

Dans le cadre de sa convention n° 1 bis du 21 décembre 1978 concernant la clause dérogatoire de non-concurrence, la Commission des bons officiels a émis un avis.

A. Droit au travail

a) Réglementation du travail

Aménagement du temps de travail

Dans son avis n° 808 du 2 avril 1985, le Conseil s'était prononcé sur un projet de loi consolidant les expériences d'aménagement du temps de travail dans les entreprises en vue d'une redistribution du travail disponible.

Suite à cet avis, le Conseil a émis, le 23 avril 1986, un avis n° 838 concernant l'introduction de nouveaux régimes de travail au sein des entreprises.

Cet avis comportait deux parties : d'une part, des propositions qui devaient faire l'objet d'une loi autonome afin de permettre l'introduction de nouveaux régimes de travail au sein des entreprises suite à une négociation intervenant au niveau de la commission paritaire et/ou au niveau de l'entreprise et, d'autre part, un projet de convention collective de travail du Conseil national déterminant les conditions et les modalités de cette négociation.

Faisant suite à cet avis, un projet de loi réglant l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises a été soumis au Conseil ; celui-ci a marqué son accord sur ce texte moyennant certaines observations dans son avis n° 840 du 3 juin 1986.

La loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises ayant été promulguée, le Conseil a adopté le 2 juin 1987 la Convention collective de travail n° 42 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises.

Le 10 novembre 1987, la convention n° 42 bis a modifié le champ d'application de la convention n° 42, compte tenu de la réglementation du travail du dimanche dans certains secteurs de la distribution.

Le Conseil a d'autre part décidé d'examiner d'initiative les modalités d'exécution de l'avis n° 838 en ce qui concerne les différents secteurs de la sécurité sociale (cf. infra, Sécurité sociale, avis n° 852 et n° 865).

Petits chômage

Le Conseil s'est prononcé, dans son avis n° 879 du 16 décembre 1987 concernant une proposition de loi de MM. PATAER et EGELMEERS, modifiant l'arrêté royal du 28 août 1963 relatif au maintien de la rémunération normale des ouvriers, des employés et des travailleurs engagés pour le service des bâtiments de navigation intérieure, pour les jours d'absence à l'occasion d'événements familiaux ou en vue de l'accomplissement d'obligations civiques ou de missions civiles (Doc. Parl. Senat, Session 1986-1987, n° 597-1).

Le Conseil a marqué son accord sur l'objectif de la proposition qui est de remplacer, dans l'arrêté royal du 28 août 1963, l'un des motifs d'absence légal à savoir "l'accouchement de l'épouse du travailleur" par "la naissance d'un enfant du travailleur" mais a fait d'autres propositions en ce qui concerne son dispositif.

Travail du dimanche

Dans son avis n° 874 du 10 novembre 1987, le Conseil s'est prononcé sur l'occupation de travailleurs le dimanche dans certains secteurs relevant de la distribution.

Suite à cet avis, il a également conclu, à la même date, une convention collective de travail n° 42 bis, afin d'adapter le champ d'application de la convention n° 42 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises.

Revenu minimum mensuel moyen

Afin de donner exécution à l'Accord interprofessionnel du 7 novembre 1986 en portant le revenu minimum mensuel moyen à 34.050 F, une convention collective de travail n° 43 a été conclue le 2 mai 1988 au sein du Conseil.

Cette convention collective de travail n° 43 porte modification et coordination des conventions collectives de travail n° 21 du 15 mai 1975 et n° 23 du 25 juillet 1975 relatives à la garantie d'un revenu minimum mensuel moyen.

La rémunération des handicapés et des mineurs d'âge a été également modifiée par les conventions suivantes :

- la convention collective de travail n° 26 bis du 2 mai 1988 portant modification de la convention collective de travail n° 26 du 15 octobre 1975 concernant le niveau de rémunération des handicapés occupés dans un emploi normal ;
- la convention collective de travail n° 33 bis du 2 mai 1988 portant modification de la convention collective de travail n° 33 du 28 février 1978 relative à la garantie d'un revenu minimum mensuel moyen aux mineurs d'âge occupés à des activités ou dans des secteurs ne dépendant pas d'une commission paritaire ou dépendant d'une commission paritaire non constituée.

Suite à la convention n° 43 précitée, le Conseil a en outre, dans son avis n° 886 du 2 mai 1988, fait des propositions d'adaptation de certains textes légaux et réglementaires faisant référence au revenu minimum mensuel moyen garanti.

b) Contrats de travail

Réintégration des travailleurs licenciés abusivement

Le Conseil s'est prononcé dans son avis n° 870 du 2 juin 1987 sur une proposition de loi de Monsieur de WASSEIGE et consorts sur la réintégration des travailleurs licenciés abusivement (Doc. parl., Sénat, session 1985-1986, n° 64/1, 20 décembre 1985).

Le Conseil a constaté que la proposition de loi visait à introduire le principe de la réintégration des travailleurs licenciés abusivement dans la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, dans le cadre d'une révision plus générale de cette loi. En outre, la proposition de loi a également pour objectif de modifier et de compléter les législations en matière de conseil d'entreprise, de comité de sécurité et d'hygiène et d'égalité de traitement entre hommes et femmes, qui prévoient la possibilité de réintégrer les travailleurs licenciés abusivement.

Cette proposition de loi vise également à modifier le Code judiciaire afin de supprimer l'exclusion existante de l'astreinte en ce qui concerne les actions en exécution de contrats de travail.

Dans l'avis n° 870, les représentants des travailleurs et des employeurs ont adopté des positions divergentes sauf pour l'astreinte.

Quant à la loi relative aux contrats de travail du 3 juillet 1978, les représentants des travailleurs ont rappelé les propositions qu'ils avaient émises dans l'avis n° 541 du 20 décembre 1976 relative au problème de la stabilité de l'emploi en ce qui concerne la motivation du licenciement, la procédure de licenciement et les sanctions en cas de non-respect de l'obligation de motivation.

Ils ont d'autre part estimé que le régime existant en matière de licenciement abusif des ouvriers pourrait être étendu à toutes les catégories de travailleurs visées dans la loi du 3 juillet 1978.

De leur côté, les représentants des organisations d'employeurs n'ont pu marquer leur accord sur la proposition de loi de M. de WASSEIGE et ont souligné qu'il existe dans le droit du licenciement belge un équilibre entre, d'une part, la non-motivation du licenciement et d'autre part, le système des longs délais de préavis, complété par des régimes spécifiques prévoyant des protections particulières contre le licenciement pour certaines catégories de travailleurs.

Selon eux, cet équilibre serait compromis si l'on introduisait de nouveaux éléments tels que l'obligation de motivation et de réintégration en cas de licenciement.

Quant à la législation sur les conseils d'entreprise et les comités de sécurité et d'hygiène, et celle relative à l'égalité de traitement entre hommes et femmes, le Conseil a constaté que la proposition de loi visait à modifier les dispositions relatives à la réintégration, afin de laisser le choix aux travailleurs licenciés abusivement entre l'indemnité spéciale et la réintégration et aussi, d'imposer à l'employeur une astreinte lorsqu'il est condamné à la réintégration.

Les représentants des employeurs et des travailleurs ont confirmé les positions divergentes qu'ils ont adoptées à cet égard dans des avis antérieurs concernant d'une part, les élections sociales (avis n° 568 du 19 décembre 1977 et avis n° 732 du 27 juillet 1982) et d'autre part, l'égalité de traitement entre hommes et femmes (avis n° 573 du 28 février 1978).

Enfin, en ce qui concerne l'astreinte, le Conseil a rappelé son avis n° 632 du 26 septembre 1979 relatif à un projet de loi portant approbation de la Convention Benelux relative à l'astreinte ; selon cet avis, le recours à l'astreinte doit être écarté pour l'ensemble des actions en exécution de contrats de travail.

Licenciement d'un travailleur pré pensionné - Notification du congé

Le Conseil s'est prononcé, le 7 juillet 1987, dans son avis n° 871 sur un avant-projet de loi portant modification de l'article 37 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail.

Cet avant-projet de loi propose que la notification du congé par l'employeur ne puisse se faire que par lettre recommandée ou par exploit de huissier de justice en cas de licenciement d'un travailleur pouvant bénéficier d'une pré pension conventionnelle.

Dans son avis, le Conseil a estimé inopportun de modifier une disposition fondamentale de la loi du 3 juillet 1978 pour rencontrer un problème qui se pose dans l'un des secteurs de la sécurité sociale, celui de l'assurance chômage.

Le Conseil a estimé qu'il conviendrait, afin de rencontrer certaines difficultés, d'assurer la mise en oeuvre administrative de l'arrêté royal du 20 août 1986 relatif à l'octroi d'allocations de chômage en cas de pré pension conventionnelle.

Le Conseil a d'autre part proposé de rétablir la possibilité de réduire le délai de préavis ou la période couverte par l'indemnité de préavis par dérogation à l'article 126 de l'arrêté royal du 20 décembre 1963 relatif à l'emploi et au chômage, en ce qui concerne tous les travailleurs âgés licenciés.

c) Congé-éducation

Dans son avis n° 864 du 12 mai 1987, le Conseil a marqué son accord sur l'extension du champ d'application de la législation relative à l'octroi du congé-éducation payé aux entreprises ressortissant à la Commission paritaire pour les institutions publiques de crédit.

d) Apprentissage

Le Conseil s'est prononcé dans son avis n° 862 du 12 mai 1987 sur un avant-projet de loi modifiant la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage de professions exercées par des travailleurs salariés.

Le Conseil a constaté que cet avant-projet de loi poursuit un double but : celui de rendre plus aisée sur le plan pratique l'application de la loi du 19 juillet 1983 et celui de faire de cet apprentissage un moyen pédagogique permettant d'assurer une formation en alternance à certains jeunes pour lesquels une formation scolaire à plein temps jusqu'à 18 ans s'avère inappropriée.

Le Conseil a formulé dans son avis des observations de principe concernant la philosophie de l'avant-projet de loi, la formation en alternance et la mise en œuvre de l'arrêté royal n° 495 du 31 décembre 1986 qui a instauré un système associant le travail et la formation pour les jeunes de 18 à 25 ans.

Le Conseil a d'autre part fait des observations concernant les éléments essentiels suivants de l'avant-projet de loi : l'extension de la réglementation aux professions intellectuelles et la limitation du champ d'application dans les entreprises qui occupent moins de 50 travailleurs, la durée de l'apprentissage, l'indemnité à verser à l'apprenti et son statut social, l'instauration des sous-comités paritaires d'apprentissage régionaux, le rôle des Fonds de sécurité d'existence et le rôle du comité paritaire d'apprentissage du Conseil national du travail.

Enfin, deux brochures ont été rédigées en septembre 1987 par le Comité paritaire d'apprentissage du Conseil en collaboration avec le Ministère de l'Emploi et du Travail et les Ministères de l'Education nationale.

Ces brochures d'information en matière d'apprentissage industriel s'adressent, d'une part, aux jeunes et à leurs parents et, d'autre part, aux employeurs; elles concernent également les centres d'enseignement.

e) Travail temporaire

Le Conseil a décidé d'examiner l'exécution de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs.

Il a approuvé, le 10 novembre 1987, un rapport n° 28 relatif aux activités du Conseil national du travail en matière d'agrément d'entreprises de travail intérimaire.

B. Droit collectif du travail**a) Comités de sécurité et d'hygiène**

Le Conseil a adopté, le 28 juillet 1987, une recommandation relative à l'application de la loi du 10 juin 1952 concernant la santé et la sécurité des travailleurs ainsi que la salubrité du travail et des lieux de travail.

Dans cette recommandation, les organisations interprofessionnelles d'employeurs et de travailleurs représentées au Conseil national du travail estiment qu'il convient d'attacher une attention particulière aux conséquences qui pourraient résulter de l'article 65 de la loi de redressement contenant des dispositions du 22 janvier 1985, qui a supprimé l'obligation d'organiser des élections des délégués du personnel au comité de sécurité et d'hygiène où a été institué un comité lors de l'élection précédente et qui occupe habituellement en moyenne 20 travailleurs.

Elles constatent que ces dispositions peuvent avoir des répercussions pour les anciens délégués du personnel qui ne bénéficieront plus de protection à partir du 1er octobre 1987.

Dès lors, les organisations représentées au Conseil recommandent à leurs affiliés que les anciens membres effectifs et suppléants des comités de sécurité et d'hygiène dans les entreprises de moins de 50 travailleurs où des élections n'ont pas été organisées en 1987, suite à l'article 65 de la loi de redressement, ne puissent être licenciés pour des raisons inhérentes à l'exécution du mandat qu'ils ont exercé précédemment.

La recommandation prévoit en outre qu'en cas de licenciement de ces travailleurs sauf pour motif grave, il y ait information préalable du président de la commission paritaire compétente et qu'en cas de contestation, le bureau de conciliation de la commission paritaire puisse être saisi.

b) Ressort de compétence des commissions paritaires

Dans son avis n° 868 du 2 juin 1987, le Conseil s'est prononcé sur le ressort de compétence de la Commission paritaire de la pêche maritime.

c) Reconnaissance d'organisations professionnelles d'employeurs

Dans ses avis n°s 861 du 3 mars 1987, 863 du 12 mai 1987, 869 du 2 juin 1987, 883 et 884 du 29 mars 1988 et 891 du 7 juin 1988, le Conseil s'est prononcé sur des demandes de reconnaissance comme organisation professionnelle représentative d'employeurs respectivement, pour :

- la Fédération des carrières de pierre bleue - Petit granit ;
- le Groupement des négociants de gaz liquides ;
- la Nationale Kamer der Belgische Kappers ;
- l'Union des producteurs de films francophones et du Vlaamse filmproductiebond ;
- l'Union des carrières et scieries de marbre de Belgique et de la Fédération des carrières de gres ;
- le Syndicat national des cafetiers, restaurateurs et hôteliers et Nationaal Syndikaat voor herbergiers, Spijshuis- en hotelhouders.

d) Fermetures d'entreprise

Dans son avis n° 880 du 16 décembre 1987, le Conseil s'est prononcé sur les cotisations à verser pour 1988 par les employeurs concernés en vue du financement du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprise.

e) Règlement de travail

Le Conseil a été chargé de désigner une commission paritaire pour trancher un différend concernant le projet de modification d'un règlement de travail pour certains services publics.

Dans son avis n° 873 du 21 septembre 1987, le Conseil a soulevé la question de la concordance entre la loi du 8 avril 1965 instituant les règlements de travail, la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires et la loi du 19 décembre 1974 organisant les relations entre les autorités publiques et les syndicats des agents relevant de ces autorités.

Il a proposé que ces différends soient réglés à l'avenir dans le cadre de la loi précitée de 1974.

C. Sécurité sociale**a) Champ d'application****Handicapés**

Dans son avis n° 887 du 2 mai 1988, le Conseil s'est prononcé, à la demande du Ministre des Affaires sociales, sur un projet d'arrêté royal visant à exclure du champ d'application de la sécurité sociale des travailleurs salariés certaines catégories de personnes, en l'occurrence les handicapés bénéficiaires d'une allocation de chômage, de maladie ou d'invalidité qui sont engagés dans les liens d'un contrat d'apprentissage spécial pour la réadaptation professionnelle des handicapés, ainsi que les personnes ou centres avec lesquels ils ont conclu le contrat.

Dans cet avis, le Conseil a décidé d'examiner l'ensemble du statut social des handicapés et a proposé un moratoire à l'assujettissement de ces travailleurs et de leurs employeurs qui expireraient à la date du 31 décembre 1988.

Artistes de spectacles

Suite à une demande introduite par la F.G.T.B., le Conseil a émis un avis n° 890 du 7 juin 1988 concernant l'assujettissement des artistes de spectacles à la sécurité sociale des travailleurs salariés, compte tenu de l'évolution intervenue depuis son dernier avis n° 712 du 22 décembre 1981.

Le Conseil a émis un avis divergent : les membres représentant les travailleurs estimant que les artistes de spectacles sont des travailleurs salariés assujettis à la sécurité sociale de ceux-ci, et les membres représentant les employeurs considérant cette position comme trop rigide et jugeant que, dans certains cas, ces artistes peuvent s'affilier à la sécurité sociale des travailleurs indépendants.

b) Prévisions budgétaires

Le Conseil a émis d'initiative un avis n° 877 du 16 décembre 1987 concernant l'examen des prévisions budgétaires de la sécurité sociale des travailleurs salariés pour 1988.

Cet examen est basé sur les prévisions budgétaires des parastataux et du Ministre des Affaires sociales ainsi que sur le budget des recettes et des dépenses pour l'année budgétaire 1988 (Doc. Parl., Chambre, Session 1986-1987, n° 4-995/1); le Conseil a également étudié l'évolution des recettes et des dépenses de la sécurité sociale de 1981 à 1988.

c) Pensions

Les travaux du Conseil dans le cadre de la demande d'avis du Ministre des Affaires sociales et du Secrétaire d'Etat aux Pensions se sont déroulés en deux phases. Dans une première phase, le Conseil a émis, le 13 janvier 1986, un avis n° 858 concernant la généralisation de l'âge de la retraite à 65 ans avec calcul de la pension en 45es et instauration simultanée d'un système de retraite flexible entre 60 et 65 ans sur la base des années de carrière.

Cet avis comporte quatre parties; la première est consacrée à la portée et au contenu de la demande d'avis et aux objectifs de la réforme; la deuxième à un dossier statistique et technique; la troisième à la problématique globale de la réforme, à ses modalités d'application et à ses implications; et la quatrième aux premières considérations du Conseil quant au principe de la réforme.

Le Conseil n'a formulé qu'un avis intérimaire, étant donné que l'importance de la réforme proposée exige la constitution d'un dossier statistique et technique et la prise en compte d'hypothèses de travail dont les incidences doivent encore être calculées.

Dans une seconde phase, le Conseil a émis le 29 septembre 1987, un avis n° 872.

Dans cet avis, le Conseil a défini les positions respectives des membres représentant les organisations d'employeurs, des Classes moyennes, des agriculteurs et des travailleurs en ce qui concerne la philosophie du système, les propositions alternatives en matière d'âge de la retraite, de retraite flexible et de mode de calcul ainsi que les propositions concernant le financement du régime des pensions pour travailleurs salariés.

A cet avis ont été annexés les calculs de l'impact financier des diverses hypothèses de travail introduites par le Ministre des Pensions et les organisations d'employeurs et de travailleurs.

d) Prépension

Le Conseil a émis d'initiative un avis n° 859, le 3 mars 1987, concernant l'application de la convention collective de travail n° 17 du 19 décembre 1974 à des travailleurs âgés qui sont licenciés après avoir réduit leurs prestations de travail dans le cadre de la législation relative à l'interruption de carrière professionnelle.

Dans cet avis, le Conseil s'est prononcé sur le calcul du montant de l'indemnité complémentaire aux allocations de chômage accordées aux travailleurs âgés en vertu de la convention collective n° 17; il a également examiné la portée de l'obligation de remplacement de l'employeur lorsqu'un travailleur passe de l'interruption partielle de la carrière à la prépension conventionnelle.

Le 3 mars 1987, le Conseil a d'autre part adopté une recommandation concernant l'application aux travailleurs frontaliers de la convention collective de travail n° 17 précitée. Dans cette recommandation, les organisations interprofessionnelles d'employeurs et de travailleurs ont constaté que le droit à l'indemnité complémentaire est parfois contesté lorsqu'il s'agit d'anciens travailleurs frontaliers qui étaient occupés en Belgique mais qui bénéficient d'allocations de chômage sur la base d'une législation étrangère.

Afin d'éviter toute difficulté, ces organisations recommandent que l'indemnité complémentaire soit accordée à ces travailleurs si'ils remplissent les conditions, et qu'elle soit calculée comme si ces travailleurs bénéficiaient d'allocations de chômage sur la base de la législation belge.

Enfin, le Conseil a conclu, le 16 décembre 1987, une convention collective de travail n° 17dées exécutant la convention précitée n° 17 qui fixe le coefficient de revalorisation du montant des indemnités complémentaires.

e) Aménagement du temps de travail - Application dans les différents secteurs de la sécurité sociale

Le Conseil a émis d'initiative, le 2 juin 1987, un avis n° 865 concernant l'exécution de l'avis n° 838 relatif à l'introduction de nouveaux régimes de travail au sein des entreprises dans les secteurs de la sécurité sociale.

Dans cet avis, le Conseil propose que les travailleurs engagés en exécution de la loi du 17 mars 1987 instaurant de nouveaux régimes de travail dans les entreprises, soient censés accomplir un nombre de jours de travail égal au nombre de jours prestés dans le cadre d'un travail exercé à temps plein ou censés accomplir normalement et en moyenne 35 heures de travail par semaine lorsque la rémunération qui leur est accordée est au moins égale ou supérieure au montant du revenu minimum mensuel garanti (soit 33.349 F au 01.10.1985).

Selon le Conseil, cette proposition permettrait d'éviter des difficultés en ce qui concerne les conditions d'octroi des prestations prévues dans certains secteurs de la sécurité sociale, étant entendu cependant que les dispositions relatives au calcul des prestations subsisteraient telles qu'elles.

Dans son avis, le Conseil a fait des propositions en ce qui concerne les secteurs de l'assurance maladie-invalidité, du chômage, des pensions, des allocations familiales, des accidents du travail et des maladies professionnelles.

En ce qui concerne les vacances annuelles, le Conseil avait déjà suggéré une solution dans son avis n° 852 du 2 décembre 1986.

En ce qui concerne le droit aux allocations de chômage des travailleurs occupés dans des nouveaux régimes de travail, le Conseil s'est prononcé favorablement dans son avis n° 892 du 2 juin 1988 sur un projet d'arrêté ministériel qui assimile, sous certaines conditions, ces travailleurs à des travailleurs à temps plein.

f) Informatisation

Répondant à la demande d'information du Conseil exprimée dans son avis n° 854 du 16 décembre 1986 sur le plan d'informatisation de la sécurité sociale, le Ministre des Affaires sociales a communiqué au Conseil un exposé contenant les priorités pour 1987 du plan d'informatisation ainsi que le deuxième rapport intérimaire du Président du groupe de travail constitué au sein du Ministère de la Prévoyance sociale sur l'informatisation des flux d'information de la sécurité sociale.

Bien que le Conseil n'ait pas été saisi d'une demande d'avis formelle, il a décidé d'émettre un avis (avis n° 866 du 2 juin 1987) à chaque stade de la mise en oeuvre de la réforme afin d'informer le Ministre des préoccupations des organisations de travailleurs et d'employeurs.

Dans son avis n° 866, le Conseil a émis des considérations en ce qui concerne la procédure d'information et de consultation, le soutien logistique à apporter à la réforme par la stimulation de l'informatisation des parastataux et la redéfinition des tâches de la société belge de mécanographie, l'élaboration d'un statut légal pour la Banque de données sociales, la réalisation progressive de l'intégration du numéro d'identification du Registre national dans les fichiers des parastataux de la sécurité sociale, la mise en oeuvre d'expérimentation de type limité, la recherche scientifique et le calendrier proposé pour la mise en oeuvre de la réforme et les travaux futurs.

Dans son avis n° 867 du 2 juin 1987, le Conseil s'est prononcé sur une demande d'avis du Ministre des Affaires sociales concernant un avant-projet de loi portant le statut et les missions de la Banque sociale générale de carrefour.

Dans cet avis, le Conseil s'est prononcé sur le champ d'application de l'avant-projet de loi, les missions de la Banque de carrefour, le statut et la gestion de celle-ci, la protection de l'information et de la vie privée et l'information du citoyen.

Le Ministre des Affaires sociales a communiqué au Conseil, à titre d'information, le 3e rapport intérimaire du Président du Groupe de travail "Informatisation des flux d'informations de la sécurité sociale", ainsi qu'une note des priorités (automne 1987).

Dans son avis n° 878 du 16 décembre 1987, le Conseil a décidé de faire part de ses considérations à ce sujet.

Il s'est également prononcé dans son avis n° 889 du 7 juin 1988 sur le 4e rapport intérimaire.

Dans son avis n° 888 du 7 juin 1988, le Conseil s'est prononcé sur une proposition de rationalisation de la collecte des relevés de personnel - O.N.S.S. et de leur transfert aux secteurs Pensions et Vacances annuelles, élaborée par le sous-groupe de travail "Données salaire-durée du travail" de la Commission pour l'informatisation de la sécurité sociale des travailleurs salariés.

g) Accidents de travail

Dans son avis n° 885 du 29 mars 1988, le Conseil s'est prononcé à la demande du Ministre des Affaires sociales, sur un projet d'arrêté royal limitant la notion de la rémunération définie par l'article 35 de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents de travail.

Ce projet a pour objet d'exclure de la notion de la rémunération, l'indemnité de mobilité octroyée par convention collective de travail dans le secteur de la construction.

D. Questions sociales générales

a) Filiation

Le Conseil a décidé d'examiner les répercussions de la loi du 31 mars 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation sur la législation sociale.

Au terme de cet examen, le Conseil a estimé dans son avis n° 882 du 29 mars 1988 que la loi du 31 mars 1987 n'imposerait aucune modification de fond du droit de la sécurité sociale mais qu'il serait opportun de procéder à des modifications formelles afin de faire disparaître les références aux notions "enfants naturels" et "enfants légitimes".

b) Abonnements sociaux

Une convention collective de travail n° 19bis a été adoptée, au sein du Conseil le 7 juin 1988 en vue de modifier la convention collective de travail n° 19 du 26 mars 1975 concernant l'intervention financière de l'employeur dans le prix des transports des travailleurs.

En effet, depuis l'entrée en vigueur de la convention collective de travail n° 19, le plafond de rémunération pour l'octroi d'un abonnement social, délivré par la S.N.C.B., a été adapté à maintes reprises et l'alinea 2 de l'article 1er de cette convention collective de travail doit dès lors être supprimé.

E. Relations internationales**a) Organisation internationale du travail**

Le Conseil s'est prononcé dans son avis n° 860 du 3 mars 1987 sur le projet de soumission au Parlement de la convention n° 162 et de la recommandation n° 172 concernant la sécurité dans l'utilisation de l'amiant adoptée par la Conférence internationale du travail lors de sa 72e session de juin 1986.

Faisant suite à son avis n° 844 du 23 septembre 1986, le Conseil s'est prononcé dans son avis n° 875 du 10 novembre 1987 sur un projet de convention et un projet de recommandation concernant la sécurité et la santé dans la construction, qui seront soumis à la 75e session de juin 1988 de la Conférence internationale du travail.

Le Conseil s'est également prononcé dans son avis n° 876 du 10 novembre 1987 sur des projets de convention et de recommandation concernant la promotion de l'emploi et la sécurité sociale, qui seront soumis à la 75e session de juin 1988 de la Conférence internationale du travail; cet avis fait suite à l'avis n° 845 du 23 septembre 1986.

Le 15 septembre 1987, le Conseil a également approuvé un rapport n° 27 sur l'application de la Convention n° 144 du 21 juin 1976 concernant les consultations tripartites destinées à promouvoir la mise en œuvre des normes internationales du travail.

b) Communautés européennes

Le Conseil a décidé d'examiner l'initiative la proposition de directive du Conseil des Communautés européennes complétant la mise en œuvre de l'égalité de traitement entre hommes et femmes dans les régimes légaux et professionnels de la sécurité sociale.

Le Conseil a constaté que cette proposition vise à étendre l'application du principe de l'égalité de traitement aux prestations précédemment exclues et aux exceptions provisoirement autorisées dans les directives européennes 79/7/CEE du 19 décembre 1978 et 86/378/CEE du 24 juillet 1986.

Compte tenu de la portée de cette proposition de directive, le Conseil a émis un avis n° 881 du 29 mars 1988 dans lequel il a formulé des observations afin d'attirer l'attention du Gouvernement sur les implications légales, réglementaires et budgétaires qu'aurait cette proposition.

312. Activités en perspective du Conseil pour la fin de l'année 1988

L'accord du Gouvernement prévoit que diverses questions seront soumises au Conseil; il s'agit notamment de la concertation sociale et de la protection des délégués des travailleurs, de l'obligation scolaire à temps partiel, du travail à temps partiel et, en matière de sécurité sociale, de l'informatisation, du financement et des pensions.

Le Conseil a en outre à son ordre du jour, toute une série de problèmes qu'il examine actuellement dans ses commissions d'études.

A. Droit du travail**a) Réglementation du travail****Egalité de rémunération entre hommes et femmes**

Le Conseil a décidé d'examiner la question de la mise en œuvre de l'article 4, alinéa 2, b de la convention collective de travail n° 25 du 15 octobre 1975 sur l'égalité des rémunérations entre les travailleurs masculins et les travailleurs féminins, en tenant compte de la directive relative à l'égalité de traitement entre hommes et femmes dans les régimes professionnels de la sécurité sociale adoptée par le Conseil des Communautés européennes, le 24 juillet 1986.

Notons que la Commission paritaire spécialisée instituée par la convention collective n° 25 en matière d'égalité de rémunération et de traitement entre hommes et femmes est toujours saisie de la demande d'avis du Tribunal du travail de Liège (3e Chambre) du 7 octobre 1986.

Cette commission paritaire spécialisée a suspendu ses travaux en attendant l'arrêt de la Cour d'appel sur le problème de la compétence des tribunaux du travail.

Travail de nuit

Le 22 juillet 1987, le Ministre de l'Emploi et du Travail a demandé l'avis du Conseil sur la question du travail de nuit des femmes, compte tenu des nouvelles dispositions de la loi du 17 mars 1987 et de la convention collective de travail n° 42 du 2 juin 1987 concernant l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises.

Durée du travail

Le Conseil a été saisi d'une demande d'avis, le 5 juillet 1987, du Ministre de l'Emploi et du Travail concernant l'application dans les P.M.E. de l'article 20bis de la loi du 16 mars 1971 sur le travail qui permet de déroger, par convention collective de travail, aux limites journalière et hebdomadaire de la durée du travail en la calculant sur une période annuelle.

Le Ministre demande au Conseil d'examiner si la procédure prévue à l'article 7 de la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises où il n'existe pas de délégation syndicale, ne pourrait pas s'appliquer aux petites entreprises.

Le Conseil a, d'autre part, été saisi d'une demande d'avis du Ministre de l'Emploi et du Travail, le 9 mars 1987, concernant une proposition de loi de MM. EGELMEERS et consorts relative au statut du travail par équipes successives (Doc. parl., Sénat, session 1985-1986, n° 102-1).

Le Conseil a décidé d'examiner cette proposition de loi dans un contexte plus large, compte tenu de la nouvelle loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises.

Travail du dimanche

Le Conseil a été saisi, le 14 janvier 1988, d'une demande d'avis relative à l'occupation de travailleurs, le dimanche, dans le secteur du commerce du meuble qui relève de plusieurs commissions paritaires.

b) Travail temporaire

Le Conseil a décidé d'examiner l'exécution de la loi du 24 juillet 1987 sur le travail temporaire, le travail intérimaire et la mise de travailleurs à la disposition d'utilisateurs.

La Commission du travail temporaire examine non seulement les missions que devra remplir le Conseil en exécution des nouvelles dispositions légales, mais également les conditions d'agrément qui, bien qu'elles ne figurent pas dans la loi puisqu'il s'agit d'une matière régionalisée, font partie intégrante de la réglementation du travail intérimaire.

c) Congé-éducation

En application de son avis n° 625 du 1er juin 1979, le Conseil a décidé de revoir la législation en matière de congé-éducation. A la demande de la F.E.B., le Conseil a procédé à une évaluation de cette législation avec l'aide du Ministère de l'Emploi et du Travail.

d) Apprentissage

En vertu de l'article 61 de la loi du 19 juillet 1983 sur l'apprentissage de professions exercées par des travailleurs salariés, le Comité paritaire d'apprentissage du Conseil est chargé de l'organisation de l'apprentissage industriel dans les ateliers protégés.

B. Droit collectif du travail**a) Commissions paritaires**

Le Conseil a été saisi, le 15 juillet 1987, d'une demande d'avis du Ministre de l'Emploi et du Travail concernant le ressort de compétence et la composition de la commission paritaire auxiliaire pour employés.

Le Conseil aura à se prononcer sur le principe même de la reconstitution de la Commission paritaire auxiliaire pour employés sur la base de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires; cette Commission paritaire serait compétente non seulement pour les entreprises industrielles, commerciales et agricoles mais également pour les entreprises du secteur non-marchand.

b) Conseils d'entreprise et Comités de sécurité et d'hygiène

Le Conseil a été saisi, le 17 juin 1988, d'une demande d'avis concernant la protection contre le licenciement des délégués des travailleurs aux conseils d'entreprise et aux comités de sécurité.

C. Sécurité sociale

Le Conseil examine la situation des handicapés à l'égard de la sécurité sociale ainsi que le problème de l'assujettissement à la sécurité sociale des travailleurs occupés moins de deux heures par jour.

Suite à l'avis n° 877 du 16 décembre 1987, le Conseil examinera prochainement les prévisions budgétaires en matière de sécurité sociale des travailleurs salariés, sur la base de données chiffrées du Bureau du Plan.

D. Questions sociales générales**Nouvelles technologies**

Le Conseil a examiné une synthèse des études universitaires sur l'application de la convention collective de travail n° 39 du 13 décembre 1983 concernant l'information et la concertation sur les conséquences sociales de l'introduction des nouvelles technologies.

La C.S.C. et la F.G.T.B. souhaitent renégocier la convention collective de travail n° 39, cette question fera l'objet de négociations dans le cadre de l'accord interprofessionnel 1989-1990.

U'autre part, dans le cadre de la Commission mixte C.N.T. - C.C.E. Nouvelles technologies, le Groupe technique "Technologie de l'information - Statistiques" a examiné un avis intérimaire relatif à la collecte de données statistiques en matière de technologies de l'information.

E. Questions internationales

Le Conseil a été saisi d'une demande d'avis du 27 avril 1988, concernant les suites données à la "Déclaration de principes tripartite sur les entreprises multinationales et la politique sociale" de l'O.I.T. Cette enquête porterait sur les années 1986, 1987 et 1988.

F. Autres activités

a) Commission non-profit

Cette Commission examine pour le moment les questions suivantes :

- Formation en alternance des jeunes et application du congé-éducation payé dans ce secteur ;
- Emploi dans le secteur non-marchand ;
- Application de la loi sur le travail du 16 mars 1971 aux internats de l'Enseignement libre subventionné ;
- Ressort de compétence de la Commission paritaire auxiliaire pour employés ;
- Application du régime de sécurité sociale aux travailleurs occupés moins de 2 heures par jour.

b) Conseil consultatif économique et social du Benelux

Lors de sa réunion du 5 octobre 1987, le Conseil consultatif économique et social du Benelux a approuvé un rapport concernant certains aspects de la flexibilité du marché du travail.

La Commission des questions sociales du Conseil Benelux examine actuellement un projet de rapport concernant la situation des travailleurs frontaliers dans le cadre du Benelux au regard de la législation sociale.

32. Commissions paritaires et conventions collectives de travail

L'évolution du nombre de réunions de commissions paritaires peut s'établir de la façon suivante :

1980	1.306
1981	1.047
1982	1.047
1983	1.110
1984	1.304
1985	1.410
1986	1.246
1987	1.573
1988	744 (du 1er janvier au 30 juin).

L'année 1987 a confirmé les prévisions d'une recrudescence du nombre de réunions, par comparaison avec l'année 1986, c'est une majoration de plus de 25 %. A cet effet, il y a lieu de noter que l'année 1987 a connu le plus grand nombre de réunions enregistrées depuis 1980.

Cet accroissement du nombre de réunions est dû, pour une bonne part, aux négociations sectorielles qui se sont tenues en exécution de l'accord interprofessionnel 1987/1988 du 7 novembre 1986 et par le glissement, comme déjà indiqué précédemment, des négociations du niveau national vers le niveau régional, sectoriel, voire des entreprises.

Les six premiers mois de l'année 1988 révèlent déjà un nombre relativement important de réunions qui laissent prévoir un nombre également important de réunions pour toute l'année 1988.

En effet, il faut savoir que la plupart des conventions collectives de travail conclues arrivent à échéance le 31 décembre 1988. Les négociations de renouvellement de ces conventions auront lieu en tout état de cause avant la fin d'année en cours.

Pour le surplus, l'article 7 de la loi du 17 mars 1987 relative à l'introduction de nouveaux régimes de travail dans les entreprises prévoit des tâches nouvelles pour les commissions paritaires, tâches qui devront être exécutées dans des délais très stricts et ce, pour toutes les conventions collectives de travail conclues dans les entreprises qui voudront bénéficier des mesures prescrites par ladite loi.

Il est par ailleurs intéressant de noter que pour l'année 1987, 2.517 conventions collectives de travail ont été enregistrées au greffe du Service des Relations collectives de travail, dont :

- 965 relatives à la prépension (38 en commissions paritaires et 926 hors commissions paritaires) ;
- 843 concernant l'application de l'accord interprofessionnel 1987-1988 (132 en commissions paritaires et 711 hors commissions paritaires) ;
- 13 concernant l'octroi de chèques-repas.

En 1988, pour les 5 premiers mois, 1.255 conventions collectives de travail ont été enregistrées, dont :

- 375 relatives à la prépension (5 en commissions paritaires et 370 hors commissions paritaires) ;
- 135 concernant l'application de l'accord interprofessionnel 1987-1988 (35 en commissions paritaires et 100 hors commissions paritaires) ;
- 366 concernant l'octroi de chèques-repas ;
- 35 concernant les nouveaux régimes de travail (13 en commissions paritaires et 22 hors commissions paritaires).

Quant à l'application de l'accord interprofessionnel et aux conventions conclues en application de l'arrêté royal n° 492, 105 accords, qui se concrétisent en un plus grand nombre de conventions collectives, ont été conclus au sein d'un organe paritaire et près de 400 conventions collectives en dehors d'un organe paritaire dont une dizaine concerne spécifiquement la mise en place d'un système d'embauche nette et de réduction du temps de travail pour l'avenir.

Des dérogations et des dispenses de versement au Fonds pour l'emploi ont été accordées à 187 entreprises reconnues en difficulté en 1983-1984, à 175 entreprises reconnues en difficulté pour 1985 et 1986 et à 88 entreprises en 1987. Pour cette dernière année cependant, d'autres dispenses pourront encore être accordées, les résultats comparables des entreprises n'étant pas encore tous connus pour l'année 1987.

Les circonstances économiques exceptionnellement défavorables ont été reconnues pour 243 entreprises en 1983-1984 et pour 255 entreprises en 1985-1986.

Les dossiers concernant les entreprises connaissant des circonstances économiques exceptionnellement défavorables pour l'année 1987 doivent encore être approuvés par le Comité Ministériel de coordination économique et social.

L'intérêt pour une entreprise d'appartenir à telle ou telle commission paritaire, continue de revêtir une grande importance aussi bien pour l'employeur que pour le travailleur; le grand nombre de demandes d'avis et les nombreuses contestations quant à la désignation des commissions paritaires compétentes prouvent cet intérêt.

Activités relatives aux dossiers d'entreprises concernant la compétence de commissions paritaires :

	1985	1986	1987	1988 (31.05)
Demandes d'avis	1.747	2.539	2.281	1.245
Rapports d'enquête introduits par l'Inspection des lois sociales	2.178	2.054	2.642	1.256
Avis concernant la compétence de commission paritaire	1.829	1.682	1.980	1.507
Réclamations	195	173	178	92

En ce qui concerne l'institution des commissions et sous-commissions paritaires, il y avait au 30 juin 1988 :

- 100 commissions paritaires, dont 4 toutefois ne sont pas constituées ;
- 62 sous-commissions paritaires, dont 59 autonomes et 3 non-autonomes (industrie du diamant) ;

Les commissions paritaires suivantes ne sont pas constituées, c'est-à-dire que les membres n'ont pas été nommés :

- Commission paritaire des coquilles indépendantes et de la synthèse (n° 103) ;
- Commission paritaire nationale auxiliaire pour ouvriers (n° 151) ;
- Commission paritaire pour les travailleurs domestiques (n° 153) ;
- Commission paritaire nationale pour employés des coquilles indépendantes et la synthèse (n° 206).

A défaut d'une organisation d'employeurs représentative, la sous-commission paritaire pour la récupération des terrils (n° 102.10) n'a pu, elle non plus, être composée.

33. Commission de concertation pour le personnel de cadre

En vue d'examiner les perspectives d'une plus grande intégration des organisations représentatives des cadres dans la concertation sociale, une Commission de concertation pour le personnel de cadre fut créée par l'arrêté royal du 16 juillet 1987.

Cette Commission est composée de représentants d'organisations de cadres, d'organisations de classes moyennes et d'employeurs.

Les membres de ladite Commission furent nommés par l'arrêté ministériel du 16 octobre 1987.

Conformément à l'article 3 de l'arrêté royal du 16 juillet 1987 précité, la Commission est chargée d'émettre des avis, de faire des recherches ou de proposer des mesures légales ou réglementaires sur toutes les matières directement ou indirectement liées au personnel de cadre, de sa propre initiative ou à la demande du Ministre.

Depuis le mois de décembre 1987, la Commission s'est réunie en moyenne une fois par mois.

Ses premiers travaux étaient consacrés à la possibilité d'instaurer une délégation syndicale qui soit spécifique au personnel de cadre tandis que les travaux actuellement en cours sont relatifs à la durée du travail.

34. Conseils d'entreprise et comités de sécurité, d'hygiène et d'amélioration des lieux de travail

Les résultats des élections sociales de 1987 se sont clôturés fin septembre 1987.

Ils concernaient, à cette époque, plus de 98 % des résultats attendus.

En d'autres termes, on peut dire que, fin septembre 1987, 2.911 conseils d'entreprise sur 2.952 étaient installés et 5.065 comités de sécurité et d'hygiène sur 5.144.

Les tableaux de résultats des élections sociales sont reproduits sur les pages suivantes.

A. Conseils d'entreprise

a) Entreprises industrielles et commerciales. (Ces résultats portent sur 2.132 Conseils d'entreprise).

		Région bruxelloise	Région francophone	Région néerlandophone	Total
		Voix	56.939	77.845	128.225
F.G.T.B.	%	39,83	56,43	39,53	43,45
C.S.C.	Voix	60.805	49.750	160.756	271.311
C.G.S.L.B.	%	42,53	36,07	49,56	44,82
C.N.C.	Voix	7.914	2.656	5.030	15.600
	%	5,54	1,93	1,55	2,57
Listes individuelles des cadres	Voix	4.049	2.129	3.041	9.219
	%	2,83	1,54	0,94	1,52
TOTAL		142.971	137.938	324.379	605.288

b) Entreprises sans finalité économique. (Ces résultats portent sur 779 Conseils d'entreprise).

		Région bruxelloise	Région francophone	Région néerlandophone	Total	
		Voix	7.765	6.997	3.513	18.275
		%	39,30	24,47	9,75	21,65
C.S.C.	Voix	8.899	18.367	31.472	58.738	
	%	45,04	64,24	87,31	69,60	
C.G.S.L.B.	Voix	2.603	2.277	907	5.787	
	%	13,17	7,96	2,52	6,86	
C.N.C.	Voix	212	170	15	397	
	%	1,07	0,59	0,04	0,47	
Listes individuelles des cadres	Voix	281	782	139	1.202	
	%	1,42	2,73	0,39	1,42	
TOTAL		19.760	28.593	36.046	84.399	

B. Comités de sécurité et d'hygiène

a) Entreprises industrielles et commerciales. (Ces résultats portent sur 3.779 comités).

		Région bruxelloise	Région francophone	Région néerlandophone	Total
		Voix	59.811	89.443	147.255
F.G.T.B.	%	44,29	57,39	39,37	44,59
C.S.C.	Voix	59.426	58.293	192.277	309.996
	%	44,01	37,40	51,40	46,62
C.G.S.L.B.	Voix	15.806	8.127	34.529	58.457
	%	11,70	5,21	9,23	8,79
TOTAL		135.038	155.863	374.061	664.962

b) Entreprises sans finalité économique. (Ces résultats portent sur 1.286 comités).

		Région bruxelloise	Région francophone	Région néerlandophone	Total
		Voix	7.304	7.693	3.921
F.G.T.B.	%	38,07	24,18	10,42	21,35
C.S.C.	Voix	9.496	21.415	32.705	63.616
	%	49,49	67,32	86,93	71,79
C.G.S.L.B.	Voix	2.386	2.701	997	6.084
	%	12,44	8,49	2,65	6,87
TOTAL		19.186	31.809	37.623	88.618

35. Conciliation sociale - conflits du travail

Depuis le second semestre de 1981, le Département n'a plus été informé par la Police Générale du Royaume de la surveillance, du déroulement et de la fin des grèves et occupations d'entreprises. Il en résulte que la Belgique ne pouvait plus donner suite à la Résolution relative aux conflits du travail qui a été approuvée en octobre 1986 lors de la troisième "Conférence internationale des statisticiens du travail" qui s'est tenue dans le cadre de l'Organisation internationale du travail.

Une solution est cependant intervenue récemment. Les statistiques de grève pourront être à nouveau établies avec la collaboration de l'Institut National de Statistique à partir du 1er avril 1988.

Afin d'avoir un certain aperçu des relations du travail dans notre pays, le Service des relations collectives de travail rassemble depuis 1984 des données statistiques au sujet de l'intervention des pouvoirs publics visant à prévenir et à régler des différends entre employeurs et travailleurs. Ces interventions ont lieu :

- d'une part, en vertu de l'article 38 de la loi du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires, par le truchement des présidents et des bureaux de conciliation des commissions paritaires ;
- d'autre part, en vertu de l'article 2 de l'arrêté royal du 23 juillet 1969 créant un Service des relations collectives de travail et fixant le statut du personnel de ce service, par le truchement des premiers conciliateurs sociaux, des conciliateurs sociaux et des conciliateurs sociaux adjoints.

Pendant l'année 1987, les fonctionnaires précités du Service des relations collectives de travail sont intervenus dans 285 différends entre employeurs et travailleurs et ces interventions ont essentiellement porté sur des conflits survenus au niveau des entreprises et sur des conflits immédiats : à souligner qu'il s'agit du nombre de conflits considérés comme tels et non pas du nombre de toutes les démarches, interventions ou actions entourant un conflit.

Afin de faire face à des conflits immédiats ou ouverts, les bureaux de conciliation, constitués conformément à l'article 19 de l'arrêté royal déterminant les modalités générales de fonctionnement des commissions et sous-commissions paritaires, se sont réunis à 307 reprises. Ce nombre n'englobe pas les réunions habituelles des commissions paritaires, sous-commissions paritaires et groupes de travail, ni les réunions des bureaux de conciliation permanents au sein de la Commission paritaire des ports, lesquelles réunions sont présidées par les mêmes fonctionnaires précités.

Quant au nombre de réunions des bureaux de conciliation au sein des commissions paritaires (non compris les quelque 150 réunions de bureaux permanents au sein de la commission paritaire des ports), il s'élève à 329 réunions pour l'année 1987.

36. Fonds de sécurité d'existence

La loi du 7 janvier 1958 permet d'instituer des Fonds de sécurité d'existence par conventions collectives de travail rendues obligatoires par arrêté royal.

Ces Fonds répondent à la notion de solidarité entre les membres d'un même secteur professionnel. Ils constituent un élément important dans le contexte social des différents secteurs.

Les Fonds de sécurité d'existence jouissent de la personnalité civile. Ils sont gérés paritairement par des représentants des employeurs et des travailleurs désignés par la commission paritaire.

Ils sont constitués dans le but :

- de financer, d'octroyer et de liquider des avantages sociaux à certaines personnes ;
- de financer ou d'organiser la formation professionnelle des travailleurs et des jeunes ;
- de financer et d'assurer la sécurité et l'hygiène des travailleurs en général.

Les avantages sociaux octroyés par les Fonds sont de quatre ordres :

a) Les avantages complétant les indemnités de sécurité sociale.

Il peut s'agir :

- d'allocations complémentaires de maladie, d'accouchement, ou d'accident non professionnel mais aussi d'indemnités complémentaires en cas d'accident de travail ou de maladie professionnelle ;
- d'allocations complémentaires de chômage (chômage partiel et chômage complet) ;
- de pécule de vacances complémentaires ;
- d'allocations aux travailleurs âgés licenciés (prépensionnés) ;
- d'allocations aux travailleurs mis à la retraite à l'âge normal ;

b) Les avantages de toute nature liés ou non au salaire ;

c) Les avantages octroyés par le Fonds en lieu et place de l'employeur pour qui ils constituent une obligation ;

d) Les primes syndicales.

Le taux de ces avantages et leurs conditions d'octroi sont fixés soit dans les statuts du Fonds, soit par convention collective de travail séparée rendue obligatoire par arrêté royal.

Les avantages octroyés par le Fonds sont financés par les cotisations versées par les employeurs du secteur concerné.

Ces cotisations sont fixées soit dans les statuts, soit par convention collective de travail séparée, rendue obligatoire par arrêté royal.

Les commissions paritaires ont donc la haute main sur les Fonds de sécurité d'existence, encore qu'elles puissent déléguer un certain nombre de pouvoirs à l'organe de gestion.

Celui-ci n'a également pour mission que de fixer les frais d'administration des Fonds et d'assurer l'exécution de la mission qui lui est confiée par les commissions paritaires.

Le nombre des Fonds de sécurité d'existence qui était de 76 en 1978 et de 81 en 1981, est passé à 87 depuis 1984. Au 30 juin 1988, on compte 95 Fonds de sécurité d'existence.

Un certain nombre de Fonds sont, en raison de la situation économique (chômage), dans une situation financière précaire et certaines mesures ont dû être prises pour remédier à cette situation.

37. Elaboration des salaires - Modération salariale

Depuis 1981, un sérieux effort de modération des salaires a été entrepris.

Dès 1982, il a permis à l'économie belge dans son ensemble de retrouver un degré de compétitivité adéquat.

Afin que cette compétitivité ne puisse se dégrader à nouveau, une prolongation de la modération salariale s'est donc imposée. Cette modération a été organisée par l'arrêté royal n° 180 portant certaines mesures en matière de modération des revenus.

Aux termes de l'article 6 dudit arrêté, en effet, aucune augmentation des rémunérations, aucun nouvel avantage pécuniaire ou en nature sous quelque forme que ce soit, ne pouvaient être accordés au cours de la

période allant du 1er janvier 1983 au 31 décembre 1984, que ce soit en application d'une convention collective de travail, d'une convention individuelle, d'un accord entre employeur et travailleur ou d'une décision unilatérale de l'employeur.

Cette mesure a été prolongée pour la période du 1er janvier 1985 au 31 décembre 1986 par l'article 44 de la loi de redressement du 22 janvier 1985 contenant des dispositions sociales (M.B. 24.01.1985).

L'application de l'arrêté royal n° 180 a non seulement empêché toute augmentation des rémunérations mais encore limité et freiné l'indexation de celles-ci.

Après une période d'indexation limitée des rémunérations qui s'est terminée le 31 août 1983, un nouveau système est entré en vigueur aussi bien pour les travailleurs du secteur privé que pour ceux du secteur public à partir du 1er septembre 1983.

Depuis cette date et sans qu'un rattrapage d'indexation ne soit possible, tous les systèmes d'indexation prévus par les lois, règlements et conventions sont appliqués quant à leur périodicité, leur mode de calcul et leur effet sur les rémunérations. Mais la référence à l'indice des prix à la consommation est modifiée en ce sens que, jusqu'à présent, il était fait référence, dans les systèmes habituels d'indexation, à l'indice mensuel des prix à la consommation tandis que, désormais, l'indice mensuel est remplacé par la moyenne des indices des prix à la consommation des quatre derniers mois.

Cette moyenne est publiée au Moniteur belge à l'intervention du Ministère des Affaires économiques en même temps que l'indice mensuel des prix à la consommation.

L'utilisation du résultat de la modération salariale complémentaire de 1983 et 1984, est réglée par l'arrêté royal n° 181 créant un Fonds pour l'utilisation de la modération salariale complémentaire pour l'emploi; il en a été de même en 1985 et en 1986.

L'arrêté royal n° 278 portant certaines mesures concernant la modération salariale en vue d'encourager l'emploi, la réduction des charges publiques et l'équilibre financier des régimes de la sécurité sociale prévoit le non-paiement de 2 % d'indexation des salaires respectivement au cours des trois années 1984, 1985 et 1986 et leur versement par l'employeur (secteur privé) à l'O.N.S.S.

En application de l'article 2, § 1er de cet arrêté, durant l'année 1984, les dispositions légales et réglementaires, ainsi que les clauses des conventions individuelles et collectives du travail, par lesquelles rémunérations, allocations, primes et indemnités étaient liées à l'indice des prix à la consommation, n'ont, à partir du 1er avril 1984, plus eu d'effet à concurrence de 2 % des dernières rémunérations, allocations, primes et indemnités dues avant le 1er avril 1984.

Dès que l'effet de cette modération a été atteint, les dispositions et clauses des conventions individuelles et collectives ont à nouveau produit pleinement leurs effets; la première adaptation à l'indice s'est effectuée sur base des rémunérations, allocations, primes, indemnités et coefficients de liquidation en vigueur avant le 1er avril 1984.

Des mesures semblables ont été appliquées au 1er janvier 1985 et en 1986.

L'arrêté royal n° 401 du 18 avril 1986, qui est entré en vigueur le 1er janvier 1987, remplace l'arrêté royal n° 278 et instaure une nouvelle cotisation de sécurité sociale égale à 5,85 % de la masse salariale.

Enfin, l'article 6 bis de l'arrêté royal n° 180 portant certaines mesures en matière de modération des revenus n'a pas été prolongé. Les secteurs et entreprises ont pu, à partir de 1987, revenir à la libre négociation des salaires.

38. Activités internationales sur le plan des relations collectives

Organisation internationale du travail

Du 5 au 13 octobre 1988 se tiendra la Commission d'industrie de l'industrie chimique (dixième session) où la Belgique sera représentée par une délégation tripartite.

La Belgique est également membre de la Commission des industries mécaniques dont la douzième session se déroulera du 7 au 15 décembre 1988 à Genève. Une délégation tripartite (gouvernement, employeurs, travailleurs) participera aux travaux.

Dans le courant du dernier trimestre 1988 se réunira la Commission paritaire de la Fonction publique.

Faut-il rappeler que le Conseil d'administration où la Belgique a actuellement un statut d'observateur, se réunira trois fois en 1988.

4. ORGANISATION ET FONCTIONNEMENT DU DEPARTEMENT

41. Structure du département

Le Ministère de l'Emploi et du Travail se compose de :

- a) une instance de coordination et d'administrations auxiliaires, c'est-à-dire :
 - le Secrétariat général ;
 - les Services administratifs généraux ;
 - le Service d'études.
- b) administrations compétentes principalement en matière de conditions de travail, c'est-à-dire :
 - l'Administration de la sécurité du travail ;
 - l'Administration de l'hygiène et de la médecine du travail ;
 - l'Administration de la réglementation et des relations du travail.
- c) une administration qui est compétente pour la problématique de l'emploi et du chômage, c'est-à-dire :
 - l'Administration de l'emploi.
- d) une administration qui fournit plus particulièrement une assistance en matière de relations collectives du travail, c'est-à-dire :
 - le Service des relations collectives de travail.
- e) une administration qui étudie les autres aspects du travail et qui assure notamment la promotion de la politique du département, c'est-à-dire :
 - le Commissariat général à la promotion du travail.
- f) un service temporaire qui assure la réalisation de certains volets des programmes de mise au travail et d'emploi.

Le cadre organique du personnel du département comporte 1.410 emplois dont près de la moitié en service extérieur.

Le Ministère exerce la tutelle administrative sur les organismes suivants :

- Office national de l'emploi ;
- Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprises ;
- Pool des marins de la marine marchande ;
- Institut pour l'amélioration des conditions de travail ;
- Caisse auxiliaire de paiement des allocations de chômage ;
- Fonds national de reclassement social des handicapés ;
- Conseil national du travail ;
- Institut royal des élites du travail en Belgique (conjointement avec le Ministère des Affaires économiques).

42. Traitement de l'information

Le service de traitement de l'information du Ministère de l'Emploi et du Travail a été reconnu comme Centre de traitement de l'information par arrêté ministériel du 10 mai 1978.

Ce Centre est connecté au moyen de terminaux aux ordinateurs du Ministère des Affaires économiques, du Ministère de la Justice, à la banque de données de l'Office national de l'emploi et au "Centrum voor Overheidsinformatie" à Louvain.

Le Centre de traitement de l'information collabore aux activités suivantes :

- a) Amélioration des conditions de travail des travailleurs
 - Sécurité du travail ;
 - Hygiène et médecine du travail ;
 - Conditions sociales du travail ;
 - Promotion du travail ;
 - Congé-éducation payé ;
 - Décoration du travail ;
 - Décorations sociales ;
 - Utilisation de produits dangereux et toxiques.
- b) Accordement qualitatif et quantitatif avec les demandes et offres du marché du travail
 - Marché du travail - Population active ;
 - Suivi du chômage ;
 - Programme de mise au travail ;
 - Cadre spécial temporaire ;
 - Engagement de chômeurs par P.M.E. (A.R. 123) ;
 - Troisième circuit de travail ;
 - Contractuels subventionnés ;
 - Programme d'emploi ;
 - Travail et formation.
- c) Harmonisation des relations entre travailleurs et employés
 - Documentation C.C.T. ;
 - Indexation de l'application des barèmes ;
 - Membres des comités paritaires.
- d) Organisation et fonctionnement du département
 - Personnel ;
 - Comptabilité ;
 - Suivi des dépenses et inventaire ;
 - Standardisation du traitement de l'information.

43. Bibliothèque - Publications - Documentation

a) Bibliothèque

Le fonds de la bibliothèque du Ministère de l'Emploi et du Travail comporte un grand nombre de livres et d'articles de revues scientifiques à caractère social achetés ou acquis d'une autre manière depuis la fin du siècle passé.

Bon nombre d'auteurs d'ouvrages et d'articles de revues socio-historiques ont puisé leurs informations dans ces sources.

Des fonctionnaires, du personnel de cabinet et des tiers y trouvent non seulement du matériel d'étude intéressant du point de vue historique, mais aussi actuel pour leurs activités professionnelles, leur formation, leurs thèses ou tout simplement leur sphère d'intérêt.

b) Publications

Le service publie, depuis 1896, la revue du département. Cette revue paraît en français sous le titre "Revue du travail" et en néerlandais sous le titre "Arbeidsblad".

Un certain nombre de publications, composées en partie ou en totalité par les diverses administrations, sont vendues et distribuées par le service, publications parmi lesquelles se trouve notamment le Règlement général pour la protection du travail.

Le département déploie actuellement des efforts en vue de mettre à la disposition du public concerné des brochures de vulgarisation portant sur diverses mesures qui peuvent avoir une répercussion sur l'emploi.

c) Documentation

La documentation fait partie intégrante de la bibliothèque. Une collection importante de publications officielles belges et étrangères mais aussi des Communautés européennes et du Bureau international du travail, peut y être consultée.

Il en est de même pour d'importantes collections d'ouvrages de référence.

44. Amendes administratives

La loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales, permet d'appliquer des amendes administratives lorsque des infractions sont commises à certaines dispositions énumérées dans la loi et que l'auditeur du travail renonce à intenter des poursuites pénales.

Le tableau ci-après donne un aperçu des suites réservées aux procès-verbaux d'infraction au cours des cinq dernières années :

Situation au 1er avril 1987.

	1982	1983	1984	1985	1986
Procès-verbaux reçus	5.328	4.790	4.702	4.397	4.566
Poursuites pénales	3.004 56 %	2.858 59 %	2.634 56 %	2.725 62 %	2.623 57 %
Amendes administratives	815 15 %	445 9 %	567 12 %	502 12 %	414 9 %
Classés sans suite	1.483 28 %	1.442 31 %	1.452 31 %	968 22 %	539 12 %
Dossiers à l'instruction chez les auditeurs du travail	18 0,75 %	35 0,7 %	39 0,8 %	89 2 %	527 12 %
Dossiers en cours de traitement au Service d'Etudes	8 0,15 %	10 0,2 %	10 0,2 %	95 2 %	463 10 %

BIJLAGE

BELEIDSNOTA

INHOUDSOPGAVE

bladz.		bladz.	
—		—	
1. WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID	63	163. Grensarbeiders	72
10. Inleiding	63	164. Sluitingsvergoedingen	72
101. Conjunctuur	63	165. Wederaanpassingshulp (Steenkoolmijnen)	72
102. Arbeidsmarkt	63		
103. Werkloosheid	63		
104. Arbeidsmarktbeleid	64		
11. Tewerkstellingsprogramma	64	17. Internationale activiteiten op het vlak van de werkgelegenheid en de werkloosheid	73
111. Tewerkstelling van werklozen	64	171. Europese Gemeenschappen	73
112. Stage en inschakeling van jongeren in het arbeidsproces	64	172. Internationale Arbeidsorganisatie	73
113. Bijzonder tijdelijk kader	64	173. Organisatie voor economische samen- werkung en ontwikkeling (O.E.S.O.)	73
114. Derde arbeidscircuit	66	174. Raad van Europa	74
115. Gesubsidieerde contractuelen	66	175. Benelux	74
116. Indienstneming van werklozen door K.M.O.'s	66	176. Internationale vereniging voor sociale zekerheid (I.V.S.Z.)	74
117. Werklozen voor bijstandsprojecten ten behoeve van K.M.O.'s	66		
12. Werkgelegenheidsprogramma	67	2. ARBEIDSVOORWAARDEN	74
121. Interdepartamentaal begrotingsfonds	67	20. Inleiding	74
122. Indienstneming van een eerste en een tweede werknemer	67	21. Arbeidsveiligheid	74
123. Werklozen die zich als zelfstandige vestigen	67	211. Reglementering	74
124. Indienstneming van jonge werk- zoekenden en van langdurig werklozen	67	212. Arbeidsongevallen	74
125. Aanpassing van de arbeidstijd in de zie- kenhuizen	68	213. Hoge Raad voor veiligheid en gezond- heid	74
126. Compenserende indienstneming	68	214. Diensten voor veiligheid en gezondheid	75
127. Plaatselijke werkgelegenheidsagent- schappen	69	215. Erkende organismen	75
13. Brugpensioen	69	216. Veiligheid van de kerninstallaties en andere activiteiten inzake ioniserende stralingen	75
131. Wettelijk brugpensioen	69	217. Raadgevingen en toezicht	75
132. Conventioneel brugpensioen	69	218. Specifieke problemen	75
133. Brugrustpensioen voor werknemers in loondienst	69		
14. Andere maatregelen met weerslag op de werk- gelegenheid	70	22. Arbeidshygiëne en -geneeskunde	75
141. Leerovereenkomst voor een beroep in loondienst	70	221. Algemeen	75
142. De overeenkomst werk-opleiding voor jongeren	70	222. Voorkoming beroepsziekten en ziekten die met het werk verband houden	75
143. Het immigratiebeleid	70	223. Hoge Raad voor veiligheid en gezond- heid	76
144. Onderbreking van de beroepsloopbaan	71	224. Hoge Raad voor hygiëne in de mijnen	76
15. Sociale reclassering van minder-validen	71	225. Raadgevingen en toezicht	76
16. Vervangings- en aanvullende inkomens	71	226. Specifieke problemen	76
161. Wachtgelden en werkloosheidsuitke- ringen	71	23. Sociale arbeidsvoorwaarden	77
162. Wachtuitkeringen voor zeelieden	72	231. Algemeen	77
		232. Arbeidsovereenkomsten	77
		233. Arbeidstijd — Nieuwe arbeidsregelingen	77
		234. Bescherming van hetloon	77
		235. Fonds tot sluiting van ondernemingen	77
		236. Raadgevingen en toezicht	78
		237. Kaart voor sociale zekerheid	78
		24. Bevordering van de arbeid	78
		241. Menselijke problemen van de arbeid	78

bladz.		bladz.	
	—		
242. Werking Nationale adviserende Raad voor bevordering van de arbeid	79	32. Paritaire comités en collectieve arbeidsovereenkomsten	86
243. Huldiging van de arbeid	79	33. Overlegcomité voor het kaderpersoneel	87
244. Instituut voor verbetering van de arbeidsvoorwaarden	79	34. Ondernemingsraden en comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen	87
245. Betaald educatief verlof in het kader van de voortdurende vorming van de werknemers	79	35. Sociale bemiddeling — Arbeidsconflicten	88
25. Gelijke behandeling van werknemers en werkneemsters	80	36. Fondsen voor bestaanszekerheid	88
251. Algemeen	80	37. Loonregeling — Loonmatiging	88
252. Reglementering	80	38. Internationale activiteiten op het vlak van de collectieve arbeidsbetrekkingen	89
253. Activiteiten van de Commissie Vrouwenarbeid	80		
26. Internationale activiteiten op het vlak van de arbeidsvoorwaarden	80	4. ORGANISATIE EN WERKING VAN HET DEPARTEMENT	89
261. Europese Gemeenschappen	80	41. Structuur van het departement	89
262. Internationale Arbeidsorganisaties	80	42. Informatieverwerking	89
3. COLLECTIEVE ARBEIDSBETREKKINGEN	81	43. Bibliotheek — Publikaties — Documentatie	89
30. Inleiding	81	44. Administratieve geldboeten	90
31. Werkzaamheden van de Nationale Arbeidsraad	81		

Steeds is het beleid van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid gericht geweest op de verbetering van de arbeidsvooraarden, inzonderheid op het vlak van de veiligheid en de hygiëne van de arbeid en van de omstandigheden waarin deze wordt uitgeoefend. Op elk ogenblik houdt het rekening met de evolutie van de opvattingen terzake en met de economische mogelijkheden.

In de naoorlogse jaren hebben zich twee andere objectieven bij deze opvatting gevoegd :

- de verbetering van de toestand van de werkgelegenheid, hoofdzakelijk op het kwantitatieve maar eveneens op het kwalitatieve vlak, binnen de context van het ogenblik en binnen de perken van de budgettaire mogelijkheden ;
- de verbetering van de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers en hun organisaties met respect voor de wederzijdse opvattingen, maar in de overtuiging dat harmonieuze betrekkingen op het vlak van de arbeid een belangrijke factor vormen in de vooruitgang van de natie.

De verwezenlijking van deze fundamentele objectieven wordt nastreefd doorheen een reeks programma's die hierna beschreven worden.

1. WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

10. Inleiding

101. Conjunctuur

Men mag zich in 1988 verwachten aan een relatief bescheiden economische groei. De bijdrage hieraan zowel van de binnenlandse vraag als van de buitenlandse handel zou moeten zorgen voor een economische prestatie die vergelijkbaar is met die van het jaar 1987, maar die toch lager ligt dan in 1986. Wat de binnenlandse vraag betreft, zouden de genomen budgettaire bezuinigingsmaatregelen samen met een zeer gematigde stijging van het reële beschikbare gezinsinkomen immers moeten leiden tot een beperkte stijging der uitgaven. In de buitenlandse handel zou de internationale conjunctuur de Belgische uitvoerders in 1988 minder gunstig gezind zijn dan in 1987, hoewel er nog steeds op een positieve bijdrage mag gerekend worden.

102. Aardbevalling

Beroepsbevolking en werkgelegenheid

De totale beroepsbevolking, waarmee zowel de tewerkgestelde als de werkzoekende bevolking bedoeld wordt, evolueerde de laatste jaren als volgt :

Evolutie van de beroepsbevolking (toestand op 30 juni)

	1986/1985	1987/1986	1988/1987
		(raming)	(raming)
- beroepsbevolking, met inbegrip van de oudere niet-werkzoekende werklozen	+ 30.300	+ 12.500	+ 7.700
- beroepsbevolking, met uitsluiting van de oudere niet-werkzoekende werklozen	+ 9.500	+ 5.700	+ 9.200

De eerder gematigde toename van de beroepsbevolking vanaf 1987 zou hoofdzakelijk te wijten zijn aan de demografische evolutie : na een periode van sterke stijging kent de bevolking op arbeidsleeftijd op dit ogenblik een dalende tendens. Deze daling zou tot gevolg hebben dat het traditioneel positieve effect dat van de vrouwelijke activiteitsgraden uitgaat wordt afgeremd.

De werkgelegenheid zou in de beschouwde periode gunstig evolueren : van + 17.400 in 1987 naar + 43.700 in 1988. Deze evolutie wordt in belangrijke mate beïnvloed door de privé-sector ; van de publieke sector wordt, onder invloed van de saneringsmaatregelen nog steeds een daling van het effectief verwacht.

Het aandeel van de zelfstandigen en helpers in de totale werkgelegenheidservolutie zal nagenoeg ongewijzigd blijven (gemiddeld + 8.000 per jaar).

Evolutie van de werknemers naar sociaal-economisch statuut (toestand op 30 juni)

	1986/1985	1987/1986	1988/1987
		(raming)	(raming)
loontrekkenden	+ 25.200	+ 6.400	+ 35.700
- privé-sector	(+ 11.500)	(+ 18.400)	(+ 38.000)
- publieke sector	(+ 13.700)	(- 12.000)	(- 2.300)
zelfstandigen/helpers	+ 10.400	+ 9.800	+ 8.000
	+ 35.600	+ 16.200	+ 43.700

103. Werkloosheid

A. Volledige werkloosheid

De evolutie van de volledige werkloosheid sinds 1986 wordt in de hieropvolgende tabellen opgenomen, behoudens andersluidende vermelding, zijn deze gegevens uitgedrukt in maandgemiddelden.

	1986	1987	eerste 5 maanden 1988	verschil 88/87 eerste 5 maanden
Niet-werkende werkzoekenden	516.761	500.845	460.226	- 37.145
Uitkerings-gerechtigde volledig werklozen				
Mannen	184.195	179.856	172.164	- 14.705
Vrouwen	258.152	254.857	244.005	- 17.139
TOTAAL	442.347	434.713	416.169	- 31.844
Gewest				
Vlaanderen	225.124	219.133	206.194	- 21.712
Wallonië	167.004	170.268	165.531	- 8.297
Brussel	50.219	45.312	44.444	- 1.835
TOTAAL	442.347	434.713	416.169	- 31.844
Leeftijd				
Minder dan 25 jaar	127.462	117.940	107.183	- 22.461
Meer dan 25 jaar	314.885	316.773	308.986	- 9.383
TOTAAL	442.347	434.713	416.169	- 31.844
Duur van inactiviteit				
Minder dan 1 jaar	142.965	144.537	147.124	- 4.880
Langer dan 1 jaar	299.382	290.176	269.045	- 26.964
TOTAAL	442.347	434.713	416.169	- 31.844

Werkloosheidsgraad in verhouding tot de beroepsbevolking (in %) (niet-werkende werkzoekenden in verhouding tot de totale beroepsbevolking)

	1986	1987	eerste 5 maanden 1988	verschil 88/87 eerste 5 maanden
Mannen	8,7	8,3	7,6	- 0,7
Vrouwen	17,6	17,2	15,8	- 1,2
Werknemers	12,3	11,9	10,9	- 0,9

Gedurende de eerste vijf maanden van het jaar 1988 werden er gemiddeld 416.169 uitkeringsgerechtige volledig werklozen geteld, wat in vergelijking met de eerste 5 maanden van het jaar 1987 op een vermindering met 31.844 eenheden neerkomt.

Deze vermindering betreft voornamelijk de uitkeringsgerechtige volledig werklozen van minder dan 25 jaar.

Gedurende de eerste vijf maanden van het jaar 1988 werden er gemiddeld iets meer dan 107.000 uitkeringsgerechtige volledig werklozen van minder dan 25 jaar geteld, wat neerkomt op een daling met ongeveer 22.000 jonge werklozen op een jaar tijd ; de terugloop in de jeugdwerkloosheid sedert de laatste vijf jaar bedraagt meer dan 63.000 eenheden.

Op geografisch vlak was de daling van de werkloosheid meer uitgesproken in het Vlaams Gewest (- 21.712 eenheden) dan in het Waals Gewest (- 8.297 eenheden) en dan het Brussels Gewest (- 1.835 eenheden).

De werkloosheidsgraad per gewest (berekend tegenover de tegenwerkloosheid verzekerde bevolking) blijft het hoogst in het Waals Gewest (21,4 %) ; dit percentage liep op tot respectievelijk 17,4 % in het Brussels Gewest en 12,2 % in het Vlaams Gewest.

Gedurende de eerste maanden van 1988, werd een daling van de langdurige werkloosheid (- 26.964 eenheden) vastgesteld in vergelijking met de overeenkomstige maanden van het vorige jaar. Het aantal sedert meer dan één jaar niet-werkende werklozen bedraagt nog altijd meer dan 269.000 personen, of bijna twee derde van het totaal aantal werklozen.

B. Gedeeltelijke werkloosheid**Daggemiddelde van de gedeeltelijke werkloosheid**

Periode	1986	1987	Verschil 87/88	Januari 88	Verschil januari 88/87
Wegens economische redenen	27.150	26.384	- 766	27.323	- 14.424
Gedeeltelijke werkloosheid globaal (economische + weeromstandig- heden + anderen)	62.382	63.508	+1.126	84.882	- 37.664

Het aantal gedeeltelijk werklozen wegens economische redenen liep in januari 1988 op tot 23.323 eenheden, wat neerkomt op een sterke daling (-14.424 eenheden) in vergelijking met de overeenstemmende maand van het voorgaande jaar.

104. Arbeidsmarktbeleid

Ook in 1988 zal de economische groei niet volstaan om de tewerkstelling op peil te houden gelet op de spontane evolutie van de produktiviteit. Zowel de evolutie van de binnenlandse vraag, die ingetoomd wordt door een zeer gematigde loonevolutie en door het budgettaire bezuinigingsprogramma, als de bijdrage van de buitenlandse handel, die stoeft op een voor de Belgische uitvoerders minder gunstige economische conjunctuur, zullen immers niet volstaan om onze economie te stimuleren.

De Regering heeft zich dus gewapend met de nodige middelen om de toestand op het stuk van de werkgelegenheid in de hand te houden in een ongunstige economische context die gekenmerkt wordt door het nastreven van de oogmerken in het kader van een algemeen herstel.

Het collectief overleg voor de periode 1987-1988 is vrij kunnen verlopen. De regering had echter gevraagd speciaal oog te hebben voor de tewerkstelling. Voor 1987 en 1988 vindt men dan ook, naast diverse loonvoordelen, allerhande formules die een niet onbelangrijke weerslag hebben op de werkgelegenheid. Voor 1988 werd de "competitiviteitsnorm" trouwens behouden. Zulks betekent dat de arbeidskost in ons land niet sneller mag stijgen dan het gewogen gemiddelde van onze zeven belangrijkste handelspartners.

Daarenboven werden de eerder voor 1983 alsook voor 1985 en 1986 in het kader van een envelop van 1,5 pct. van de loonmassa gesloten tewerkstellingsakkoorden verlengd tot het eind van 1988.

De Regering heeft haar actie voor meer flexibiliteit in de arbeidsorganisatie van de ondernemingen voortgezet. De wet op de invoering van nieuwe arbeidstijdregelingen maakt het mogelijk van een aantal bepalingen van de arbeidsreglementering af te wijken. Een afwijking moet echter steeds het voorwerp zijn van een collectieve arbeidsovereenkomst.

Ook moeten de maatregelen worden vermeld die werden genomen voor de werkgelegenheid tijdens de zomer van 1987 en waarvan de uitwerking in 1988 voelbaar zal worden. Zij bestaan uit eensdeels aanpassingen van eerder genomen bepalingen waardoor de doeltreffendheid ervan nog zou moeten vergroten, inzonderheid van de bepalingen tot vermindering van de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid bij de indienstneming van sommige categorieën werknemers of nog van de bepalingen in verband met de jongerenstage; anderdeels zijn er nieuwe initiatieven ter bevordering van de arbeid van een aantal activiteiten of in sommige sectoren.

Zo kan een plaatselijk werkgelegenheidsagentschap werklozen tewerkstellen om tegemoet te komen aan zeer specifieke behoeften aan arbeidskrachten. Het arbeidsinkomen van een aldus tewerkgestelde werkloze is niet belastbaar. Bovendien wordt er overwogen de MARIBEL-operatie uit te breiden tot de sociale sector, de tehuizen voor bejaarden en de horeca-sector. Met deze laatste bepalingen is het vooral de bedoeling het scheppen van arbeidsplaatsen in zeer arbeidsintensieve activiteiten met relatief geringe bezoldiging aan te moedigen.

Al die initiatieven zouden de bestaande voorzieningen op het stuk van de steun aan de werkgelegenheid moeten versterken en een arbeidsintensieve economische groei mogelijk moeten maken in een conjunctuur die fundamenteel afhankelijk blijft van externe factoren.

PERIODE	VORMULATIES IN DE TREFFENDE BELEVING, DE WERKGEGENHEID EN DE WERKLOOSHEID					
	JUNI '84	JUNI '85	JUNI '86	JUNI '87	JUNI '87 (P)	JUNI '88 (P)
A. TIJDERGESTELDE BEREPSEWOLKING						
1. PRIVATE SECTOR	2.026	2.042	2.053	2.072	2.110	2.119
1.1. Gewone werkgelegenheid Marvan - volledige en deelt. loopbaanon- derbrekking	1.995	2.014	2.024	2.042	2.066	2.085
1.2. Herwerkstallingprogramma - stage der jongeren - stage F.	30.4	28.8	29.5	(6)	26.1	(21)
1.3. B.T.K. - K.M.O.	(28.5)	(27.1)	(27.1)	(27.1)	(26.0)	(26.0)
1.4. Gewone werkgelegenheid Marvan - Herwerkstallingprogramma Marvan - T.W. - T.W. Topbaanon- derbrekking - B.T.K. - D.A.C.	971.5	975.2	989.0	997.2	975	974.7
1.5. Contractuelen - Gesubsidieerde - Contractuelen	807.4	807.2	807.2	807.2	792	792
1.6. Gewone werkgelegenheid - Herwerkstallingprogramma Marvan - T.W. - T.W. Topbaanon- derbrekking - B.T.K. - D.A.C.	74.7	85.3	99.5	91.3	91.7	91.7
1.7. Geplande machten - Zelfstandigen EN HELPERS - GRENZARBEIDERS	(28.5)	(31)	(37.1)	(15)	(12)	(12)
1.8. Minderloze berepsewolking						
1.1. UITERINGSGERECHTIGE VOLLEDIG WERKLDEN						
1.1.1. Werkzoekenden A. Niet-werktijdende B. Niet-werktijdende						
1.1.2. VERPLICHT INGESCHREVEN NIET WERKENDEN						
1.1.3. WIJZIGINGSCRITERIEN NIET WERKZOEKENDE						
c. TOTALE BEREPSEWOLKING (1)	545.7	544.1	536.9	532	496	496

(1) Het betreft een definitie van de actieve bevolking in het kader van een begrotingsconcept

11. Tewerkstellingsprogramma**11.1. Tewerkstelling van werklozen**

Deze maatregel, de oudste van het programma ter opslorping van de werkloosheid, werd herzien en beter aangepast aan de economische en sociale situatie.

Het is het koninklijk besluit van 22 juni 1987, waarvan de datum van inwerkingtreding - gelet op administratieve moeilijkheden - moet worden uitgesteld tot 1 januari 1989, dat het geheel van het stelsel wil rationaliseren door er aanzienlijke aanpassingen aan aan te brengen.

Dit koninklijk besluit voorziet dat de openbare overheid, die een werkner tewerkstelt, de verhoogde tegemoetkoming die het loon vervangt zal betalen en achteraf het aandeel van de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening, vastgesteld is op 625 F. per dag en per werkloze, zal terugkrijgen.

Deze maatregel heeft tot doel de bewustmaking van de tewerkstellende openbare overheid door haar financiële verantwoordelijkheid te vergroten; bovendien, stelt ze een einde aan het netelig probleem van de terugvoerding door de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening van de schuldforderingen verschuldigd door de openbare overheden.

112. Stage en inschakeling van jongeren in het arbeidsproces

De Regering heeft haar actie met betrekking tot de tewerkstelling van jongeren vervolgd en benadrukt door het stelsel van stage te verbeteren en door er maatregelen aan toe te voegen die het creëren van vaste arbeidsplaatsen bevorderen.

Vanaf 1982 konden de ondernemingen door een met de Minister van Tewerkstelling en Arbeid gesloten overeenkomst geheel of gedeeltelijk worden vrijgesteld van de verplichting stagiairs aan te werven indien ze nieuwe arbeidsplaatsen creëerden die met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur werden toegewezen aan jongeren van minder dan dertig jaar (K.B. nr. 57 van 19 juli 1982 - B.S. 24.7.1982).

Het koninklijk besluit nr. 230 van 21 december 1983 betreffende de stage en de inschakeling van jongeren in het arbeidsproces (B.S. 28.12.1983 - Err. 2.2.84), in werking vanaf 1 januari 1984, heeft voor het grootste deel de bepalingen van de wet van 22 december 1977 betreffende de budgettaire voorstellen 1977 - 1978 die de grondslag van het stelsel vormden, hernomen.

Het verplichte percentage van tewerkstelling van stagiairs door de ondernemingen en de administraties die ten minste 50 werknemers tewerkstellen, is behouden gebleven op een voltijdse aanwerving van 3 pct. van het personeelsbestand, hetgeen de tewerkstelling van de stagiairs mogelijk maakt :

- in de privé-sector, voltijds of deeltijds ;
- in de openbare sector, 4/5-tijds of halftijds.

De stage met een duur van 6 maanden in de privé-sector, verlengbaar met één enkele periode van 6 maanden, heeft een éénnalige duur van 12 maanden in de openbare sector.

De ondernemingen die minder dan 50 werknemers tewerkstellen mogen 3 stagiairs in dienst nemen, de anderen mogen stagiairs aanwerven boven de 3 pct. met een maximum van 4 pct. voltijdse aanwerving.

De mogelijkheid om door het afsluiten van overeenkomsten vrijgesteld te worden van de verplichting stagiairs aan te werven, werd behouden voor de ondernemingen die arbeidsplaatsen creëren, terwijl een nauwkeurige bepaling van het begrip "ondernemingen in moeilijkheden" werd ingevoerd.

Het koninklijk besluit nr. 230 heeft er ook in voorzien dat de Staat - de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening - de tewerkstelling van stagiairs door de openbare diensten met een eigen rechtspersoonlijkheid en onderworpen aan een door de Koning goedgekeurd saneringsplan, op financieel vlak ten laste neemt.

Deze stagiairs zijn jongeren onder de dertig jaar die ten minste één jaar uitkeringsgerechtigde volledig werklozen zijn.

Eind juni 1987, waren ongeveer 2.495 jongeren tewerkgesteld in deze diensten.

Hetzelfde besluit nr. 230 geeft de mogelijkheid aan de ondernemingen om de jongeren, op het einde van hun stage, aan te werven met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur, ermede rekening houdend dat deze jongeren worden gelijkgesteld aan halftijdse stagiairs vergoed door een loon dat gelijk is aan 90 pct. van het normale loon. Terwijl gedurende het tweede jaar van tewerkstelling deze werknemers, indien ze beantwoorden aan een nettoverhoging van het personeelsbestand van de onderneming, recht geven op een vermindering van 10 pct. van de werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid.

Thans bestaat er nog geen enkele statistiek die een evaluatie van deze maatregel toelaat.

Om de kansen op een inschakeling van jongeren in het arbeidsproces te verhogen, heeft de herstelwet van 22 januari 1985 (B.S. 24.01.1985) houdende sociale bepalingen - hoofdstuk IV, afdeling 4, onderafdeling 4 besloten het afsluiten van een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur tussen de ondernemingen en de jongeren ex-stagiairs mogelijk te maken onmiddellijk na de stage zonder dat deze overeenkomst geacht wordt een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur te zijn. Deze wet maakt het de jongeren onder de dertig jaar, die tenminste gedurende twee jaar uitkeringsgerechtigde volledig werklozen zijn, ook mogelijk een tweede stage te kunnen doen.

De koninklijke besluiten van 6 mei 1985 (B.S. 13.06.1985) voor de private sector en van 23 mei 1985 (B.S. 13.06.1985) voor de openbare sector maakten een eerste stage mogelijk voor de jongeren onder de dertig jaar, die gedurende meer dan 6 maanden een beroepsaktiviteit hebben verricht, en ten minste twee jaar uitkeringsgerechtigde volledig werklozen zijn.

Het koninklijk besluit van 22 december 1986 - in werking getreden op 1 januari 1987 - tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 januari 1984 tot vaststelling, in de administratie, van de uitvoeringsmaatregelen van het koninklijk besluit nr. 230 betreffende de stage en de inschakeling van jongeren in het arbeidsproces heeft het begrip "personeelssterkte" dat voor de berekening van het aantal stagiairs moet in aanmerking worden genomen gherdefinieerd, rekening houdend met het koninklijk besluit nr. 474 van 28 oktober 1986 tot opzetting van een stelsel van door de Staat gesubsidieerde contractuelen bij sommige plaatselijke besturen.

Tot eind april 1988, werden gemiddeld 23.665 voltijdse stagiairs en 12.058,5 deeltijdse stagiairs per maand tewerkgesteld door de ondernemingen en de administraties.

Verder hadden, op 15 juni 1988, 144 ondernemingen een overeenkomst ondertekend waardoor ze zich verbinden om bijkomende arbeidsplaatsen tot stand te brengen voor jongeren onder de 30 jaar, ex-stagiairs of volledig uitkeringsgerechtigde werklozen. Voor sommige ondernemingen was het de tweede, derde, vierde, vijfde of zelfs zesde overeenkomst. Vier ondernemingen verkozen na het einde van hun eerste of zelfs tweede overeenkomst terug stagiairs in dienst te nemen.

Het aantal op deze manier tot stand gebrachte arbeidsplaatsen bedraagt 903.

Dit aantal moet nog vermeerderd worden met de bijkomende arbeidsplaatsen toegekend aan jongeren die niet voldoen aan de hierboven vermelde criteria of met de aangeworven voorzien in de jaarplanning van de

onderneming (aantal dat aan de dienst werd medegedeeld : 230). Hoewel de ondernemingen die een overeenkomst ondertekenden vrijgesteld zijn van de verplichting inzake aanwerving van stagiairs, stelden ze toch een aantal stagiairs tewerk, nl. 194 op 15 juni 1988.

Het streefcijfer voor 1988 beoogt de tewerkstelling van een aantal jongeren dat overeenstemt met een voltijdse tewerkstelling van 40.000 personen.

Aantal tewerkgestelde stagiairs (met inbegrip van de deeltijdse stagiairs) einde :

	1983	1984	1985	1986	1987	april 1987
Mannen	18.919	20.203	20.112	18.664	17.841	17.555
Vrouwen	18.857	18.793	18.762	17.591	17.203	18.025
Totaal	37.776	39.096	38.874	36.255	35.044	35.580
Prive-sector	28.279	28.772	26.688	25.190	24.008	23.645
Openbare sector	9.497	10.324	12.186	11.065	11.036	11.935
	37.776	39.096	38.874	36.255	35.044	35.580

Evolutie van de belangrijkste statistische gegevens in de loop van de 3 laatste jaren.

1985	privé-sector		openbare sector		Totaal	
	vol-tijds	deel-tijds	vol-tijds	deel-tijds	vol-tijds	deel-tijds
januari	22.505	6.823	1.147	8.865	23.652	15.688
februari	22.524	6.656	1.088	9.781	23.612	16.437
maart	23.129	6.551	1.309	10.907	24.438	17.458
april	16.164	2.670	607	9.384	16.771	12.054
mei	17.488	2.863	696	9.857	18.184	12.720
juni	18.302	3.042	765	9.724	19.067	12.766
juli	19.241	3.168	700	9.531	19.941	12.699
augustus	19.760	3.266	550	9.472	20.310	12.738
september	20.484	3.316	414	9.361	20.898	12.677
oktober	21.897	3.405	565	9.852	22.466	13.261
november	22.348	3.403	802	10.755	23.150	14.158
december	23.132	3.556	974	11.212	24.106	14.768
jaarlijks gemiddelde	20.581	4.060	804	9.892	21.883	13.952

1986						
januari	23.384	3.626	1.191	11.396	24.575	15.022
februari	23.444	3.600	1.496	11.241	24.940	14.841
maart	23.408	3.562	1.958	11.010	25.366	14.572
april	23.684	3.652	2.831	10.630	26.515	14.282
mei	23.606	3.676	3.127	10.346	26.733	14.022
juni	23.404	3.659	2.976	10.028	26.380	13.687
juli	22.363	3.544	2.615	8.645	24.978	12.189
augustus	22.086	3.368	2.444	8.264	24.530	11.632
september	22.642	3.297	2.382	8.274	25.024	11.571
oktober	21.766	3.229	2.404	7.904	24.170	11.133
november	22.002	3.263	2.543	8.030	24.545	11.293
december	21.907	3.283	2.767	8.298	24.674	11.581
jaarlijks gemiddelde	22.808	3.480	2.394	9.505	25.202	12.985

<u>1987</u>						
januari	22.293	3.251	2.907	7.538	25.200	10.785
februari	22.210	3.194	2.945	8.138	25.155	11.332
maart	22.659	3.191	3.017	8.187	25.676	11.378
april	21.787	3.124	3.028	8.072	24.815	11.196
mei	20.775	2.952	2.986	8.297	23.761	11.249
juni	20.316	2.855	2.883	7.843	23.199	10.698
juli	20.330	2.825	2.788	7.603	23.118	10.428
augustus	20.182	2.793	2.763	7.737	22.945	10.534
september	20.909	2.869	2.867	7.741	23.776	10.610
oktober	21.278	2.938	2.798	7.920	24.076	10.856
november	21.394	2.995	2.766	8.063	24.160	11.058
december	21.015	2.993	2.709	8.327	23.724	11.320
<u>jaarlijks gemiddelde</u>	<u>21.262</u>	<u>2.999</u>	<u>2.871</u>	<u>7.956</u>	<u>24.134</u>	<u>10.954</u>

Vlaams Gewest	4 789	3 052	3 251
Waals Gewest	3 882	2 335	2 677
Brussel	988	550	604
Totaal	9 659	5 937	6 532

114. Derde arbeidscircuit

Het derde arbeidscircuit is een maatregel ter bevordering van de werkgelegenheid met als doel arbeidsplaatsen in de niet-commerciële privé-sector te scheppen om langdurige activiteiten te verwezenlijken. Deze betrekkingen, die geen subsidie kunnen genieten krachtens een wet, een decreet of een besluit, zijn voorbehouden aan langdurig werklozen en aan diegenen die het bestaansminimum genieten.

Het koninklijk besluit van 20 november 1987 tot wijziging van het toepassingsgebied van het derde arbeidscircuit heeft de rust- en verzorgingstehuizen met publiekrechtelijke rechtspersoonlijkheid behouden bij de DAC-gerechtigden, in afwachting van het eventueel afsluiten van een overeenkomst die een tegemoetkoming in deze instellingen voorziet van het Interdepartementaal begrotingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid; ook heeft dit koninklijk besluit de ziekenhuizen uit het toepassingsgebied van het DAC gesloten, rekening houdend met het sluiten van een overeenkomst die de tegemoetkoming van het Begrotingsfonds voor hen voorziet.

Van 1 januari 1988 tot en met 16 juni 1988 werden er 144 nieuwe aanvragen ingediend: 68 Nederlandstalige en 76 Franstalige.

Aantal werknemers tewerkgesteld in het Derde arbeidscircuit op het einde van :

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>mei 1988</u>
mannen	14 061	6 303	6 304
vrouwen	20 620	13 572	13 589
Vlaams Gewest	18 709	8 572	8 372
Waals Gewest	13 528	9 166	9 349
Brussel	2 444	2 137	2 172
Totaal	34 681	19 875	19 893

115. Gesubsidieerde contractuelen

Het koninklijk besluit nr. 474 van 28 oktober 1986 heeft het stelsel van de gesubsidieerde contractuelen opgericht dat tot doel heeft het beheer van het personeel in de plaatselijke overheden eenvormig te maken en te rationaliseren door het "bijzonder tijdelijk kader", het "derde arbeidscircuit" en het systeem van de "tewerkgestelde werklozen" te vervangen door één enkele formule.

1987 was het jaar van de inwerkingtreding van het nieuw systeem.

Teneinde deze te vergemakkelijken werd het nodig geacht een wijzigend koninklijk besluit nr. 511 van 11 maart 1987 te nemen dat onder andere het probleem van het verlofgeld van de gesubsidieerde contractuelen geregeld heeft, in het bijzonder tijdens de overgangsperiode van 1987.

Deze materie behoort tot de bevoegdheid van het departement van Sociale Voorzorg dat het koninklijk uitvoeringsbesluit van 30 maart 1987 heeft opgesteld. Het was belangrijk dat dit luik van de reglementering van de gesubsidieerde contractuelen op een evenwichtige wijze geregeld werd.

Op 30 september 1987 waren 37.050 gesubsidieerde contractuelen tewerkgesteld door de plaatselijke overheden.

Gewesten Gesubsidieerde contractuelen in functie

Vlaanderen	23.918
Wallonië	11.818
Brussel	1.314

Koninkrijk 37.050 waarvan 20.660 M en 16.390 V.

116. Indienstneming van werklozen door K.M.O.'s

Het koninklijk besluit nr. 123 van 30 december 1982 betreffende de dienstneming van werklozen voor bepaalde projecten van economische expansie ten bate van kleine en middelgrote ondernemingen (B.S. 18.01.1983), gewijzigd door de wet van 24 februari 1987 (B.S. 06.03.1987), geeft aan ondernemingen, die drie tot honderd personen tewerkstellen, en aan bepaalde openbare of privé-instellingen, gericht op onderzoek of bijstand aan ondernemingen, de kans te beschikken over een menselijk potentieel, nodig voor de economische expansie. Door subsidiëring van hun aanwerving worden uitkeringsgerechtigde volledig werklozen tewerkgesteld in projecten die tot doel hebben het zoeken naar de ontwikkeling van nieuwe producten, produktiemiddelen of procédés, de bevordering van de uitvoer naar landen buiten de Europese Economische Gemeenschap of de besparing van energie of grondstoffen.

Het koninklijk besluit ter uitvoering van deze voorschriften heeft 20 juni 1983 als datum (B.S. 30.06.1983).

De Staatstegemoetkoming kan toegekend worden voor ten hoogste 3 personen per project, gedurende 2 jaar.

Indien het project uitgevoerd wordt door een K.M.O., bijgestaan of geadviseerd door een instelling, bevoegd inzake technische bijstand

Teneinde het stelsel der stage der jongeren te optimaliseren, overweegt de regering een geheel van maatregelen dat onder meer

- 1) de openbare diensten met eigen rechtspersoonlijkheid die onderworpen zijn aan een saneringsplan goedgekeurd door de Koning zal toelaten een aantal stagiairs tewerk te stellen dat zich situeert tussen 2 en 4 pct ;
- 2) de wetgeving zal aanpassen door het toepassingsgebied te verdelen en door openbare kredietinstellingen waarvoor een paritaire comité werd opgericht met privé-ondernemingen gelijk te stellen ;
- 3) de berekeningswijze van het personeelsbestand dat in aanmerking wordt genomen voor het vaststellen van het aantal door de ondernemingen en administraties aan te werven stagiairs zal herzien ;
- 4) de openbare ziekenhuizen zal toelaten voltijdse stagiairs aan te werven in plaats van deeltijdse.

De definitie van "ondernemingen in moeilijkheden" zal worden afgestemd op deze die van toepassing is bij de wetgeving inzake brugpensioen en inzake de betaling van opzegvergoedingen in maandtermijnen. De toekenningsoordelen voor het verkrijgen van een vrijstelling inzake aanwerving van stagiairs zullen eveneens worden herzien.

113. Bijzonder tijdelijk kader

Het Bijzonder tijdelijk kader is een maatregel voor het tewerkstellen van hoofdzakelijk uitkeringsgerechtigde volledig werklozen voor tijdelijke taken met een collectief belang.

Sinds de overheid uitgesloten is uit het toepassingsgebied van het Bijzonder tijdelijk kader, zijn de werkgevers rechts- of feitelijk verenigingen van personen zonder winstoogmerk, waarbij evenwel drie openbare instellingen moeten gevoerd worden : de Ministeries van Onderwijs, de Diensten voor Programmatie van het Wetenschapsbeleid en de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening.

Van 1 januari 1988 tot en met 16 juni 1988 werden er 117 nieuwe projecten ingediend : 66 Nederlandstalige en 51 Franstalige. Tijdens dezelfde periode werden er 77 projectverlengingsaanvragen ingediend : 48 Nederlandstalige en 29 Franstalige.

Aantal werknemers tewerkgesteld in het Bijzonder tijdelijk kader op het einde van :

	<u>1986</u>	<u>1987</u>	<u>mei 1988</u>
mannen	3 035	1 219	1 359
vrouwen	6 624	4 718	5 173

aan ondernemingen, of indien dergelijke instelling, zelf een project uitvoert bedraagt de Staatsstegemoetkoming, gedurende het eerste jaar van de tewerkstelling, 90 % van de lonen en de hiermee gepaard gaande werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid. Het tweede jaar bedraagt zij 75 %. Indien het project geleid wordt door een K.M.O. die alleen optreedt, dan beloopt de tegemoetkoming 50 % gedurende gans de tewerkstellingstermijn.

Het loon dat in aanmerking komt voor de berekening van de tegemoetkoming is datgene dat wordt toegekend aan de Rijksambtenaren, die een analoge functie uitoefenen.

De Gewestelijke Executieven, die belast zijn met de selektie van de projecten, hebben hiervoor een bijzondere procedure opgezet. Er valt hierbij op te merken dat met het oog op het niet verstoren van de voorwaarden van de vrije concurrentie, de Minister van Middenstand tussenbeide komt in de toekenningssprocedure.

Sedert de goedkeuring van de eerste projecten, die in oktober 1983 gebeurde, is het aantal arbeidsplaatsen die in het raam van de maatregel werden gecreëerd, als volgt geëvolueerd :

31 december 1983 : 76 arbeidsplaatsen voor	40 projecten.
30 juni 1984 : 553 arbeidsplaatsen voor	294 projecten.
31 december 1984 : 929 arbeidsplaatsen voor	499 projecten.
30 juni 1985 : 1.321 arbeidsplaatsen voor	712 projecten.
31 december 1985 : 1.647 arbeidsplaatsen voor	898 projecten.
30 juni 1986 : 1.930 arbeidsplaatsen voor	1.059 projecten.
31 december 1986 : 2.208 arbeidsplaatsen voor	1.224 projecten.
30 juni 1987 : 2.409 arbeidsplaatsen voor	1.341 projecten.
31 december 1987 : 2.708 arbeidsplaatsen voor	1.516 projecten.

Op 31 december 1987 waren er van de 2.708 potentieel gecreëerde arbeidsplaatsen 1.797 werkelijk bekleed of bekleed geweest (voorlopige cijfers).

117. Werklozen voor bijstandsprojecten ten behoeve van K.M.O.'s

Het koninklijk besluit nr. 258 van 31 december 1983 betreffende de indienstneming van werklozen voor bepaalde bijstandsprojecten ten behoeve van kleine en middelgrote ondernemingen (B.S. 21.01.1984) biedt de mogelijkheid aan instellingen, waarvan het erkende oogmerk de diensten aan kleine en middelgrote ondernemingen is, verruimde diensten aan te bieden gericht op deze K.M.O.'s op het ogenblik van hun ontstaan, beginperiode en ontwikkeling.

De verenigingen zonder winstoogmerk, alsmede de representatieve werkgeversorganisatie kunnen een, ten laste van de begroting van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid vallende, Staatsstegemoetkoming bekomen in de bezoldiging van de werklozen die zij inzetten voor een bijstandsproject van K.M.O.'s. Elke instelling kan maximum 8 voltijdse werknemers per project tewerkstellen en kan een project per vestigingszetel doorvoeren, mits zich tot één enkel project per bestuurlijk arrondissement te beperken.

De Staat neemt, gedurende een periode van maximum twee jaar, de lonen en de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid, van de voor de realisatie van het project aangeworven werknemers, ten laste ten belope van 90 % gedurende het eerste en 75 % gedurende het tweede jaar. Deze percentages hebben betrekking op de minimale bezoldiging die de werkgever aan een werknemer moet toekennen, m.a.w. 90 % van het beginloon dat voor een analoge functie aan een lid van het Rijkspersoneel wordt toegekend.

Het koninklijk besluit nr. 258 bepaalt dat de projectenaanvragen worden ingediend bij de Minister van Middenstand, die ze na advies van de regionale Executie, aan de Minister van Tewerkstelling en Arbeid overmaakt. De overeenkomst betreffende de Staatsstegemoetkoming wordt ondertekend tussen de instelling enerzijds en de Ministers van Tewerkstelling en Arbeid en van Middenstand anderzijds.

Het koninklijk besluit tot uitvoering van het koninklijk besluit nr. 258, gedateerd op 14 oktober 1986, verscheen in het Belgisch Staatsblad van 3 maart 1987. Op 31 december 1987 waren 29 projecten goedgekeurd die in het totaal 80 potentieel gecreëerde arbeidsplaatsen vertegenwoordigen.

12. Werkgelegenheidsprogramma

121. Interdepartementaal Begrottingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid

Het Interdepartementaal begrottingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid stelt de sinds tenminste één jaar uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in de mogelijkheid om een betrekking te vinden in activiteitensectoren die aanleiding geven tot het toekennen van subsidies voor de betrekkingen.

Het koninklijk besluit van 16 februari 1987 tot uitvoering van artikel 2, § 3, van het koninklijk besluit nr. 25 van 24 maart 1982 tot opzetting van een programma ter bevordering van de werkgelegenheid in de niet-commerciële sector, heeft het mogelijk gemaakt dat de betrekkingen, waarvoor het Begrottingsfonds tegemoetkome, ook kunnen bekleed worden door werkzoekenden, die op de datum van hun aanwerving sinds tenminste zes maanden ononderbroken het bestaansminimum genieten.

De voor de betrokken sectoren bevoegde Ministers kunnen aan het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid vragen om overeenkomsten te sluiten die voorzien dat het bedrag van de subsidies door dit laatste zal ten laste genomen worden. Dit Ministerie zal deze aanvraag aanvaarden op voorwaarde dat het om bijkomende betrekkingen gaat die aan werklozen worden toegekend en dat de begrottingskredieten van het aanvragend Ministerie niet verminderd zijn.

Aantal betrekkingen tot stand gebracht met tussenkomst van het Begrottingsfonds :

- einde 1984 :	923
- einde 1985 :	1.390
- einde 1986 :	1.736
- einde 1987 :	2.125
- einde maart 1988 :	2.267

In deze aantallen zijn niet begrepen de betrekkingen die tot stand gebracht zijn door de uitvoering van de conventie die overeenkomstig het koninklijk besluit nr. 493 van 31 december 1986 betreffende de bevordering van de werkgelegenheid in de sociale sector, in de ziekenhuis-sector gesloten is. Deze overeenkomst betreft 5670 betrekkingen.

122. Indienstneming van een eerste en een tweede werknemer

Het koninklijk besluit nr. 111 tot tijdelijke vermindering van de werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid ten voordele van sommige natuurlijke of rechtspersonen die voor het eerst een werknemer in dienst nemen (B.S. 21.12.1982) heeft als doel de zelfstandigen die geen personeel tewerkstellen aan te moedigen om bij een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur een eerste medewerker voltijds of half-tijds in dienst te nemen.

De nieuwe werkgevers die, ofwel een uitkeringsgerechtigde volledig werkloze, ofwel een sinds meer dan 1 jaar volledig werkloze die niet uitkeringsgerechtigd is, ofwel een gewezen zelfstandige, aanwerven als eerste werknemer kunnen gedurende acht trimesters genieten van een vermindering van de werkgeversbijdragen voor sociale zekerheid en van een tussenkomst in de administratiekosten verschuldigd aan een sociaal secretariaat.

Statistiek van de rechthebbenden van het koninklijk besluit nr. 111 (bron : R.S.Z.)

vierde kwartaal 1983 :	3.833
vierde kwartaal 1984 :	7.963
vierde kwartaal 1985 :	10.320
vierde kwartaal 1986 :	10.984
vierde kwartaal 1987 :	12.314

Het koninklijk besluit nr. 494 van 31 december 1986 houdende de tijdelijke ten laste neming door de Rijksdienst voor sociale zekerheid van de bijdragen voor de administratiekosten verschuldigd door sommige werkgevers met betrekking tot de tewerkstelling van een tweede werknemer breidt het toepassingsveld van het koninklijk besluit nr. 111 uit.

Deze uitbreiding maakt het mogelijk dat werkgevers, die begunstigd worden of werden door het koninklijk besluit nr. 111, zich de administratieve kosten voor hun tweede werknemer terugbetaald zien worden gedurende acht trimesters. De aangeworven werknemer dient wel een volledig uitkeringsgerechtigde werkloze, een sedert meer dan één jaar volledig werkloze die niet uitkeringsgerechtigd is ofwel een gewezen zelfstandige te zijn. De aanwerving moet gebeuren na 31 december 1986 bij middel van een contract van onbepaalde duur voor een voltijdse of deeltijdse betrekking.

123. Werklozen die zich als zelfstandige vestigen

De wet van 13 juli 1983 (B.S. 9.8.1983) biedt de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen, die zich wensen te vestigen als zelfstandigen of die een onderneming wensen op te richten, de mogelijkheid een lening ter financiering van hun vestiging te verwerven.

Deze achtergestelde lening, met een maximum waarde van 569.000 fr. en waarvan de lasten worden ingeschreven in de begroting van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, wordt toegekend door het Participatiefonds van de Nationale Kas voor Beroepscrediet. Op 1 januari 1988 werd het maximumbedrag op 569.000 fr. gebracht.

Het Beheerscomité van het Fonds beslist over de toekenning van de lening in functie van de kwaliteit van het ontwerp, van de aard van de beroepsactiviteit die de werkloze denkt uit te oefenen en de geschiktheid die hij hiertoe bezit.

Door het enkel feit van toekenning van deze lening verliezen de begunstigden hun aanspraak op de werkloosheidssuitkeringen gedurende een periode waarvan de duur afhankelijk is van de omvang van de leningen en van de werkloosheidssuitkeringen die hen werden uitbetaald, maar die niet meer dan drie jaar mag bedragen.

Achtergestelde leningen toegekend tot

Datum	Aantal	Voor een bedrag van (miljoen F)
30.06.85	5.371	2547,5
30.06.86	8.449	4042,1
30.06.87	10.577	5060,3
31.12.87	11.340	5429,7

124. Indienstneming van jonge werkzoekenden en van langdurig werklozen

Het koninklijk besluit nr. 498 van 31 december 1986 (B.S. 23.01.1987), houdende tijdelijke vermindering van de sociale zekerheidsbijdragen van de werkgever ter bevordering van de indienstneming van jonge werkzoekenden en van langdurig werklozen, beoogt de aanwerving van jonge werkzoekenden en van langdurig werklozen te bevorderen aangeworven in 1987 en 1988.

Het besluit is van toepassing op ondernemingen en vrije beroepen, die overgaan tot een netto bijkomende aanwerving van jonge werkzoekenden en van langdurig werklozen.

De aanwerving wordt als netto beschouwd onder de dubbele voorwaarde dat zowel het aantal werknemers als de loonmassa toename.

De personen die kunnen worden aangeworven zijn :

- jongeren, van 18 tot 25 jaar, die hetzij sinds minstens 1 jaar volledig uitkeringsgerechtigde werklozen zijn op het ogenblik van de inwerkingtreding van de maatregel, hetzij niet-tewerkgestelde werkzoekenden zijn, en sinds minstens achttien maanden verplicht ingeschreven zijn bij de R.V.A.;
- jongeren tussen 18 en 25 jaar die op het ogenblik van de indienstneming en op 1 januari 1988 hetzij volledig uitkeringsgerechtigde werklozen zijn sinds minstens 9 maanden, hetzij niet-tewerkgestelde werkzoekenden die verplicht ingeschreven zijn sinds 15 maanden (enkel voor de aanwerving in 1988);
- werkzoekenden die op het ogenblik van de indienstneming sinds minstens 2 jaar volledig uitkeringsgerechtigde werklozen zijn;
- werkzoekenden die sinds minstens zes maanden het bestaanminimum genieten.

De vermindering van de werkgeversbijdragen bedraagt :

- 100 % in 1990 ;
- 50 % in 1991 ;
- 25 % in 1992.

De vermindering heeft betrekking op de werkgeversbijdragen - met uitzondering van de bijdragen voor jaarlijkse vakantie - en op de loonmatigingsbijdrage, toegepast op het gewarborgd minimumloon. Om van het voordeel van het besluit te kunnen genieten, moet de werkgever wel in orde zijn met de Rijksdienst voor sociale zekerheid.

Voor de voltijdse werknemer wordt de vrijstelling berekend op het gemiddeld minimum maandinkomen (op dit moment 34.050 F.).

Voor de deeltijdse werknemer wordt de vrijstelling proportioneel berekend op het gemiddeld minimum maandinkomen van de voltijdse werknemer, naar rato van de arbeidsduur in de onderneming.

Op 31 december 1987 werd het voordeel van de maatregel verkregen voor 1.680 werknemers (berekening van de R.S.Z.).

125. Aanpassing van de arbeidstijd in de ziekenhuizen

Het koninklijk besluit van 3 mei 1983 ter bevordering van de aanpassing van de arbeidstijd in de verzorgingsinstellingen (B.S. 05.05.1983) voorziet de toekenning, onder bepaalde voorwaarden, van premies aan ziekenhuizen, die ten gevolge van een vermindering van de arbeidstijd overgaan tot de aanwerving van bijkomende werknemers.

De dossiers m.b.t. de aanvragen tot tegemoetkoming worden onderzocht door het Ministerie van Volksgezondheid, maar de uitgaven in geval van goedkeuring van het dossier, worden ten laste gelegd van het budget van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

Dit maatregel was beperkt tot de jaren 1983, 1984 en 1985.

Nochtans zullen de laatst ingediende dossiers aanleiding geven tot betaling in 1988.

126. Compenserende indienstneming

Loonmatiging tot bevordering van de tewerkstelling

De loonmatiging werd opgelegd door het KB nr. 180 van 30 december 1982 houdende bepaalde maatregelen inzake loonmatiging.

Het koninklijk besluit nr. 181 van 30 december 1982 tot oprichting van een Fonds met het oog op de aanwending van de bijkomende loonmatiging voor de tewerkstelling voorzag voor de periode 1983-1984 in het afsluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten, waardoor de loonmatiging werd aangewend tot arbeidsduurvermindering en compenserende indienstnemingen.

Het koninklijk besluit nr. 185 van 30 december 1982 voerde een bijzonder stelsel in voor de kleine en middelgrote ondernemingen. De inspanning die, op het gebied van de tewerkstelling van de K.M.O.'s werd gevraagd als tegenprestatie voor de loonmatiging was ten laste van het geheel van de ondernemingen.

De collectieve arbeidsovereenkomsten en de maatregelen van het K.B. nr. 181 en het K.B. nr. 185 werden voor de periode 1985-1986 verlengd door hoofdstuk IV afdeling 2 van de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen. Daarenboven regelde hoofdstuk IV afdeling 3 van voornoemde herstelwet voor de periode 1985-1986 ook het sluiten van nieuwe collectieve arbeidsovereenkomsten ter bevordering van de werkgelegenheid.

In het kader van het koninklijk besluit nr. 181 en de herstelwet van januari 1985 alsook in het kader van koninklijk besluit nr. 492 dat de twee wetgevingen verlengd heeft, werd volgend aantal collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten :

	sectorieel	ondernemingen
1983 - 1984 (KB. 181)	80	1.300
1985 - 1986 (KB. 181 en hoofdstuk IV, afdeling 3 herstelwet 22.01.1985)	155	1.288
KB. 492 - op 30.06.1987	131	890 CAO's geregistreerd

Het interprofessioneel akkoord van 7 november 1986, gesloten door de sociale gesprekspartners, voorziet ondermeer in de verlenging van de collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in het kader van het koninklijk besluit nr. 181 en de herstelwet van 22 januari 1985.

Hoewel dit gebeurt door het invoeren van een nieuwe regeling voor 1987 en 1988 blijft het beleid tot bevordering van de werkgelegenheid, voorzien in het koninklijk besluit nr. 181 en de herstelwet van 22 januari 1985, in grote lijnen gehouden.

Het koninklijk besluit nr. 492 van 31 december 1986 verlengt in 1987 en 1988 de bestaande collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in het kader van enerzijds het koninklijk besluit nr. 181 en anderzijds hoofdstuk IV, afdeling 3 van de herstelwet van 22 januari 1985 en maakt deze verlenging juridisch afwringbaar.

De maatregelen betreffende de handhaving van de tewerkstelling voorzien in de verlenging van de collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in het kader van het koninklijk besluit nr. 181 (gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 216 van 20 oktober 1983 en de herstelwet van 22 januari 1985).

De maatregelen ter bevordering van de werkgelegenheid betreffende verlenging van de collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in het kader van afdeling 3 van hoofdstuk IV van de herstelwet van 22 januari 1985 (gewijzigd bij koninklijk besluit nr. 406 van 18 april 1986 en koninklijk besluit nr. 433 van 5 augustus 1986).

De bestaande collectieve arbeidsovereenkomsten worden automatisch verlengd voor 1987 en 1988. De toepassingsmodaliteiten van deze overeenkomsten kunnen, rekening houdend met de sociaal economische toestand van de bedrijven, worden gewijzigd door collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten op hetzelfde niveau als de oorspronkelijke collectieve arbeidsovereenkomsten.

Indien een onderneming niet gehouden is door een collectieve arbeidsovereenkomst, kan een nieuwe collectieve arbeidsovereenkomst 1987-1988 worden gesloten in een paritaire comité, een onderneming of een groep van ondernemingen.

De Minister van Tewerkstelling en Arbeid onderzoekt of de collectieve arbeidsovereenkomsten aan de tewerkstellingsverplichtingen voldoen. De collectieve arbeidsovereenkomsten, gesloten in de paritaire comités, moeten algemeen verbindend worden verklaard.

De collectieve arbeidsovereenkomsten, gesloten in een paritaire comité, moeten worden neergelegd uiterlijk op 1 juni 1987 en de collectieve arbeidsovereenkomsten, gesloten in een paritaire comité, moeten worden neergelegd uiterlijk op 1 september 1987.

De werkgevers, die niet gebonden zijn door een collectieve arbeidsovereenkomst, die algemeen verbindend is verklaard of gesloten is in een onderneming of een groep van ondernemingen, moeten storten aan het Tewerkstellingsfonds.

De storting van de werkelijke loonmatigingsopbrengst, zoals voorzien bij het koninklijk besluit nr. 181, of van verschillende percentages, zoals voorzien bij afdeling 3 van hoofdstuk IV van de herstelwet van 22 januari 1985, wordt vervangen door de storting van een voorafgaand percentage van 2,4 pct. (handhaving van de tewerkstelling) en 1,8 pct. (bevordering van de werkgelegenheid). Het percentage wordt berekend op de aan de R.S.Z. aangegeven loonsom en werkgeversbijdragen voor respectievelijk 1986 en 1987.

De werkgevers die hun verplichtingen, voorzien in de collectieve arbeidsovereenkomsten, niet of slechts gedeeltelijk naleven, storten aan het Tewerkstellingsfonds een evenredig percentage van de 2,4 pct. en/of 1,8 pct. De berekening van het percentage wordt vastgelegd bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Van de storting van 2,4 pct. en 1,8 pct. kunnen worden vrijgesteld : de ondernemingen gebonden door een collectieve arbeidsovereenkomst die erkend worden als onderneming in moeilijkheden en de ondernemingen die in buitengewone ongunstige economische omstandigheden verkeren.

Van de storting van 1,8 pct. worden vrijgesteld de werkgevers die minder dan 10 werknemers tewerkstellen en de werkgevers die 10 tot minder dan 50 werknemers tewerkstellen en een bijkomende tewerkstelling van één of twee arbeidskrachten hebben verwezenlijkt eind 1986 en hetzelfde aantal werknemers hebben behouden in 1986 en 1987.

Wat de controle betreft blijft het controlesysteem ingesteld in het kader van het koninklijk besluit nr. 181 behouden voor de collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in toepassing van de maatregelen betreffende de handhaving van de tewerkstelling.

De werkgever dient ieder kwartaal een attest in te vullen, dat voorzien van het advies van het controloorgaan in de onderneming, moet worden overgemaakt aan de R.S.Z.

De Inspectie van de sociale wetten verzekert de controle op de naleving van het koninklijk besluit nr. 492.

Mede ten gevolge van de controle op de naleving van de collectieve arbeidsovereenkomsten bedroeg het totaal bedrag van de stortingen aan het Tewerkstellingsfonds op 31 december 1987 3.695,2 miljoen fr. verdeeld als volgt (in miljoenen F.) :

	K.B. 181	K.B. 185	Nieuwe tewerkstellingsmaatregelen - Afd. 3 wet van 22.01.85	Totaal
1984	425,5	-	-	425,5
1985	375,0	489,9	-	864,9
1986	300,0	338,4	549,9	1.188,3
1987	226,7	-	989,6	1.216,4
TOTAAL				3.695,2

127. Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen

Het betreft hier een nieuwe maatregel, gecreëerd door het koninklijk besluit van 19 juni 1987 tot wijziging van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid (B.S. van 1 juli 1987). Deze maatregel heeft als doel de werklozen terug enigszins op te nemen in de arbeidswereld en hen tegelijkertijd een bijkomend inkomen te verschaffen. Deze maatregel reglementeert de occasionele tewerkstelling van langdurig werklozen met als bedoeling te voldoen in de eigen behoeften van privé-personen of verenigingen. Het trefpunt tussen het occasionele werkbaarheid en de vraag naar werk gebeurt via een eenvoudige administratieve structuur (VZW of commissie), opgericht op initiatief van de gemeenten en "Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschap" genoemd. De taken die op lokaal vlak mogen aanvaard worden, worden bepaald door zo'n agentschap, conform het ministerieel besluit van 22 juni 1987 tot vaststelling van de aard van de tijdelijke werken met toegelaten inkomen.

Die werkzaamheden, met uitzondering van deze, uitgevoerd door bestaande economische circuits, zijn de volgende :

- huishoudelijke hulp (thuishulp met huishoudelijk karakter) ;
- hulp voor de bewaking of begeleiding van kinderen of zieken ;
- hulp voor het verrichten van administratieve formaliteiten ;
- hulp voor het kleine tuinonderhoud verricht met het materieel behorend tot de begunstigde van de dienst.

Elke werkloze die vrijwillig deze type-aktiviteiten wenst uit te voeren, mag maximum 60 uur per maand presteren. Hij ontvangt een vergoeding van minimum 160 fr. per gepresteerd uur, betaald door de begunstigde. Dit arbeidsinkomen wordt niet fiskaal belast, wel wordt de werkloosheidssuitkering, die de werkloze blijft ontvangen, verminderd met 40 fr. per gepresteerd uur. De werkloze is vrijgesteld van stempelcontrole de dag waarop hij een P.W.A.-prestatie uitvoert. Indien hij in de loop van een maand meer dan 20 uur presteert, is hij daaraan volgend maand volledig vrijgesteld van stempelcontrole. De werkloze is verzekerd tegen arbeidsongevallen en ongevallen naar en van het werk en gedekt door een verzekering burgerlijke aansprakelijkheid.

Heden ontvingen 127 gemeenten de erkenning van hun plaatselijk werkgelegenheidsagentschap. Meer dan 70 agentschappen zijn effectief met activiteiten gestart en hebben occasionele werken aan ingeschreven werklozen verschaft.

	Waals Gewest	Vlaams Gewest	Brussels Gewest
Aantal agentschappen	97	35	6
Aantal ingeschreven werklozen	2.418	499	118
Aantal presterende werklozen (enkel maand april 1988)	413	40	79

Type van activiteit April 1988	Gepresteerde uren Wallonië + Brussel	Gepresteerde uren Vlaanderen	Totaal	%
huishoudelijke hulp	11.807	1.640	12.727	66,7
bewaking/begeleiding kinderen of zieken	567	247	814	4,3
Administratieve formaliteiten	483	88	571	3
tuinonderhoud	4.547	427	4.974	26
Totaal	16.684	2.402	19.086	

13. Brugpensioenen

131. Wettelijk brugpensioen

Zoals eerder al werd aangestipt, heeft de regeling inzake het "wettelijk brugpensioen" opgehouwen van kracht te zijn met ingang van 1 januari 1983.

De bepalingen van voormelde regeling bleven evenwel toepasselijk op de rechthebbenden waaraan het wettelijk brugpensioen werd toegekend voor die datum. Voor de betrokken werknemers met brugpensioen bleven die bepalingen van kracht tot wanneer zij de overeengekomen leeftijd bereikten om te kunnen genieten van het wettelijk rustpensioen, namelijk 65 jaar voor de mannen en 60 jaar voor de vrouwen.

De vereiste minimumleeftijd om te kunnen genieten van het wettelijk brugpensioen, nl. 55 jaar voor de vrouwen en 60 jaar voor de mannen, in acht genomen, mocht de termijn, gedurende dertig jaar, niet overschrijden en moet hij eindigen op 1 januari 1988.

1987 was bijgevolg het laatste jaar waarin de laatste rechthebbenden nog konden genieten van voormelde regeling.

Vanaf 1 januari 1988 zijn er dus geen gerechtigden op het wettelijk brugpensioen meer.

132. Conventioneel brugpensioen

Aantal personen die een "conventioneel brugpensioen" genoten op het einde van :

	1984	1985	1986	juni 1987	mei 1988
Mannen	76.249	90.021	101.568	107.251	111.242
Vrouwen	12.465	14.946	17.436	19.241	19.725
Totalen	88.714	104.967	119.004	126.492	130.967

Per gewest

Vlaanderen	46.643	56.228	64.687	69.459	74.173
Wallonië	35.948	41.616	45.885	48.155	47.757
Brussel	6.123	7.183	8.432	8.878	9.037

Totalen 88.714 105.027 119.004 126.492 130.967

133. Brugrustpensioen voor werknemers in loondienst

De regeling inzake brugrustpensioen voor werknemers in loondienst, ingesteld door het koninklijk besluit nr. 95 van 28 september 1982, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 29 september 1982 en met ingang van diezelfde datum in werking getreden, werd voorgesteld ter vervanging van de regeling inzake brugpensioen.

Die regeling, die de herverdeling van de beschikbare arbeid beoogt en de verplichting tot een vervangende aanwerving impliceert, laat voornoemde werknemers in loondienst toe het genot van het rustpensioen vanaf de leeftijd van 60 jaar, zonder de vermindering van 5 % per jaar van vervroeging, aan te vragen, en is bijgevolg uitsluitend toegankelijk voor mannelijke werknemers.

De periode van toepassing van voormelde regeling, oorspronkelijk voorzien voor de periode van 1 januari 1983 tot 31 december 1985, werd verlengd tot 31 december 1987 krachtens art. 22 van de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen.

In toepassing van het koninklijk besluit nr. 514 van 31 maart 1987 (Belgisch Staatsblad van 16 april 1987), werd bepaald dat :

1° de periode van toepassing inzake het brugrustpensioen voor werknemers in loondienst vervalt op 31 december 1988 zonder dat zij na die datum kan verlengd worden bij een in Ministerraad overlegd besluit ;

2° de periode waarin die regeling van kracht blijft nochtans eindigt op 31 december 1989 voor de rechthebbenden op het conventioneel brugpensioen dat aanvang nam vóór 1 januari 1988 (artikel 85 van de wet van 1 augustus 1985 houdende sociale bepalingen tot regeling van de overgang van het conventioneel brugpensioen naar het brugrustpensioen en koninklijk uitvoeringsbesluit van 19 februari 1986).

14. Andere maatregelen met een weerslag op de werkgelegenheid

141. Leerovereenkomst voor een beroep in loondienst

Het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door arbeiders in loondienst, ingesteld bij de wet van 19 juli 1983 (B.S. 31.08.1983), zet zijn verwezenlijking verder. Deze kende wat vertraging door het niet erkennen van het sociaal statuut van de leerling dat nauw verbonden was aan dat van de jongere met deeltijdse schoolplicht, een gevolg van de wet van 29 juni 1983 aangaande de schoolplicht.

De paritaire comités, vooral deze bevoegd voor de arbeiders, werden uitgenodigd paritaire leercomités op te richten en zich uit te spreken over de behoeften in hun activiteitssector en over de middelen om eraan te beantwoorden waardoor aan de jongeren toegelaten wordt een beroepsqualificatie te verwerven.

De uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet van 19 juli 1983 tot de koopvaardij is gerealiseerd bij koninklijk besluit van 20 mei 1986.

Het onderzoek van de beroepen die aangeleerd kunnen worden en de vereiste kennis hiervoor is in de diamantnijverheid beëindigd en in de verschillende industriële sectoren voor het huiden- en lederbedrijf bijna afgerond. In de andere gefinancierde sectoren inzonderheid in de steenbakkerij, ijzerenijverheid, de mijnen, handel in voedingswaren en in de bouwnijverheid is het onderzoek nog volop bezig.

Sommige sectoren, zoals het kleding- en confectiebedrijf, de wasserijen, vervaerlijen en ontvettingsbedrijven, de textielnijverheid en het breiwerk, de voedingsnijverheid, sommige sectoren uit de metaal-, machine- en elektrische bouw, de houtbewerking en de scheikundige nijverheid stellen reeds een lijst van beroepen op, waarvoor het industrieel leerlingwezen georganiseerd is en reeds mogelijk is.

De maximumleeftijd om een industrieel leerovereenkomst te sluiten werd, onder bepaalde voorwaarden en tot uiterlijk 31 december 1990 gebracht op 21 jaar, door het koninklijk besluit nr. 482 van 22 december 1986. Het behoort echter tot de bevoegdheid van de sociale partners voor hun sector de maximumleeftijd vast te stellen en zich uit te spreken over de geldigheidsduur van de maatregel.

Er moet echter opgemerkt worden dat de ondernemingen slechts beroep kunnen doen op deze maatregel telkens ze een jongere van minder dan 18 jaar aanwerven met een industrieel leerovereenkomst. Er werden echter uitzonderingen op deze regel voorzien, inzonderheid wanneer bijzondere reglementeringen de toegang tot een beroep of een vak beperken tot jongeren ouder dan 18 jaar of wanneer de natuur van het beroep de uitoefening ervan verbiedt onder de 18 jaar.

De wet van 24 juli 1987 tot wijziging van deze van 19 juli 1983 verruimt het toepassingsgebied tot het geheel van beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst. Zij vereenvoudigt het systeem, past het begrip patroon aan aan de realiteit van de onderneming en voorziet voor de paritaire comités de mogelijkheid om "centraliserende" patroons aan te duiden en om paritaire subcomités op te richten zowel regionale, subregionale als subsectoriële. Deze hervormingen hebben een verruiming tot gevolg van de waaier van beroepen toegankelijk door middel van een leertijd en bovendien maken zij van het industrieel leerlingwezen ook een echt vormingsinstrument. Ook roepen die hervormingen een bijkomend onderwijsmiddel in het leven voor die jongeren die nog schoolplichtig zijn en dat destemer daar de regering de intentie heeft het getuigschrift aan het einde van de leertijd te erkennen en te homologeren.

Rekening houdend met de evolutie van de werkzaamheden in de paritaire leercomités en de uitbreiding van het toepassingsgebied tot de beroepen voor bedienden en hopend op de spoedige aanstelling van de vertegenwoordigers van Nationale Opvoeding en Onderwijs, waar dit nog niet gebeurde, mag een gevoelige stijging van het aantal industriele leerlingen worden verwacht, alsook van het aantal beroepen waarvoor een leerovereenkomst kan worden gesloten.

Statistisch verloop

Situatie op 29 februari 1988 :

- aantal opgerichte paritaire leercomités : 31
- aantal leerlingen :
 - kleding en confectiebedrijf : 78
 - wasserij-, vervaerij- en ontvettingsbedrijf : 7
 - textielnijverheid en breiwerk : 162
 - diamantnijverheid in Verviers : 10
 - diamantnijverheid : 320
 - metaalconstructie : 167
 - koopvaardij : 100
 - hout : 24
 - scheikundige nijverheid : 53
 - voedingsnijverheid : 2

142. De overeenkomst werk-opleiding voor jongeren

Het koninklijk besluit nr. 495 van 31 december 1986, goedgekeurd door de wet van 30 maart 1987 en gewijzigd door de wetten van 30 maart 1987 en 7 november 1987, heeft tot doel een stelsel van alternerende tewerkstelling en opleiding voor de jongeren tussen 18 en 25 jaar in te voeren en voorziet een tijdelijke vermindering van de sociale zekerheidsbijdragen van de werkgever verschuldigd in hoofde van deze jongeren.

Dit besluit heeft betrekking op niet of lager gekwalificeerde jonge werkzoekenden die, terwijl zij door een deeltijdse arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd gebonden zijn, een opleiding van minimum 500 uren per jaar volgen in het kader van een overeenkomst tewerkstelling - opleiding.

Deze overeenkomst wordt gesloten voor een duur van minimum één jaar en maximaal drie jaar.

Deze maatregel trad in werking op 1 januari 1987 en kreeg uitvoering door de koninklijke besluiten van 22 mei 1987, waarvan het eerste, gewijzigd door het koninklijk besluit van 7 juli 1987, de vormingen erkent bedoeld in artikel 1, a, van het koninklijk besluit nr. 495 en waarvan het tweede er de uitvoeringsmodaliteiten van vastlegt. Deze twee koninklijke besluiten traden in werking op 15 augustus 1987. Bij koninklijk besluit van 3 november 1987 werd, tot uitvoering van artikel 5, § 1 van het koninklijk besluit nr. 495, de sociaal-rechtelijke situatie van de desbetreffende jongeren bepaald. Dit koninklijk besluit trad in werking op 1 juli 1987.

Verwachtingen

Het is moeilijk, ja zelfs onmogelijk, om het aantal jongeren te schatten die in het kader van deze maatregel zullen worden aangeworven. Toch kan men logisch gezien geloven dat gemiddeld 10.500 jongeren zo zullen worden aangeworven, rekening houdend met het aantal jongeren tussen 18 en 25 jaar en met het aantal onder hen die uitkeringsgerechtigde volledig werklozen zijn.

143. Het immigratiebeleid

a) De Immigratiestop

Einde 1973 en begin 1974 doen zich in België de eerste tekenen voor van een ernstige vertraging van de economische activiteit en de hoogconjunctuur is bedreigd.

Op dat ogenblik bevinden een zeker aantal migranten zich onregelmatig in het land en bovendien zonder werk.

Op 1 augustus 1974 werd door de Belgische regering besloten, de klandestinen die zich vóór 1 april 1974 in België bevonden te regulariseren. Teneinde hun de kans te geven gemakkelijker werk te vinden en hun herklassering te vergemakkelijken, werd tegelijkertijd tot de immigratiestop beslist.

In 1987 en in 1988 is de immigratiestop nog steeds van kracht en wordt hij streng toegepast. De opheffing ervan is niet voorzien voor 1989. Een groot aantal autochtonen en geïmmigreerde arbeidskrachten (regelmatig in België gevestigd) stempelen inderdaad voor het ogenblik, zijn werkzoekend of zijn beneden hun capaciteiten tewerkgesteld. Daarom moet er bij voorkeur een werkgelegenheid worden gezocht voor de talrijke werklozen eerder dan een beroep te doen op nieuwe migranten. Nogtans heeft deze immigratiestop weinig veranderd aan de immigratie die gebeurt in het kader van de familiehergroepering.

Met uitzondering van de onderdanen van de lidstaten van de E.E.G. worden alleen nog personen die een directiefunctie of een vertrouwenspost innemen of hoog gekwalificeerd zijn, de politieke vluchtelingen erkend in België en personen die kunnen genieten van de bepalingen van de familiale hergroepering, op het huidig ogenblik nog toegelaten tot de Belgische arbeidsmarkt.

Een belangrijk aantal aanvragen om als politiek vluchteling erkend te worden valt eveneens te noteren. Doch de meeste van hen voldoen niet aan de voorgeschreven voorwaarden om erkend te worden.

Nochtans kunnen de kandidaat politieke vluchtelingen tijdens de min of meer lange periode nodig voor het onderzoek van hun aanvraag om erkenning voorlopig worden tewerkgesteld.

Aantal toegekende arbeidskaarten

	1984			1985		
	TOTAAL	M	V	TOTAAL	M	V
Met immigr.	1.741	1.515	227	1.932	1.602	330
Zonder immigr.	6.812	3.733	3.079	5.635	3.087	2.548
Hernieuwingen	3.295	2.676	619	2.785	2.253	532
TOTAAL	11.848	7.932	3.925	10.352	6.942	3.410

	1986			1987		
	TOTAAL	M	V	TOTAAL	M	V
Met immigr.	2.231	1.811	420	2.382	1.910	472
Zonder immigr.	6.858	3.761	3.097	8.167	4.556	3.611
Hernieuwingen	3.269	2.677	592	3.425	2.839	586
TOTAAL	12.358	8.249	4.109	13.974	9.305	4.669

b) De herintegratiepremie van de migranten naar hun land van oorsprong

De herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen - sectie 8 -artikels 146 tot 153, kent aan personen van vreemde nationaliteit onderworpen aan de visumverplichting, die sedert meer dan één jaar uitkeringsgerechtigde volledig werkloze zijn en die definitief naar hun land van oorsprong willen terugkeren, een herintegratiepremie toe.

Deze wet die vervolledigd werd door twee uitvoeringsbesluiten is effectief van toepassing geworden op 1 augustus 1985 en was oorspronkelijk voorzien voor een duur van 3 jaar. Een wet van 17 november 1987 heeft de toepassing van deze reglementering met een jaar verlengd, hetzij tot 31 juli 1989.

Statistiek

Op 1 juni 1988, waren er 410 aanvragen om herintegratiepremie ingediend.

Onder deze aanvragen bevonden zich 219 volledige dossiers, de overblijvende zijn nog in onderzoek of zonder gevolg. In deze 219 dossiers, gaat het om 654 personen, ingedeeld als volgt :

- Turkse nationaliteit : 162
- Marokkaanse nationaliteit : 34
- Tunisische nationaliteit : 16
- Algerijnse nationaliteit : 5
- Anderen : 2

Deze herintegratiepremie heeft tot nu toe nog maar weinig enthousiasme opgewekt bij de migranten die ervan zouden kunnen genieten.

Het is om daarvan te verhelpen dat thans aan een ontwerp van verklarende brochure wordt gewerkt opgesteld in diverse talen.

144. Onderbreking van de beroepsloopbaan

a) Hoofdstuk IV, afdeling 5 van de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen, gewijzigd bij het koninklijk besluit nr. 424 van 1 augustus 1986, regelt het arbeidsrechtelijk aspect van de loopbaanonderbreking voor de privé-sector en voorziet tevens dat de Koning het stelsel kan uitbreiden tot de personeelsleden te werkgesteld door de overheid.

Krachtens deze regeling kan een werknemer overeenkomen met zijn werkgever om zijn arbeidsovereenkomst te schorsen en geniet hij tijdens deze schorsing van een reeks waarborgen inzake ontslag. Hij kan ook overeenkomen halftijds te werken.

Indien de werknemer vervangen wordt door een uitkeringsgerechtigde volledig werkloze, kan hij aanspraak maken op een onderbrekingsuitkering.

b) Het recht op onderbrekingsuitkeringen voor de werknemers van de privé-sector.

Het koninklijk besluit van 4 augustus 1986 regelt het recht op onderbrekingsuitkeringen voor de werknemers die hun loopbaan onderbreken of hun arbeidsprestaties met de helft verminderen. De werknemers die hun loopbaan onderbroken hebben, hebben indien een vergoede volledig werkloze in hun plaats en voor de duur van de onderbreking door hun werkgever tewerkgesteld wordt, voor een periode van minimum 6 maanden en maximum 1 jaar, recht op een onderbrekingsuitkering van 10.504 F. per maand indien zij voltijs tewerkgesteld waren. Indien zij deeltijds tewerkgesteld waren is het bedrag proportioneel aan hun tewerkstellingsregime. Deze onderbrekingsuitkeringen worden aangevraagd bij en uitgekeerd door de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening.

c) De loopbaanonderbreking in de ministeries

Het koninklijk besluit van 3 juli 1985 gewijzigd door het koninklijk besluit van 24 september 1986 regelt de loopbaanonderbreking van de personeelsleden van de ministeries die aan een statuut onderworpen zijn.

In tegenstelling met het systeem voorzien voor de privé-sector is de loopbaanonderbreking voor een periode van minimum zes maanden en maximum vijf jaar, voor de statutaire personeelsleden van de ministeries een recht, indien de betrokken ambtenaar niet behoort tot één van de categorieën van ambtenaren die door de Minister uitgesloten werden van de mogelijkheid om de loopbaan te onderbreken en hij daartoe vereiste formaliteiten vervult.

Zoals voor de privé-sector bedraagt de onderbrekingsuitkering 10.504 F. indien het personeelslid vervangen wordt door een uitkeringsgerechtigde volledig werkloze die door de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening ter beschikking wordt gesteld en als werkloze door de administratie wordt tewerkgesteld.

Er is geen vermindering voorzien van de arbeidsprestaties.

d) Op 31 december 1987 genoten 4.315 personen van een onderbrekingsuitkering volgens de reglementering van de openbare diensten en 15.454 personen volgens deze van de privé-sector.

15. Sociale reclassering van de minder-validen

Nationale activiteiten van het Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen

De wet houdende afschaffing of herstructurering van sommige instellingen van openbaar nut, die ondermeer handelt over het Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen werd op 28 december 1984 uitgevaardigd (B.S. 22.01.1985).

Zij voorziet dat alle aan de nomenclatuur van de R.I.Z.I.V. aanverwante prestaties t.t.z. de individuele verstrekkingen inzake functionele revalidatie, alsmede de vaststelling van de bijdragen verschuldigd aan het R.F.S.R.M., op nationaal vlak behouden blijven.

De Staat is, vanaf 1984, opnieuw onderworpen aan de betaling van de bijpremies die hij zou moeten dragen indien hij verzekerd was tegen arbeidsongevallen, tegen de risico's inherent aan het bezit of het gebruik van motorrijtuigen andere dan spoorwegmaterieel en tegen brandrisico's. De Regering zet het onderzoek voort van gelijkaardige maatregelen te nemen in overleg met de Gewestelijke- en de Gemeenschapsexecutieven ten einde de Gemeenschappen en de Gewesten te onderwerpen aan de betaling van deze bijpremies.

Het Rijksfonds voor sociale reclassering van minder-validen neemt deel aan de werken van een in het kader van de op 24 juli 1986 door de Raad goedgekeurde aanbeveling op de tewerkstelling van de minder-validen in de Europese Gemeenschap opgerichte Werkgroep.

16. Vervangings- en aanvullende inkomens

161. Wachtgelden en werkloosheidsuitkeringen

Sedert 1 januari 1987 werden volgende wijzigingen aangebracht aan de werkloosheidsreglementering :

1. Koninklijk besluit van 26 mei 1987 tot wijziging van artikel 160, § 8, van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid.

Dit besluit heeft tot doel te verhelpen aan de moeilijke situatie van alleenstaande werklozen die onderhoudsuitkeringen verschuldigd zijn doch geen recht hebben op de toeslag wegens gezinslasten door dat de personen aan wie zij die uitkeringen verschuldigd zijn niet met hen samenwonnen.

2. Ministerieel besluit van 26 mei 1987 tot wijziging van artikel 83ter van het ministerieel besluit van 4 juni 1964 inzake werkloosheid.

In de huidige reglementering wordt er, om te beslissen over de toegekende van de toeslag voor gezinstalen, rekening gehouden met de beroepsinkomens of de vervangingsinkomens van de personen die met de werkloze samenwonen.

Dit besluit bepaalt dat het pensioen toegekend aan de bloed- en aanverwanten in de rechte opgaande lijn van de werknemer die met de werkloze samenwonen niet wordt beschouwd als vervangingsinkomen zodat de betrokken werkloze geen financieel verlies meer zou lijden tengevolge van het samenwonen met een dergelijke ascendent.

3. Koninklijk besluit van 10 augustus 1987 tot vervanging van artikel 155ter van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid.

Dit besluit omvat een uitbreiding van het stelsel van de werkloosheidsonderbreking wogens sociale en familiële redenen, in deze zin dat de werklozen nu hun werkloosheid 5 jaar kunnen onderbreken voor dezelfde reden, in plaats van 1 jaar zoals vordien. Het systeem wordt tevens uitgebreid tot de tewerkgestelde werklozen.

4. Koninklijk besluit tot wijziging van de artikelen 118, 121 en 160 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid.

Dit besluit voorziet dat de arbeidsprestaties uitgeoefend in het stelsel van het bijzonder tijdelijk kader, het derde arbeidscircuit, de gesubsidieerde contractueel van het interdepartementaal begrotingsfonds ter bevordering van de werkgelegenheid, slechts in aanmerking genomen worden voor de toelaatbaarheid tot het recht op werkloosheidsuitkeringen en voor de onderbreking van de werkloosheidsperiode, voor zover zij zich uitstrekken over minstens 24 maanden, zonder onderbreking.

5. Koninklijk besluit van 21 augustus 1987 tot wijziging van artikel 160, § 7 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid.

Dit besluit bepaalt dat het bedrag van de werkloosheidsuitkering, vanaf 1 oktober 1987, zal herzien worden bij iedere nieuwe aanvraag tot uitkeringen die ingediend wordt minstens 24 maanden na de recentste uitkeringsdag als volledig werkloze, ongeacht of er al dan niet werkervatting is geweest.

Het bedrag wordt echter niet herzien wanneer de werknemer een nieuwe aanvraag om uitkeringen indient na een periode van onderbreking van de werkloosheid tijdens welke hij een beroep uitgeoefend heeft waardoor hij niet als werknemer aan de sociale zekerheid onderworpen was of na een periode van onderbreking van de werkloosheid, tijdens welke hij verblijf in de Duitse Bondsrepubliek.

Voordien had deze herziening plaats na zes maanden en was er geen herziening indien de werknemer het werk hervat had in een betrekking die hem een loon oplegde dat de toekenning van een lager uitkeringsbedrag zou tot gevolg hebben.

6. Koninklijk besluit van 21 augustus 1986 tot vervanging van artikel 5 van het koninklijk besluit van 8 augustus 1986 betreffende de toekenning van wachttuitkeringen aan jonge werknemers die hun studies beëindigd hebben.

In toepassing van dit besluit worden de door gerechtigden op wachttuitkeringen geleverde arbeidsprestaties in de bijzondere tewerkstellingsprogramma's die geen 24 ononderbroken maanden bedragen, toch in aanmerking genomen voor de toelating tot het recht op werkloosheidsuitkeringen.

7. Ministerieel besluit van 7 december 1987 tot wijziging van artikel 77 van het ministerieel besluit van 4 juni 1964 inzake werkloosheid.

Dit ministerieel besluit voorziet, vanaf 1 februari 1988, onder bepaalde voorwaarden een vrijstelling van de dagelijkse stempelcontrole gedurende de drie eerste maanden werkloosheid.

162. Wachtgelden voor zeelieden ter koopvaardij

Krachtens het koninklijk besluit van 9 april 1965 betreffende de Pool van de zeelieden ter koopvaardij zijn de zeelieden en de shoregangers die tegen hun wil verstoken zijn van werk, onder bepaalde voorwaarden, gerechtigd op de toekenning van wachtgelden.

Wachtgelden betaald :

1983 - 9.752 personen	160.575 dagen
1984 - 7.651 personen	118.542 dagen
1985 - 7.826 personen	128.059 dagen
1986 - 8.351 personen	148.935 dagen
1987 - 9.857 personen	195.592 dagen

163. Grensarbeiders

a. Compensatievergoeding - Wisselkoers

Sedert 1 november 1973 heeft de Belgische regering aan de in Frankrijk tewerkgestelde grensarbeiders, bij openvolgende koninklijke besluiten, een vergoeding toegekend om de uit de schommelingen van de wisselkoers tussen de Belgische en de Franse munt voortvloeiende loonderving te compenseren.

Bij het koninklijk besluit van 26 mei 1987 wordt vanaf 1 april 1987 een reeks nieuwe bepalingen ingevoerd ter beperking van het recht op die vergoeding.

Enkel de loontrekende grensarbeiders die hun activiteit uitoefenen in de Franse grenszone en wier verblijfplaats zich bevindt in de Belgische grenszone, waar zij in principe dagelijks of ten minste eens per week terugkeren, kunnen voortaan aanspraak maken op de premie.

Bovendien wordt een volledige premie, m.a.w. een compensatievergoeding van 2,05 Belgische frank voor 1 Franse frank, vermeerderd of verminderd met het saldo van enerzijds, de spilkoers, binnen het Europees Monetair Stelsel, van de Franse frank tegenover de Belgische frank en anderzijds, de koers die werkelijk wordt toegepast door de instelling belast met de transfer van de lonen, toegekend voor het gedeelte van het maandelijkse loon dat de 3.400 Franse frank, eventueel vermeerderd met inachtneming van de toepassing van de rectificatiecoëfficiënten op dit plafond van 3.400 Franse frank, niet overschrijdt ; de volledige premie wordt dus nog slechts toegekend aan de grensarbeiders die vóór 1 april 1987 voor het geheel of een gedeelte van hun loon van de maanden januari, februari of maart 1987, of nog, in de loop van ten minste twaalf van de vierentwintig maanden vóór 1 april 1987 voor het gehele of een gedeelte van hun loon, reeds een compensatievergoeding hebben genoten.

Zij die niet beantwoorden aan die voorwaarden qua duur krijgen een gedeeltelijke premie ten belope van :

- 50 pct. voor hen die vanaf 1 april 1987 gerechtigd zijn ;
- 40 pct. voor hen die vanaf 1 januari 1988 gerechtigd zijn ;
- 30 pct. voor hen die vanaf 1 januari 1989 gerechtigd zijn ;
- 20 pct. voor hen die vanaf 1 januari 1990 gerechtigd zijn ;

Voor deze werknemers wordt de compensatievergoeding slechts toegekend tot 31 maart 1991.

Voor 1988 wordt verwacht dat 6.500 personen (jaargemiddelde) aanspraak zullen kunnen maken op de premie.

b. Vergoeding voor bejaarde grensarbeiders

In het koninklijk besluit van 19 september 1980 is voorzien in een compenserende vergoeding bij de werkloosheidsuitkeringen, voor ontslagen of volledig werkloos gestelde bejaarde grensarbeiders.

Dat besluit werd bij openvolgende koninklijke besluiten telkens verlengd ; het koninklijk besluit van 13 april 1987 heeft de bepalingen ervan tenslotte verlengd voor een onbepaarde duur.

Die vergoeding vervangt het brugpension dat niet aan de grensarbeiders kan worden toegekend, omdat men onmogelijk aan een buitenlandse werkgever de verplichtingen kan opleggen die men aan de Belgische werkgevers oplegt i.v.m. de vervanging van de brugpensioneerde werknemers.

Het bedrag van de vergoeding bedraagt 10 pct. van het laatste netto loon, begrensd tot 3.000 BF per maand. Er wordt verwacht dat in 1988 ongeveer 1.000 personen die vergoeding zullen kunnen genieten.

164. Sluitingsvergoedingen (toegekend door het Fonds voor sluiting van ondernemingen)

Het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers heeft de opdracht in geval de werkgever in gebreke blijft aan de door de sluiting van een onderneming getroffen werknemers uit te keren :

- de vergoedingen wegens ontslag voor de ondernemingen die tenminste 20 werknemers tewerk stellen,
- de lonen en voordelen verschuldigd krachtens individuele of collectieve arbeidsovereenkomsten,
- de vergoedingen wegens ontslag, lonen en voordelen bij een herstructurering die met een sluiting werd gelijkgesteld,
- de overbruggingsvergoeding (wet van 12 april 1985).

Het Fonds wordt gespijsd door patronale bijdragen.

In 1986 kwam het Fonds tussen in 1507 gevallen van sluiting waarbij 22.490 werknemers waren getroffen.

165. Wederaanpassingshulp (Steenkoolmijnen)

Tijdens de moeilijkheden ondervonden bij de pogingen om de ontslagen werknemers van de steenkoolmijnen terug in te schakelen in de economische kringloop, heeft de regering in de periode van de steenkoolnecrisis (1966-1974), de wederaanpassingshulp en de premies bij vertrek toegestaan aan diegenen die de steenkoolmijnen die gingen gesloten werden verlieten teneinde opnieuw werk te vinden of om tegetaten te worden tot het rust- of invaliditeitspensioen.

Deze maatregel heeft ongetwijfeld bijgedragen tot het naleven van het programma van de sluitingen en betekende voorheen in Wallonië, thans in de Kempen, een positief element in een moeilijke situatie.

Het verdwijnen van de laatste steenkoolmijn in het zuiderbekken - de Roton te Farciennes - heeft ernstige problemen gesteld om de werknemers te herplaatsen zodanig dat alwijkende maatregelen dienden ingevoerd te worden.

Zo wijkt het koninklijk besluit van 10 april 1987, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 28 juli 1987, af in dit bijzonder geval, van de bepalingen van afdeling II - Premie bij vertrek uit de steenkoolennijverheid - van het koninklijk besluit van 22 juli 1966 dat een wederaanpassingshulp toestaat aan de ontslagen werknemers volgend op een definitieve of deeltijdse sluiting of het verminderen van de activiteiten in de steenkoolondernemingen.

Enkel wat de slachtoffers van de sluiting van de Roton te Farciennes betreft, werd de premie toegestaan bij vertrek uit de steenkoolennijverheid toegekend aan werknemers die zonder werk bleven en aan degenen die zich als zelfstandigen gevestigd hebben.

17. Internationale activiteiten op het vlak van de werkgelegenheid en de werkloosheid

171. Europese Gemeenschappen

Ons land was tijdens het eerste semester van 1987 voorzitter van de Raad van Ministers van de Europese Gemeenschappen.

De Minister heeft aldus de Raad van de Ministers van Arbeid en Sociale Zaken van de Europese Gemeenschappen voorgezeten die plaatsvond op 26 mei 1987. Hij heeft op 16 en 17 maart 1987 tevens een informele vergadering van dezelfde Ministers georganiseerd en voorgezet. Bovendien heeft hij op 25 juni 1987 ook het Permanent Comité voor de Arbeidsmarktvaagstukken (waar behalve de twaalf regeringen en de Commissie ook de Europese werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd zijn) voorgezet.

Zoals gebruikelijk werd de Raadszitting van 26 mei voorbereid in de werkgroep Sociale Zaken van de Raad, die tijdens het eerste semester van 1987 voorgezeten werd door de sociale attaché bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Gemeenschappen.

De belangrijkste dossiers betreffende werkgelegenheid en werkloosheid die besproken werden onder het Belgisch voorzitterschap worden hieronder opgesomd, evenals deze die behandeld werden onder het Deense voorzitterschap (tweede semester 1987) en het Duitse voorzitterschap (eerste semester 1988).

a. Flexibiliteit van de arbeidsmarkt

Het Permanent Comité voor Arbeidsmarktvaagstukken heeft het belang onderstreept van een grotere flexibiliteit die bepalend moet zijn voor de competitie van de Europese economie en de verbetering van de werkgelegenheid en de arbeidsvooraarden. Tegelijk heeft het Comité bevestigd dat een grotere flexibiliteit de fundamentele rechten van de werknemers inzake sociale zekerheid en arbeidsvooraarden niet op de helling mag zetten.

b. Conclusies van de Raad van 9 maart 1987 betreffende de beroepsopleiding van jongeren in de Europese Gemeenschap

De Raad bevestigt dat het van essentieel belang is dat de jongeren na de periode van voltijdse leerplicht kunnen profiteren van een beroepsopleiding van ten minste zes maanden, die kan oplopen tot twee jaar of meer. De Raad meent dat de ondernemingen zouden moeten worden aangemoedigd om meer te investeren in beroepsopleiding, zulks zowel in hun eigen belang als in het belang van de op te leiden personen.

c. Conclusies van de Raad van 15 juni 1987 betreffende de ontwikkeling van de voortdurende beroepsopleiding van volwassen werknemers in de onderneming

De Raad meent dat de voltooiing van de interne markt en de totstandkoming van technologische vooruitgang in de Europese Gemeenschap belangrijke inspanningen noodzakelijk maken voor de opleiding van werkgevers en werknemers, zulks ter wille van een meer doeltreffend beheer van het arbeidspotentieel.

De Raad meent dat het wenselijk is dat de maatregelen voor de voortdurende beroepsopleiding door de sociale partners en de overheid worden aangemoedigd, en dat de sociale partners het eens worden over de behoeften en de geschikte methoden.

d. Conclusies van de Raad van 26 mei 1987 betreffende de beroepsopleiding van vrouwen

De Raad onderstreept zijn belangstelling van richtsnoeren voor acties betreffende het oriënteren van vrouwen in de richting van anderen dan de traditionele beroepen, met name op wetenschappelijk en technisch gebied, en op het bezetten van verantwoordelijke posten.

e. Besluit van de Raad van 1 december 1987 betreffende een actieprogramma voor de beroepsopleiding van jongeren en de voorbereiding van jongeren op het leven als volwassenen en in een beroep

Er wordt voor een periode van vijf jaar, die op 1 januari 1988 begint, een programma vastgesteld van maatregelen op communautair gebied ter ondersteuning en aanvulling van de beleidsmaatregelen en activiteiten van de Lid-Staten, die het uiterste dienen te doen om alle jongeren in de Gemeenschap die zulks wensen, één of zo mogelijk twee of meer jaar beroepsopleiding na de periode van voltijdse leerplicht te laten volgen.

f. Conclusie van de Raad van 1 december 1987 betreffende de bestrijding van langdurige werkloosheid

De Raad is van mening dat in de Lid-Staten specifieke maatregelen ten uitvoer zouden moeten worden gelegd om langdurige werkloosheid te bestrijden, onder andere steun voor aanwerving die niet tot verstoring van de arbeidsmarkt leidt en waarvan kan worden aangevoerd dat hij een compensatie kan zijn voor de handicaps van langdurig werklozen bij het vinden van een baan.

g. Besluit van de Raad van 18 april 1988 tot vaststelling van een tweede communautair actieprogramma voor gehandicapten (Helios)

Voor het tijdsvak van 1 januari 1988 tot en met 31 december 1991 wordt een communautair actieprogramma (Helios) vastgesteld dat als doelstelling heeft om op het gebied van de beroepsopleiding en -revalidatie, de economische integratie en het zelfstandig leven van gehandicapten een communautaire aanpak te ontwikkelen die gebaseerd is op de beste innoverende ervaringen in de Lid-Staten.

172. Internationale Arbeidsorganisatie

Conferentie van 1988

Een verdrag en een aanbeveling tot herziening van verdrag (nr. 44) betreffende werkloosheid, 1934, alsook aanbeveling (nr. 44) betreffende werkloosheid (jongelieden), 1935, werden door de 75ste zitting van de Conferentie aangenomen.

De oogmerken van deze nieuwe instrumenten bestaan erin de vormen van tewerkstellingsbeleid, de nationale sociale-zekerheidsstelsels en inzonderheid de regels inzake werkloosheidssuikering, op elkaar af te stemmen en de werklozen de essentiële uitkeringselementen te waarborgen.

Iedere Staat die het Verdrag heeft bekrachtigd, verbindt er zich toe ervoor te zorgen dat de regels inzake werkloosheidssuikering bijdragen tot de bevordering van de productieve en vrijelijk gekozen volledige tewerkstelling en niet tot gevolg hebben dat de werkgevers en de werknemers de lust wordt ontnomen, respectievelijk om produktief werk te bieden en om er te zoeken.

De agenda van de Conferentie bevatte eveneens het punt : "Bevordering van de werkgelegenheid in de landbouw".

De toestand inzake werkgelegenheid in de plattelandsgebieden van de meeste ontwikkelingslanden is in de jaren tachtig duidelijk verslechterd. Via het debat dienaangaande werd er vooral naar gestreden de Lid-Staten en de sociale partners de mogelijkheid te geven de problemen en het beleid inzake werkgelegenheid in de landbouw beter te begrijpen, ervaringen en gedachten uit te wisselen in verband met strategieën, beleidsvormen en programma's die door de Lid-Staten zijn aangenomen en aanbevelingen te formuleren met betrekking tot de manieren waarop deze problemen doeltreffend kunnen worden aangepakt. De besprekking was eveneens de gelegenheid om de uitwerking van de IAO-programma's voor bevordering van de werkgelegenheid in de landbouw te onderzoeken.

Het verslag dat aan deze kwestie is gewijd, zal de volgende structuur hebben : aard, omvang, kenmerken van de werkgelegenheidsproblemen in de landbouw ; diepere redenen van de verergering van deze problemen ; experimenten op nationaal vlak inzake werkgelegenheidsbeleid en behaalde resultaten ; strategieën inzake bevordering van de werkgelegenheid in de landbouw ; evaluatie van de I.A.O.-programma's voor tewerkstelling in de landbouw en prioriteiten voor de toekomst ; besluiten en aanbevelingen.

173. Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling (O.E.S.O.)

a. Het Comité voor arbeidskrachten en sociale zaken van de O.E.S.O.

zal in 1988 de volgende punten onderzoeken :

- sociale infrastructuur, technologische verandering en groei van de werkgelegenheid ;
- verdiensten en productie ;
- een nieuw kader voor het arbeidsmarktbeleid ;
- evolutie van de "flexibiliteit" van de arbeidskrachten ;
- interne flexibiliteit in de ondernemingen ;
- arbeidsmarktbeleid en bijsturing op grond van de evolutie van het handelsoverkeer ;
- beheer van de sociale programma's met name in verband met een werkloosheidssuikering ;
- coördinatie en evolutie aan de verschillende vormen van sociaal beleid ;
- groei van de Werkgelegenheid - mogelijkheden en hinderpalen ;
- internationale migratie ;
- rol van de vrouw in de economie ;
- arbeidsmarktstatistieken en sociale statistieken.

b. Wat betreft het Directiecomité voor het actie en samenwerkingsprogramma in verband met de plaatselijke initiatieven tot schepping van werkgelegenheid (ILE : initiatives locales de création d'emplois) werden voor 1988 de volgende activiteitsgebieden voorgesteld :

- uitwisseling en verspreiding van informatie ;
- werkgelegenheid en economische ontwikkeling op plaatselijk niveau : evaluatie ;
- vernieuwing, ontwikkeling en scheppen van werkgelegenheid in minder ontwikkelde gebieden en landen ;
- nieuwe uitdagingen voor het plaatselijk beleid bij de stimulering en de werkgelegenheid ;
- plaatselijke experimenten inzake opzetting en verzorging van maatschappelijk werk en zoeken naar werkgelegenheid voor personen die moeilijkheden hebben op de arbeidsmarkt ;
- onderwijs, opleiding en verspreiding van de technologieën met het oog op het scheppen van arbeidsplaatsen en op de economische ontwikkeling op plaatselijk vlak.

174. Raad van Europa

De parlementaire vergadering van de Raad van Europa heeft op 28 januari 1987 Aanbeveling 1051 betreffende de flexibiliteit van de arbeidsmarkt in een veranderde economie aangenomen.

Het Ministercomité heeft op 12 februari 1987 Aanbeveling ar. 87/4 met betrekking tot de bescherming van de werknemer bij onvermogen van de werken.

Voor het jaar 1988 heeft het Directiecomité voor de werkgelegenheid de volgende activiteiten in aanmerking genomen :

- Beheer en technische bijstand in verband met de activiteiten op het gebied van werkgelegenheid en arbeid ;
- Vermindering en aanpassing van de duur van de arbeidstijd ;
- Toestand van de jonge werklozen ;
- Voorbereiding van de 4de Conferentie van de Europese Ministers van arbeid, die in het voorjaar van 1989 in Kopenhagen zal worden gehouden en waarop de volgende thema's zullen worden behandeld :

a. Uitwisseling van informatie en meningen omtrent de :

- ontwikkeling van de werkgelegenheidstoestand in Europa ;
- b. Rol en functionering van de instrumenten voor het arbeidsmarktbepaalde (beroepskeuzevoortlichting, beroepsopleiding en diensten voor arbeidsbemiddeling) ;

c. Werkgelegenheid voor vrouwen.

In mei 1987 werd een 3de Conferentie van de Europese Ministers met bevoegdheid voor de migratiekwesties gehouden. Op de agenda stonden de volgende thema's :

- Balans en beraadslaging over het gevolg dat werd gegeven aan de besluiten van de eerste en tweede Conferentie van de Europese Ministers bevoegd voor de migratievraagstukken ;
- Relaties tussen de Gemeenschappen onderling en deelname van de migranten aan het maatschappelijk leven van het onthaalland ;
- Bilaterale en multilaterale samenwerking met betrekking tot de vrijwillige terugkeer en tot de wederopneming van de migranten in het land van herkomst.

175. Benelux

Vergaderingen en bijeenkomsten van :

- het redactiecomité in Den Haag, Brussel of Luxembourg ;
- de Raadgevende economische en sociale Beneluxraad ;
- het Comité van Ministers ;
- de Raad van de Economische Unie ;
- de Commissies ;
- de ministeriële werkgroepen ;
- de Raadgevende interparlementaire Beneluxraad.

176. Internationale vereniging voor sociale zekerheid (I.V.S.Z.)

In 1988 zijn of zullen er verscheidene vergaderingen van de Internationale Vereniging voor Sociale Zekerheid worden gehouden.

- april 1988, Den Haag.

Europese regionale vergadering in verband met "De evolutie van de werkgelegenheid - en de werkloosheidsstructuur en de weerslag daarvan op de pensioenregelingen".

- mei 1988, Neurenberg.

Permanente Commissie voor de werkloosheidsverzekering en het behoud van de Werkgelegenheid.

- juni 1988, Frankfort.

Internationaal colloquium over de beroepsrisico's in de ekonomiesche industrie.

- juni 1988, Wenen.

Onderzoeksconferentie met als thema "De gelijkheid van man en vrouw in de sociale zekerheid".

- september 1988, Rome.

Vijfde internationale conferentie over de informatica op het gebied van de Sociale Zekerheid.

2. ARBEIDSVOORWAARDEN**20. Inleiding**

De verbetering van de arbeidsvoorwaarden van de werknemers was het voornaamste objectief van het departement bij zijn oprichting in 1895.

De omvang van de werkloosheid heeft deze fundamentele opdracht van het departement naar de tweede plaats verschoven. In een arbeidsmidden dat hoe langer hoe meer gekenmerkt wordt door een verhoging van het arbeidsritme en door de aanwending van de meest gesofistikeerde technologieën blijft deze echter niet minder belangrijk.

Het beleid van het departement op dit vlak wordt achtereenvolgens geanalyseerd onder de invalshoek van :

- de arbeidsveiligheid,
- de arbeidshygiëne en -geneeskunde,
- de reglementering van de arbeidsvoorwaarden, andere als deze betreffende de arbeidsveiligheid en -hygiëne,
- de bevordering van de arbeid,
- de gelijke behandeling van werknemers en werkneemsters.

21. Arbeidsveiligheid**211. Reglementering**

In oktober 1983 is een volledig nieuwe reglementering op de liften, bouwliften, goederenliften en materiaalliften verschenen.

De toepassing van deze reglementering op de bestaande toestellen stuitte op een grote weerstand vanwege de gebruikers.

De in het besluit van 1983 voorzien overgangsmaatregelen voor liften van recente constructie werden gewijzigd bij koninklijk besluit van 12 december 1984. De termijnen voorzien voor de aanpassing van de op 1 april 1984 bestaande toestellen werden verlengd en vervallen nu op 1 april 1989.

Bij koninklijk besluit van 1 februari 1985 werd de richtlijn van de Europese Gemeenschap van 24 juni 1982 betreffende de risico's verbondden aan bepaalde activiteiten, de zogenaamde SEVESO-richtlijn, uitgevoerd op het vlak van de arbeidsveiligheid en -hygiëne.

Verschillende andere reglementeringen die onder andere volgen uit de toepassing van richtlijnen van de Europese Gemeenschap, liggen ter studie, staan op het punt goedgekeurd te worden of zijn onlangs verschenen.

212. Arbeidsongevallen

Sedert 1975 zijn de graden van frequentie en van ernst van de arbeidsongevallen sterk gedaald. Uit is eveneens het geval met het aantal doden op de werkplaatsen. De resultaten van 1983, 1984, 1985 en 1986 bevestigen deze trend alhoewel er voor 1984 en 1985 een lichte toename van die graden van frequentie en ernst vastgesteld werd.

	Graad van frequentie	Graad van ernst	Aantal doden (Inlichtingen van het Ministerie van Sociale Voorzorg)
1983	40,77	1,22	194
1984	42	1,34	198
1985	43,54	1,31	198
1986	42,75	1,30	178

Graad van frequentie = aantal ongevallen x 1.000.000
aantal uren blootstelling aan het risico

Graad van ernst = aantal werkelijk verloren kalenderdagen + aantal dagen fortfaire werkongeschikheid x 1.000
aantal uren blootstelling aan het risico

De gegevens voor 1986 werden voor het eerst op computer behandeld en de invoering van zekere fouten is niet uitgesloten terwijl de verslagen van de diensten voor V.G.V. van de ondernemingen met minder dan 20 personen dit jaar niet werden ingevoerd.

Vanaf 1983 werden die statistieken opgesplitst naar de bedrijven die minder dan 50 personen tewerkstellen, deze die 50 tot 199 personen tewerkstellen en deze die 200 of meer personen tewerkstellen.

Hieruit blijkt dat de grootste waarden voor de graden van frequentie en ernst, in het algemeen en ook voor verscheidene bedrijfstakken, voorkomen in de groep van bedrijven die 50 tot 199 personen tewerkstellen.

Het is echter nog voorbarig om uit deze vaststelling een besluit te trekken temeer daar voor 1986 de groep met de grootste graden van frequentie en ernst deze is die 20 tot 49 personen tewerkstelt.

213. Hoge Raad voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen

De Hoge Raad voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen vergaderde in juli en september 1986, in mei 1987 en in januari 1988.

Hij bracht onder andere advies uit over :

- de datum en de duur van de sociale verkiezingen van 1987 ;
- voorstellen tot wijziging van de reglementering op de erkenningsvoorraarden van ademhalingsstoestellen ;
- voorstellen van reglementering betreffende de veiligheid en de arbeidsvoorraarden van het personeel tewerkgesteld in de ontginningen van steenbergen van mijnen en in de ontginningen in open lucht van de graverijen en de groeven en in hun aanhorigheden ;
- voorstellen tot aanpassing van de Belgische reglementering aan de richtlijnen van de Europese Gemeenschappen betreffende de constructie van gastlessen, betreffende de liften, betreffende de beveiliging bij omslaan en de bescherming tegen vallende voorwerpen van bepaalde bouwmachines, betreffende de veiligheidswaborgen die de elektrische apparaten die worden gebruikt bij de uitoefening van de geneeskunde moeten bieden en betreffende de gemotoriseerde transportwerkruiten.

214. Diensten voor veiligheid en gezondheid

De actie tot verbetering van de samenstelling en de werking van de diensten voor veiligheid en hygiëne in de grote ondernemingen startte eind 1983. Zij kent een gunstig verloop en werd in 1986 en 1987 voortgezet. Meer dan 2.500 diensten voor V.G.V. werden een eerste maal onderzocht. Meer dan 1.840 werden een tweede maal onderzocht. De actie werd in 1988 uitgebreid tot kleinere bedrijven.

De erkenning van enkele cursussen voor aanvullende vorming voor diensthoofden voor veiligheid en hun adjuncten werd verlengd.

215. Erkende organismen

De Hoge Raad voor veiligheid en gezondheid heeft het verslag van de werkgroep tot herziening van de reglementering betreffende de erkenning, de werking en het toezicht op de werking van de erkende organismen goedgekeurd zodanig dat met de herziening van de reglementering begonnen werd.

216. Veiligheid van de kerninstallaties en andere activiteiten inzake ioniserende stralingen

Buiten zijn normale activiteiten heeft de Dienst voor Technische Veiligheid van de kerninstallaties enkele onderzoeken moeten wijden aan kleine incidenten die zich in de kerncentrales in exploitatie en de nucleaire installaties van Mol hebben voorgedaan.

Hij onderzocht de verslagen over de oorzaken van de kernramp van Tsjernobyl en bestudeerde de besluiten die uit dit ongeval zouden kunnen getrokken worden met betrekking tot de technische veiligheid van de Belgische kerncentrales.

Verder volgde hij van nabij de veiligheidsverslagen die opgesteld werden ter gelegenheid van de verplicht gestelde tienjaarlijkse herziening van de kerncentrale Doel 1 en 2 en Tihange 1 (aanpassing van de veiligheidsverslagen aan de technische vooruitgang).

Tenslotte werden ook enkele onderzoeken uitgevoerd teneinde na te gaan in hoeverre de afvalzaak van het S.C.K. te Mol gevolgen zou kunnen hebben voor de veiligheid van de werknemers.

De Administratie neemt deel aan de activiteiten van de Interministeriële Commissie van de nucleaire veiligheid en van de veiligheid van de Staat op kerngebied.

De Speciale Commissie inzake de bescherming van de bevolking en van de werknemers tegen het gevaar van de ioniserende stralingen, waarvan de Dienst voor de Technische Veiligheid van de kerinstallaties het secretariaat waarnemt, vergaderde in februari, april, mei, juni en september 1986, in december 1987 en in maart 1988 en bracht onder andere advies uit aangaande wijzigingen van de exploitatievoorraarden van het Centraal Bureau voor Nucleaire metingen te Geel, het Nationaal Instituut voor Radióelementen te Fleurus, een aantal firma's en de kerncentrales Doel 1 en 2 en Tihange 1. Verder adviseerde zij de herziening van de vergunning voor het Studiecentrum voor Kernenergie te Mol.

217. Raadgevingen en toezicht

De diensten van de Technische Inspectie hebben in 1985, 1986 en 1987 op het vlak van de arbeidsveiligheid, respectievelijk 255, 312 en 393 pro-justitia van overtredingen opgesteld. Ook werden 502, 273 en 259 verslagen opgemaakt met betrekking tot klachten, uitgaande van de werknemers van vakbondsgenootschappen. Zij hebben 224, 156 en 238 vergaderingen van de veiligheidscomités voorgezeten.

Zij zijn overgegaan tot 736, 878 en 888 beproevingen van stoomtoestellen en hebben 432, 510 en 440 verslagen over de inwerkingstelling van stoomtoestellen aangeleverd.

De technische ambtenaren hebben 38.379, 39.642 en 41.209 bezoeken ter voorkoming of gewone bezoecken aangelegd en hebben, na onderzoek ter plaatse, 3.323, 3.413 en 3.738 ongevalverslagen opgesteld.

In 1985, 1986 en 1987 hebben respectievelijk 899, 813 en 824 personen de modelwerkplaatsen voor houtbewerking en metaalbewerking bezocht.

218. Specifieke problemen

Voor wat betreft de bestrijding van de risico's voor zware ongevallen in bepaalde industriële activiteiten werden de voorlopige kennisgevingen van de bestaande inrichtingen onderzocht en werd een beperkte werkgroep gelast met het onderzoek van de inhoud van de definitieve kennisgevingen, die ten laatste op 8 juli 1989 moeten ingediend zijn.

Dezelfde groep bereidt zich voor om deze kennisgevingen, bij ontvangst, aan een kritisch onderzoek te onderwerpen en zo nodig de andere inspectieambtenaren bij dit onderzoek bij te staan.

In het kader van de beslissing van de Europese Gemeenschap tot het tot stand brengen voor 31 december 1992 van de "interne markt" mag men zich de komende maanden en jaren verwachten aan de uitvoering, in toepassing van de wet van 11 juli 1961 op de gevaarlijke machines, van talrijke richtlijnen van de Europese Gemeenschap die de afschaffing van handelsbelemmeringen op het oog hebben. Een bijzondere waakzaamheid zal bij het tot stand komen van deze richtlijnen en bij de uitvoering ervan moeten aan de dag gelegd worden om te vermijden dat de veiligheid van het personeel en het publiek hierdoor nadelig zou kunnen beïnvloed worden.

De beide geciteerde activiteiten "bestrijding van de risico's van zware ongevallen" en "de besprekung en de uitvoering van de richtlijnen van de Europese Gemeenschap" zullen de komende jaren een belangrijke inspanning vragen van de Administratie.

22. Arbeidshygiëne en -geneeskunde

221. Algemeen

Op het gebied van de arbeidshygiëne en -geneeskunde is het departement bevoegd om de wets- en reglementsbeperkingen inzake het voorkomingsbeleid, de aanpassing van het werk aan de werknemer, de strijd tegen de overlast, de medische bescherming van de werknemers, het toezicht op de arbeidshygiëne en de gezondheidscontrole over de werknemers, uit te werken.

In 1986 zijn verschenen :

- het koninklijk besluit van 27 februari 1986 (B.S. 27 maart 1986 - erratum B.S. 10 juli 1986) tot wijziging en aanvulling van titel III, hoofdstuk III, van het Algemeen Reglement van de Arbeidsbescherming wat gevaarlijke stoffen en preparaten betreft ;
- het koninklijk besluit van 28 augustus 1986 (B.S. 19 september 1986 - erratum B.S. 15 november 1986) betreffende de strijd tegen de risico's te wijten aan asbest.

In 1987 zijn verschenen :

- Koninklijk besluit van 10 september 1987 (B.S. 13 september 1987) tot wijziging en aanvulling, wat de bescherming tegen asbest betreft van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming ;
- Koninklijk besluit van 10 september 1987 (B.S. 26 september 1987) tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 augustus 1986 betreffende de strijd tegen de risico's te wijten aan asbest ;
- Koninklijk besluit van 6 oktober 1987 (B.S. 23 oktober 1987) tot wijziging en aanvulling van titel III, hoofdstuk III, bijlage I van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming betreffende gevaarlijke stoffen en preparaten ;
- Koninklijk besluit van 20 november 1987 (B.S. 27 november 1987) tot invoering in het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming van beperkingen tot bescherming van de werknemers tegen de risico's verbonden aan blootstelling aan chemische, fysieke en biologische agentia ;
- Koninklijk besluit van 24 december 1987 (B.S. 7 januari 1988) tot wijziging van de bepalingen van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming betreffende de inventing tegen tetanus ;
- Koninklijk besluit van 24 december 1987 (B.S. 7 januari 1988) tot wijziging van de artikelen 723bis 2, 723bis 10, 723bis 12 en van de bijlage III, van titel III, hoofdstuk III, van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming.

Volgende ontwerpen van besluit zijn ter studie of aanhangig :

- het medisch toezicht over de uitzendkrachten ;
- de boekhouding en de jaarrekening van de interbedrijfsgeneeskundige diensten ;
- de bescherming van de aan ethyleenoxide blootgestelde werknemers ;
- de aanpassing van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming in functie van de bijzondere wet voor institutionele hervormingen van 8 augustus 1980 ;
- de bescherming van de aan lood blootgestelde werknemers ;
- de bescherming van de aan tolueen blootgestelde werknemers ;
- de wijziging van de reglementaire bepalingen betreffende het gebruik van PCB en PCT ;
- het beeldschermerwerk ;
- strijd tegen de risico's te wijten aan lawaai ;
- erkenningscommissie ;
- industriële overlast ;
- erkenningslaboratoria ;
- bescherming van vrouwen ;
- Aids ;
- gevaarlijke stoffen en preparaten, (8ste aanpassing EEG-richtlijn) ;
- geneeskundige diensten ;

In het jaar 1987 legde de Administratie zich inzonderheid toe op de toepassing van de navolgende aangelegenheden :

- Gevaarlijke stoffen ;
- Classificatie en etikettering van kankerverwekkende agentia ;
- Seveso : noodplannen : EHBO in het bedrijf, bijkomende opleiding van verpleegsters ;
- Asbest : asbestspuitlagenverwijdering ; erkenningsaannemers en labo's (onafhankelijk van de werkgever) ;
- Algemeen dus : betere aanpak gebruik gevaarlijke stoffen.
- Besmettelijke ziekten Hepatitis B en andere virale ziekten (AIDS) vooral bij verplegend personeel en klinische biologie ;
- Beeldschermerproblematiek Organisatie en inhoud van de werkzaamheden ;
- Fysische agentia Persluchtcaissons.

222. Voorkoming van de beroepsziekten en van de ziekten die met het werk verband houden

a) Studie van de risico's voor beroepsziekten

De hiernavolgende tabel geeft - voor het werkjaar 1987 - het aantal beroepsziekten weer - van vrouwen (0+) en van mannen (0-) - dat werd aangegeven evenals het gevolg dat eraan werd voorbehouden door de inspectie (I = vraag om inlichtingen ; E = onderzoek ; 0 = klassering).

b) Arbeidsomstandigheden in de ondernemingen

Een der hoofdbekommernissen van de diensten van de Medische Inspectie blijft het toezicht op de naleving van de reglementsbeperkingen inzake het arbeidsklimaat (lawaai, verluchting, verlichting, verwarming, trillingen, inachtneming van de toelaatbare grenswaarden) en inzake sanitaire voorzieningen.

Zij besteden tevens een groot deel van hun activiteit aan het toezicht op de progressieve aanpak van het preventiebeleid in de ondernemingen, met name op de eventuele aanpassing en wijziging van werkmethoden en op de tot standkoming van ergonomische maatregelen.

Het laboratorium voor industriële toxicologie wijdt zich aan analyses van industriële produkten, van giftige afval en van de lucht in de werkplaatsen (rook, stof, gas en damp).

c) Gezondheid van de werknemers

De bevoegdheid van de Administratie bestaat er hier in de opsporing van de beroepsziekten te bewerkstelligen en de individuele vatbaarheid voor beroepsziekten te doen nagaan.

Op het stuk van bescherming van de werknemers tegen ioniserende stralingen gaat de Administratie de door de werknemers ontvangen dosissen na, inzonderheid met betrekking tot de vroeger gecumuleerde dosissen en de toelaatbare dosis.

223. Hoge Raad voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen

De Hoge Raad voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen onderzocht, wat de hygiëne en de gezondheid van de werknaamers betreft.

- werkneemers betreft :

 - de herziening van de reglementering betreffende de individuele beschermingsmiddelen ;
 - de bedrijfsverpleegkundigen ;
 - de opheffing van een aantal beschermende bepalingen ;
 - de bescherming tegen de besmetting door biologische agentia (AIDS).

Bovendien is de Raad begonnen met het onderzoek van de volgende punten:
- het gebruik van formaldehyde:

- het gebruik van formaldehyde ;
 - de gezondheidsrisico's der haarkappers ;
 - het dragen van lasten ;
 - de erkenningsovereenkomsten voor laboratoria ;
 - de strijd tegen het lawaai.

224. Hoge Raad voor hygiëne in de mijnen

Deze werkt de reglementering uit betreffende de hygiëne, de gezondheid en de veiligheid van de werknemers in de mijnen, ondergrondse groeven en graverijen, stelt deze reglementering op punt en herziet ze. In de loop van het jaar 1987 werd nog geen enkel ontwerp van besluit voor advies aan de Raad voorgelegd.

225. Raadgevingen en toezicht

De Medische Inspectie is bevoegd inzake het toezicht op de naleving van sommige voorschriften van de volgende wetten :

- de wetten op de mijnen, graverijen en groeven, gecoördineerd bij koninklijk besluit van 15 september 1919 ;
 - de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen, verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica ;
 - de wet van 30 maart 1926 op het gebruik van loodwit en andere loodwitverven ;
 - de wet van 10 juni 1952 betreffende de gezondheid en de veiligheid van de werknemers alsmede de salubriteit van het werk en van de werkplaatsen ;
 - de wet van 5 december 1968 op de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités ;
 - de wet van 22 juli 1974 op de giftige afval.

Het koninklijk besluit nr. 12 van 23 oktober 1978, genomen in uitvoering van artikel 23, § 4 van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen, heeft de diensten van de Arbeidsinspectie nieuwe actiemiddelen ter beschikking gesteld die het hun mogelijk maken doeltreffend op te treden wanneer een ernstig gevaar dreigt voor de gezondheid van de werknemers. De diensten van de Medische Inspectie hebben met succes deze nieuwe mogelijkheden aangewend en willen die beleid in de toekomst verder zetten.

In 1987 heeft de Medische Inspectie 19.538 inspectiebezoeken verricht tijdens welke informatie, raadgevingen en waarschuwingen werden gegeven.

226 Specifieke problemen

a) Sociale reclassering van de minder-validen

In toepassing van het koninklijk besluit van 5 juli 1963 betreffende de sociale reclassering van de minder-validen en op verzoek van het Rijksfonds voor sociale reclassering van de minder-validen onderzoekt de Medicale Inspectie de arbeidsvooraarden op het stuk

van hygiëne en van gezondheidscontrole in de beschutte werkplaatsen, in de centra voor beroepsoriëntering alsmede in de centra voor beroepsopleiding die betrekking hebben in het raam van de sociale reclassering van de minder-validen. In 1987 verrichtte zij 63 onderzoeken.

b) Arbitrages inzake geschiktheid voor aangeboden betrekking

De bij de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening ingeschreven werkzoekenden die bij beslissing van een van een van de gewestelijke bureaus van deze instelling verbonden geneesheren fysisch geschikt werden verklaard voor een hun aangeboden betrekking kunnen zich tegen deze beslissing in beroep voorzien.

Deze beroepen worden dan onderzocht door de geneesheer-inspecteurs die als scheidsrechter optreden.

In 1987 hielden de geneesheren-inspecteurs 108 zittingen en onderzochten zij 562 zulke beroepen.

c) Schadeloosstelling inzake arbeidsongevallen

In toepassing van de wet van 10 april 1971 betreffende arbeidsongevallen moet de Administratie van de arbeidshygiëne en -geneeskunde de Minister van Sociale Voorzorg van advies dienen omtrent de manier waarop de door de werkgevers of door de verzekeraars met het oog op de schadeloosstelling van hun personeel georganiseerde medische en verpleegdiensten zijn ingericht. In 1987 werden 33 adviezen verstrekt.

d) Erkenning van laboratoria

Het Algemeen Reglement voor de arbeidsbescherming bepaalt dat de laboratoria die overgaan tot monsternemingen en tot analyses van gevaarlijke stoffen en preparaten, van de atmosfeer van de werkplaatsen en van elke andere stof waarvan verondersteld wordt dat zij schadelijk is, erkend moeten zijn door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid.

In 1987 zijn 17 laboratoria bezocht met het oog op hun erkenning.

e) Gevaarlijke stoffen

De Administratie van de arbeidshygiëne en -geneeskunde is tevens bevoegd inzake het toezicht op de machtigingen tot het gebruiken van sommige gevaarlijke stoffen alsmede op het gebruiken van fytofarmaceutische produkten en pesticiden.

23. Sociale arbeidsvoorraarden

231. Algemeen

De wetgevende en reglementaire activiteiten inzake sociale arbeidsvoorraarden, blijven zoals de vorige jaren afgestemd op de volgende doelstellingen :

- het verbeteren van de bescherming van de werknemers ;
- het mogelijk maken van een betere verdeling van de beschikbare arbeid ;
- het versoepelen van sommige regelen van het arbeidsrecht teneinde een grotere soepelheid tot stand te brengen in de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers.

232. Arbeidsovereenkomsten

a) Kennisgeving van de opzegging

Artikel 37 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten staat drie wijzen van kennisgeving van de opzegging toe teneinde een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd te beëindigen :

- de overhandiging van een geschrift ;
- de verzending van een aangetekende brief ;
- het gerechtsdeurwaardersexploit.

Door het feit dat de eerste mogelijkheid, de overhandiging van een geschrift, geen vaststaande datum aan de kennisgeving verleende en toeliet de opzegging te antideren, werden misbruiken vastgesteld ten nadele van het stelsel van de werkloosheidsverzekering.

Bijgevolg heeft de wet van 7 november 1987 de mogelijkheid geschrappt om kennis te geven van de opzegging door de overhandiging van een geschrift, wanneer de opzegging door de werkgever gegeven wordt. Elke kennisgeving die niet gebeurt bij aangetekende brief of bij gerechtsdeurwaardersexploit, is absoluut nietig.

b) Tijdelijke arbeid, uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers

Met de wet van 24 juli 1987 op de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers neemt de voorlopige regeling zoals gevestigd bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 36 en volgende van 27 november 1981 gesloten in de Nationale Arbeidsraad een einde.

De bepalingen van deze wet hernemen de grote principes van de voorlopige wet van 28 juni 1976 en houden ook rekening met de drie adviezen uitgebracht in de Nationale Arbeidsraad.

De wet bepaalt wat onder tijdelijk arbeid moet verstaan worden ; het is de activiteit die op grond van een arbeidsovereenkomst wordt uitgevoerd en tot doel heeft :

- te voorzien in een vervanging van een vaste werknemer ;
- te beantwoorden aan een buitengewone vermeerdering van werk ;
- of te zorgen voor de uitvoering van een uitzonderlijk werk.

Wordt de werkgever met één van deze drie situaties geconfronteerd dan kan hij :

- onmiddellijk een arbeidsovereenkomst voor tijdelijke arbeid sluiten; deze overeenkomst kan van sommige regels van de traditionele wetgeving betreffende de arbeidsovereenkomsten afwijken (zoals het verbod van het sluiten van openvolgende arbeidsovereenkomsten voor een bepaalde tijd) ; men moet nochtans bepaalde vormvoorwaarden en procedurevoorschriften naleven die zullen vastgelegd worden bij koninklijk besluit of collectieve arbeidsovereenkomst gesloten in de Nationale Arbeidsraad en algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit.
- beroep doen op een uitzendbureau, dat wil zeggen op een onderneming waarvan de activiteit erin bestaat uitzendkrachten in dienst te nemen om ze ter beschikking van gebruikers te stellen. Het uitzendbureau blijft de werkgever van de uitzendkracht. De wet behandelt achtereenvolgens de arbeidsovereenkomst voor uitzendarbeid, de overeenkomst tussen het uitzendbureau en de gebruiker, de verplichtingen van de gebruikers en de modaliteiten op het stuk van de arbeidswetgeving en de oprichting van een paritaire comité.

De wet bevat tenslotte de reglementering van het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers. Het gaat om de activiteit die, buiten de uitzendarbeid bestaat in het uitlenen door een werkgever van zijn werknemers aan een derde, die dan over deze arbeidskrachten enig gedeelte van het gezag uitoefent dat normaal aan de werkgever toekomt.

Deze activiteit is in principe verboden behalve als de uitzendarbeid voor de handarbeid uitzonderlijk is en het voorwerp van een toelating uitmaakt.

233. Arbeidstijd - Nieuwe arbeidsregelingen

De wet van 17 maart 1987, aangevuld door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 42 van 2 juni 1987 gesloten in de Nationale Arbeidsraad, die in werking is getreden op 1 juli 1987 zal de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen mogelijk maken.

Deze wet maakt het mogelijk om af te wijken van belangrijke bepalingen van de arbeidsreglementering (zondagsrust en feestdagen, verbod van nachtarbeid, arbeidsduur, enz...), ten einde de nieuwe regelingen inzake organisatie van de arbeidstijd in de ondernemingen te verzekeren.

Deze afwijkingen kunnen echter maar verleend worden mits een procedure van informatie en van onderhandelen met de werknemers en hun afgevaardigden nageleefd wordt en mits een positieve weerslag op de werkgelegenheid in de onderneming gerealiseerd wordt.

Op 1 juni 1988,

- werden 11 collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in paritaire organen (comités of subcomités).
- hebben in 11 sectoren de representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties geen overeenkomst kunnen sluiten binnen de termijn die hen was toegewezen, zodat de onderhandelingen op ondernemingsniveau kunnen gevorderd worden.
- is in 5 sectoren de termijn die voorzien is voor de onderhandelingen in de paritaire organen, nog niet verstreken.

234. Beschermding van het loon van de werknemers

De toepassing van de nieuwe bepalingen betreffende de uitbetaling in giraal geld van de bezoldiging van de werknemers, ingevoegd door de wet van 27 juni 1985 tot wijziging van de artikelen 5 en 9 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers en door het koninklijk besluit van 5 maart 1986 houdende nadere regelen betreffende de uitbetaling van het loon in giraal geld en de overdracht van of het beslag op het tegoed van de bank- of de postcheckrekening waarop het loon van de werknemer wordt overgeschreven, heeft enkele moeilijkheden opgeleverd.

Het bleek nodig de wettelijke verplichting van de werkgever af te schaffen die erin bestond in geval van overdracht van of beslag op de enige bezoldiging van de werknemer, het loon van deze laatste te betalen 't zij van hand tot hand, 't zij met een postassignatie of een circulaire check.

In geval van een gewoon beslag op een overdracht van een enkele bezoldiging, kan de werkgever dus verder het tegoed van het loon dat niet in aanmerking komt voor overdracht of beslag verder storten op de bankrekening of de postcheckrekening van de werknemer.

Het wetsontwerp dat artikel 5, § 6 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers in die zin aangepast werd van verval ontheven (Parlementair Stuk Kamer, zitting 1987-1988, 1010 van 14 oktober 1987). Het voornoemd besluit van 5 maart 1986 zal in dezelfde zin dienen aangepast.

235. Fonds tot sluiting van ondernemingen

De toepassing van de wet van 12 april 1985 houdende de verplichting voor het Fonds ter vergoeding van de in geval van sluiting van onder-

nemingen ontslagen werknemers om een overgangsvergoeding uit te betalen, heeft bepaalde mogelijkheden verwekt. Het gaat hier onder meer over de mogelijkheid voor de werknemer om vrij te kiezen tussen deze vergoeding en de compenserende opzegvergoeding, de samenstelling van de overgangsvergoedingen, de grens waarop de tussenkomst van het Sluitingsfonds is bepaald en de eventuele recuperatie door dit Fonds van de overgangsvergoeding.

De Nationale Arbeidsraad, die zich bewust was van deze problemen, heeft hierover het advies nr. 851 van 2 december 1986 uitgebracht.

De voorstellen van de Nationale Arbeidsraad zullen aandachtig onderzocht worden alvorens de nodige verbeteringen, aan de toepasbaarheid van de wetgeving inzake de overgangspremie, zullen worden aangebracht.

Daarenboven heeft de Nationale Arbeidsraad, in zijn advies nr. 849 van 6 oktober 1986, voorgesteld om het Sluitingsfonds vrij te stellen van het betalen van de overgangspremie voor de uitzendkrachten in de sector van de uitzendarbeid.

Dit vrijstelling wordt gerechtvaardigd door het feit dat de in de Nationale Arbeidsraad vertegenwoordigde organisaties op 7 oktober 1986 een collectieve arbeidsovereenkomst hebben gesloten die de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 36 bis van 27 november 1981 wijzigt en die het Sociaal Fonds, opgericht bij deze laatste overeenkomst, opdraagt dezelfde voordeel toe te kennen als deze voorzien in de wet van 12 april 1985.

236. Raadgevingen en toezicht

Naast de gewoonlijke opdrachten die aan de Inspectie van de sociale wetten worden opgedragen (gemiddeld 35.000 onderzoeken per jaar), moet zij in 1988 haar medewerking verlenen aan het in toepassing brengen van volgende nieuwe bepalingen :

- Wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen

Als gevolg van de inwerkingtreding van deze nieuwe bepalingen die een grotere flexibiliteit toelaten, wordt de Inspectie van de sociale wetten geconfronteerd met de toepassing in een steeds groter aantal ondernemingen, van arbeidsregelingen die niet alleen zijn ingevoerd buiten het voormalig wettelijk kader maar die bovendien ook afbreuk doen aan andere bestaande wettelijke of conventionele bepalingen (wet op de arbeidsreglementen, arbeidswet, collectieve overeenkomst nr. 35 van de N.A.R. betreffende de deeltijds arbeid).

Om het voortwoekeren van deze gevallen tegen te gaan moet de Inspectie van de sociale wetten onmiddellijk tussenkomst bij deze ondernemingen van zodra zij er kennis van krijgt.

- Wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers

Het aantal uitzendarbeiders is gestegen van 10.573 in 1982 tot 27.731 in 1986. Deze aanzienlijke toename van het aantal tijdelijke betrekkingen geschiedt ten nadele van de vaste betrekkingen. De verklaring ervan ligt in het feit dat op de uitzendarbeid beroep wordt gedaan buiten de gevallen die door de wet worden toegelaten. Tal van uitzendarbeiders worden inderdaad aangeworven om zogezegd de vaste werknemers wiens overeenkomst geschorst is, te vervangen, terwijl het er in werkelijkheid voor de onderneming om gaat het hoofd te kunnen bieden aan een quasi bestendige vermeerdering van het werk. Een geïntensifieerde controle van deze reglementering dringt zich op in 1988.

- Koninklijk besluit van 3 december 1987 betreffende het tewerkstellen van werknemers op zondag in de distributiesector.

In april en mei 1988 heeft de Inspectie van de sociale wetten een algemene controle uitgevoerd in verband met de naleving van deze bepalingen.

In de loop van deze twee maanden, heeft elk inspecteur 2 zondagen besteed aan de systematische controle van deze wetgeving.

- E.E.G.-verordening inzake het wegvervoer en inzake de nieuwe collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in de schoot van het Paritaire comité van het vervuer

Het van kracht worden van deze nieuwe bepalingen heeft tijdens het voorjaar 1988 de herscholing van de inspecteurs in deze materie genoodzaakt. De Inspectie van de sociale wetten zal vanaf juli 1988 bij alle werkgevers uit de sector goederenvervoer (ongeveer 3.300 ondernemingen) een preventieve en informatieve actie voeren die zal gespreid worden over 12 maanden.

In de loop van de komende maanden zal de Inspectie van de sociale wetten er vermoedelijk toe gebracht worden een groter aantal controles uit te voeren in volgende drie domeinen waar zij thans reeds een toename van het aantal inbreuken vaststelt : de frauduleuze koppeibaaspraktijken in de bouwsector, de inschakeling van nepzelfstandigen en de tewerkstelling van niet aangegeven personeel.

Inzake loonmatiging en bevordering van de werkgelegenheid werden in het kader van de controle op de uitvoering van de koninklijke besluiten nrs. 181 en 185 voor 1983-1984, die is beëindigd, in het totaal 12.195 dossiers behandeld, als volgt onderverdeeld :

- keuze voor K.M.O.'s tussen het algemeen stelsel van het K.B. nr. 181 en het bijzonder stelsel van K.B. nr. 185 : 2.285 dossiers

- controle in het kader van het K.B. nr. 181 : 9.026 dossiers

- berekening loonmatigingsopbrengst K.M.O.'s -

K.B. nr. 185 : 884 dossiers

Voor de periode 1985-1986 is het onderzoek naar de naleving van het K.B. nr. 181 nog lopende. Op 1 juni 1988 waren 7.500 dossiers volledig afgehandeld.

Voor de periode 1987-1988 wordt het werk van de Inspectie van de sociale wetten uitgebreid. De Inspectie werd voor deze jaren niet enkel belast met de controle op de akkoorden afgesloten tot handhaving van de tewerkstelling (K.B. nr. 181) maar ook met de controle op de akkoorden afgesloten tot bevordering van de werkgelegenheid (afdeling 3 van hoofdstuk IV van de wet van 22 januari 1985).

237. De kaart voor sociale zekerheid.

In 1985 werd een kaart voor sociale zekerheid ingevoerd die door de gemeentebesturen wordt uitgereikt. De kaderwet van 25 januari 1985 tot invoering van deze kaart heeft een dubbel doel :

- enerzijds de afschaffing van de dagelijkse stempelcontrole voor de werklozen mogelijk maken en
- anderzijds een efficiëntere controle mogelijk maken van de misbruiken op het gebied van de werkloosheid en later ook op het vlak van de toekenningsovereenkomsten van de andere vervangingsinkomens die in de sociale zekerheid voorkomen.

In de loop van 1987 werden de laatste uitvoeringsbesluiten van deze kaderwet uitgevaardigd. De koninklijke besluiten van 22 april en 11 december 1987 wijzen de ambtenaren aan die de belast zijn met het toezicht op voormelde wet, terwijl het koninklijk besluit van 15 oktober 1987 de procedure regelt die de werknemers moeten volgen wanneer zij bij een controle hun kaart niet kunnen overleggen. De ministeriële besluiten van 31 maart en 29 juni 1987 stellen de regels vast waarbij het recht op werkloosheidsuitkeringen afhankelijk wordt gemaakt van de voorafgaande afgifte van de kaart voor sociale zekerheid.

Op 31 december 1987 waren er in totaal 190.657 kaarten voor sociale zekerheid aangevraagd bij de gemeentebesturen en 183.373 kaarten uitgereikt aan de werknemers en werklozen uit de bouw- en diamantsector waar het systeem het eerst werd ingevoerd.

24. Bevordering van de arbeid

241. Menselijke problemen van de arbeid

De bevordering van de arbeid of om het accurater uit te drukken, de humanisering van de arbeid, streft ernaar het lichamelijk en psychisch welzijn van de werknemer te bevorderen, zijn persoonlijke ontwikkeling te stimuleren, de situatie van de werknemer in het geheel van de onderneming op alle terreinen te verbeteren en de maatschappelijke waardering van de arbeid na te streven.

Het Commissariaat-generaal voor de bevordering van de arbeid is belast met deze veelomvattende taak. Wegens het polyvalent karakter van zijn opdracht wendt het dan ook de meest verscheidene actiemiddelen aan, gaande van de verspreiding van informatie- en sensibilisatiebrochures, folders en affiches, het organiseren van studiedagen, seminaries, congressen, wedstrijden, het ter beschikking stellen van audio-visueel materiaal tot het uitwerken en organiseren van opleidingscursussen.

Zo heeft het Commissariaat-generaal tot op heden 44 verschillende brochures uitgegeven, die de permanente evolutie van de reglementering en van de wetenschap op de voet volgen.

De oplage van de van juni 1986 tot midden 1987 heruitgegeven brochures bedraagt 336.200 exemplaren. Dit hoog aantal is te wijten aan de heruitgave, naar aanleiding van de sociale verkiezingen, van de Praktische Handleiding voor de Comités V.G.V., en van de Praktische Gids voor de leden van de Ondernemersraad, die in het voorjaar van 1987 onder de nieuw verkozen leden op grote schaal werden verspreid.

In 1988 zullen analoge inspanningen worden gedaan. Talloze brochures zullen opnieuw worden uitgegeven.

De voorbereiding van twee nieuwe brochures zal in 1988 tevens worden verder gezet : één informatiebrochure over de beeldschermen en een andere over de nieuwe bepalingen van het Algemeen Reglement op de elektrische installaties.

Verder organiseerde het Commissariaat-generaal, in samenwerking met de Provinciale Comités voor de bevordering van de arbeid, van medio 1986 tot medio 1987 een groot aantal voorlichtings- en vormingsactiviteiten, waaronder verscheidene residentiële seminaries, talrijke studiedagen en twee interprovinciale veiligheidscongressen. Bovendien verleende het Commissariaat-generaal logistieke steun aan talrijke andere activiteiten, die uitgingen van andere organisaties die eveneens actief zijn op het vlak van de humanisering van de arbeid.

In 1988 zullen andermaal, zowel in het Nederlandstalig als in het Franstalig landsgedeelte een basiscyclus ergonomie worden ingericht.

Het volgende Internationaal Arbeids- en Veiligheidssymposium zal in het najaar van 1988 plaatsvinden.

In het najaar 1987 werd met de Benelux-wedstrijd voor veiligheid en gezondheid op de werkplaats gestart. Hij is gewijd aan het thema "Voorkoming van rug- en ledenpijn". De wedstrijd alsmede de prijsuitreiking ervan zullen doorgaan in 1988.

De zich reeds gedurende een aantal jaren aftekenende gunstige evolutie van de filmotheek blijft zich verder doorzetten. Nieuwe films en videocassettes kwamen de collectie verrijken. Eenzelfde gunstige trend laat zich ook voelen in 1988.

Anderzijds wordt gewerkt aan de voorbereiding van een gemeenschappelijke catalogus die het audiovisueel materiaal repertorieert van alle instellingen en verenigingen die inzake veiligheid en hygiëne dergelijk materiaal ter beschikking stellen.

Specifieke aandacht verdiennen de door het Commissariaat-generaal op het getouw gezelte campagnes : deze vestigen de aandacht van de betrokken milieus meer in het bijzonder op belangrijke deelaspecten van de problematiek van de humanisering van de arbeid, van de veiligheid en van de hygiëne.

Aldus wordt de reeds in 1984 gestarte veelomvattende sectoriële campagne over de veiligheid en de gezondheid in het onderwijs, die in 1985, 1986 en 1987 haar verloop kende, in 1988 verder uitgediept. De eerste drie bundels van het globale dossier "Veiligheid en Gezondheid in het onderwijs", met name de hoofdstukken over de aansprakelijkheid, brand en veiligheid werden in 1987 verspreid ; de twee overige bundels, die respectievelijk handelen over hygiëne en over vorming en informatie, volgen in 1988. In 1988 zal anderzijds worden gestart met de voorbereiding van de bundels, gericht op specifieke takken van het onderwijs.

In verband met de in 1986 gestarte intersectoriële campagne over de beroepskaders, die eveneens in 1987 wordt verder gezet, kan worden aangestipt dat de lijsten der kankerverwekkende stoffen in 1988 ter beschikking zullen zijn, terwijl aan de informatiebrochure in 1988 wordt verder gewerkt.

Verder werd in 1988 met de voorbereiding van een nieuwe nationale campagne rond het thema "Vorming en informatie in het voorcomingsbeleid van de ondernemingen" met inbegrip van de rol van het Comité V.G.V. van start gegaan.

Ook zullen de reeds in 1985 ingezette sensibiliseringssacties voor de veiligheids- en gezondheidsproblemen in de openbare sector in 1988 worden verder gezet.

Tenslotte werd, in het voorjaar 1988, in het kader van Eurotech '88 (departement industriële uitrusting) andermaal een week van de industriële veiligheid en gezondheid ingericht. Deze ging gepaard met het houden van een tentoonstelling.

242. Werking nationale adviseerende raad voor de bevordering van de arbeid

Krachtens zijn wettelijke opdracht keurde de Nationale Adviserende Raad voor de bevordering van de arbeid de jaarlijkse programma's en activiteitsverslagen van de Provinciale Comités voor de bevordering van de arbeid goed. Over de volgende in het programma 1986-1987 ingeschreven onderwerpen, m.u. arbeidstijd, leerovereenkomst in de industrie en betaald educatief verlof zal in 1988 een sensibiliseringss brochure worden uitgegeven. Met de voorbereiding ervan is gestart.

243. Huldiging aan de arbeid

In de loop van het jaar 1987 werden naar schatting ongeveer 45.000 eretekens uit hoofde van arbeid verleend. Hetzelfde cijfer zal vermoedelijk gehaald worden in 1988.

In het kader van de verdere automatisering van de behandeling van de dossiers zal een programma worden uitgewerkt dat moet toelaten de aanvragen voor vreemdelingen en Belgen in het buitenland vlotter te verwerken.

244. Instituut voor verbetering van de arbeidsvooraarden

Het I.V.A. werd opgezet als een specifieke socio-professionele dialoogstructuur.

De wisselwerking tussen technische en sociale vernieuwingen vormt de basis van haar onderzoek en werkzaamheden.

Het programma 1988 is een voortzetting en een verdere uitdieping van bepaalde in 1987 gestarte projecten. Wel zullen nieuwe perspectieven aangeboord worden met betrekking tot het thema "werk en leefmilieu".

De verdere ontwikkeling van in 1987 gestarte werkzaamheden gaat hoofdzakelijk in de richting van :

- het opstellen van methodologische hulpmiddelen in het kader van de voortdurende ontwikkeling van informatica en aanverwante domeinen. Deze hulpmiddelen zijn bedoeld voor zowel verantwoordelijke besliszers als voor arbeidsgeneesheren en leden van de Comité's Veiligheid en Hygiëne. Ze hebben betrekking op zowel de algemene informatie als op het formuleren van concrete aanbevelingen op het vlak van de arbeidsorganisatie.
- de exploitatie van lopende werkzaamheden in de sector van de gezondheidszorg. De handleiding voor de analyse van de arbeidsvoor-

waarden van ziekenhuispersoneel werd verspreid in ongeveer 4.000 exemplaren in Franstalige landen. De vertaling ervan in het Spaans en het Italiaans wordt overwogen met de bevoegde officiële instanties van de betrokken landen.

Het audio-visueel materieel, gebaseerd op deze handleiding en gerealiseerd in samenwerking met het Onderwijsnet van de Provincie Luik betekent de ondersteuning van een sensibiliseringssactie in de gehele betrokken onderwijssector.

Er wordt aan een gelijkaardig werk gedacht voor de andere personeelscategorieën : technisch personeel, administratief personeel, arbeidspersoneel. De doelstelling blijft hetzelfde : op basis van rechtstreekse contacten in de praktijk en met de medewerking van specialisten uit de ziekenhuizen een geldig schema voor reflexie opstellen en ten slotte de verspreiding van een praktische handleiding.

In dezelfde sector van de gezondheidszorg zal een andere benaderingsmethode, nl. de intensieve studie van alle componenten van één enkel ziekenhuis, met aangepaste methoden, uitgewerkt worden.

- het enquête-onderzoek inzake de verwachtingen m.b.t. nieuwe vormen van flexibele arbeidsorganisatie zal verder worden uitgediept en verdergezet door het bestuderen van bepaalde aspecten.
- het thema van de industriële robotica zal verder worden behandeld door een ad hoc werkgroep. Werkbezoeken, contacten met verantwoordelijke mensen (veiligheid, recyclage, organisatie ...), dialoog met de onderzoekmidden ... vormen de basis voor dossiers die tijdens vormingsseminaries gebruikt kunnen worden.

Op het vlak van de nieuwe perspectieven zijn er :

- de sensibiliseringssactie over het thema "arbeit en leefmilieu".
- de promotie van participerend beheer of het verzoenen van werkgevers-en vakbondslogica in het zoeken naar een beter economisch en menselijk functioneren.

Tenslotte moet dit schematisch overzicht van de voorziene activiteiten voor 1988 aangevuld worden met een herneming van enkele constanten :

- de gerichte tussenkomsten qua diagnose en begeleiding in bedrijven of organisaties die beroep doen op het Instituut.
- de medewerking die verleend wordt aan door derden georganiseerde seminars en waarbij een beroep gedaan wordt op de specifieke competenties van de medewerkers van het Instituut.
- de organisatie van seminars voorbehouden aan leerkrachten uit het technisch onderwijs, voor specifieke opties.
- de publicatie van de tweemaandelijks nieuwsbrief die op 8.000 exemplaren verspreid wordt.

245. Betaald educatief verlof in het kader van de voortdurende vorming van de werknemers

Het begrotingsjaar 1988 is het derde jaar gedurende hetwelk het Departement betalingen zal moeten doen met betrekking tot de terugstorting van de lonen en de sociale werkgeversbijdragen voor betaald educatief verlof toegekend door werkgevers aan hun personeelsleden.

Naast deze betalingen zal het Departement nog betalingen moeten uitvoeren die betrekking hebben op kredieturenverlof dat voor 1 september 1985 werd toegekend, dit is de datum van het van kracht worden van de wetgeving op het betaald educatief verlof (Herstelwet van 22.01.1985 houdende sociale bepalingen - Artikel 108 tot 144).

Rekening houdend met de indieningstermijnen en de administratieve behandeling van de aanvragen om terugbetaling, zal het grootste deel van de uitgaven van het begrotingsjaar 1988 betrekking hebben op verlof dat werd toegekend in het schooljaar 1986-1987 (ongeveer 72 %) en in de schooljaren die dit schooljaar voorafgingen (ongeveer 18,5 %).

De uitgaven betreffende het schooljaar 1987-1988 worden geraamd op 9,5 % van het totaal.

Uitgaande van de op het einde van 1987 reeds ingediende aanvragen om terugbetaling betreffende betaald educatief verlof, kan reeds bevestigd worden dat het aantal werknemers, die beroep doen op betaald educatief verlof uiteindelijk merkbaar hoger zal liggen (ongeveer 20%). Definitieve cijfers kunnen echter nog niet worden verstrekt, vermits de werkgevers over een termijn van vijf jaar beschikken om hun aangiften van schuldbordering in te dienen. Bovendien werd in het verleden de gemiddelde kostprijs per uur bestaande uit het loon en de sociale bijdragen die hierop verschuldigd zijn onderschat. Dit heeft als gevolg dat het gemiddelde niveau verhoogt van de uitgaven voorzien voor het stelsel van betaald educatief verlof. Dit bedraagt, na aanpassing, ongeveer 460 fr./uur in plaats van 400 fr./uur en 120 per werknemer in plaats van 105 uur per werknemer.

De uitgaven vallen ten dele ten laste van de Staat en ten dele ten laste van de werkgevers.

De betalingen die betrekking hebben op het kredieturenverlof, alsmede deze met betrekking tot betaald educatief verlof toegekend voor het volgen van beroepsopleidingen vallen voor de helft ten laste van de Staat en voor de helft ten laste van de werkgevers. Ze storten hier voor een sociale bijdrage in een van de inningsinstellingen van de sociale zekerheid.

De bedragen die betrekking hebben op betaald educatief verlof toegekend voor het volgen van algemene opleidingen vallen volledig ten laste van de Staat.

25. Gelijke behandeling van werknemers en werknemsters

251. Algemeen

Zowel in België als op het vlak van de Europese Gemeenschappen verspreidt de aandacht die besteed wordt aan de gelijkheid van mannen en vrouwen ten aanzien van de arbeid zich, gelijktijdig over de volgende richtingen :

- de juridische normen tot regeling van de gelijkheid nog nader verklaren ;
- de discriminaties, vooral van indirecte aard, die nog voortbestaan in de bepalingen en de praktijk weg werken ;
- de grondheid van de beschermende wetgevingen opnieuw nagaan ten opzichte van hun weerslag op de vrouwelijke tewerkstelling waarbij het in stand houden en indien nodig het verbeteren van de moederschapsbescherming niet uit het oog wordt verloren ;
- positieve acties bevorderen als middel om bestaande ongelijkheden op te heffen die de kansen van vrouwen nadrukkelijk beïnvloeden en waaraan de gelijke behandeling zelf niet kan verhelpen.

252. Reglementering

Overeenkomstig deze vier richtingen kunnen volgende activiteiten vermeld worden :

- naar aanleiding van de aanneming op 24 juli 1986 door de Raad van de Europese Gemeenschappen van de richtlijn 86/378 "betreffende de tenuitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen in ondernemings- en sectoriële regelingen inzake sociale zekerheid", heeft de Nationale Arbeidsraad de herziening aangevat van zijn collectieve overeenkomst nr. 25 van 15 oktober 1975, die in België beschouwd wordt als het belangrijkste uitvoeringsinstrument van art. 119 van het Verdrag van Rome en van richtlijn 75/117 van 10 februari 1975 betreffende de gelijke beloning. Het Bureau en het Secretariaat van de Commissie Vrouwenarbeid (C.V.A.) zijn betrokken bij deze herziening.
- Op 22 september 1986, bracht het Bureau van de C.V.A. een advies (later advies nr. 44 van de Commissie geworden) betreffende de fysieke criteria bij de aanwerving en de selectie uit. Inderdaad bleek dat in verschillende openbare diensten de eenvormige fysieke criteria die gehouden werden met het oog op de selectie aan de basis lagen van discriminatie tegenover de vrouwen. De ministeriële besluiten van 18 en 19 december 1986 tot organisatie van fysieke aanwervingsproeven bij de rijkswacht en bij de krijgsmacht hielden in zekere mate rekening met dit advies.
- De C.V.A. gaat in overleg met de Nationale Arbeidsraad die door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid naar aanleiding van deze kwestie werd aangezocht het onderzoek hervatten van de problemen die gesteld worden door het verbod van nachtarbeid voor vrouwen.
- Daarenboven heeft de C.V.A., in haar advies nr. 43 van 25 juni 1986, aanbevolen dat er in het koninklijk besluit van 24 december 1968 betreffende de vrouwendarbeid opnieuw een bijzondere bescherming tegen de risico's verbonden aan het dragen van lasten ten voordele van zwangere werknemsters zou opgenomen worden. Dit voorstel is momenteel ter studie bij de Hoge Raad voor veiligheid en gezondheid van de arbeid.
- Het koninklijk besluit van 14 juli 1987, genomen in uitvoering van art. 119 van de wet van 4 augustus 1978, biedt aan de ondernemingen en bedrijfstakken een juridisch kader binnen hetwelk positieve acties kunnen gevoerd worden onder de vorm van gelijke-kansplannen. Voor de openbare sector zullen binnenkort gelijkaardige maatregelen aangenomen worden, eerst voor de ministeries en vervolgens voor de andere openbare diensten.

253. Activiteiten van de Commissie Vrouwenarbeid

De C.V.A. bracht op 23 februari 1987 haar advies nr. 45 betreffende de tewerkstelling van jonge vrouwen uit waaraan de studiedag van 13 mei 1987 die inzake deelname een succes was, een verlengstuk vormde.

De C.V.A. verzekert eveneens de publicatie van een informatiefolder betreffende de positieve acties in de privé-sector (K.B. van 14.07.1987, hierboven), die gevolgd zal worden door een praktische handleiding. Haar Secretariaat staat de positieve actie bij die aan de gang is binnen het departement van Tewerkstelling en Arbeid.

Zij heeft werkgroepen gewijd aan diverse kwesties opgestart of opnieuw opgestart : sexueel geweld op de werkplaatsen, de voorzieningen inzake kinderopvang, de lokale werkgelegenheidsinitiatieven, de fiscaliteit.

26. Internationale activiteiten op het vlak van de arbeidsvoorraarden

261. Europese Gemeenschappen

Ons land was tijdens het eerste semester van 1987 voorzitter van de Raad van Ministers van de Europese Gemeenschappen.

De Minister heeft aldus de Raad van de Ministers van Arbeid en Sociale Zaken van de Europese Gemeenschappen voorgezet die plaatsvond op 26 mei 1987. Hij heeft op 16 en 17 maart 1987 tevens een informele vergadering van dezelfde Ministers georganiseerd en voorgezet. Bovendien heeft hij op 25 juni 1987 ook het Permanent Comité voor Arbeidsmarktvraagstukken (waar behalve de twaalf regeringen en de Commissie ook de Europese werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd zijn) voorgezet.

Zoals gebruikelijk werd de Raadszitting van 26 mei voorbereid in de werkgroep Sociale Zaken van de Raad, die tijdens het eerste semester van 1987 voorgezet werd door de sociale attaché bij de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Gemeenschappen.

De belangrijkste dossiers betreffende de arbeidsvoorraarden die besproken werden onder het Belgische voorzitterschap worden hieronder opgesomd, evenals deze die behandeld werden onder het Deense voorzitterschap (tweede semester 1987) en het Duitse voorzitterschap (eerste semester 1988).

a) Europese Akte

Op 1 juli 1987 is de Europese Akte (een wijziging van de oprichtsverdragen van de Europese Gemeenschappen) in werking getreden. Bijgevolg zullen de richtlijnen op het gebied van de arbeidsveiligheid en -hygiëne voortaan bij gekwalificeerde meerderheid kunnen aangenomen worden in plaats van met eenparigheid van stemmen.

b) Richtlijn van de Raad van 19 maart 1987 tot wijziging van Richtlijn 82/501/EEG inzake de risico's van zware ongevallen bij bepaalde industriële activiteiten

Deze richtlijn verscherpt de bepalingen van Richtlijn 82/501/EEG met betrekking tot bepaalde industriële activiteiten waarbij bijzonder gevaarlijke stoffen betrokken zijn of kunnen zijn om de bescherming van mens en milieu en de veiligheid en gezondheid op de arbeidsplaats te verbeteren. Deze richtlijn moet toegepast worden vóór 20 september 1988.

c) Richtlijn van de Raad van 25 juni 1987 tot wijziging van Richtlijn 84/534/EEG betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten inzake het toelaatbare geluidsvermogeniveau van torenkranen

Deze richtlijn bepaalt het toelaatbare geluidsdrukniveau op de arbeidsplaats voor torenkranen die dienen voor industriële en bouwwerkzaamheden.

Deze richtlijn moet toegepast worden vóór 26 december 1988.

d) Richtlijn van de Raad van 25 juni 1987 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake drukvaten van eenvoudige vorm

Deze richtlijn harmoniseert de nationale voorschriften die de bescherming waarborgen van werknemers en van andere personen tegen gevaren die kunnen ontstaan door lekken en barsen van drukvaten van eenvoudige vorm, teneinde het vrije verkeer van deze drukvaten te verzekeren zonder dat de bestaande en gerechtvaardigde veiligheidsniveaus in de Lid-Staten worden verlaagd. De Lid-Staten moeten deze richtlijn toepassen vanaf 1 juli 1990.

e) Conclusies van de Raad van 26 mei 1987 inzake de beschermende wetgeving voor de vrouw in de Lid-Staten van de Gemeenschap

De Raad erkent dat de beschermende wetgeving voor de vrouw moet worden herzien wanneer zij nadrukkelijk schijnt voor de bevordering van gelijke kansen voor vrouwen, inzonderheid voor de toegang tot het arbeidsproces, of ondoeltreffend vanuit het oogpunt van het beschermingsbeleid zelf.

f) Richtlijn van de Raad van 9 juni 1988 ter bescherming van werknemers door een verbod van bepaalde specifieke agentia en/of bepaalde werkzaamheden (vierde bijzondere richtlijn in de zin van artikel 8 van Richtlijn 80/1107/EEG)

Deze richtlijn verbiedt in principe de productie en het gebruik van de volgende stoffen : 2-nafytamine en de zouten daarvan, 4-aminoxylen en de zouten daarvan, benzidine en de zouten daarvan en 4-nitrodifenyl. De Lid-Staten moeten deze richtlijn uiterlijk op 1 januari 1990 toepassen.

262. Internationale Arbeidsorganisatie

a) Conferentie van 1988

De Internationale Arbeidsorganisatie viel de taak te beurt om de laatste hand te leggen aan een ontwerp van verdrag en van aan-

beveling betreffende de veiligheid en gezondheid in de bouw, waarvan de eerste besprekking in 1987 heeft plaatsgevonden.

Het verdrag is van toepassing op alle bouwactiviteiten, gaande van de voorbereiding van de bouwplaats tot de voltooiing van de werken.

De landen die het verdrag zullen bekraftigen, zullen zich ertoe dienen te verbinden een wetgeving aan te nemen waarin wordt gezorgd voor de toepassing van een groot aantal maatregelen inzake voorkoming en bescherming met betrekking tot de veiligheid op de werkplaatsen. In het verdrag wordt eveneens de nadruk gelegd op de informatieverstrekking aan de werknemers, op gepaste corrigerende sancties en maatregelen en op de inspectiediensten.

De toepassingsfeer van de aanbeveling wordt verruimd tot de maritieme installaties en tot de kernindustrie. In het instrument wordt vooral gewezen op de belangrijkheid van de samenwerking tussen werkgevers en werknemers met het oog op de bevordering van de veiligheid en gezondheid op de bouwplaatsen.

Op de agenda van de Conferentie stond eveneens een eerste besprekking met betrekking tot een gedeeltelijke herziening van Verdrag (nr. 107) van 1957 betreffende inheemse volksgroepen en volksstammen. Een vergadering van experts in deze materie heeft in 1986 plaatsgevonden; hierop werden een aantal keuzemogelijkheden voorgesteld wat de reikwijdte van de herziening betrifft.

b) Colloquium

In september zal een driepartijencolloquium worden gehouden met betrekking tot de problemen inzake arbeidstijd in de geïndustrialiseerde landen.

3. COLLECTIEVE ARBEIDSVERGADERINGEN

30. Inleiding

Sinds het einde van de tweede wereldoorlog hebben de openenvolgende regeringen steeds de nadruk gelegd op de noodzaak van het bestaan van harmonische betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers en hun organisaties. Zij hebben er zich op toegelegd een systeem van collectieve arbeidsbetrekkingen uit te werken dat steunt op :

- de Nationale Arbeidsraad, voor de interprofessionele materies ;
- de paritaire comités, voor de materies die eigen zijn aan een sector ;
- de ondernemingsraden, voor de problemen die eigen zijn aan de onderneming.

De wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités vormt het administratief en juridisch kader waarin de collectieve arbeidsbetrekkingen hoofdzakelijk tot uiting komen.

Sinds 1981 hebben de besprekkingen over collectieve arbeidsovereenkomsten in de paritaire comités en de ondernemingen plaatsgehad in een nogal strikt kader dat door de openenvolgende regeringen werd opgelegd. Het gaat hier meer bepaald om de herstelwet van 10 februari 1981 inzake inkomenstaming en om de interprofessionele collectieve arbeidsovereenkomst van 13 februari 1981 die bij toepassing van deze wet werd gesloten, vervolgens om de maatregelen inzake de loonmatiging, de compenserende indienstneming en de arbeidstijdsverkorting door middel van wat de 5-3-3-operatie werd genoemd en later nog om de nieuwe onderhandelingen voor de tewerkstelling (koninklijk besluit nr. 1 van 26 februari 1982, koninklijk besluit nr. 180 van 30 december 1982, koninklijk besluit nr. 181 van 30 december 1982, herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen).

Het sluiten van een interprofessioneel akkoord in de herfst van 1986 heeft de regering de kans geboden de sociale gesprekspartners opnieuw de verantwoordelijkheid en de vrijheid te geven om te onderhandelen. Vanaf 1987 is de vrijheid van overleg volledig gewaarborgd, zowel wat de lonen als wat de arbeidsduur en de indienstneming betrifft. De verlenging van de gevolgen van de akkoorden voor de tewerkstelling van 1983-1984 en van 1985-1986 is echter bepaald bij een genummerd koninklijk besluit (nr. 492). Dit besluit voorziet eveneens de mogelijkheid, voor de sectors of de ondernemingen die deze akkoorden in het verleden niet hadden gesloten, om dit te doen voor 1987-1988. Het interprofessioneel akkoord maakt eveneens gewag van deze verlenging.

Het interprofessioneel akkoord moet volledig worden toegepast in de overeenkomsten van de sector. De paritaire comités hebben onderhandelingen aangevat om voor de volgende jaren overeenkomsten te sluiten.

Vanaf het begin van deze onderhandelingen werd aan de voorzitters van de paritaire comités de aanbeveling gedaan om in het bijzonder toe te zien op de tenutvoerlegging van sommige punten van het interprofessioneel akkoord, meer bepaald met het oog op de tewerkstelling.

Op 30 juni 1988 waren er 131 akkoorden afgesloten betreffende ongeveer 1.700.000 werknemers.

Er kan worden vastgesteld dat in de meeste van deze teksten nieuwe geldelijke voorstellen worden voorgesteld en dat hierin de nadruk wordt gelegd op de vastheid van betrekking.

Het interprofessioneel akkoord beveelt aan 0,5 % van de loonmassa aan te wenden ten voordele van de tewerkstelling, in het bijzonder van jongeren.

81 akkoorden behandelen deze aanbeveling. Daarentegen is er in 50 akkoorden geen sprake van.

40 akkoorden betreffende 300.000 werknemers voorzien deze maatregel ten voordele van de tewerkstelling in het algemeen, volgens een dikwijls vage formulering of beperken zich tot het behoud van de tewerkstelling of tot het onderzoeken van oplossingen ten voordele van de tewerkstelling.

Deze maatregelen die dikwijls aan de onderneming de keuze laten tussen verschillende aanwendingen van de 0,5 %, kunnen niet het onderwerp uitmaken van een voorafgaande berekening van het effect op de tewerkstelling.

De indienstneming van jonge stagiairs onder de minstbedeelde werklozen werd slechts in 7 akkoorden voorzien en alleen voor wat het principe betreft. Het recht op loopbaanonderbreking wordt in 23 akkoorden vermeld, maar de verduidelijkingen en de wijzen van toepassing moeten nog worden uitgewerkt. De mogelijkheid om op een vrijwillige basis deeltijds te werken is voorzien in 6 akkoorden.

Het merendeel van de akkoorden voorziet in een loonsverhoging en premies. De loonsverhoging varieert sterk van sector tot sector, maar bedraagt gemiddeld 2 à 3 % verspreid over 1987 en 1988. Sommige sectoren kennen grotere voordeelen toe.

De maatregelen ten voordele van de tewerkstelling lijken minder gedecideerd dan de beslissingen betreffende de lonen. Nochtans mag men niet vergeten dat de onderhandelingen betreffende de tewerkstelling niet van nul vertrekken aangezien alle overeenkomsten betreffende de tewerkstelling gesloten in 1983, verlengd werden door het koninklijk besluit nr. 492; wat tenminste het behoud van de tewerkstelling in de ondernemingen, op het niveau van einde 1986, tot gevolg heeft. De andere maatregelen voorzien door de recentelijk gesloten overeenkomsten worden op deze basis bijgevoegd.

Anderzijds werden meer dan 800 ondernemingsovereenkomsten gesloten, waarvan het niet altijd gemakkelijk is te bepalen of het gaat om de verlenging van vroegere akkoorden of om een wijziging ervan of om nieuwe bepalingen.

31. Werkzaamheden van de nationale arbeidsraad

31.1. Overzicht van de voornaamste activiteiten van de raad van 1 januari 1987 tot 30 juni 1988

Gedurende deze periode heeft de Nationale Arbeidsraad 34 adviezen uitgebracht in het raam van zijn algemene adviesbevoegdheid en 130 adviezen in het raam van de hem toegekende bevoegdheid op grond van de reglementering inzake toelating of intrekking van de toelating om de activiteit van uitzendbureau te mogen uitoefenen in de drie Gewesten van het land.

Tijdens diezelfde periode heeft de Raad eveneens 6 collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten en twee rapporten goedgekeurd. Hij heeft eveneens zijn goedkeuring gehecht aan twee aanbevelingen en twee beslissingen genomen.

In het kader van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 1 bis van 21 december 1978 betreffende het afwijkingsbeding van niet-mededinging, heeft de Commissie van goede diensten een advies uitgebracht.

A. Arbeidsrecht

a) Arbeidsreglementering

- Aanpassing van de arbeidstijd

In zijn advies nr. 808 van 2 april 1985 had de Raad zich uitgesproken over een ontwerp van wet tot consolidatie van de experimenten van aanpassing van de arbeidstijd in de ondernemingen met het oog op een herverdeling van de beschikbare arbeid.

In de lijn van dat advies heeft de Raad op 23 april 1986 advies nr. 838 uitgebracht over de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen.

Dat advies omvatte twee delen : enerzijds voorstellen die in een autonome wet zouden moeten worden opgenomen, zodat nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen kunnen worden ingevoerd na onderhandeling op het niveau van het paritaire comité en/of van de onderneming en anderzijds een ontwerp van collectieve arbeidsovereenkomst van de Nationale Arbeidsraad waarin wordt bepaald onder welke voorwaarden en volgens welke regels die onderhandeling moet verlopen.

Ingevolge dat advies werd aan de Raad een ontwerp van wet voorgelegd tot regeling van de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen ; de Raad betuigde zijn instemming met die tekst, met inachtneming van enkele opmerkingen in zijn advies nr. 840 van 3 juni 1986.

Doordat de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen werd uitgevaardigd, heeft de Raad op 2 juni 1987 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 42 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen gesloten.

Op 10 november 1987 heeft de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 42 bis het toepassingsgebied gewijzigd van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 42, rekening houdend met de reglementering van de zondagsarbeid in bepaalde sectoren van de distributie.

De Raad heeft bovendien besloten uit eigen beweging een onderzoek te wijden aan de regels voor uitvoering van advies nr. 838 wat de verschillende sectoren van de sociale zekerheid betreft (cf. infra, Sociale Zekerheid, adviezen nr. 852 en nr. 865).

- Klein verlet

In zijn advies nr. 879 van 16 december 1987 heeft de Raad zich uitgesproken over een voorstel van wet van de HH. PATAER en EGELMEERS tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 augustus 1963 betreffende het behoud van het normaal loon van de werklieden, de bedienden en de werknemers aangeworven voor de dienst op binnesschenen, voor afwezigheidsdagen ter gelegenheid van familiegebeurtenissen of voor de vervulling van staatsburgerlijke verplichtingen of van burgerlijke opdrachten (Parl. doc., Senaat, Zitting 1986-1987, nr. 597-1).

De Raad heeft zijn instemming betuigd met de doelstelling van voorgenoemd voorstel die erin bestaat in het koninklijk besluit van 28 augustus 1963 één van de redenen voor gewettige afwezigheid, namelijk "de bevalling van de echtgenote van de werknemer" te vervangen door "de geboorte van een kind van de werknemer"; hij heeft evenwel andere voorstellen geformuleerd met betrekking tot het beschikkend gedeelte.

- Zondagsarbeid

In zijn advies nr. 874 van 10 november 1987, heeft de Raad zich uitgesproken over de zondagsarbeid van werknemers in bepaalde sectoren van de distributie.

Naar aanleiding van dat advies heeft de Raad eveneens, op dezelfde datum, de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 42 bis gesloten ten einde het toepassingsgebied van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 42 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen, aan te passen.

- Gemiddeld minimum maandinkomen

Op 2 mei 1988 werd in de Raad de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 gesloten met het oog op de uitvoering van het interprofessioneel akkoord van 7 november 1986 om het gemiddeld minimum maandinkomen op 34.050 F. te brengen.

Die collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 wijzigt en coördineert de collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 21 van 15 mei 1975 en nr. 22 van 25 juli 1975 betreffende de waarborg van een gemiddeld minimum maandinkomen.

Het loon van de minder-validen en van de minderjarigen werd eveneens gewijzigd door de volgende collectieve arbeidsovereenkomsten :

- de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 26 bis van 2 mei 1988 tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 26 van 15 oktober 1975 betreffende het bezoldigingspeil van de minder-validen die in een normaal arbeidsregime zijn tewerkgesteld ;
- de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 33 bis van 2 mei 1988 tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 33 van 28 februari 1978 betreffende de waarborg van een gemiddeld minimum maandinkomen voor de minderjarigen die tewerkgesteld zijn aan werkzaamheden of in sectoren die van geen paritair comité afhangen of die afhangen van een paritair comité dat niet is samengesteld.

Naar aanleiding van voorgenoemde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 43 heeft de Raad bovendien, in zijn advies nr. 886 van 2 mei 1988, voorstellen geformuleerd tot aanpassing van bepaalde wetten en reglementen die verwijzen naar het gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen.

d) Arbeidsovereenkomsten

- Herplaatsing van werknemers die ten onrechte zijn ontslagen

In zijn advies nr. 870 van 2 juni 1987 heeft de Raad zich uitgesproken over een voorstel van wet van de Heer de WASSEIGE c.s. betreffende de herplaatsing van werknemers die ten onrechte zijn ontslagen (parl. stuk, Senaat, zitting 1985-1986, nr. 64/1, 20 december 1985).

De Raad heeft vastgesteld dat het voorstel van wet ertoe strekt het principe van de herplaatsing van onrechtmatig ontslagen werknemers in de arbeidsovereenkomstwet van 3 juli 1978 in te voeren in het raam van een meer algemene herziening van die wet. Voorts beoogt het wetsvoorstel eveneens de wijziging en de aanvulling van de wetgevingen inzake ondernemingsraden, commités voor veiligheid en gezondheid en gelijke behandeling van mannen en vrouwen, welke wetgevingen reeds in de mogelijkheid tot herplaatsing van onrechtmatig ontslagen werknemers voorzien.

Dat voorstel van wet strekt er eveneens toe het Gerechtelijk Wetboek te wijzigen ten einde de bestaande uitsluiting van de dwangsom voor vorderingen ten aanzien van de nakoming van arbeidsovereenkomsten ongedaan te maken.

In zijn advies nr. 870 hebben de werknemers- en werkgeversvertegenwoordigers verschillende standpunten ingenomen, behalve wat de dwangsom betreft.

Ten aanzien van de arbeidsovereenkomstwet van 3 juli 1978 hebben de werknemersvertegenwoordigers herinnert aan de voorstellen die ze in advies nr. 541 van 20 december 1976 over het probleem van de vastheid van dienstbetrekking hadden geformuleerd met betrekking tot de redenen van het ontslag, de ontslagprocedure en de sancties wanneer de verplichtingen op het stuk van de motivering van het ontslag niet worden nagekomen.

Zij waren bovendien van mening dat de regeling inzake het onrechtmatig ontslag van de arbeiders tot alle in de wet van 3 juli 1978 beoogde categorieën van werknemers kan worden uitgebreid.

De werkgeversvertegenwoordigers konden daarentegen niet instemmen met het wetsvoorstel van de Heer de WASSEIGE ; zij legden er de nadruk op dat er in het Belgisch ontslagrecht een evenwicht bestaat tussen enerzijds het niet motiveren van het ontslag en anderzijds het systeem van de lange opzeggingstermijnen, aangevuld door specifieke regelingen waardoor bepaalde categorieën van werknemers speciaal tegen ontslag worden beschermd.

Volgens hen komt dat evenwicht in het gedrang wanneer nieuwe elementen, zoals de verplichting tot motivering en de herplaatsing in geval van ontslag, worden ingevoerd.

Ten aanzien van de wetgeving betreffende de ondernemingsraden en de commités voor veiligheid en gezondheid alsook de wetgeving inzake gelijke behandeling van mannen en vrouwen, heeft de Raad vastgesteld dat het voorstel van wet ertoe strekt de bepalingen betreffende de herplaatsing te wijzigen om de onrechtmatig ontslagen werknemers de keuze te laten tussen de bijzondere vergoeding en de herplaatsing en eveneens de werkgever een dwangsom op te leggen wanneer hij tot herplaatsing wordt veroordeeld.

De werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers hebben de uiteenlopende standpunten bevestigd die ze terzake hadden ingenomen in vroegere adviezen betreffende eensdeels de sociale verkiezingen (advies nr. 568 van 19 december 1977 en advies nr. 732 van 27 juli 1982) en anderdeels de gelijke behandeling van mannen en vrouwen (advies nr. 573 van 28 februari 1978).

Tot slot herinnerde de Raad, wat de dwangsom betreft, aan zijn advies nr. 632 van 26 september 1979 over een wetsontwerp houdende goedkeuring van de Benelux-overeenkomst betreffende de dwangsom ; volgens dat advies moet de dwangsom worden uitgesloten voor alle vorderingen ter zake van de nakoming van de arbeidsovereenkomsten.

- Ontslag van een brug gepensioneerd werknemer - betekenis van de opzegging

Op 7 juli 1987 heeft de Raad zich in zijn advies nr. 871 uitgesproken over een voorontwerp van wet tot wijziging van artikel 37 van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

Dat voorontwerp van wet stelt voor dat, in geval van ontslag van een werknemer die in aanmerking komt voor een conventioneel brugpension, de betekenis van de opzegging door de werkgever enkel kan gebeuren bij een aangetekende brief of bij gerechtsdeurwaarderexploot.

In zijn advies acht de Raad het niet geraden dat een fundamentele bepaling van de wet van 3 juli 1978 wordt gewijzigd om een probleem op te lossen dat zich voordoet in één van de sociale zekerheidssectoren, namelijk de werkloosheidsverzekering.

De Raad is van oordeel dat, om bepaalde moeilijkheden te vermijden, moet worden voorzien in de administratieve tenuitvoerlegging van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende de toekenning van werkloosheidsuitkeringen in geval van conventioneel brugpension.

Bovendien heeft de Raad de wederinvoering voorgesteld van de mogelijkheid om, in afwijking van artikel 126 van het koninklijk besluit van 20 december 1963 betreffende arbeidsvoorziening en werkloosheid, de opzeggingstermijn of de door de opzeggingsvergoeding omvatte periode in te korten voor alle oudere werknemers die worden ontslagen.

c) Educatief verlof

In zijn advies nr. 864 van 12 mei 1987 heeft de Raad zijn instemming betuigd met de verruiming van de toepassingssfeer van de wetgeving betreffende de toekenning van betaald educatief verlof tot de ondernemingen die onder het Paritaire Comité voor de openbare kredietinstellingen ressorteren.

d) Leerlingwezen

In zijn advies nr. 862 van 12 mei 1987 heeft de Raad zich uitgesproken over een voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door arbeiders in loondienst.

De Raad heeft vastgesteld dat het genoemde voorontwerp van wet een dubbele doelstelling nastreeft, namelijk de praktische toepassing

van de wet van 19 juli 1983 vergemakkelijken en het leerlingwezen tot een pedagogisch middel maken, waardoor bepaalde jongeren, voor wie een volledige schoolopleiding tot 18 jaar niet passend lijkt, een alternerende opleiding kunnen genieten.

In zijn advies heeft de Raad een aantal beginselmerkingen geformuleerd met betrekking tot de filosofie van het voorontwerp van wet, de alternerende opleiding en de tenutvoerlegging van het koninklijk besluit nr. 495 van 31 december 1986 dat een stelsel van alternerende opleiding heeft ingevoerd voor jongeren tussen 18 en 25 jaar.

De Raad heeft eveneens opmerkingen gemaakt in verband met de navolgende essentiële elementen van het voorontwerp van wet : de verruiming van de reglementering tot de intellectuele beroepen en de beperking van de toepassingsfeer in ondernemingen die minder dan 50 werknemers tewerkstellen, de duur van de leertijd, de vergoeding die aan de leerling moet worden betaald en zijn sociaal statuut, de invoering van regionale paritaire sub-leercomités, de rol van de fondsen voor bestaanszekerheid en de rol van het paritaire leercomité van de Nationale Arbeidsraad.

Ten slotte heeft het Paritaire Leercomité van de Raad in samenwerking met het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid en de Ministeries van Onderwijs, in september 1987, twee brochures opgesteld.

Die informatiebrochures betreffende het industrieel leerlingwezen richten zich enerzijds tot de jongeren en hun ouders en anderzijds tot de werkgevers ; zij hebben eveneens betrekking op de onderwijscentra.

e) Tijdelijke arbeid

De Raad heeft besloten een onderzoek te wijden aan de uitvoering van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers.

Op 10 november 1987 heeft hij het rapport nr. 28, betreffende de werkzaamheden van de Nationale Arbeidsraad met betrekking tot de erkenning van uitzendbureaus, goedgekeurd.

B. Collectief arbeidsrecht

a) Comités voor veiligheid en gezondheid

Op 28 juli 1987 heeft de Raad een aanbeveling aangenomen omrent de toepassing van de wet van 10 juni 1952 betreffende de gezondheid en de veiligheid van de werknemers alsmede de salubriteit van het werk en van de werkplaatsen.

In die aanbeveling zijn de in de Nationale Arbeidsraad vertegenwoordigde interprofessionele werkgevers- en werknemersorganisaties van mening dat een bijzondere aandacht moet uitgaan naar de mogelijke gevolgen van artikel 65 van de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen waarbij de verplichting wordt opgeheven de verkiezingen van de personeelsafgevaardigden in de comités voor veiligheid en gezondheid te organiseren. In de ondernemingen waar bij de vorige verkiezingen een comité is opgericht en waar gewoonlijk gemiddeld ten minste 20 werknemers zijn tewerkgesteld.

Zij stellen vast dat die bepalingen gevolgen kunnen hebben voor de geweten personeelsafgevaardigden die de genoemde bescherming met ingang van 1 oktober 1987 niet langer genieten.

De in de Raad vertegenwoordigde organisaties bevelen hun leden dan ook aan dat de geweten leden en plaatsvervangers in de comités voor veiligheid en gezondheid in de ondernemingen met minder dan 50 werknemers waar in 1987, overeenkomstig artikel 65 van de herstelwet, geen verkiezingen werden georganiseerd, niet mogen worden ontslagen om redenen die inherent zijn aan de uitoefening van het mandaat dat zij voordien hebben vervuld.

In geval van ontslag om een andere dan een dringende reden, bepaalt de aanbeveling eveneens dat de Voorzitter van het bevoegd paritaire comité vooraf wordt ingelicht en dat, bij bewijsstelling, het bemiddelingsbureau van het paritaire comité gevraagd wordt uitspraak te doen.

b) Bevoegdheidssombeschrijving van de paritaire comités

In zijn advies nr. 868 van 2 juni 1987 heeft de Raad zich uitgesproken over de bevoegdheidssombeschrijving van het paritaire comité voor de zeeverzetterij.

c) Erkenning van vakorganisaties van werkgevers

In zijn adviezen nr. 861 van 3 maart 1987, nr. 863 van 12 mei 1987, nr. 869 van 2 juni 1987, nrs. 883 en 884 van 29 maart 1988 en nr. 891 van 7 juni 1988, heeft de Raad zich uitgesproken over de vragen om erkenning als representatieve vakorganisatie van werkgevers van :

- de Fédération des carrières de pierre bleue - Petit granit ;
- de Vereniging van handelaars in vloeibare gassen ;
- de Nationale Kamer der Belgische kappers ;
- de Union des producteurs de films francophones en van de Vlaamse filmproducentenbond ;

- de Union des carrières et scieries de marbre de Belgique en van de Fédération des carrières de grès ;
- het Syndicat national des cafetiers, restaurateurs et hôteliers en van het Nationaal Syndicaat voor herbergiers, spijshuis- en hotelhouders.

d) Sluiting van ondernemingen

In zijn advies nr. 880 van 16 december 1987, heeft de Raad zich uitgesproken over de bijdragen die voor het jaar 1988 door de betrokken werkgevers moeten worden gestort voor de financiering van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers.

e) Arbeidsreglement

De Raad werd ermee belast een paritaire comité aan te wijzen ten einde een geschil op te lossen betreffende het ontwerp tot wijziging van een arbeidsreglement voor bepaalde openbare diensten.

In zijn advies nr. 873 van 21 september 1987 heeft de Raad het probleem opgenomen van de overeenstemming van de wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités en de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen van de overheid met de vakbonden van haar personeel.

Hij heeft voorgesteld dat die geschillen voortaan worden opgelost in het kader van de voorgenomen wet van 1974.

C. Sociale Zekerheid

a) Toepassingsgebied

- Minder-validen

In zijn advies nr. 887 van 2 mei 1988, heeft de Raad, op verzoek van de Minister van Sociale Zaken, zich uitgesproken over een ontwerp van koninklijk besluit dat er toe strekt bepaalde categorieën van personen te onttrekken aan het toepassingsgebied van de sociale zekerheid van de werknemers ; het gaat in dit geval om de minder-validen die een werkloosheids-, ziekte- of invaliditeitsuitkering genieten en die gebonden zijn door een bijzondere leerovereenkomst voor de omscholing van de minder-validen alsook de personen of centra met wie zij de overeenkomst hebben aangegaan.

In datzelfde advies heeft de Raad besloten de gehele problematiek van het sociaal statuut van de minder-validen te onderzoeken ; bovendien heeft hij een opschoring van de onderwerping voor die werknemers en hun werkgevers voorgesteld, die verstrijkt op 31 december 1988.

- Schouwspelartiesten

Naar aanleiding van een verzoek van het A.B.V.V., heeft de Raad advies nr. 890 van 7 juni 1988 uitgebracht betreffende de onderwerping van de schouwspelartiesten aan de sociale zekerheid van de werknemers, rekening houdend met de ontwikkeling die zich heeft voorgedaan sedert zijn laatste advies nr. 712 van 22 december 1981.

De Raad heeft een verdeeld advies uitgebracht : de leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen zijn van oordeel dat de schouwspelartiesten loontrekenden zijn en derhalve onderworpen zijn aan de sociale zekerheid van de werknemers ; de leden die de werkgroeporganisaties vertegenwoordigen vinden dat standpunt echter te strik en zij zijn van oordeel dat die artiesten zich in bepaalde gevallen aan de sociale zekerheid van de zelfstandigen moeten kunnen onderwerpen.

b) Begrotingsvooruitzichten

De Raad heeft uit eigen beweging advies nr. 877 van 16 december 1987 uitgebracht betreffende de bespreking van de begrotingsvooruitzichten inzake sociale zekerheid van de werknemers voor 1988.

Die besprekking is gebaseerd op de begrotingsvooruitzichten van de sociale parastatale instellingen en van de Minister van Sociale Zaken, evenals op de begroting van ontvangsten en uitgaven voor het begrotingsjaar 1988 (Parl. stuk, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Zitting 1986-1987, nr. 4-995/1) ; voorts heeft de Raad een onderzoek gewijzigd aan de ontwikkeling van de ontvangsten en de uitgaven inzake de sociale zekerheid van de werknemers van 1981 tot 1988.

c) Pensioenen

De werkzaamheden van de Raad in het kader van de adviesaanvraag van de Minister van Sociale Zaken en van de Staatssecretaris voor Pensioenen, zijn in twee fasen verlopen. In een eerste fase heeft de Raad op 13 januari 1986 advies nr. 858 uitgebracht betreffende de veralgemening van de pensioengerechtigde leeftijd op 65 jaar met berekening van het pensioen in 45sten en gelijktijdige invoering van een stelsel van flexibele uitreding tussen 60 en 65 jaar op grond van de loopaanjaren.

Dat advies omvat 4 delen ; het eerste deel is gewijd aan de draagwijde en de inhoud van de adviesaanvraag ; het tweede aan een statistisch en technisch dossier ; het derde deel aan de algemene hervormingsproblematiek, de toepassingsregels en de

weerslag ervan ; het vierde deel aan de eerste beschouwingen van de Raad omtrent het beginsel van de hervorming.

De Raad heeft slechts een intermadvisie uitgebracht, aangezien het belang van de voorgestelde hervorming vereist dat er een statistisch en technisch dossier wordt aangelegd en dat er rekening wordt gehouden met werkhypothesens waarvan de weerslag nog moet worden berekend.

In een tweede fase heeft de Raad op 29 september 1987, advies nr. 872 uitgebracht.

In dat advies zijn de standpunten geformuleerd van de Raadsleden die respectievelijk de werkgeversorganisaties, de middenstandorganisaties, de landbouworganisaties en de werknemersorganisaties vertegenwoordigen met betrekking tot de filosofie van het systeem, de alternatieve voorstellen inzake pensioengerechtigde leeftijd, flexibele uitstreding en wijze van pensioenberekening evenals met betrekking tot de voorstellen betreffende de financiering van de pensioenregeling voor werknemers.

Bij dat advies werden de berekeningen gevoegd van de financiële weerslag van de verschillende werkhypothesens, die door de Minister van Pensioenen en door de werkgevers- en werknemersorganisaties werden voorgesteld.

d) Brugpensioen

Op 3 maart 1987 heeft de Raad uit eigen beweging advies nr. 859 uitgebracht betreffende de toepassing van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 17 van 19 december 1974 op oudere werknemers die ontslagen worden nadat zij in het raam van de wetgeving betreffende de onderbreking van de beroepsloopbaan hun arbeidsprestaties verminderd hebben.

In dat advies heeft de Raad zich uitgesproken over de berekening van het bedrag van de vergoeding die door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 17 ter aanvulling van de werkloosheidssuitkeringen aan oudere werknemers wordt toegekend ; hij heeft eveneens een onderzoek gewijd aan de draagwijze van de vervangingsplicht van de werkgever, wanneer een werknemer na gedeeltelijke loopbaanonderbreking naar het conventioneel brugpension overstapt.

Op 3 maart 1987 heeft de Raad eveneens een aanbeveling goedgekeurd betreffende de toepassing van de voornoemde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 17 op de grensarbeiders. In die aanbeveling hebben de interprofessionele werkgevers- en werknemersorganisaties vastgesteld dat het recht op de aanvullende vergoeding soms in twijfel wordt getrokken wanneer het gaat om geweven grensarbeiders die in België waren tewerkgesteld maar werkloosheidssuitkeringen genietend op grond van een buitenlandse wetgeving.

Om alle moeilijkheden te vermijden, bevelen die organisaties aan dat aan deze werknemers - wanneer zij aan de voorwaarden voldoen - de aanvullende vergoeding wordt toegekend en dat die vergoeding wordt berekend alsof de werknemers werkloosheidssuitkeringen genietend op grond van de Belgische wetgeving.

Ten slotte heeft de Raad op 16 december 1987 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 17 decies gesloten tot uitvoering van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 17 die de herwaarderingscoëfficiënt vaststelt van het bedrag van de aanvullende vergoedingen.

e) Aanpassing van de arbeidstijd - toepassing in de verschillende sectoren van de sociale zekerheid

Op 2 juni 1987 heeft de Raad uit eigen beweging advies nr. 865 uitgebracht omtrent de uitvoering van advies nr. 838 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen, ten aanzien van de sociale zekerheidssectoren.

In dat advies stelt de Raad voor dat de werknemers, die zijn aangeworven in het kader van de wet van 17 maart 1987 tot invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen, worden geacht een aantal arbeidsdagen te verrichten dat gelijk is aan het aantal dagen dat in het kader van een volijdse tewerkstelling wordt gepresteerd of dat zij worden geacht normaal gemiddeld 35 arbeidsuren per week te werken, wanneer het loon dat zij verdienen ten minste gelijk is aan of hoger ligt dan het bedrag van het gewaardeerde minimum maandinkomen (d.i. 33.349 F op 1 oktober 1985).

Volgens de Raad kan dat voorstel een oplossing bieden voor de moeilijkheden die zich kunnen voordoen omtrent de toekenningsvooraarden voor prestaties die in sommige sociale zekerheidssectoren zijn vastgesteld, met dien verstande evenwel dat de bepalingen betreffende de berekening van de prestaties als dusdanig blijven bestaan.

In zijn advies heeft de Raad voorstellen geformuleerd met betrekking tot de sectoren ziekte- en invaliditeitsverzekering, werkloosheid, pensioenen, kinderbijslag, arbeidsongevallen en beroepsziekten.

Wat de jaarlijkse vakantie betreft, had de Raad reeds een oplossing voorgesteld in zijn advies nr. 852 van 2 december 1986.

Met betrekking tot het recht op werkloosheidssuitkeringen voor werknemers die in nieuwe arbeidsregelingen worden tewerkgesteld, heeft de Raad op 2 juni 1988 een gunstig advies (nr. 892) uitgebracht over een ontwerp van ministerieel besluit dat ertoe strekt die werknemers, in bepaalde omstandigheden, gelijk te stellen met de volijdse werknemers.

f) Informatisering

- In antwoord op de vraag om inlichtingen die de Raad had geformuleerd in zijn advies nr. 854 van 16 december 1986 betreffende het plan tot informatisering van de sociale zekerheid, heeft de Minister van Sociale Zaken een nota doen geworden met de prioriteiten van het informatiseringssplan voor 1987, alsook het tweede interimverslag van de Voorzitter van de binnen het Ministerie van Sociale Voorzorg opgerichte werkgroep "Informatisering van de informatiestromen van de sociale zekerheid".

Hoewel de Raad niet uitdrukkelijk om advies werd verzocht, heeft hij toch besloten een advies uit te brengen (advies nr. 866 van 2 juni 1987) bij elke fase van de tenutvoerlegging van de hervorming, ten einde de Minister in te lichten over de bekommernissen van de werknemers- en werkgeversorganisaties.

In zijn advies nr. 866 heeft de Raad een aantal beschouwingen geformuleerd in verband met de procedure inzake voorlichting en raadpleging, de logistieke steun die aan de hervorming moet worden gegeven via de stimulering van de informatisering van de parastatale instellingen en de herdefiniering van de taken van de Maatschappij voor Mechanografie, de uitwerking van een wettelijk statuut voor de sociale gegevensbank, de geleidelijke doorvoering van de integratie van het identificatienummer van het Rijksregister in de bestanden van de parastatale sociale zekerheidsinstellingen, de tenutvoerlegging van beperkte experimenten, het wetenschappelijk onderzoek en het voorgestelde tijdschema voor de uitvoering van de hervorming alsook de verdere werkzaamheden.

- In zijn advies nr. 867 van 2 juni 1987 heeft de Raad zich uitgesproken over een adviesaanvraag van de Minister van Sociale Zaken betreffende een voorontwerp van wet houdende het statuut en de opdrachten van de Algemene Sociale Kruispuntbank.

In dat advies sprak de Raad zich uit over de toepassingssfeer van het voorontwerp van wet, de opdrachten van de Kruispuntbank, het statuut en het beheer ervan, de bescherming van de informatie en van de persoonlijke levenssfeer en de voorlichting van de burger.

- De Minister van Sociale Zaken heeft aan de Raad, ter informatie, het derde interimverslag overgelegd van de Voorzitter van de Werkgroep "Informatisering van de informatiestromen van de sociale zekerheid", evenals een prioriteitennota (herfst 1987).

In zijn advies nr. 878 van 16 december 1987 formuleert de Raad daaromtrent een reeks beschouwingen.

Hij heeft zich eveneens uitgesproken over het 4de interimverslag in zijn advies nr. 889 van 7 juni 1988.

- In zijn advies nr. 888 van 7 juni 1988 heeft de Raad zich uitgesproken over een voorstel tot rationalisatie van de inzameling van de R.S.Z.-personeelsstaten en de overdracht ervan naar de sectoren pensioenen en jaarlijkse vakantie ; dat voorstel werd uitgewerkt door de subwerkgroep "Loon- en arbeidstijdgegevens" van de Commissie voor de informatisering van de sociale zekerheid voor werknemers.

g) Arbeidsongevallen

In zijn advies nr. 885 van 29 maart 1988 heeft de Raad zich op verzoek van de Minister van Sociale Zaken uitgesproken over een ontwerp van koninklijk besluit tot beperking van het begrip "loon" zoals bepaald in artikel 35 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971.

Dat ontwerp heeft tot doel de mobiliteitsvergoeding die in de bouwsector wordt toegekend krachtens een collectieve arbeidsovereenkomst, aan het begrip "loon" te onttrekken.

D. ALGEMENE SOCIALE VRAAGSTUKKEN

a) Afstamming

De Raad heeft besloten een onderzoek te wijden aan de gevolgen van de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming, op de sociale wetgeving.

Na dit onderzoek heeft de Raad in zijn advies nr. 882 van 29 maart 1988 opgemerkt dat de wet van 31 maart 1987 geen enkele fundamentele wijziging aanbrengt in het sociaal zekerheidsrecht maar dat er aanleiding is om formele wijzigingen door te voeren ten einde de verwijzingen naar de begrippen "natuurlijke kinderen" en "wettelijke kinderen" te schrappen.

b) Sociale abonnementen

Op 7 juni 1988 werd binnen de Raad de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 19 bis goedgekeurd, tot wijziging van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 19 van 26 maart 1975 betreffende de financiële bijdrage van de werkgevers in de prijs van het vervoer van de werknemers.

Sedert de inwerkingtreding van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 19 is de loongrens om aanspraak te maken op een sociaal abonnement van de N.M.B.S., herhaaldelijk aangepast geweest ; het tweede lid van artikel 1 van die collectieve arbeidsovereenkomst moet derhalve worden opgeheven.

E. INTERNATIONALE BETREKKINGEN**a) Internationale Arbeidsorganisatie**

In zijn advies nr. 860 van 3 maart 1987 heeft de Raad zich uitgesproken over het ontwerp van voorlegging, aan het Parlement, van het Verdrag nr. 162 en de Aanbeveling nr. 172 betreffende de veiligheid bij het gebruik van asbest, aangenomen door de Internationale Arbeidsconferentie tijdens haar 72ste zitting in juni 1986.

Naar aanleiding van zijn advies nr. 844 van 23 september 1986 heeft de Raad zich in zijn advies nr. 875 van 10 november 1987 uitgesproken over een ontwerp van verdrag en een ontwerp van aanbeveling betreffende de veiligheid en de gezondheid in de bouwsector, die worden ingeschreven op de agenda van de 75ste zitting van de Internationale Arbeidsconferentie in juni 1988.

In zijn advies nr. 876 van 10 november 1987 heeft de Raad zich eveneens uitgesproken over ontwerpen van verdrag en aanbeveling betreffende de bevordering van de werkgelegenheid en de sociale zekerheid waarvan de besprekking op de agenda van de 75ste zitting van de Internationale Arbeidsconferentie van juni 1988 is ingeschreven; dat advies volgt op advies nr. 845 van 23 september 1986.

Op 15 september 1987 heeft de Raad eveneens Rapport nr. 27 goedgekeurd betreffende de toepassing van het Verdrag nr. 144 van 21 juni 1976 met betrekking tot de tripartiete raadplegingen met het oog op de invoering van internationale arbeidsnormen.

b) Europese Gemeenschappen

De Nationale Arbeidsraad heeft besloten uit eigen beweging een onderzoek te wijden aan het voorstel voor een richtlijn tot voltooiing van de teminitvoerlegging van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen in de wettelijke en de beroepsregelingen inzake sociale zekerheid.

De Raad heeft vastgesteld dat het voorstel van tekst ertoed strekt de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling uit te breiden tot de voorheen uitgesloten prestaties en de in de richtlijnen 79/7/E.E.G. van 19 december 1978 en 86/378/E.E.G. van 24 juli 1986 voorlopig toegestane uitzonderingen.

Rekening houdend met de draagwijde van het voorstel van richtlijn heeft de Raad advies nr. 881 van 29 maart 1988 uitgebracht waarin hij een aantal opmerkingen formuleert ten einde de aandacht van de regering te vestigen op de gevolgen van de richtlijn, zowel op wet- en reglementair als op budgettair gebied.

312. In uitzicht gestelde werkzaamheden van de raad voor eind 1988

Het Regeerakkoord voorziet dat verscheidene vraagstukken aan de Raad zullen worden overgelegd; het gaat inzonderheid om het sociaal overleg en de bescherming van de werknemersafgevaardigden, om de deeltijdse leerplicht, om de deeltijdse arbeid en met betrekking tot de sociale zekerheid, om de informativering, de financiering en de pensioenen.

Op de agenda van de Raad zijn bovendien een hele reeks problemen ingeschreven waaraan hij op dit ogenblik een onderzoek wijdt in zijn studiecommissies.

A. Arbeidsrecht**a) Arbeidsreglementering****- Gelijke beloning voor mannen en vrouwen**

De Raad heeft besloten een onderzoek te wijden aan de uitvoering van artikel 4, lid 2, b van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 25 van 15 oktober 1975 betreffende de gelijke beloning voor mannelijke en vrouwelijke werknemers, rekening houdend met de door de Raad van de Europese Gemeenschappen op 24 juli 1986 aangenomen richtlijn betreffende de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in ondernemings- en sectoriële regelingen inzake sociale zekerheid.

Aan te stippen valt dat de, door de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 25 inzake gelijke beloning en behandeling van mannen en vrouwen, ingestelde gespecialiseerde paritaire commissie de adviesaanvraag van de Arbeidsrechtbank van Luik (3de Kamer) van 7 oktober 1986 nog steeds in behandeling heeft.

Die gespecialiseerde paritaire commissie heeft haar werkzaamheden geschorst in afwachting van het arrest van het Hof van Beroep over het probleem inzake de bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken.

- Nachtarbeid voor vrouwen

De Minister van Tewerkstelling en Arbeid heeft op 22 juli 1987 het advies van de Raad ingewonnen over het vraagstuk van de nachtarbeid van de vrouwen, rekening houdend met de nieuwe bepalingen van de wet van 17 maart 1987 en met de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 42 van 2 juni 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen.

- Arbeidsduur

De Raad werd op 5 juli 1987 door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid om advies verzocht over de toepassing, in de K.M.O.'s, van artikel 20 bis van de arbeidswet van 16 maart 1971 waarbij het mogelijk wordt bij collectieve arbeidsovereenkomst af te wijken van de dagelijkse en wekelijkse grenzen van de arbeidsduur door berekening ervan op jaarbasis.

De Minister vraagt aan de Raad na te gaan of de procedure, bepaald in artikel 7 van de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen waar geen vakbondsafgevaardiging bestaat, niet kan worden toegepast op de kleine ondernemingen.

De Raad werd anderdeels op 9 maart 1987 door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid om advies verzocht over een voorstel van wet van de Hr. EGELMEERS c.s. betreffende het statuut van de ploegenarbeid (Parl. stuk, Senaat, zitting 1985-1986, Nr. 102-1).

De Raad heeft besloten dat wetsvoorstel in een ruimere context te onderzoeken, rekening houdend met de nieuwe wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen.

- Zondagsarbeid

Op 14 januari 1988 werd de Raad verzocht een advies uit te brengen over de tewerkstelling van werknemers op zondag in de sector van de meubelhandel die onder verscheidene paritaire comités ressorteert.

b) Tijdelijke arbeid

De Raad heeft besloten een onderzoek te wijden aan de uitvoering van de wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers.

De Commissie tijdelijke arbeid wijdt niet enkel een onderzoek aan de opdrachten die de Raad ter uitvoering van de nieuwe wetsbepalingen zal moeten vervullen maar ook aan de erkenningsvooraarden die, hoewel zij niet in de wet zijn opgenomen aangezien het om een geregionaliseerde materie gaat, toch integrerend deel uitmaken van de reglementering op de uitzendarbeid.

c) Educatief verlof

Ter uitvoering van zijn advies nr. 625 van 1 juni 1979 heeft de Raad besloten de wetgeving inzake educatief verlof te herzien. Op verzoek van het V.B.O. heeft de Raad, met de medewerking van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid, een evaluatie gemaakt van die wetgeving.

d) Leerlingwezen

Krachtens artikel 61 van de wet van 19 juli 1983 op het leerlingwezen voor beroepen uitgeoefend door arbeiders in loondienst, is het Paritaire Leercomité van de Raad belast met de organisatie van het industriële leerlingwezen in de beschermde werkplaatsen.

B. COLLECTIEF ARBEIDSRECHT**a) Paritaire comités**

De Raad werd op 15 juli 1987 door de Minister van Tewerkstelling en Arbeid om advies verzocht over de bevoegdheidsomschrijving en de samenstelling van het aanvullend paritaire comité voor de bedienden.

De Raad moet zich uitspreken over het beginsel zelf van de heroprichting van het aanvullend paritaire comité voor de bedienden op grond van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités; dat paritaire comité zou niet enkel bevoegd zijn voor de rijverkeers-, handels- en landbouwondernemingen maar ook voor de ondernemingen uit de non-profitsector.

b) Ondernemingsraden en comités voor veiligheid en gezondheid

Op 17 juni 1988 werd de Raad om advies verzocht over de bescherming tegen ontslag van de werknemersafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid en gezondheid.

C. SOCIALE ZEKERHEID

De Raad wijdt een onderzoek aan de situatie van de minder-validen met betrekking tot de sociale zekerheid evenals aan het probleem van de onderwerping aan de sociale zekerheid van de werknemers die minder dan twee uur per dag worden tewerkgesteld.

Naar aanleiding van zijn advies nr. 877 van 16 december 1987 zal de Raad binnenkort een onderzoek wijden aan de begrotingsvoorzichten met betrekking tot de sociale zekerheid van de werknemers, op basis van cijfergegevens van het Planbureau.

D. ALGEMENE SOCIALE VRAAGSTUKKENNieuwe technologieën

De Raad heeft een onderzoek gewijd aan een synthese van de universitaire studies omtrent de toepassing van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 39 van 13 december 1983 betreffende de voorlichting en het overleg inzake de sociale gevolgen van de invoering van nieuwe technologieën.

Het A.C.V. en het A.B.V.V. wensen opnieuw te onderhandelen over de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 39 ; dat vraagstuk zal behandeld worden in het kader van het interprofessioneel akkoord 1989-1990.

In het kader van de Gemengde Commissie N.A.-C.R.B. Nieuwe technologieën heeft de Technische Groep "Informatie-technologie - Statistieken" een onderzoek gewijd aan een interimadvies betreffende de inzameling van statistische gegevens inzake de informatietechnologie.

E. INTERNATIONALE VRAAGSTUKKEN

Op 27 april 1988 werd de Raad om advies verzocht betreffende de gevolgen die werden gegeven aan de "Driehoedige beginselverklaring door de multinationale ondernemingen en het sociaal beleid" van de I.A.O. Dat onderzoek zou betrekking hebben op de jaren 1986, 1987 en 1988.

F. ANDERE WERKZAAMHEDENa) Commissie non-profit

Deze Commissie onderzoekt op dit ogenblik de volgende vraagstukken :

- Alternerende opleiding van jongeren en de toepassing van het educatief verlof in die sector.
- Werkgelegenheid in de non-profitsector.
- Toepassing van de arbeidswet van 16 maart 1971 op de internaten van het vrij gesubsidieerd onderwijs.
- Bevoegdheid van het Aanvullend Paritair Comité voor de bedienden.
- Toepassing van het sociaal zekerheidsstelsel op de werknemers die minder dan twee uur per dag worden tewerkgesteld.

b) Economische en Sociale Raad van Advies van de Benelux

Tijdens zijn zitting van 5 oktober 1987 heeft de Economische en Sociale Raad van Advies van de Benelux een rapport goedgekeurd betreffende sommige aspecten van de flexibiliteit van de arbeidsmarkt.

De Commissie Sociale Aangelegenheden van de Economische en Sociale Raad van Advies van de Benelux wijdt op dit ogenblik een onderzoek aan een ontwerp van rapport betreffende de situatie van de grensarbeiders in de Benelux, ten aanzien van de sociale wetgeving.

32. Paritaire comités en collectieve arbeidsovereenkomsten

De evolutie van het aantal vergaderingen van de paritaire comités kan als volgt opgemaakt worden :

jaar 1980 : 1.306
jaar 1981 : 1.047
jaar 1982 : 1.047
jaar 1983 : 1.110
jaar 1984 : 1.304
jaar 1985 : 1.410
jaar 1986 : 1.246
jaar 1987 : 1.573
jaar 1988 : 744 (tot op 30 juni 1988)

Het jaar 1987 heeft de verwachte aangroei bevestigd van het aantal vergaderingen ; in vergelijking met 1986 komt deze aangroei neer op een verhoging met meer dan 25 pct. Te dien einde dient te worden opgemerkt dat 1987 wordt gekenmerkt door het grootste aantal vergaderingen dat sinds 1980 werd opgetekend.

Deze toename van het aantal vergaderingen is voor een groot deel te wijten aan de sectoriële onderhandelingen die werden gehouden in uitvoering van het interprofessioneel akkoord 1987-1988 van 7 november 1986 en ook aan de verschuiving, hetgeen hiervoor reeds werd vermeld, van de onderhandelingen van nationaal niveau naar regionaal, sectorieel en ondernemingsniveau.

De eerste zes maanden van 1988 blijken er reeds een relatief groot aantal vergaderingen te zijn gehouden, wat doet vermoeden dat er over geheel het jaar eveneens een groot aantal vergaderingen zullen plaatshebben.

Het is immers zo dat de meeste collectieve arbeidsovereenkomsten die gesloten werden verstrijken op 31 december 1988. De onderhandelingen met het oog op de vernieuwing van deze overeenkomsten zullen in ieder geval plaatshebben vóór het einde van het lopende jaar.

Bovendien voorziet artikel 7 van de wet van 17 maart 1987 betreffende de invoering van nieuwe arbeidsregelingen in de ondernemingen in nieuwe taken voor de paritaire comités, die binnen zeer strikte termijnen zullen moeten worden uitgevoerd, en dit voor alle collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in de ondernemingen die aanspraak willen maken op de maatregelen die deze wet voorschrijft.

Het is overigens interessant op te merken dat voor het jaar 1987, 2.517 collectieve arbeidsovereenkomsten ter griffie van de Dienst van de collectieve arbeidsbetrekkingen werden geregistreerd, waarvan :

- 965 betreffende het brugpensioen (38 in paritaire comités en 926 buiten paritaire comités) ;
- 843 betreffende de toepassing van het interprofessioneel akkoord 1987-1988 (132 in paritaire comités en 711 buiten paritaire comités) ;
- 13 betreffende de toeënkennung van maaltijdcheques.

In 1988, voor de 5 eerste maanden, werden 1.255 collectieve arbeidsovereenkomsten geregistreerd, waarvan :

- 375 betreffende het brugpensioen (5 in paritaire comités en 370 buiten paritaire comités) ;
- 135 betreffende de toepassing van het interprofessioneel akkoord 1987-1988 (35 in paritaire comités en 100 buiten paritaire comités) ;
- 366 betreffende de toeënkennung van maaltijdcheques ;
- 35 betreffende de nieuwe arbeidsregelingen (13 in paritaire comités en 22 buiten paritaire comités).

Wat de toepassing betreft van het interprofessioneel akkoord en de overeenkomsten gesloten in toepassing van het Koninklijk besluit nr. 492, werden 105 accorden die zich concretiseren in een groot aantal collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten in de schoot van een paritaire organen en bijna 400 collectieve overeenkomsten buiten een paritaire orgaan waarvan een dozijn specifiek handelen over de oprichting van een stelsel van netto-aanwerving en de reductie van de arbeidstdag in de toekomst.

Aan 187 ondernemingen, erkend als ondernemingen die in moeilijkheden verkeren in 1983-1984 werden afwijkingen toegestaan ; zij werden eveneens vrijgesteld van storting in het Tewerkstellingsfonds ; 175 ondernemingen werden erkend als ondernemingen die in moeilijkheden verkeren in 1985 en 1986 en 88 ondernemingen voor 1987. Voor 1987 zullen nog andere firma's kunnen worden vrijgesteld ; de resultaten van de boekhouding van de ondernemingen zijn echter nog niet alle bekend voor 1987.

De uitzonderlijk ongunstige economische omstandigheden zijn in 1983-1984 voor 243 ondernemingen erkend alsook voor 255 ondernemingen in 1985-1986. De dossiers van deze firma's die in 1987 in uitzonderlijk ongunstige economische omstandigheden verkeren moeten nog worden goedgekeurd door het Ministerieel Comité voor Economische en Sociale Coördinatie.

Het ressorteren van een onderneming onder een bepaald Paritair Comité is nog altijd van groot belang, zowel voor de werkgever als voor de werknemer ; het groot aantal aanvragen om advies en de talrijke beTwistingen in verband met de aanwijzing van de bevoegde paritaire comités bewijzen dit belang.

Activiteiten betreffende de ondernemingsdossiers inzake bevoegdheid paritaire comités :

	1985	1986	1987	1988 (31,05)
Adviesaanvragen	1.747	2.539	2.281	1.245
Ingediende onderzoeksverslagen door de Inspectie van de Sociale Wetten	2.178	2.054	2.642	1.256
Adviezen betreffende bevoegdheid paritair comité	1.829	1.682	1.980	1.507
Bezuurschriften	195	173	178	92

Wat de oprichting en samenstelling van paritaire comités en subcomités betreft, waren er op 30 juni 1987 :

- 100 paritaire comités waarvan er evenwel 14 niet samengesteld zijn ;
- 62 paritaire subcomités waarvan 59 autonome en 3 niet-autonome (diamantnijverheid).

De volgende paritaire comités zijn niet samengesteld :

- Paritair Comité voor de onafhankelijke cokesfabrieken en ondernemingen van synthetische producten (nr. 103) ;
- Aanvullend Nationaal Paritair Comité voor de werklleden (nr. 151) ;
- Paritair Comité voor de dienstboden (nr. 153) ;
- Nationaal Paritair Comité voor de bedienden uit de onafhankelijke cokesfabrieken en ondernemingen van synthetische producten (nr. 206).

Bij ontstentenis van een representatieve werkgeversorganisatie kon ook het Paritair Subcomité voor de terugwinning van steenstort (nr. 102.10) niet samengesteld worden.

33. Overlegcomité voor het kaderpersoneel

Ten einde de toekomstperspectieven van een grotere betrokkenheid van de representatieve organisaties van kaderleden bij het sociaal overleg te onderzoeken, werd er bij koninklijk besluit van 16 juli 1987 een Overlegcomité voor het kaderpersoneel opgericht.

Dit Comité is samengesteld uit vertegenwoordigers van organisaties van kaderleden, van middenstandsorganisaties en van werkgeversorganisaties.

De leden van dit Comité werden benoemd bij ministerieel besluit van 16 oktober 1987.

Overeenkomstig artikel 3 van het bovenvermelde koninklijk besluit van 16 juli 1987 heeft het Comité tot taak, hetzij op eigen initiatief, hetzij op verzoek van de Minister adviezen uit te brengen, onderzoeken te verrichten dan wel wettelijke of verordeningmaatregelen voor te stellen ten aanzien van alles wat rechtstreeks of onrechtstreeks verband houdt met het kaderpersoneel.

Sinds december 1987 is het Comité gemiddeld eenmaal per maand bijeengekomen.

De eerste werkzaamheden waren gewijd aan het onderzoek van de mogelijkheid om een specifieke vakbondsaafvaardiging voor het kaderpersoneel op te richten, terwijl de werkzaamheden die nu aan gang zijn betrekking hebben op de arbeidsduur.

34. Ondernemingsraden en comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen

De uitslagen van de sociale verkiezingen van 1987 werden afgesloten op einde september 1987.

Ze hadden betrekking op dit ogenblik op meer dan 98 % van de verwachte resultaten.

Men kan dus zeggen dat einde september 1987 van de 2.952 ondernemingsraden die normaal moesten opgericht worden er 2.911 bestonden en van de 5.144 te verkiezen veiligheidscomités er 5.065 waren opgericht.

De tabellen met de uitslagen van de sociale verkiezingen zijn weergegeven op de volgende bladzijden.

b) Ondernemingen zonder economische finaliteit. (Deze resultaten hebben betrekking op 779 ondernemingsraden).

		Brussel hoofdstad	Franstalig gebied	Nederlands-talig gebied	Totaal
A.B.V.V.	Stemmen %	7.765 39,30	6.997 24,47	3.513 9,75	18.275 21,65
A.C.V.	Stemmen %	8.899 45,04	18.367 64,24	31.472 87,31	58.738 69,60
A.C.L.V.B.	Stemmen %	2.603 13,17	2.277 7,96	907 2,52	5.787 6,86
N.C.K.	Stemmen %	212 1,07	170 0,59	15 0,04	397 0,47
Indivi-duele lijsten kaders	Stemmen %	281 1,42	782 2,73	139 0,39	1.202 1,42
TOTAAL		19.760	28.593	36.046	84.399

B. Comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen

a) Industriële en handelsondernemingen. (Deze resultaten hebben betrekking op 3.779 comités).

		Brussel hoofdstad	Franstalig gebied	Nederlands-talig gebied	Totaal
A.B.V.V.	Stemmen %	59.811 44,29	89.443 57,39	147.255 39,37	296.509 44,59
A.C.V.	Stemmen %	59.426 44,01	58.293 37,40	192.277 51,40	309.996 46,62
A.C.L.V.B.	Stemmen %	15.806 11,70	8.127 5,21	34.529 9,23	58.457 8,79
TOTAAL		135.038	155.863	374.061	664.962

b) Ondernemingen zonder economische finaliteit. (Deze resultaten hebben betrekking op 1.286 comités).

		Brussel hoofdstad	Franstalig gebied	Nederlands-talig gebied	Totaal
A.B.V.V.	Stemmen %	7.304 38,07	7.693 24,18	3.921 10,42	18.918 21,35
A.C.V.	Stemmen %	9.496 49,49	21.415 67,32	32.705 86,93	63.616 71,79
A.C.L.V.B.	Stemmen %	2.386 12,44	2.701 8,49	997 2,65	6.084 6,87
TOTAAL		19.186	31.809	37.623	88.618

35. Sociale bemiddeling - arbeidsconflicten

Vanaf de tweede helft van 1981 werd het Departement door de Algemene Rijkspolitie niet meer in kennis gesteld van het uitbreken, het verloop en de beëindiging van stakingen en bedrijfsbezettingen. Hierdoor kan België geen gevolg meer geven aan de Resolutie betreffende de arbeidsconflicten, aangenomen in oktober 1926 door de derde "Conférence internationale des statisticiens du travail" gehouden in het kader van de Internationale Arbeidsorganisatie.

Er is echter onlangs een oplossing tot stand gekomen. De statistieken in verband met de staking kunnen vanaf 1 april 1988 opnieuw worden opgesteld in samenwerking met het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Met het oog een zeker inzicht te hebben in de arbeidsverhoudingen in ons land verzamelt de Dienst van de collectieve arbeidsbetrekkingen vanaf het jaar 1984 statistische informatie over de tussenkomst van de Overheid bij het voorkomen en het bijleggen van geschillen tussen werkgevers en werknemers. Deze tussenkomsten grijpen plaats :

- enerzijds, krachtens artikel 38 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités, door de voorzitter en de verzoeningsbureau's van de paritaire comités ;
- anderzijds, krachtens artikel 2 van het koninklijk besluit van 23 juli 1969 tot oprichting van de Dienst van de collectieve arbeidsbetrekkingen en tot vaststelling van het statuut van het personeel van deze Dienst, door de eerste sociaal bemiddelaars, de sociaal bemiddelaars en de adjunct-sociaal bemiddelaars.

Tijdens het jaar 1987 zijn voornamelijk ambtenaren van de Dienst van de collectieve arbeidsbetrekkingen tussengekomen in 285 geschillen tussen werkgevers en werknemers en het zwartepunt van deze tussenkomsten lag bij deze op het vlak van de onderneming en bij dreigende conflicten ; er moet worden opgemerkt dat het gaat om het aantal als zodanig beschouwde geschillen en niet om het globaal aantal stappen, tussenkomsten of acties die verband houden met een geschil.

Om het hoofd te bieden aan dreigende of open conflicten vergaderden 307 maal de verzoeningsbureau's, opgericht overeenkomstig artikel 19 van het koninklijk besluit van 6 november 1969 tot vaststelling van de algemene regels voor de werking van de paritaire comités en paritaire subcomités. In dit cijfer zijn niet meegerekend de gewone vergaderingen van de paritaire comités, subcomités en werkgroepen en ook niet de vergaderingen van de permanente verzoeningsbureau's in de schoot van het Paritaire Comité voor het havenbedrijf, welke vergaderingen eveneens worden voorgezeten door dezelfde voornoemde ambtenaren.

Het aantal vergaderingen van de verzoeningsbureau's in de schoot van de paritaire comités bedraagt 329 vergaderingen voor het jaar 1987 (150 vergaderingen van de permanente bureau's in de schoot van de paritaire comités van de havens niet meegerekend).

36. Fondsen voor bestaanszekerheid

De wet van 7 januari 1958 biedt de mogelijkheid Fondsen voor bestaanszekerheid op te richten bij collectieve arbeidsovereenkomsten die algemeen verbindend zijn verklaard bij koninklijk besluit. Deze Fondsen beantwoorden aan de notie solidariteit onder de leden van eenzelfde bedrijfssector en zij vormen ook een belangrijk element in de sociale context van de verschillende sectoren.

De Fondsen voor bestaanszekerheid genieten rechtspersoonlijkheid. Zij worden paritair beheerd door de werkgevers- en werknemersafgevaardigden die worden aangewezen door het paritaire comité.

Zij zijn opgericht met het oog op :

- het financieren, toecken en uitkeren van sociale voordelen aan bepaalde personen ;
- het financieren en organiseren van de vakopleiding van de werknemers en van de jongeren ;
- het financieren en verzekeren van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers in het algemeen.

Er zijn vier soorten door de Fondsen toegekende sociale voordelen :

a) De voordelen die de sociale zekerheidsvergoedingen aanvullen.

Het kan gaan om :

- bijkomende uitkeringen wegens ziekte, bevallingsuitkeringen of om uitkeringen voor niet-arbeidsongevallen, maar eveneens om bijkomende vergoedingen in geval van arbeidsongevallen of beroepsziekten ;
- aanvullende werkloosheidsuitkeringen (gedeeltelijke en volledige werkloosheid) ;
- bijkomend vakantiegeld ;
- uitkeringen voor de bejaarde ontslagen werknemers (die met brugpenningen zijn) ;
- uitkeringen voor de werknemers die op normale leeftijd worden gepensioneerd.

b) Al dan niet aan het loon gebonden voordelen van allerlei aard.

c) De voordelen toegekend door het Fonds in plaats van de werkgever voor wie dit een verplichting is.

d) De syndicale premies.

Het bedrag van deze voordelen en hun toekenningsvoorwaarden worden ofwel in de statuten van het Fonds, ofwel door een afzonderlijke bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst vastgesteld. De door het Fonds toegekende voordelen worden gefinancierd door bijdragen die de werkgevers van de betrokken sectoren storten.

Deze bijdragen worden ofwel in de statuten, ofwel door een afzonderlijke bij koninklijk besluit algemeen verbindend verklaarde collectieve arbeidsovereenkomst vastgesteld.

De paritaire comités voeren dus het hoogste woord wat de Fondsen voor bestaanszekerheid betreft, hoewel zij een bepaald aantal bevoegdheden kunnen overdragen aan het beheersorgaan. Dit heeft wettelijk slechts tot opdracht de administratiekosten van het Fonds vast te stellen en de opdracht die door de paritaire comités werd toeovertrouwd uit te voeren.

Het aantal Fondsen voor bestaanszekerheid, dat in 1978, 76 bedroeg en in 1981, 81 is gestegen tot 87 sinds 1984 ; op 30 juni 1988 waren er 95 fondsen voor bestaanszekerheid.

Een aantal Fondsen verkeren wegens de economische toestand (werkloosheid) in een precaire financiële toestand en er moesten bepaalde maatregelen worden getroffen om deze toestand te verhelpen.

37. Loonregeling - loonmatiging

Sinds 1981 wordt er op het gebied van de loonmatiging een ernstige inspanning gedaan. Hierdoor kan de Belgische economie in haar geheel vanaf 1982 een passende graad van concurrentievermogen terugwinnen.

Om te voorkomen dat dit teruggewonnen concurrentievermogen niet opnieuw zou aftakelen, was dus een verlenging van de loonmatiging noodzakelijk. Deze loonmatiging werd geregeld bij het koninklijk besluit nr. 180 houdende bepaalde maatregelen inzake loonmatiging.

Krachtens artikel 6 van dit besluit mag er immers tijdens de periode van 1 januari 1983 tot 31 december 1984 geen enkele loonsverhoging, nieuw geldelijk voordeel of voordeel in natura, in welke vorm ook, worden toegekend, of dit nu geschiedt bij toepassing van een collectieve arbeidsovereenkomst, een individuele arbeidsovereenkomst of een akkoord tussen de werkgever en de werknemer of ten gevolge van een eenzijdige beslissing van de werkgever. Deze maatregel werd voor de periode van 1 januari 1985 tot 31 december 1986 verlengd door artikel 44 van de herstelwet van 22 januari 1985 houdende sociale bepalingen (B.S. 24.01.1985).

De toepassing van het koninklijk besluit nr. 180 heeft de indexering van de lonen niet alleen beperkt en afgeremd, maar heeft ook elke loonsverhoging verhindert.

Na een periode van beperkte indexering van de lonen, die verstreek op 31 augustus 1983, is er vanaf 1 september 1983 een nieuw systeem in werking getreden dat zowel voor de werknemers van de particuliere sector als voor die van de openbare sector geldt.

Sinds die datum en zonder dat er een inhaalmaneuver inzake indexering mogelijk is, worden alle stelsels van indexering waarin is voorzien door de wetten, reglementen en overeenkomsten, wat hun periodiciteit, hun wijze van berekening alsook hun verslag op lonen betreft, toegepast. Alleen is de verwijzing naar het indexcijfer van de consumptieprijsen gewijzigd, in die zin dat er tot nu toe in de gewone stelsels van indexering werd verwezen naar het maandelijkse indexcijfer van de consumptieprijsen, terwijl het maandelijkse indexcijfer voortaan wordt vervangen door het gemiddelde van de indexcijfers van de consumptieprijsen van de laatste vier maanden.

Dit gemiddelde wordt samen met het maandelijkse indexcijfer van de consumptieprijsen bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad, door toedoen van het Ministerie van Economische Zaken.

De aanwendung van de opbrengst van de bijkomende loonmatiging van 1983 en 1984 wordt geregeld door het koninklijk besluit nr. 181 tot oprichting van een Fonds met het oog op de aanwendung van de bijkomende loonmatiging voor de tewerkstelling ; hetzelfde geld voor 1985 en 1986.

Het koninklijk besluit nr. 278 houdende bepaalde maatregelen inzake loonmatiging met het oog op de bevordering van de tewerkstelling, de vermindering van de openbare lasten en het financieel evenwicht van de stelsels van sociale zekerheid (B.S. 07.04.84) voorziet in het niet betalen van 2 pct. indexering van de lonen in de loop van de respectieve jaren 1984, 1985 en 1986 en in de storting van deze 2 pct. door de werkgever (particuliere sector) aan de R.S.Z.

Bij toepassing van artikel 2, § 1 van dit besluit hebben tijdens het jaar 1984 de wettelijke en reglementaire bepalingen evenals de bedingen van de individuele en collectieve arbeidsovereenkomsten, waardoor lonen, toelagen, premies en vergoedingen gekoppeld worden aan het indexcijfer van de consumptieprijsen vanaf 1 april 1984 geen uitwerking meer tot beloop van 2 pct. van de laatste lonen, toelagen, premies en vergoedingen die vóór 1 april 1984 verschuldigd zijn.

Vanaf het ogenblik dat het matigingseffect was bereikt, hebben de bepalingen en bedingen van de individuele en collectieve arbeidsovereenkomsten opnieuw volledig uitwerking gehad, met dien verstande dat de eerste indexaanpassing werd toegepast op basis van de lonen, toelagen, premies, vergoedingen en vereffeningsofficieënten die van kracht waren vóór 1 april 1984.

Er werden op 1 januari 1985 en op 1 januari 1986 gelijkaardige maatregelen toegepast.

Het koninklijk besluit nr. 401 van 18 april 1986, dat van kracht werd op 1 januari 1987, ter vervanging van het koninklijk besluit nr. 278, voert een nieuwe sociale zekerheidsbijdrage in van 5,85 % van de loonmassa.

Artikel 6bis van het koninklijk besluit nr. 180 betreffende bepaalde maatregelen op verband met de loonmating werd niet verlengd. De sectoren en de ondernemingen hebben vanaf 1987, het vrije loonoverleg kunnen hervatten.

38. Internationale activiteiten op het vlak van de collectieve arbeidsbetrekkingen

Internationale Arbeidsorganisatie

Van 5 tot 13 oktober 1988 zal de Industriële commissie voor de chemische industrie (tiende zitting) worden gehouden, waarop België door een driepartijenafvaardiging zal worden vertegenwoordigd.

België is eveneens lid van de Commissie voor de machine-industrie waarvan de tweede zitting van 7 tot 15 december 1988 te Genève zal plaatsvinden. Een driepartijenafvaardiging (regering, werkgevers, werknemers) zal aan de werkzaamheden deelnemen.

In de loop van het laatste trimester 1988 zal de Paritaire Commissie Openbaar Ambt bijeenkomen.

Er wezen aan herinnerd dat de Raad van beheer, waarin België thans een statuut van waarnemer heeft, in 1988 drie maal zal vergaderen.

4. ORGANISATIE EN WERKING VAN HET DEPARTEMENT

41. Structuur van het departement

Het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid bestaat uit :

a. een coördinerende instantie en hulpadministraties nl. :

- het Secretariaat-generaal,
- de Algemene Administratieve diensten,
- de Studiedienst.

b. administraties inzonderheid bevoegd inzake arbeidsvooraarden nl. :

- de Administratie van de arbeidsveiligheid,
- de Administratie van de arbeidshygiëne en -geneeskunde,
- de Administratie van de arbeidsbetrekkingen en -reglementering.

Elk van deze administraties hebben buitendiensten die samen de "arbeidsinspectie" vormen.

c. een administratie die de problematiek van de arbeidsmarkt en de werkloosheid tot haar bevoegdheid heeft nl. :

- de Administratie van de werkgelegenheid.

d. een administratie die meer in 't bijzonder bijstand verleent inzake collectieve arbeidsbetrekkingen nl. :

- de Dienst van de collectieve arbeidsbetrekkingen.

e. een administratie die de andere aspecten van de arbeid bestudeert en inzonderheid het beleid van het departement propageert nl. :

- het Commissariaat-generaal voor de bevordering van de arbeid.

f. een tijdelijke dienst die instaat voor de verwezenlijking van bepaalde aspecten van de tewerkstellings- en werkgelegenheidsprogramma's.

De personeelsformatie van het departement omvat 1.410 betrekkingen waarvan de helft in buitendienst.

Het Ministerie oefent de administratieve voogdij uit over volgende instellingen :

- Rijksdienst voor arbeidsvoorziening,
- Fonds tot vergoeding van de ingeval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers,
- Pool van de zielieden ter koopvaardij,
- Instituut voor de verbetering van de arbeidsvooraarden,
- Hulpkas voor werkloosheidswitkeringen,
- Rijksfonds voor de sociale reclassering van de minder-validen,
- Nationale Arbeidsraad,
- Koninklijk instituut der elites van de arbeid van België (samen met het Ministerie van Economische Zaken).

42. Informatieverwerking

De dienst informatieverwerking van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid werd als Centrum voor informatieverwerking erkend bij ministerieel besluit van 10 mei 1978.

Dit Centrum is door middel van terminals gekoppeld aan de computers van het Ministerie van Economische Zaken, het Ministerie van Justitie, de databank van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening en aan het Centrum voor overheidsinformatiek te Leuven.

Het Centrum voor informatieverwerking verleent zijn medewerking op de volgende terreinen :

a) De verbetering van de arbeidsvooraarden van de werknemers :

- Arbeidsveiligheid ;
- Arbeidshygiëne en -geneeskunde ;
- Sociale arbeidsvooraarden ;
- Bevordering van de arbeid ;
- Kredieturen ;
- Eretekens van de arbeid ;
- Sociale kaart ;
- Gebruik van gevaarlijke en schadelijke produkten.

b) De kwantitatieve en kwalitatieve afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt :

- Arbeidsmarkt - Actieve bevolking ;
- Opvelling van de werkloosheid ;
- Tewerkstellingsprogramma's ;
- Bijzonder tijdelijk kader ;
- Werving van werklozen door K.M.O. (K.B. 123) ;
- Derde arbeidscircuit ;
- Gesubsidieerde contractuelen ;
- Werkgelegenheidsprogramma ;
- Alternerend werken en opleiding.

c) De harmonisering van de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers :

- Documentatie C.A.O. ;
- Index aanpassingen barema's ;
- Leden van paritaire comités.

d) De organisatie en werking van het departement :

- Personeel ;
- Comptabiliteit ;
- Bewaking uitgaven en inventaris ;
- Standardisatie informatieverwerking.

43. Bibliotheek - Publikaties - Documentatie

a) Bibliotheek

De bibliotheek van het Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid bezit een schat aan wetenschappelijke, sociaalgerichte boeken en tijdschriften aangekocht of verworven van bij de eeuwisseling. Veel auteurs van historisch-sociale boeken en tijdschriftartikelen hebben hun informatie uit deze bronnen gehaald. Ambtenaren, kabinetpersoneel en buitenstaanders vinden er niet alleen historisch interessant maar ook actueel studiemateriaal voor hun beroepsbezigheden, hun vorming, hun theissen of hun interessesfeer.

b) Publikaties

Sinds 1896 publiceert de dienst het tijdschrift van het departement. In het Nederlands verschijnt het tijdschrift onder de titel "Arbeidsblad" en in het Frans onder de titel "Revue du travail".

Een aantal publikaties, eventueel geheel of gedeeltelijk samengesteld door andere administraties wordt door de dienst verkocht en verspreid. Een van deze publikaties is o.m. het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming.

Door het departement wordt thans een inspanning geleverd om in verband met verschillende maatregelen die een weerslag kunnen hebben op de werkgelegenheid, vulgariserende brochures ter beschikking te stellen van het belangstellend publiek.

c) Documentatie

Een bijzondere afdeling van de Bibliotheek is de documentatie. Een belangrijke collectie van Belgische en buitenlandse officiële publikaties alsook van de Europese Gemeenschappen en het I.A.B. kunnen er worden geraadpleegd.

Een groot aantal referentiewerken zijn eveneens ter beschikking.

44. Administratieve geldboeten

De wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten laat toe een administratieve geldboete op te leggen voor overtredingen van sommige in de wet opgesomde voorschriften, wanneer de arbeidsauditeur van strafvervolging afziet.

De hieronder volgende tabel geeft een overzicht van de gevallen die aan de processen-verbaal gedurende de laatste jaren gegeven werden.

Toestand op 1 april 1987

	1982	1983	1984	1985	1986
Ontvangen processen-verbaal	5328	4790	4702	4397	4566
Strafvervolgingen	3004 56 %	2858 59 %	2634 56 %	2725 62 %	2623 57 %
Administratieve geldboeten	815 15 %	445 9 %	567 12 %	502 12 %	414 9 %
Zonder gevolg geklasseerd	1483 28 %	1442 31 %	1452 31 %	968 22 %	539 12 %
Dossier in onderzoek bij de arbeidsauditeurs	18 0,75 %	35 0,72	39 0,8 %	89 2 %	527 12 %
Dossiers in behandeling bij de Studiedienst	8 0,15 %	10 0,22	10 0,2 %	95 2 %	463 10 %